

Pali Text Society.

KATHĀVATTHU.

EDITED BY

ARNOLD C. TAYLOR, B.A.

VOL. I.

LONDON :

PUBLISHED FOR THE PALI TEXT SOCIETY,

BY HENRY FROWDE,

OXFORD UNIVERSITY PRESS WAREHOUSE, AMEN CORNER, E.C.

1894.

PROFESSORI T. W. RHYS DAVIDS

**HANC REDACTIONEM DEDICO, PALICARUM LITTERARUM VETERANO
INEXERCITATUS, AMICUS AMICO.**

PREFACE.

IN the preparation of this edition I have used the following MSS. :—

I. In Sinhalese character :

- (a) A paper MS. from the collection of Professor Rhys Davids = P.
- (b) A palm-leaf MS. also belonging to Professor Rhys Davids = S.
- (c) A palm-leaf MS. from the collection of the late Dr. Morris, belonging to the Royal Asiatic Society = S₂.

II. In Burmese character :

Mandalay palm-leaf MS. from the India Office collection = M.

III. I have also made use of the edition of the *Kathā Vatthu* recently published in Siamese character, and presented by the King of Siam to the Library of the India Office. I have occasionally noted its readings, and have distinguished it as K.

It may be of interest to Pāli scholars to know that this edition—at any rate as far as may be inferred from the *Kathā Vatthu*—approximates much more closely to the Burmese tradition than to the Sinhalese, in spelling as well as in textual readings. Broadly speaking, there is little difference between it and the Mandalay MS., a fact

which would seem to point to the derivation of the literary side at least of Siamese Buddhism from Burmese rather than Sinhalese sources. It is, however, perhaps premature to generalise from a single instance, and it would be interesting to know the opinion of scholars who have examined any other of the Piṭaka texts in this edition.

The three Sinhalese MSS. are exceedingly corrupt, and it would have been impossible to have produced an edition of the text without the help of the Mandalay MS. The Sinhalese MSS. are all based on a single archetype, as may be inferred from the fact that they agree in making the same omissions and mistakes (see notes on pp. 209, 227, 344, 380, 393, &c.). They are evidently the work of scribes who did not understand what they were writing, and a complete collation of their blunders would require a separate issue of the Pāli Text Society.

It is interesting to notice that in all the MSS. I have used, the form *vy°* never occurs, even in the Sinhalese MSS., but always *by°*. Trenckner has pointed out in the preface to his edition of the *Milindapañho* that his oldest Sinhalese MSS. (as well as the Burmese) have *by°*, whereas by Childers in his Dictionary and by most of the editors of Piṭaka Texts the form *vy°* has been employed.

It is a curious coincidence that the two texts in which the *by°* form seems to predominate—the *Kathā Vatthu* and the *Milindapañho*—are rather later than the bulk of the Piṭakas themselves, as we know that the *Kathā Vatthu* dates from the reign of Asoka, while the *Milindapañho* is of still later date. It is, perhaps, then, an admissible conjecture that the form *vy°* is the older, and was used in the earlier portions of the Canonical Texts, but was gradually superseded by the *by°* form, which finally, *e.g.* in the *Kathā Vatthu*, supplanted the original spelling of the word. But a far more accurate knowledge of our MSS. than we possess at present is needed to decide the question, which is still further complicated by

the uncertainty of the date at which the Piṭakas were committed to writing.

In conclusion, my thanks are due to Professor C. H. Tawney, Librarian of the India Office, for the loan of the Mandalay MS. and the Siamese edition, and above all to Professor Rhys Davids, for his ever ready help and encouragement.

ARNOLD C. TAYLOR.

LONDON, *August*, 1897.

[The issue of this volume has been delayed by the fire which unfortunately took place at the printers' works in Surrey, on Nov. 23rd, 1895.]

INDEX OF QUESTIONS DISCUSSED IN THE KATHĀVATTHU.

CONTENTS OF VOL. I.

Paṭhamo Vaggo.

No.	PAGE
1. Puggalo upalabbhati sacchikatṭhaparamatṭhenāti?	1
2. Parihāyati Arahā arahattā ti?	69
3. N'atthi devesu brahmacariyavāso ti?	93
4. Odhisodhiso kilese jahatīti?	103
5. Jahati puthujjano kāmarāgabyāpādan ti?	109
6. Sabbam atthīti?	115
7. Atītam khandhā ti?	143
8. Atītam atthīti?	151
9. Sabbe dhammā satipaṭṭhānā ti?	155
10. Atītam atthīti?	159

Dutiyo Vaggo.

1. Atthi Arahato asucisukkavisatṭhīti?	163
2. Atthi Arahato aññāṇan ti?	173
3. Atthi Arahato kaṅkhā ti?	180
4. Atthi Arahato paravitāraṇā ti?	187
5. Samāpannassa atthi vacībhedo ti?	195
6. Dukkāhāro maggaṅgam maggapariyāpannan ti?	203

No.	PAGE
7. Ekam cittam divasam tiṭṭhatīti?	204
8. Sabbe samkhārā anodhikatvā kukkulā, ti?	208
9. Anupubbābhisamayo ti?	212
10. Buddhassa bhagavato vohāro lokuttaro ti?	221
11. Dve nirodhā ti?	225

Tatiyo Vaggo.

1. Tathāgatabalam sāvakasādhāraṇan ti?	228
2. Thānāṭhāne yathābhūtam nāṇam Tathāgatabalam ariyan ti?	232
3. Sarāgam cittam vimuccatīti?	238
4. Vimuttam vimuccamānan ti?	241
5. Aṭṭhamakassa puggalassa diṭṭhipariyutṭhānam pahīnan ti?	243
6. Aṭṭhamakassa puggalassa n'atthi saddhindriyan ti?	247
7. Maṃsacakkhum dhammupatthaddham dibbacakkhum hotīti?	251
8. Maṃsasotam dhammupatthaddham dibbasotam hotīti?	254
9. Yathākammūpagatam nāṇam dibbacakkhun ti?	256
10. Atthi devesu samvaro ti?	258
11. Asaññasattesu saññā atthīti?	260
12. Nevasaññānāsaññāyatane na vattabham saññā atthīti?	263

Catuttho Vaggo.

1. Gihī'ssa Arahā ti?	267
2. Saha uppattiyā Arahā ti?	268
3. Arahato sabbe dhammā anāsavā ti?	271
4. Arahā catūhi phalehi samannāgato ti?	274
5. Arahā chahi upekkhāhi samannāgato ti?	280
6. Bodhiyā Buddho ti?	281
7. Lakkhaṇasamannāgato Bodhisatto ti?	283

No.	PAGE
8. Bodhisatto Kassapassa bhagavato pāvacane okkantaniyāmo caritabrahmacariyo ti? ...	286
9. Arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo tīhi phalehi samannāgato ti?	290
10. Sabbasaññojanānaṃ pahānaṃ arahattan ti? ...	298

Pañcama Vaggo.

1. Vimuttiñānaṃ vimuttan ti?	301
2. Sekhassa asekhañānaṃ atthīti?	303
3. Pathavikasiṇasamāpattiṃ samāpannassa viparīte ñānaṃ ti?	305
4. Aniyatassa niyāmagamanāya atthi ñānaṃ ti? ...	307
5. Sabbam ñānaṃ paṭisambhidā ti?... ..	309
6. Na vattabbaṃ “ Sammutiñānaṃ saccārammaṇaṃ ñeva na aññārammaṇan ti ”?	310
7. Cetopariyāye ñānaṃ cittārammaṇena aññāram- maṇan ti?... ..	311
8. Anāgate ñānaṃ atthīti?	313
9. Paccuppanne ñānaṃ atthīti?	314
10. Sāvakassa phale ñānaṃ atthīti?	315

Kathāvatthu.

NAMO TASSA BHAGAVATO ARAHATO SAMMĀSAMBUDDHASSA.

I. 1.

1. Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti ?
Āmantā.

Yo saccikaṭṭho paramatṭho tato so puggalo upalabbhati
saccikaṭṭhaparamatṭhenāti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Ājānāhi niggahaṃ : hañci puggalo upalabbhati sac-
kaṭṭhaparamatṭhena, tena vata re vattabbe “ Yo sac-
kaṭṭho paramatṭho tato so puggalo upalabbhati sac-
kaṭṭhaparamatṭhenāti.”

Yaṃ tattha vadesi “ Vattabbe kho ‘ puggalo upalabbhati
saccikaṭṭhaparamatṭhena,’ no ca vattabbe ‘ yo saccikaṭṭho
paramatṭho tato so puggalo upalabbhati saccikaṭṭhapa-
ratṭhenāti,’ ” micchā.

No ce pana vattabbe “ Yo saccikaṭṭho paramatṭho tato
so puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti,” no ca
vata re vattabbe “ Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhapa-
ratṭhenāti.”

Yaṃ tattha vadesi “ Vattabbe kho ‘ puggalo upalabbhati
saccikaṭṭhaparamatṭhena,’ no ca vattabbe ‘ yo saccikaṭṭho
paramatṭho tato so puggalo upalabbhati saccikaṭṭhapa-
ratṭhenāti,’ ” micchā.

Anuloma-pañcakaṃ.

2. Puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti ?
Āmantā.

1 saccikatthaparamatthenāti, P.S₂; sacchikaṭṭha, S.

Yo saccikaṭṭho paramaṭṭho tato so puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamaṭṭhenāti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Ājānāhi paṭikammaṃ: hañci puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamaṭṭhena, tena vata re vattabbe "Yo saccikaṭṭho paramaṭṭho tato so puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamaṭṭhenāti."

Yaṃ tattha vadesi "Vattabbe kho 'puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamaṭṭhena,' no ca vattabbe 'yo saccikaṭṭho paramaṭṭho tato so puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamaṭṭhenāti,'" micchā.

No ce pana vattabbe "Yo saccikaṭṭho paramaṭṭho tato so puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamaṭṭhenāti," no ca vata re vattabbe "Puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamaṭṭhenāti."

Yaṃ tattha vadesi "Vattabbe kho 'puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamaṭṭhena,' no ca vattabbe 'yo saccikaṭṭho paramaṭṭho tato so puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamaṭṭhenāti,'" micchā.

Paṭikamma-catukkam.

3. Tvañ ce pana maññasi "Vattabbe kho 'puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamaṭṭhena,' no ca vattabbe 'yo saccikaṭṭho paramaṭṭho tato so puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamaṭṭhenāti,'" tena tava¹ tattha h'etāya² paṭiññāya h'evaṃ paṭijānantam³ h'evaṃ niggahetabbe; atha tam niggahāma, suniggahīto ca hosi.⁴ Hañci puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamaṭṭhena, tena vata re vattabbe "Yo saccikaṭṭho paramaṭṭho tato so puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamaṭṭhenāti."

Yaṃ tattha vadesi "Vattabbe kho 'puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamaṭṭhena,' no ca vattabbe 'yo saccikaṭṭho paramaṭṭho tato so puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamaṭṭhenāti,'" micchā.

¹ tvam, K.; tava all MSS.

² so tāya, P.S.S₂.

³ paṭijānanam, P.S₂; paṭijānam, S.

⁴ hoti, P.S.S₂.

No ce pana vattabbe “Yo saccikaṭṭho paramaṭṭho tato so puggalo n’upalabbhati saccikaṭṭhaparamaṭṭhenāti,” no ca vata re vattabbe “Puggalo n’upalabbhati saccikaṭṭhaparamaṭṭhenāti.”

Yaṃ tattha vadesi “Vattabbe kho ‘puggalo n’upalabbhati saccikaṭṭhaparamaṭṭhena,’ no ca vattabbe ‘yo saccikaṭṭho paramaṭṭho tato so puggalo n’upalabbhati saccikaṭṭhaparamaṭṭhenāti,’” idan¹ te micchā.

Niggaha-catukkaṃ.

4. Ese² ce dunniggaḥite, h’evameva³ tattha dakkha; Vattabbe kho “Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamaṭṭhena,” no ca vattabbe “Yo saccikaṭṭho paramaṭṭho tato so puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamaṭṭhenāti,” no ca mayam tayā tattha h’etāya patiññāya h’evaṃ paṭijānantā⁴ h’evaṃ niggahetabbā; atha maṃ nigganḥāsi dunniggaḥitā ca homa. Hañci puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamaṭṭhena, tena vata re vattabbe “Yo saccikaṭṭho paramaṭṭho tato so puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamaṭṭhenāti.”

Yaṃ tattha vadesi “Vattabbe kho ‘puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamaṭṭhena,’ no ca vattabbe ‘yo saccikaṭṭho paramaṭṭho tato so puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamaṭṭhenāti,’” micchā.

No ce pana vattabbe “Yo saccikaṭṭho paramaṭṭho tato so puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamaṭṭhenāti,” no ca vata re vattabbe “Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamaṭṭhenāti.”

Yaṃ tattha vadesi “Vattabbe kho ‘puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamaṭṭhena,’ no ca vattabbe ‘yo saccikaṭṭho paramaṭṭho tato so puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamaṭṭhenāti,’” idan⁵ te micchā.

Upanayana⁶-catukkaṃ.

¹ idam, M.

² So P.S.S₂.

³ Evamevaṃ, M.

⁴ paṭijānanto, S.

⁵ idam, S.M.

⁶ upanaya, S.S₂; upanāya, P.

5. Na h'evaṃ niggahetabbe, tena hi yaṃ niggāṇhāsi—
Hañci puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, tena
vata re vattabbe “Yo saccikaṭṭho paramatṭho tato so pug-
galo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti.”

Yaṃ tattha vadesi “Vattabbe kho ‘puggalo upalabbhati
saccikaṭṭhaparamatṭhena,’ no ca vattabbe ‘yo saccikaṭṭho
paramatṭho tato so puggalo n’upalabbhati saccikaṭṭha-
paramatṭhenāti,’” micchā.

No ce pana vattabbe “Yo saccikaṭṭho paramatṭho tato
so puggalo apalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti,” no ca
vata re vattabbe “Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhapara-
matṭhenāti.”

Yaṃ tattha vadesi “Vattabbe kho ‘puggalo upalabbhati
saccikaṭṭhaparamatṭhena,’ no ca vattabbe ‘yo saccikaṭṭho
paramatṭho tato so puggalo upalabbhati saccikaṭṭhapara-
matṭhenāti,’” idan te micchā—tena hi ye kate niggāhe se¹
niggāhe dukkate, sukate² paṭikamme, sukātā paṭipādanā
ti.

Niggamana-catukkaṃ.

Paṭhamo Niggāho.

Paṭhamasaccikaṭṭho.

6. Puggalo n’upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti?
Āmantā.

Yo saccikaṭṭho paramatṭho tato so puggalo n’upalab-
bhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Ājānāhi niggāhaṃ : hañci puggalo n’upalabbhati sac-
cikaṭṭhaparamatṭhena, tena vata re vattabbe “Yo sac-
cikaṭṭho paramatṭho tato so puggalo n’upalabbhati sac-
cikaṭṭhaparamatṭhenāti.”

Yaṃ tattha vadesi “Vattabbe kho ‘puggalo n’upalab-
bhati saccikaṭṭhaparamatṭhena,’ no ca vattabbe ‘yo

¹ so, P.S.₂.

² sukkaṭe, P.S.S.₂.

saccikaṭṭho paramaṭṭho tato so puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamaṭṭhenāti," micchā.

No ce pana vattabbe "Yo saccikaṭṭho paramaṭṭho tato so puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamaṭṭhenāti," no ca vata re vattabbe "Puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamaṭṭhenāti."

Yaṃ tattha vadesi "Vattabbe kho 'puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamaṭṭhena,' no ca vattabbe 'yo saccikaṭṭho paramaṭṭho tato so puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamaṭṭhenāti,'" micchā.

Paccanika-pañcakaṃ.¹

7. Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamaṭṭhenāti?
Āmantā.

Yo saccikaṭṭho paramaṭṭho tato so puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamaṭṭhenāti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Ājānāhi paṭikammaṃ: hañci puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamaṭṭhena, tena vata re vattabbe "Yo saccikaṭṭho paramaṭṭho tato so puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamaṭṭhenāti."

Yaṃ tattha vadesi "Vattabbe kho 'puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamaṭṭhena,' no ca vattabbe 'yo saccikaṭṭho paramaṭṭho tato so puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamaṭṭhenāti,'" micchā.

No ce pana vattabbe "Yo saccikaṭṭho paramaṭṭho tato so puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamaṭṭhenāti," no ca vata re vattabbe "Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamaṭṭhenāti."

Yaṃ tattha vadesi "Vattabbe kho 'puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamaṭṭhena,' no ca vattabbe 'yo saccikaṭṭho paramaṭṭho tato so puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamaṭṭhenāti,'" micchā.

Paṭikamma-catukkaṃ.

¹ P.S.S₂. omit Paccanika-pañcakaṃ.

8. Tvañ ce pana maññasi “ Vattabbe kho ‘puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena,’ no ca vattabbe ‘yo saccikaṭṭho paramatṭho tato so puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti,’ ” tena tava tattha h’etāya¹ paṭiññāya h’evaṃ paṭijānantam² h’evaṃ niggahetabbe ; atha tam nigganḥāma suniggahīto ca hosi. Hañci puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, tena vata re vattabbe “ Yo saccikaṭṭho paramatṭho tato so puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti.”

Yaṃ tattha vadesi “ Vattabbe kho ‘puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena,’ no ca vattabbe ‘yo saccikaṭṭho paramatṭho tato so puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti,’ ” micchā.

No ce pana vattabbe “ Yo saccikaṭṭho paramatṭho tato so puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti,” no ca vata re vattabbe “ Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti.”

Yaṃ tattha vadesi “ Vattabbe kho ‘puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena,’ no ca vattabbe ‘yo saccikaṭṭho paramatṭho tato so puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti,’ ” idan te micchā.

Niggaha-catukkaṃ.

9. Ese³ ce dunniggahīte, h’evameva tattha dakkha ; Vattabbe kho “ Puggalo n’upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena,” no ca vattabbe “yo saccikaṭṭho paramatṭho tato so puggalo n’upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti,” no ca mayam tayā⁴ tattha h’etāya paṭiññāya h’evaṃ paṭijānantā h’evaṃ niggahetabbā ; atha maṃ nigganḥāsi dunniggahītā ca homa. Hañci puggalo n’upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, tena vata re vattabbe “ Yo saccikaṭṭho paramatṭho tato so puggalo n’upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti.”

Yaṃ tattha vadesi “ Vattabbe kho ‘puggalo n’upalab-

¹ hotā, S.

² pari jānantam, P.

³ eso, P.S.S₂.

⁴ P.S.S₂. omit tayā.

bhati saccikaṭṭhaparamatṭhena,' no ca vattabbe 'yo saccikaṭṭho paramatṭho tato so puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti,'" micchā.

No ce pana vattabbe "Yo saccikaṭṭho paramatṭho tato so puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti," no ca vata re vattabbe "Puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti."

Yaṃ tattha vadesi "Vattabbe kho 'puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena,' no ca vattabbe 'yo saccikaṭṭho paramatṭho tato so puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti,'" idan te micchā.

Upanayana-catukkaṃ.

10. Na h'evaṃ niggahetabbe, tena hi yaṃ nigganḥāsi—Hañci puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, tena vata re vattabbe "Yo saccikaṭṭho paramatṭho tato so puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti."

Yaṃ tattha vadesi "Vattabbe kho 'puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena,' no ca vattabbe 'yo saccikaṭṭho paramatṭho tato so puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti,'" micchā.

No ce pana vattabbe "Yo saccikaṭṭho paramatṭho tato so puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti," no ca vata re vattabbe "Puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti."

Yaṃ tattha vadesi "Vattabbe kho 'puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena,' no ca vattabbe 'yo saccikaṭṭho paramatṭho tato so puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti.'" idan te micchā—tena hi ye kate niggāhe se¹ niggāhe dukkate, sukate paṭikamme, sukatā paṭipādanā ti.

Niggamana-catukkaṃ.

Dutiyo Niggāho.

¹ so, P.S.S₂.

11. Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti?
Āmantā.

Sabbattha puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Ājānāhi niggahaṃ; hañci puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, tena vata re vattabbe "Sabbattha puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti."

Yaṃ tattha vadesi "Vattabbe kho 'puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena,' no ca vattabbe 'sabbattha puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti,'" micchā.

No ce pana vattabbe "Sabbattha puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti," no ca vata re vattabbe "Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti."

Yaṃ tattha vadesi "Vattabbe kho 'puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena,' no ca vattabbe 'sabbattha puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti,'" micchā
—pe—

T a t i y o N i g g a h o .

---

12. Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti?
Āmantā.

Sabbadā puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Ājānāhi niggahaṃ; hañci puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, tena vata re vattabbe "Sabbadā puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti."

Yaṃ tattha vadesi "Vattabbe kho 'puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena,' no ca vattabbe 'sabbadā puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti,'" micchā.

No ce pana vattabbe "Sabbadā puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti," no ca vata re vattabbe "Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti."

Yaṃ tattha vadesi "Vattabbe kho 'puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena,' no ca vattabbe 'sab-

badā puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamaṭṭhenāti,'” micchā.

Catutṭho Niggaho.

---

13. Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamaṭṭhenāti ?

Āmanta.

Sabbesu puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamaṭṭhenāti ?

Na h'evam vattabbe.

Ājānāhi niggahaṃ ; hañci puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamaṭṭhena, tena vata re vattabbe “ Sabbesu puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamaṭṭhenāti.”

Yaṃ tattha vadesi “ Vattabbe kho ‘puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamaṭṭhena,’ no ca vattabbe ‘sabbesu puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamaṭṭhenāti,’” micchā.

No ce pana vattabbe “ Sabbesu puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamaṭṭhenāti,” no ca vata re vattabbe “ Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamaṭṭhenāti.”

Yaṃ tattha vadesi “ Vattabbe kho ‘puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamaṭṭhena,’ no ca vattabbe ‘sabbesu puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamaṭṭhenāti,’” micchā.

Pañcama Niggaho.

---

14. Puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamaṭṭhenāti ?

Āmantā.

Sabbattha puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamaṭṭhenāti ?

Na h'evam vattabbe.

Ājānāhi niggahaṃ ; hañci puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamaṭṭhena, tena vata re vattabbe “ Sabbattha puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamaṭṭhenāti.”

Yaṃ tattha vadesi “ Vattabbe kho ‘puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamaṭṭhena,’ no ca vattabbe ‘sabbattha puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamaṭṭhenāti,’” micchā.

No ce pana vattabbe “ Sabbattha puggalo n’upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti,” no ca vata re vattabbe “ Puggalo n’upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti.”

Yaṃ tattha vadesi “ Vattabbe kho ‘ puggalo n’upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena,’ no ca vattabbe ‘ sabbattha puggalo n’upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti,’ ” micchā—pe—

Chaṭṭho Niggaho.

---

15. Puggalo n’upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti? Āmantā.

Sabbadā puggalo n’upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti?

Na h’evaṃ vattabbe.

Ājānāhi niggahaṃ; hañci puggalo n’upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, tena vata re vattabbe “ Sabbadā puggalo n’upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti.”

Yaṃ tattha vadesi “ Vattabbe kho ‘ puggalo n’upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena,’ no ca vattabbe ‘ sabbadā puggalo n’upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti,’ ” micchā.

No ce pana vattabbe “ Sabbadā puggalo n’upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti,” no ca vata re vattabbe “ Puggalo n’upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti.’ ”

Yaṃ tattha vadesi “ Vattabbe kho ‘ puggalo n’upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena,’ no ca vattabbe ‘ sabbadā puggalo n’upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti,’ ” micchā.

Sattamo Niggaho.

---

16. Puggalo n’upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti? Āmantā.

Sabbesu puggalo n’upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti?

Na h’evaṃ vattabbe.

Ājānāhi niggahaṃ; hañci puggalo n'upalabbhati saccikatthaparamatthena, tena vata re vattabbe "Sabbesu puggalo n'upalabbhati saccikatthaparamatthenāti."

Yaṃ tattha vadesi "Vattabbe kho 'puggalo n'upalabbhati saccikatthaparamatthena,' no ca vattabbe 'sabbesu puggalo n'upalabbhati saccikatthaparamatthenāti,'" micchā.

No ce pana vattabbe "Sabbesu puggalo n'upalabbhati saccikatthaparamatthenāti," no ca vata re vattabbe "Puggalo n'upalabbhati saccikatthaparamatthenāti."

Yaṃ tattha vadesi "Vattabbe kho 'puggalo n'upalabbhati saccikatthaparamatthena,' no ca vattabbe 'sabbesu puggalo n'upalabbhati saccikatthaparamatthenāti,'" micchā.

A t t h a k o N i g g a h o .

17. Puggalo upalabbhati saccikatthaparamatthena, rūpañ ca upalabbhati saccikatthaparamatthenāti?

Āmantā.

Aññaṃ rūpaṃ añño puggalo ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Ājānāhi niggahaṃ: hañci puggalo upalabbhati saccikatthaparamatthena, rūpañ ca upalabbhati saccikatthaparamatthena, tena vata re vattabbe "Aññaṃ rūpaṃ añño puggalo ti."

Yaṃ tattha vadesi "Vattabbe kho 'puggalo upalabbhati saccikatthaparamatthena rūpañ ca upalabbhati saccikatthaparamatthena,' no ca vattabbe 'aññaṃ rūpaṃ añño puggalo ti,'" micchā.

No ce pana vattabbe "Aññaṃ rūpaṃ añño puggalo ti," no ca vata re vattabbe "Puggalo upalabbhati saccikatthaparamatthena, rūpañ ca upalabbhati saccikatthaparamatthenāti."

Yaṃ tattha vadesi "Vattabbe kho 'puggalo upalabbhati saccikatthaparamatthena rūpañ ca upalabbhati sacci-

kaṭṭhaparamatṭhena, ' no ca vattabbe ' aññaṃ rūpaṃ añño puggalo ti, ' " micchā—pe—

18. = 17. reading vedanā for rūpaṃ.
19. = 17. reading saññā for rūpaṃ.
20. = 17. reading samkhārā for rūpaṃ.
21. = 17. reading viññānaṃ for rūpaṃ.
22. = 17. reading cakkhāyatanaṃ for rūpaṃ.
23. = 17. reading sotāyatanaṃ for rūpaṃ.
24. = 17. reading ghānāyatanaṃ for rūpaṃ.
25. = 17. reading jivhāyatanaṃ for rūpaṃ.
26. = 17. reading kāyāyatanaṃ for rūpaṃ.
27. = 17. reading rūpāyatanaṃ for rūpaṃ.
28. = 17. reading saddāyatanaṃ for rūpaṃ.
29. = 17. reading gandhāyatanaṃ for rūpaṃ.
30. = 17. reading rasāyatanaṃ for rūpaṃ.
31. = 17. reading phoṭṭhabbāyatanaṃ for rūpaṃ.
32. = 17. reading manāyatanaṃ for rūpaṃ.
33. = 17. reading dhammāyatanaṃ for rūpaṃ.
34. = 17. reading cakkhudhātu for rūpaṃ.
35. = 17. reading sotadhātu for rūpaṃ.
36. = 17. reading ghānadhātu for rūpaṃ.
37. = 17. reading jivhādhātu for rūpaṃ.
38. = 17. reading kāyadhātu for rūpaṃ.
39. = 17. reading rūpadhātu for rūpaṃ.
40. = 17. reading saddadhātu for rūpaṃ.
41. = 17. reading gandhadhātu for rūpaṃ.
42. = 17. reading rasadhātu for rūpaṃ.
43. = 17. reading phoṭṭhabbadhātu for rūpaṃ.
44. = 17. reading cakkhaviññāṇadhātu for rūpaṃ.
45. = 17. reading sotaviññāṇadhātu for rūpaṃ.
46. = 17. reading ghānaviññāṇadhātu for rūpaṃ.
47. = 17. reading jivhāviññāṇadhātu for rūpaṃ.
48. = 17. reading kāyaviññāṇadhātu for rūpaṃ.
49. = 17. reading manodhātu for rūpaṃ.
50. = 17. reading manoviññāṇadhātu ¹ for rūpaṃ.
51. = 17. reading dhammadhātu for rūpaṃ.

¹ P.S.S₂. omit.

52. = 17. reading cakkhundriyaṃ for rūpaṃ.
 53. = 17. reading sotindriyaṃ for rūpaṃ.
 54. = 17. reading ghāṇindriyaṃ for rūpaṃ.
 55. = 17. reading jivhindriyaṃ for rūpaṃ.
 56. = 17. reading kāyindriyaṃ for rūpaṃ.
 57. = 17. reading manindriyaṃ for rūpaṃ.
 58. = 17. reading itthindriyaṃ for rūpaṃ.
 59. = 17. reading purisindriyaṃ for rūpaṃ.
 60. = 17. reading jīvitindriyaṃ for rūpaṃ.
 61. = 87. reading sukkindriyaṃ for rūpaṃ.
 62. = 17. reading dukkindriyaṃ for rūpaṃ.
 63. = 17. reading somanassindriyaṃ for rūpaṃ.
 64. = 17. reading domanassindriyaṃ for rūpaṃ.
 65. = 17. reading upekkhindriyaṃ for rūpaṃ.
 66. = 17. reading saddhindriyaṃ for rūpaṃ.
 67. = 17. reading viriyindriyaṃ for rūpaṃ.
 68. = 17. reading satindriyaṃ for rūpaṃ.
 69. = 17. reading samādhindriyaṃ for rūpaṃ.
 70. = 17. reading paññindriyaṃ for rūpaṃ.
 71. = 17. reading anaññataññassāmitindriyaṃ for rūpaṃ.
 72. = 17. reading aññindriyaṃ for rūpaṃ.
 73. = 17. reading aññātāvindriyaṃ for rūpaṃ.
 74. Puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti? Āmantā.

Vuttaṃ Bhagavatā—Atthi puggalo attahitāya paṭipanno, rūpaṃ ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti? Āmantā.

Aññaṃ rūpaṃ añño puggalo ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Ājānāhi paṭikammaṃ : hañci vuttaṃ Bhagavatā—Atthi puggalo attahitāya paṭipanno, rūpaṃ ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti, tena vata re vattabbe “Aññaṃ rūpaṃ añño puggalo ti.”

Yaṃ tattha vadesi “Vattabbe kho ‘vuttaṃ Bhagavatā—Atthi puggalo attahitāya paṭipanno, rūpaṃ ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena,’ no ca vattabbe ‘aññaṃ rūpaṃ añño puggalo ti,’” micchā.

No ce pana vattabbe “ Aññaṃ rūpaṃ añño puggalo ti,” no ca vata re vattabbe “ Vuttaṃ Bhagavatā—Atthi puggalo attahitāya paṭipanno, rūpaṃ ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti.”

Yaṃ tattha vadesi “ Vattabbe kho ‘ vuttaṃ Bhagavatā—Atthi puggalo attahitāya paṭipanno, rūpaṃ ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti,’ no ca vattabbe ‘ aññaṃ rūpaṃ añño puggalo ti,’ ” micchā.

75. = 74. reading vedanā for rūpaṃ.

76. = 74. reading saññā for rūpaṃ.

77. = 74. reading saṃkhārā for rūpaṃ.

78. = 74. reading viññānaṃ for rūpaṃ.

79. = 74. reading cakkhāyatanam for rūpaṃ—pe—.

129. = 74. reading aññātāvindriyaṃ for rūpaṃ.

Suddhika-samsandā.

130. Rūpaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, vedanā ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, aññaṃ rūpaṃ aññā vedanā ti ?

Āmantā.

Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, rūpaṃ ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti ?

Āmantā.

Aññaṃ rūpaṃ añño puggalo ti ?

Na h’evaṃ vattabbe.

Ājānāhi niggahaṃ; hañci rūpaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, vedanā ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, aññaṃ rūpaṃ aññā vedanā, puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, rūpaṃ ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, tena vata re vattabbe “ Aññaṃ rūpaṃ añño puggalo ti.”

Yaṃ tattha vadesi “ Vattabbe kho ‘ rūpaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, vedanā ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, aññaṃ rūpaṃ aññā vedanā, puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, rūpaṃ ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena,’ no ca vattabbe ‘ aññaṃ rūpaṃ añño puggalo ti,’ ” micchā.

No ce pana vattabbe “ Aññaṃ rūpaṃ añño puggalo ti,” no ca vata re vattabbe “ Rūpaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, vedanā ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, aññaṃ rūpaṃ aññā vedanā, puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, rūpaṃ ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti.”

Yaṃ tattha vadesi “ Vattabbe kho ‘ rūpaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, vedanā ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, aññaṃ rūpaṃ aññā vedanā, puggalo upalabbhati saccikaṭṭhāhaparamatṭhena, rūpaṃ ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena,’ no ca vattabbe ‘ aññaṃ rūpaṃ añño puggalo ti,’ ” micchā.

131. = 130. reading saññā for vedanā.

132. = 130. reading saṃkhārā for vedanā.

133. = 130. reading viññāṇaṃ for vedanā.

134. Vedanā upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, saññā ca upalabbhati—pe—saṃkhārā ca upalabbhanti—pe—viññāṇaṃ ca upalabbhati—pe—rūpaṃ ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena—pe ;

Saññā upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, saṃkhārā ca upalabbhanti—pe—viññāṇaṃ ca upalabbhati—pe—rūpaṃ ca upalabbhati—pe—vedanā ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena—pe ;

Samkhārā upalabbhanti saccikaṭṭhaparamatṭhena, viññāṇaṃ ca upalabbhati—pe—rūpaṃ ca upalabbhati—pe—vedanā ca upalabbhati—pe—saññā ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena—pe ;

Viññāṇaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, rūpaṃ ca upalabbhati—pe—vedanā ca upalabbhati—pe—saññā ca upalabbhati—pe—saṃkhārā ca upalabbhanti saccikaṭṭhaparamatṭhena, aññaṃ viññāṇaṃ aññe saṃkhārā ti ?

Āmantā.

Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, viññāṇaṃ ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti ?

Āmantā.

Aññaṃ viññāṇaṃ añño puggalo ti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Ājānāhi niggahaṃ ; hañci viññāṇaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, saṃkhārā ca upalabbhanti saccikaṭṭhaparamatṭhena, aññaṃ viññāṇaṃ aññe saṃkhāra, puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena viññāṇaṃ ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, tena vata re vattabbe “ Aññaṃ viññāṇaṃ añño puggalo ti.”

Yaṃ tattha vadesi “ Vattabbe kno ‘viññāṇaṃ upalabbhati—pe—saṃkhārā ca upalabbhanti saccikaṭṭhaparamatṭhena, aññaṃ viññāṇaṃ aññe saṃkhārā, puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, viññāṇaṃ ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena,’ no ca vattabbe ‘aññaṃ viññāṇaṃ añño puggalo ti,’ ” micchā.

No ce pana vattabbe “ Aññaṃ viññāṇaṃ añño puggalo ti,” no ca vata re vattabbe ” viññāṇaṃ upalabbhati—pe—saṃkhārā ca upalabbhanti saccikaṭṭhaparamatṭhena, aññaṃ viññāṇaṃ aññe saṃkhārā, puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, viññāṇaṃ ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti.”

Yaṃ tattha vadesi “ Vattabbe kho ‘viññāṇaṃ upalabbhati—pe—saṃkhārā ca upalabbhanti saccikaṭṭhaparamatṭhena, aññaṃ viññāṇaṃ aññe saṃkhārā, puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, viññāṇaṃ ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena,’ no ca vattabbe ‘aññaṃ viññāṇaṃ anno puggalo ti,’ ” micchā.

135. Cakkhāyatanaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, sotāyatanaṃ ca upalabbhati—pe—, dhammāyatanaṃ ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena—pe—sotāyatanaṃ upalabbhati—pe—dhammāyatanaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, cakkhāyatanaṃ ca upalabbhati—pe—manāyatanaṃ ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena—pe—,

Cakkhudhātu upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, sotadhātu ca upalabbhati—pe—dhammadhātu ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena—pe—sotadhātu upalabbhati—pe—dhammadhātu upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, cakkhudhātu ca upalabbhati—pe—mano viññāṇadhātu ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena—pe—,

Cakkhundriyaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena sotindriyañ ca upalabbhati—pe—aññātāvindriyañ ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena—pe—sotindriyaṃ upalabbhati—pe—aññātāvindriyaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, cakkhundriyañ ca upalabbhati—pe—aññindriyañ ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, aññaṃ aññātāvindriyaṃ aññaṃ aññindriyañ ti ?

Āmantā.

Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, aññātāvindriyañ ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti ?

Āmantā.

Aññaṃ aññātāvindriyaṃ añño puggalo ti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Ājānāhi niggahaṃ ; hañci aññātāvindriyaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, aññindriyañ ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, aññaṃ aññātāvindriyaṃ aññaṃ aññindriyaṃ, puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, aññātāvindriyañ ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, tena vata re vattabbe “Aññaṃ aññātāvindriyaṃ añño puggalo ti.”

Yaṃ tattha vadesi “Vattabbe kho ‘aññātāvindriyaṃ upalabbhati—pe—saccikaṭṭhaparamatṭhena,’ no ca vattabbe ‘annaṃ aññātāvindriyaṃ añño puggalo ti,’” micchā.

No ce pana vattabbe “Aññaṃ aññātāvindriyaṃ añño puggalo ti,” no ca vata re vattabbe “Aññātāvindriyaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, aññindriyañ ca upalabbhati, aññaṃ aññātāvindriyaṃ aññaṃ aññindriyaṃ, puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, aññātāvindriyañ ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti.”

Yaṃ tattha vadesi “Vattabbe kho ‘aññātāvindriyaṃ upalabbhati—pe—saccikaṭṭhaparamatṭhena,’ no ca vattabbe ‘aññaṃ aññātāvindriyaṃ añño puggalo ti,’” micchā.

136. Rūpaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena vedanā ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, aññaṃ rūpaṃ aññā vedanā ti ?

Āmantā.

Vuttam̄ Bhagavatā—Atthi puggalo attahitāya paṭi-
panno, rūpañ ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti ?
Āmantā.

Aññam rūpaṃ añño puggalo ti ?

Na h'evam vattabbe.

Ājānāhi paṭikammam̄ : hañci rūpaṃ upalabbhati sacci-
kaṭṭhaparamatṭhena vedanā ca upalabbhati saccikaṭṭha-
paramatṭhena, aññam̄ rūpaṃ aññā vedanā, vuttam̄ Bha-
gavata—Atthi puggalo attahitāya paṭipanno, rūpañ ca
upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, tena vata re vat-
tabbe “ Aññam̄ rūpaṃ añño puggalo ti.”

Yaṃ tattha vadesi “ Vattabbe kho ‘rūpaṃ upalabbhati
saccikaṭṭhaparamatṭhena vedanā ca upalabbhati sacci-
kaṭṭhaparamatṭhena, aññam̄ rūpaṃ aññā vedanā, vuttam̄
Bhagavatā—Atthi puggalo attahitāya paṭipanno rūpañ
ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena,’ no ca vattabbe
‘aññam̄ rūpaṃ añño puggalo ti,’ ” micchā.

No ce pana vattabbe “ Aññam̄ rūpaṃ añño puggalo ti,”
no ca vata re vattabbe “ Rūpaṃ upalabbhati saccikaṭṭha-
paramatṭhena vedanā ca upalabbhati saccikaṭṭhapara-
matṭhena, aññam̄ rūpaṃ aññā vedanā, vuttam̄ Bhagavatā—
Atthi puggalo attahitāya paṭipanno, rūpañ ca upalabbhati
saccikaṭṭhaparamatṭhenāti.”

Yaṃ tattha vadesi “ Vattabbe kho ‘rūpaṃ upalabbhati
saccikaṭṭhaparamatṭhena vedanā ca upalabbhati sacci-
kaṭṭhaparamatṭhena, aññam̄ rūpaṃ aññā vedanā, vuttam̄
Bhagavatā—Atthi puggalo attahitāya paṭipanno rūpañ
ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena,’ no ca vattabbe
‘Aññam̄ rūpaṃ añño puggalo ti,’ ” micchā.

137. Rūpaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena,
saññā ca upalabbhati—pe—saṃkhārā ca upalabbhanti—
pe—viññāṇaṃ ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena—
pe—

Vedanā upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, saññā
ca upalabbhati—pe—saṃkhārā ca upalabbhanti—pe—
viññāṇaṃ ca upalabbhati—pe—rūpañ ca upalabbhati sacci-
kaṭṭhaparamatṭhena—pe—

Saññā upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, saṃkhārā

ca upalabbhanti—pe—viññāṇaṇ ca upalabbhanti—pe—rūpaṇ ca upalabbhanti—pe—vedanā ca upalabbhanti saccikatṭhaparamatṭhena—pe—.

Samkhārā upalabbhanti saccikatṭhaparamatṭhena, viññāṇaṇ ca upalabbhanti—pe—rūpaṇ ca upalabbhanti—pe—vedanā ca upalabbhanti—pe—saññā ca upalabbhanti saccikatṭhaparamatṭhena—pe—.

Viññāṇaṇ upalabbhanti saccikatṭhaparamatṭhena, rūpaṇ ca upalabbhanti—pe—vedanā ca upalabbhanti—pe—saññā ca upalabbhanti—pe—samkhārā ca upalabbhanti saccikatṭhaparamatṭhena—pe—.

Cakkhāyatanaṇ upalabbhanti saccikatṭhaparamatṭhena, sotāyatanaṇ ca upalabbhanti—pe—dhammāyatanaṇ ca upalabbhanti saccikatṭhaparamatṭhena—pe—sotāyatanaṇ upalabbhanti—pe—dhammāyatanaṇ upalabbhanti saccikatṭhaparamatṭhena, cakkhāyatanaṇ ca upalabbhanti—pe—manāyatanaṇ ca upalabbhanti saccikatṭhaparamatṭhena—pe—.

Cakkhudhātu upalabbhanti saccikatṭhaparamatṭhena, sotadhātu ca upalabbhanti—pe—dhammadhātu ca upalabbhanti saccikatṭhaparamatṭhena—pe—sotadhātū upalabbhanti—pe—dhammadhātu upalabbhanti saccikatṭhaparamatṭhena, cakkhudhātu ca upalabbhanti—pe—maṇoviññāṇadhātu ca upalabbhanti saccikatṭhaparamatṭhena—pe—.

Cakkhundriyaṇ upalabbhanti saccikatṭhaparamatṭhena, sotindriyaṇ ca upalabbhanti—pe—aññātāvindriyaṇ ca upalabbhanti saccikatṭhaparamatṭhena—pe—sotindriyaṇ upalabbhanti—pe—aññātāvindriyaṇ upalabbhanti saccikatṭhaparamatṭhena, cakkhundriyaṇ ca upalabbhanti—pe—aññindriyaṇ ca upalabbhanti saccikatṭhaparamatṭhena aññaṇ aññātāvindriyaṇ aññaṇ aññindriyaṇ ti ?

Āmantā.

Vuttaṇ Bhagavatā—Atthi puggalo attahitāya paṭipanno, aññātāvindriyaṇ ca upalabbhanti saccikatṭhaparamatṭhenāti ?

Āmantā.

Aññaṇ aññātāvindriyaṇ añño puggalo ti ?

Na h'evaṇ vattabbe.

Ājānāhi niggahaṃ ; hañci aññātāvindriyaṃ upalabbhati —pe—aññaṃ aññindriyaṃ, vuttaṃ Bhagavatā—pe—saccikaṭṭhaparamatṭhena, tena vata re vattabbe “Aññaṃ aññātāvindriyaṃ añño puggalo ti.”

Yaṃ tattha vadesi “Vattabbe kho ‘aññātāvindriyaṃ upalabbhati—pe—aññaṃ aññindriyaṃ, vuttaṃ Bhagavatā — pe — saccikaṭṭhaparamatṭhena,’ no ca vattabbe ‘aññaṃ aññātāvindriyaṃ añño puggalo ti,’ ” micchā.

No ce pana vattabbe “Aññaṃ aññātāvindriyaṃ añño puggalo ti,” no ca vata re vattabbe “Aññātāvindriyaṃ upalabbhati—pe—aññaṃ aññindriyaṃ, vuttaṃ Bhagavatā—pe—saccikaṭṭhaparamatṭhenāti.”

Yaṃ tattha vadesi “Vattabbe kho ‘aññātāvindriyaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena—pe—aññaṃ aññindriyaṃ, vuttaṃ Bhagavatā—pe—saccikaṭṭhaparamatṭhena,’ no ca vattabbe ‘aññaṃ aññātāvindriyaṃ añño puggalo ti,’ ” micchā.

O p a m m a - s a m s a n d a n a m .

138. Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti ?
Āmantā.

Rūpaṃ puggalo ti ?

Na h’evaṃ vattabbe.

Ājānāhi niggahaṃ ; hañci puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, tena vata re vattabbe “Rūpaṃ puggalo ti.” Yaṃ tattha vadesi “Vattabbe kho ‘puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena,’ no ca vattabbe ‘rūpaṃ puggalo ti,’ ” micchā.

No ce pana vattabbe “Rūpaṃ puggalo ti,” no ca vata re vattabbe “Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti.” Yaṃ tattha vadesi “Vattabbe kho ‘puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena,’ no ca vattabbe ‘rūpaṃ puggalo ti,’ ” micchā.

139. Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti ?
Āmantā.

Rūpasmiṃ puggalo—pe—aññatra rūpā puggalo—pe—puggalasmiṃ rūpan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Ājānāhi niggahaṃ; hañci puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, tena vata re vattabbe “Puggalasmim rūpan ti.” Yaṃ tattha vadesi “Vattabbe kho ‘puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena,’ no ca vattabbe ‘puggalasmim rūpan ti,’” micchā.

No ce pana vattabbe “Puggalasmim rūpan ti,” no ca vata re vattabbe “Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti.” Yaṃ tattha vadesi “Vattabbe kho ‘puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena,’ no ca vattabbe ‘puggalasmim rūpan ti,’” micchā.

140. Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti? Āmantā.

Vedanā puggalo—pe—vedanāya puggalo—pe—aññatra vedanāya puggalo—pe—puggalasmim vedanā—pe—

Saññā puggalo—pe—saññāya puggalo—pe—aññatra saññāya puggalo—pe—puggalasmim saññā—pe—

Samkhārā puggalo—pe—samkhāresu puggalo—pe—aññatra samkhārehi puggalo—pe—puggalasmim samkhārā—pe—

Viññāṇaṃ puggalo—pe—viññāṇasmim puggalo—pe—aññatra viññāṇā puggalo—pe—puggalasmim viññāṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Ājānāhi niggahaṃ; hañci puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, tena vata re vattabbe “Puggalasmim viññāṇan ti.” Yaṃ tattha vadesi “Vattabbe kho ‘puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena,’ no ca vattabbe ‘puggalasmim viññāṇan ti,’” micchā.

No ce pana vattabbe “Puggalasmim viññāṇan ti,” no ca vata re vattabbe “Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti.” Yaṃ tattha vadesi “Vattabbe kho ‘puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena,’ no ca vattabbe ‘puggalasmim viññāṇan ti,’” micchā.

141. Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti?

Āmantā.

Cakkhāyatanaṃ puggalo—pe—cakkhāyatanaasmim puggalo—pe—aññatra cakkhāyatanā puggalo—pe—puggalasmim cakkhāyatanaṃ—pe—

Aññātāvindriyaṃ puggalo — pe — aññātāvindriyasmiṃ puggalo—pe—aññātra aññātāvindriyā puggalo—pe—puggalasmim aññātāvindriyan ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Ājānāhi niggahaṃ ; hañci puggalo upalabbhati saccikatṭhaparamatṭhena, tena vata re vattabbe “Puggalasmim aññātāvindriyan ti.” Yaṃ tattha vadesi “Vattabbe kho ‘puggalo upalabbhati saccikatṭhaparamatṭhena,’ no ca vattabbe ‘puggalasmim aññātāvindriyan ti,’” micchā.

No ce pana vattabbe “Puggalasmim aññātāvindriyan ti,” no ca vata re vattabbe “Puggalo upalabbhati saccikatṭhaparamatṭhenāti.” Yaṃ tattha vadesi “Vattabbe kho ‘puggalo upalabbhati saccikatṭhaparamatṭhena,’ no ca vattabbe puggalasmim aññātāvindriyan ti,” micchā.

142. Puggalo n'upalabbhati saccikatṭhaparamatṭhenāti?

Āmantā.

Rūpaṃ puggalo ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Ājānāhi paṭikammaṃ ; hañci puggalo n'upalabbhati saccikatṭhaparamatṭhena, tena vata re vattabbe “Rūpaṃ puggalo ti.” Yaṃ tattha vadesi “Vattabbe kho ‘puggalo n'upalabbhati saccikatṭhaparamatṭhena,’ no ca vattabbe ‘rūpaṃ puggalo ti,’” micchā.

No ce pana vattabbe “Rūpaṃ puggalo ti,” no ca vata re vattabbe “Puggalo n'upalabbhati saccikatṭhaparamatṭhenāti.” Yaṃ tattha vadesi “Vattabbe kho ‘puggalo n'upalabbhati saccikatṭhaparamatṭhena,’ no ca vattabbe ‘rūpaṃ puggalo ti,’” micchā.

143. Puggalo n'upalabbhati saccikatṭhaparamatṭhenāti?

Āmantā.

Rūpasmiṃ puggalo—pe—aññātra rūpā puggalo—pe—puggalasmim rūpan ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Ājānāhi paṭikammaṃ ; hañci puggalo n'upalabbhati saccikatṭhaparamatṭhena, tena vata re vattabbe “Puggalasmim rūpan ti.” Yaṃ tattha vadesi “Vattabbe kho ‘puggalo n'upalabbhati saccikatṭhaparamatṭhena,’ no ca vattabbe ‘puggalasmim rūpan ti,’” micchā.

No ce pana vattabbe “Puggalasmim rūpan ti,” no ca vata re vattabbe “Puggalo n’upalabbhati saccikaṭṭhaparamaṭṭhenāti.” Yaṃ tattha vadesi “Vattabbe kho ‘puggalo n’upalabbhati saccikaṭṭhaparamaṭṭhena,’ no ca vattabbe ‘puggalasmim rūpan ti,’” micchā.

144. Puggalo n’upalabbhati saccikaṭṭhaparamaṭṭhenāti? Āmantā.

Vedanā puggalo—pe—vedanāya puggalo—pe—aññatra vedanāya puggalo—pe—puggalasmim vedanā—pe—

Saññā puggalo—pe—saññāya puggalo—pe—aññatra saññāya puggalo—pe—puggalasmim sañña—pe—

Samkhārā puggalo—pe—samkhāresu puggalo—pe—aññatra samkhārehi puggalo—pe—puggalasmim samkhārā—pe—

Viññāṇaṃ puggalo—pe—viññāṇasmim puggalo—pe—aññatra viññāṇā puggalo—pe—puggalasmim viññāṇan ti?

Na h’evaṃ vattabbe.

Ājānāhi paṭikammaṃ; hānci puggalo n’upalabbhati saccikaṭṭhaparamaṭṭhena, tena vata re vattabbe “Puggalasmim viññāṇan ti.” Yaṃ tattha vadesi “Vattabbe kho ‘puggalo n’upalabbhati saccikaṭṭhaparamaṭṭhena,’ no ca vattabbe puggalasmim viññāṇan ti,” micchā.

No ce pana vattabbe puggalasmim viññāṇan ti, no ca vata re vattabbe “Puggalo n’upalabbhati saccikaṭṭhaparamaṭṭhenāti.” Yaṃ tattha vadesi “Vattabbe kho ‘puggalo n’upalabbhati saccikaṭṭhaparamaṭṭhena,’ no ca vattabbe puggalasmim viññāṇan ti,” micchā.

145. Puggalo n’upalabbhati saccikaṭṭhaparamaṭṭhenāti? Āmantā.

Cakkhāyatanam puggalo—pe—cakkhāyatanasmim puggalo—pe—aññatra cakkhāyatanā puggalo—pe—puggalasmim cakkhāyatanam—pe—

Aññātāvindriyam puggalo—pe—aññātāvindriyasmim puggalo—pe—aññatra aññātāvindriyā puggalo—pe—puggalasmim aññātāvindriyan ti?

Na h’evaṃ vattabbe.

Ājānāhi paṭikammaṃ; hañci puggalo n’upalabbhati saccikaṭṭhaparamaṭṭhena, tena vata re vattabbe “Puggalas-

mim aññātāvindriyan ti. Yaṃ tattha vadesi “ Vattabbe kho ‘puggalo n’upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena,’ no ca vattabbe ‘puggalasmim aññātāvindriyan ti,’ ” micchā.

No ce pana vattabbe “ Puggalasmim aññātāvindriyan ti,” no ca vata re vattabbe “ Puggalo n’upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti.” Yaṃ tattha vadesi “ Vattabbe kho ‘puggalo n’upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena,’ no ca vattabbe ‘puggalasmim aññātāvindriyan ti,’ ” micchā.

C a t u k k a n a y a—s a m s a n d a n a m.

---

146. Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti ?
Āmantā.

Puggalo sappaccayo—pe—puggalo appaccayo, puggalo saṅkhato puggalo asaṅkhato, puggalo sassato, puggalo asassato, puggalo sanimitto puggalo animitto ti ?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

147. Puggalo n’upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti ?
Āmantā.

Vuttaṃ Bhagavatā “ Atthi puggalo attahitāya paṭipanno ti ” ?

Āmantā.

Puggalo sappaccayo—pe—puggalo appaccayo, puggalo saṅkhato puggalo asaṅkhato, puggalo sassato, puggalo asassato, puggalo sanimitto puggalo animitto ti ?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Lakkhaṇāyuttikathā.

---

148. Puggalo upalabbhati, upalabbhati puggalo ti ?

Puggalo upalabbhati, upalabbhati kehici puggalo, kehici na puggalo ti.

Puggalo kehici upalabbhati, kehici na upalabbhatīti ?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

149. Puggalo saccikaṭṭho saccikaṭṭho puggalo ti ?

Puggalo saccikaṭṭho, saccikaṭṭho kehici puggalo, kehici na puggalo ti.

Puggalo kehici saccikaṭṭho, kehici na saccikaṭṭho ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

150. Puggalo vijjamāno vijjamāno puggalo ti ?

Puggalo vijjamāno, vijjamāno kehici puggalo, kehici na puggalo ti ?

Puggalo kehici vijjamāno, kehici na vijjamāno ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

151. Puggalo saṃvijjamāno saṃvijjamāno puggalo ti ?

Puggalo saṃvijjamāno, saṃvijjamāno kehici puggalo, kehici na puggalo ti.

Puggalo kehici saṃvijjamāno, kehici na saṃvijjamāno ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

152. Puggalo atthi atthi puggalo ti ?

Puggalo atthi, atthi kehici puggalo, kehici na puggalo ti.

Puggalo kehici atthi, kehici n'atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

153. Puggalo atthi, atthi na sabbo ¹ puggalo ti ?

Āmantā.

Puggalo n'atthi, n'atthi na sabbo puggalo ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

V a c a n a s o d h a n a ṃ .

154. Rūpadhātuyā rūpī ² puggalo ti ?

Āmantā.

Kāmadhātuyā kāmī puggalo ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpadhātuyā rūpino sattā ³ ti ?

Āmantā.

Kāmadhātuyā kāmīno sattā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arūpadhātuyā arūpī puggalo ti ?

Āmantā.

¹ sabbe, S.P.

² rupi, M.

³ sathā, S.

Kāmadhātuyā kāmī puggalo ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arūpadhātuyā arūpino sattā ti ?

Āmantā.

Kāmadhātuyā kāmīno sattā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

155. Rūpadhātuyā rūpī puggalo arūpadhātuyā arūpī puggalo, atthi ca koci ¹ rūpadhātuyā cuto arupadhātum ² upapajjatīti ?

Āmantā.

Rūpī puggalo upacchinno ³ arūpī puggalo jāto ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpadhātuyā rūpino sattā, arūpadhatuyā arūpino sattā, atthi ca koci rūpadhatuyā cuto arūpadhātum upapajjatīti ?

Āmantā.

Rūpī satto upacchinno arūpī satto jāto ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

156. Kāyo ti vā sarīran ti vā ⁴ sarīran ti vā kāyo ti vā kāyaṃ ⁵ appiyaṃ karitvā, esese chaṭṭhe same samabhāge ⁶ tājāte ti ?

Āmantā.

Puggalo ti vā jīvo ti vā jīvo ti vā puggalo ti vā puggalaṃ appiyaṃ karitvā esese ekaṭṭhe same samabhāge tājāte ti ?

Āmantā.

Añño kāyo añño puggalo ti ?

Āmantā.

Aññaṃ jīvaṃ aññaṃ sarīran ti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Ājānāhi niggahaṃ : hañci kāyo ti vā sarīran ti vā sarīran ti vā kāyo ti vā kāyaṃ appiyaṃ karitvā esese ekaṭṭhe same samabhāge tājāte, puggalo ti vā jīvo ti vā jīvo ti vā puggalo ti vā puggalaṃ appiyaṃ karitvā esese

¹ keci, S.

² S. otuyā ; P. otu.

³ ucchinno, S.P.

⁴ vā omit S.

⁵ ayaṃ, P.

⁶ sabhāge, P.

ekatṭhe same samabhāge tājāte, añño kāyo añño puggalo, tena vata re vattabbe “Aññaṃ jīvaṃ aññaṃ sarīraṃ ti.”

Yaṃ tattha vadesi “Vattabbe kho ‘kāyo ti vā sarīraṃ ti vā sarīraṃ ti vā kāyo ti vā kāyaṃ appiyaṃ karitvā esese ekatṭhe same samabhāge tājāte, puggalo ti vā jīvo ti vā jīvo ti vā puggalo ti vā puggalaṃ appiyaṃ karitvā esese ekatṭhe same samabhāge tājāte, añño kāyo añño puggalo,’ no ca vattabbe ‘aññaṃ jīvaṃ aññaṃ sarīraṃ ti,’ ” micchā.

No ce pana vattabbe “Aññaṃ jīvaṃ aññaṃ sarīraṃ ti,” no ca vata re vattabbe “Kāyo ti vā sarīraṃ ti vā sarīraṃ ti vā kāyo ti vā kāyaṃ appiyaṃ karitvā esese ekatṭhe same samabhāge tājāte, puggalo ti vā jīvo ti vā jīvo ti vā puggalo ti vā puggalaṃ appiyaṃ karitvā esese ekatṭhe same samabhāge tājāte, añño kāyo añño puggalo ti.”

Yaṃ tattha vadesi “Vattabbe kho ‘kāyo ti vā sarīraṃ ti vā sarīraṃ ti vā kāyo ti vā kāyaṃ appiyaṃ karitvā esese ekatṭhe same samabhāge tājāte, puggalo ti vā jīvo ti vā jīvo ti vā puggalo ti vā puggalaṃ appiyaṃ karitvā esese ekatṭhe same samabhāge tājāte, añño kāyo añño puggalo,’ no ca vattabbe ‘aññaṃ jīvaṃ aññaṃ sarīraṃ ti,’ ” micchā.

157. Kāyo ti vā sarīraṃ ti vā sarīraṃ ti vā kāyo ti vā kāyaṃ appiyaṃ karitvā esese ekatṭhe same samabhāge tājāte ti?

Āmantā.

Vuttaṃ Bhagavatā “Atthi puggalo attahitāya paṭipanno ti”?

Āmantā.

Añño kāyo añño puggalo ti?

Na h’evaṃ vattabbe.

Ājānāhi paṭikammaṃ : hañci kāyo ti vā sarīraṃ ti vā sarīraṃ ti vā kāyo ti vā kāyaṃ appiyaṃ karitvā esese ekatṭhe same samabhāge tājāte, vuttaṃ Bhagavatā “Atthi puggalo attahitāya paṭipanno,” tena vata re vattabbe “Añño kāyo añño puggalo ti.”

Yaṃ tattha vadesi “Vattabbe kho ‘kāyo ti vā sarīraṃ ti vā sarīraṃ ti vā kāyo ti vā kāyaṃ appiyaṃ karitvā esese ekatṭhe same samabhāge tājāte, vuttaṃ Bhagavatā—

Atthi puggalo attahitāya paṭipanno ' no ca vattabbe ' añño kāyo añño puggalo ti,' " micchā.

No ce pana vattabbe " Añño kāyo añño puggalo ti," no ca vata re vattabbe " Kāyo ti vā sarīran ti vā sarīran ti vā kāyo ti vā kāyaṃ appiyaṃ karitvā esese ekaṭṭhe same samabhāge tājāte, vuttaṃ Bhagavatā Atthi puggalo attahitāya paṭipanno ti."

Yaṃ tattha vadesi " Vattabbe kho ' kāyo ti vā sarīran ti vā sarīran ti vā kāyo ti vā kāyaṃ appiyaṃ karitvā esese ekaṭṭhe same samabhāge tājāte, vuttaṃ Bhagavatā -- Atthi puggalo attahitāya paṭipanno ' no ca vattabbe ' añño kāyo añño puggalo ti,' " micchā.

Paññattānuyogo.

---

158. Puggalo sandhāvati asmā lokā paraṃ lokam parasmā lokā imaṃ lokan ti?

Āmantā.

So puggalo sandhāvati asmā lokā paraṃ lokam parasmā lokā imaṃ lokan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Puggalo sandhāvati asmā lokā paraṃ lokam parasmā lokā imaṃ lokan ti?

Āmantā.

Añño puggalo sandhāvati asmā lokā paraṃ lokam parasmā lokā imaṃ lokan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe.

Puggalo sandhāvati asmā lokā paraṃ lokam parasmā lokā imaṃ lokan ti?

Āmantā.

So ca añño ca sandhāvati asmā lokā paraṃ lokam parasmā lokā imaṃ lokan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Puggalo sandhāvati asmā lokā paraṃ lokam parasmā lokā imaṃ lokan ti?

Āmantā.

N'eva so sandhāvati na añño sandhāvati asmā lokā paraṃ lokam parasmā lokā imaṃ lokan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Puggalo sandhāvati asmā lokā paraṃ lokam parasmā lokā imaṃ lokan ti?

Āmantā.

So puggalo sandhāvati, añño puggalo sandhāvati, so ca añño ca sandhāvati, n'eva so sandhāvati na añño sandhāvati asmā lokā paraṃ lokam parasmā lokā imaṃ lokan ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

159. Na vattabbaṃ “Puggalo sandhāvati asmā lokā paraṃ lokam parasmā lokā imaṃ lokan ti”?

Āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

“Sa¹ sattakkhattuparamaṃ sandhāvitvāna puggalo

Dukkassantakaro hoti sabbasaññojanakkhayā ti.”

Atth'eva suttanto ti? Āmantā.

Tena hi puggalo sandhāvati asmā lokā paraṃ lokam parasmā lokā imaṃ lokan ti.

Na vattabbaṃ “Puggalo sandhāvati asmā lokā paraṃ lokam parasmā lokā imaṃ lokan ti”?

Āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

“Anamataggāyaṃ Bhikkhave saṃsāro, pubbā² koṭi na paññāyati avijjānīvaraṇānaṃ sattānaṃ tanhāsaññojanānaṃ sandhāvataṃ saṃsāraṭṭhaṃ³ ti.”

Atth'eva suttanto ti? Āmantā. Tena hi puggalo sandhāvati asmā lokā paraṃ lokam parasmā lokā imaṃ lokan ti.

160. Puggalo sandhāvati asmā lokā paraṃ lokam parasmā lokā imaṃ lokan ti?

Āmantā. Sv'eva puggalo sandhāvati asmā lokā paraṃ lokam

parasmā lokā imaṃ lokan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sv'eva puggalo sandhāvati asmā lokā paraṃ lokam parasmā lokā imaṃ lokan ti?

Āmantā.

Atthi koci manusso hutvā devo hotīti?

Āmantā.

Sv'eva manusso so devo ti?

¹ Sa omitted in MSS. but cf. Itivuttaka III. 4. (Windisch). ² obba, M. ³ °saran, ti S.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Sv'eva manusso so devo ti?
Āmantā.

Manusso hutvā devo hoti, devo hutvā manusso¹ hoti manussabhūto, añño devo añño manussabhūto, sv'evāyaṃ sandhāvatīti, micchā—pe—

Sace hi sandhāvati sv'eva puggalo ito cuto paraṃ lokam² anañño,² h'evaṃ maraṇaṃ na hehiti² pāṇātipāto n'upalabbhati, kammaṃ atthi, kammavipāko atthi, katānaṃ kammānaṃ vipāko atthi, kusalākusale vipaccamāne sv'evāyaṃ sandhāvatīti, micchā.

161. Sv'eva puggalo sandhāvati asmā lokā paraṃ lokam parasmā lokā imaṃ lokan ti?

Āmantā.

Atthi koci manusso hutvā yakkho hoti, peto hoti, nerayiko hoti, tiracchānagato hoti, oṭṭho hoti, goṇo hoti, gadrabbho hoti, sūkaro hoti, mahiso³ hotīti?

Āmantā.

Sv'eva manusso so mahiso ti? .

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sv'eva manusso so mahiso ti?

Āmantā.

Manusso hutvā mahiso hoti, mahiso hutvā manusso hoti manussabhūto, añño mahiso añño manussabhūto, sv'evāyaṃ sandhāvatīti, micchā—pe—

Sace hi sandhāvati sv'eva puggalo ito cuto paraṃ lokam anañño, h'evaṃ maraṇaṃ na hehiti pāṇātipāto n'upalabbhati, kammaṃ atthi, kammavipāko atthi, katānaṃ kammānaṃ vipāko atthi, kusalākusale vipaccamāne sv'evāyaṃ sandhāvatīti, micchā.

162. Sv'eva puggalo sandhāvati asmā lokā paraṃ lokam parasmā lokā imaṃ lokan ti?

¹ K. omits manusso.

² paralokā, P. ; añño, P.S. ; hehīti, M., hotīti, P.S. ; in next section P. has paralokam, anañño, hehīti.

³ mahiṃso, M.

Āmantā.

Atthi koci Khattiyo hutvā Brāhmaṇo hotīti ?

Āmantā.

Sv'eva Khattiyo so Brāhmaṇo ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi koci Khattiyo hutvā Vesso hoti, Suddo hotīti ?

Āmantā.

Sv'eva Khattiyo so Suddo ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi koci Brāhmaṇo hutvā Vesso hoti Suddo hoti
Khattiyo hotīti ?

Āmantā.

Sv'eva Brāhmaṇo so Khattiyo ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi koci Vesso hutvā Suddo hoti Khattiyo hoti
Brāhmaṇo hotīti ?

Amantā.

Sv'eva Vesso so Brāhmaṇo ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi koci Suddo hutvā Khattiyo hoti Brāhmaṇo hoti
Vesso hotīti ?

Āmantā.

Sv'eva Suddo so Vesso ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

163. Sv'eva puggalo sandhāvati asmā lokā param lokam
paramā lokā imam lokan ti ?

Āmantā.

Hatthacchinno hatthacchinno va hoti, pādacchinno
pādacchinno va hoti, hatthapādacchinno hatthapādac-
chinno va hoti, kaṇṇacchinno nāsacchinno kaṇṇanāsac-
chinno, aṅgolicchinno aḷacchinno kaṇḍaracchinno, kuṇi-
hatthako phaṇahatthako kuṭṭhiyo gandhiyo kilāsiyo
sosiyo apamāriyo oṭṭho goṇo gadrabho sūkaro mahiso
mahiso va hotīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

164. Na vattabbam “ Sv'eva puggalo sandhāvati asmā
lokā param lokam paramā lokā imam lokan ti ” ?

Āmantā.

Nanu sotāpanno puggalo manussalokā cuto devalokaṃ upapanno tattha pi sotāpanno va hotīti ?

Āmantā.

Hañci sotāpanno puggalo manussalokā cuto devalokaṃ upapanno tattha pi sotāpanno va hoti, tena vata re vattabbe “ Sv’eva puggalo sandhāvati asmā lokā paraṃ lokaṃ parasmā lokā imaṃ lokaṃ ti.”

Sotāpanno puggalo manussalokā cuto devalokaṃ upapanno tattha pi sotāpanno va hotīti katvā tena ca kāraṇena sv’eva puggalo sandhāvati asmā lokā paraṃ lokaṃ parasmā lokā imaṃ lokaṃ ti ?

Āmantā.

Sotāpanno puggalo manussalokā cuto devalokaṃ upapanno tattha pi manusso hotīti ?¹

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

165. Sv’eva puggalo sandhāvati—pe—imaṃ lokaṃ ti ?

Āmantā.

Anañño avigato sandhāvātīti ?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Anañño avigato sandhāvātīti ?

Āmantā.

Hatthacchinno hatthacchinno va hoti mahiso va hotīti ?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

166. Sv’eva puggalo sandhāvati—pe—imaṃ lokaṃ ti ?

Āmantā.

Sarūpo sandhāvātīti ?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Sarūpo sandhāvātīti ?

Āmantā.

Taṃ jīvaṃ taṃ sarīraṃ ti ?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Savedano—pe—sasañño—pe—sasamkhāro—pe—saviññāṇo sandhāvātīti ?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Saviññāṇo sandhāvātīti ?

¹ M. has katvā after hotīti.

Āmantā.

Taṃ jīvaṃ taṃ sarīraṃ ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

167. Sv'eva puggalo sandhāvati asmā lokā—pe—imaṃ lokan ti ?

Āmantā.

Arūpo sandhāvātīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arūpo sandhāvātīti ?

Āmantā.

Aññaṃ jīvaṃ aññaṃ sarīraṃ ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Avedano—pe—asañño—pe—asaṃkhāro—pe—aviññāṇo sandhāvātīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Aviññāṇo sandhāvātīti ?

Āmantā.

Aññaṃ jīvaṃ aññaṃ sarīraṃ ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

168. Sv'eva puggalo sandhāvati asmā lokā—pe—imaṃ lokan ti ?

Āmantā.

Rūpaṃ sandhāvātīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpaṃ sandhāvātīti ?

Āmantā.

Taṃ jīvaṃ taṃ sarīraṃ ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vedanā—pe—saññā—pe—saṃkhārā—pe—viññāṇaṃ sandhāvātīti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Viññāṇaṃ sandhāvātīti ? Āmantā.

Taṃ jīvaṃ taṃ sarīraṃ ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

169. Sv'eva puggalo sandhāvati—pe—imaṃ lokan ti ?

Āmantā.

Rūpaṃ na sandhāvātīti ? Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpaṃ na sandhāvātīti ? Āmantā.

Aññaṃ jīvaṃ aññaṃ sarīraṃ ti? Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vedanā—pe—saññā—pe—saṃkhārā—pe—viññāṇaṃ na sandhāvatīti? Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Viññāṇaṃ na sandhāvatīti? Āmantā.

Aññaṃ jīvaṃ aññaṃ sarīraṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

170. Khandhesu bhijjamānesu ¹ so ce bhijjati puggalo
 Ucchedā bhavati ² diṭṭhi yā Buddhena vivajjitā.
 Khandhesu bhijjamānesu no ce bhijjati puggalo
 Puggalo sassato hoti nibbānena samasamo ³ ti.

171. Rūpaṃ upādāya puggalassa paññattīti?

Āmantā.

Rūpaṃ aniccaṃ saṃkhataṃ paṭiccasamuppannaṃ khayadhammaṃ vayadhammaṃ virāgadhammaṃ nirodhadhammaṃ vipariṇāmadhammaṃ ti?

Āmantā.

Puggalo pi anicco saṃkhato paṭiccasamuppanno khaya-dhammo vayadhammo virāgadhammo nirohadhammo vipariṇāmadhammo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

172. Vedanaṃ upādāya—pe—saññaṃ upādāya—pe—saṃkhāre upādāya—pe—viññāṇaṃ upādāya puggalassa paññattīti?

Āmantā.

Viññāṇaṃ aniccaṃ—pe—vipariṇāmadhammaṃ ti?

Āmantā.

Puggalo pi anicco—pe—vipariṇāmadhammo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

173. Rūpaṃ upādāya puggalassa paññattīti?

Āmantā.

Nilāṃ rūpaṃ upādāya nilakassa puggalassa paññattīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

¹ vijj°, P.

² tava, P.

³ samasamā, P.

Pītaṃ rūpaṃ upādāya,
 Lohitaṃ rūpaṃ upādāya,
 Odātaṃ rūpaṃ upādāya,
 Saṇidassanaṃ rūpaṃ upādāya,
 Anidassanaṃ rūpaṃ upādāya,
 Sappaṭighaṃ rūpaṃ upādāya,
 Appaṭighaṃ rūpaṃ upādāya appaṭighassa puggalassa
 paññattīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

174. Vedanaṃ upādāya puggalassa paññattīti?

Āmantā.

Kusalaṃ vedanaṃ upādāya kusalassa puggalassa pañ-
 ñattīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kusalaṃ vedanaṃ upādāya kusalassa puggalassa pañ-
 ñattīti?

Āmantā.

Kusalā vedanā saphalā savipākā iṭṭhaphalā kantaphalā
 manuññaphalā asecanakaphalā¹ sukhudrayā² sukhavipākā
 ti?

Āmantā.

Kusalo pi puggalo saphalo savipāko iṭṭhaphalo kanta-
 phalo manuññaphalo asecanakaphalo sukhudrayo sukhavi-
 pāko ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

175. Vedanaṃ upādāya puggalassa paññattīti?

Āmantā.

Akusalaṃ vedanaṃ upādāya akusalassa puggalassa
 paññattīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Akusalaṃ vedanaṃ upādāya akusalassa puggalassa
 paññattīti?

Āmantā.

Akusalā vedanā saphalā savipākā aniṭṭhaphalā akanta-

¹ asecanaphalā, P.S.

² sukhindriyā, P.S. S₂ always.

phalā amanuññaphalā secanakaphalā dukkhudrayā dukkhavipākā ti?

Āmantā.

Akusalo pi puggalo saphalo savipāko aniṭṭhaphalo akantaphalo amanuññaphalo secanakaphalo dukkhudrayo dukkhavipako ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

176. Vedanaṃ upādāya puggalassa paññattīti?

Āmantā.

Abyākatam vedanam upādāya abyākatassa puggalassa paññattīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Abyākatam vedanam upādāya abyākatassa puggalassa paññattīti?

Āmantā.

Abyākatā vedanā aniccā saṃkhatā paṭṭicasamuppannā khayadhammā vayadhammā virāgadhmanirodhadhammā vipariṇāmadhammā ti?

Āmantā.

Abyākato pi puggalo anicco saṃkhato—pe—vipariṇāmadhammo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

177. Saññaṃ upādāya, saṃkhāre upādāya, viññāṇaṃ upādāya puggalassa paññattīti?

Āmantā.

Kusalam viññāṇam upādāya kusalassa puggalassa paññattīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Kusalam viññāṇam saphalam savipākam iṭṭhaphalam, kantaphalam manūññaphalam asecanakaphalam sukhudrayam sukhavipākan ti?

Āmantā.

Kusalo pi puggalo saphalo savipāko iṭṭhaphalo kantaphalo manūññaphalo asecanakaphalo sukhudrayo sukhavipāko ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

178. Viññāṇam upādāya puggalassa paññattīti?

Āmantā.

Akusalam viññāṇaṃ upādāya akusalassa puggalassa paññattīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Akusalam viññāṇaṃ upādāya akusalassa puggalassa paññattīti ?

Āmantā.

Akusalam viññāṇaṃ saphalam savipākaṃ aniṭṭhaphalaṃ akantaphalaṃ amanuññaphalaṃ secanakaphalaṃ dukkhudrayaṃ dukkhavipākaṃ ti ?

Āmantā.

Akusalo pi puggalo saphalo savipāko aniṭṭhaphalo akantaphalo amanuññaphalo secanakaphalo dukkhudrayo dukkhavipako ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

179. Viññāṇaṃ upādāya puggalassa paññattīti ?

Āmantā.

Abyākatam viññāṇaṃ upādāya abyākatassa puggalassa paññattīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Abyākatam viññāṇaṃ upādāya abyākatassa puggalassa paññattīti ?

Āmantā.

Abyākatam viññāṇaṃ aniccaṃ saṃkhataṃ paṭiccasamuppannaṃ khayadhammaṃ vayadhammaṃ virāgadhamma-
nirodhadhammaṃ vipariṇāmadhammaṃ ti ?

Āmantā.

Abyākato pi puggalo anicco saṃkhato—pe—vipariṇāmadhammo ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

180. Cakkhum upādāya cakkhumā puggalo ti vattabbo ti ?

Āmantā.

Cakkhumhi niruddhe cakkhumā puggalo niruddho ti vattabbo ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sotaṃ upādāya

ghānaṃ upādāya

jivhaṃ upādāya

kāyaṃ upādāya

manam upādāya manavā puggalo ti vattabbo ti?

Āmantā.

Manamhi niruddhe manavā puggalo niruddho ti vattabbo ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

181. Micchādiṭṭhim upādāya micchādiṭṭhiyo puggalo ti vattabbo ti?

Āmantā.

Micchādiṭṭhiyā niruddhāya micchādiṭṭhiyo puggalo niruddho ti vattabbo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Micchāsaṅkappaṃ upādāya,

Micchāvācaṃ upādāya,

Micchākammantaṃ upādāya,

Micchā-ājīvaṃ upādāya,

Micchāvāyāmaṃ upādāya,

Micchāsatiṃ upādāya,

Micchāsamādhim upādāya micchāsamādhiyo puggalo ti vattabbo ti?

Āmantā.

Micchāsamādhimhi niruddhe micchāsamādhiyo puggalo niruddho ti vattabbo ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

182. Sammādiṭṭhim upādāya sammādiṭṭhiyo puggalo ti vattabbo ti?

Āmantā.

Sammādiṭṭhiyā niruddhāya sammādiṭṭhiyo puggalo niruddho ti vattabbo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sammāsaṅkappaṃ upādāya,

Sammāvācaṃ upādāya,

Sammākammantaṃ upādāya,

Sammā-ājīvaṃ upādāya,

Sammāvāyāmaṃ upādāya,

Sammāsatiṃ upādāya,

Sammāsamādhim upādāya sammāsamādhiyo puggalo ti vattabbo ti?

Āmantā.

Sammāsamādhimhi niruddhe sammāsamādhiyo puggalo
niruddho ti vattabbo ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

183. Rūpaṃ upādāya vedanaṃ upādāya puggalassa
paññattīti ?

Āmantā.

Dvinnam khandānaṃ upādāya dvinnam puggalānaṃ
paññattīti ti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Rūpaṃ upādāya,
vedanaṃ upādāya,
saññaṃ upādāya,
saṃkhare upādāya,
viññānaṃ upādāya puggalassa paññattīti ?

Āmantā.

Pañcannaṃ khandānaṃ upādāya pañcannaṃ pug-
galānaṃ paññattīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

184. Cakkhāyatanam upādāya, sotāyatanam upādāya
puggalassa paññattīti ?

Āmantā.

Dvinnam āyatanānaṃ upādāya dvinnam puggalānaṃ
paññattīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cakkhāyatanam upādāya, sotāyatanam upādāya—pe—
dhammāyatanam upādāya puggalassa paññattīti ?

Āmantā.

Dvādasannaṃ āyatanānaṃ upādāya dvādasannaṃ pug-
galānaṃ paññattīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

185. Cakkhūdhātum upādāya sotadhātum upādāya
puggalassa paññattīti ?

Āmantā.

Dvinnam dhātūnaṃ upādāya dvinnam puggalānaṃ
paññattīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cakkhūdhātum upādāya sotadhātum upādāya—pe—
dhammadhātum upādāya puggalassa paññattīti ?

Āmantā.

Aṭṭhārasannaṃ dhātūnaṃ upādāya aṭṭhārasannaṃ puggalānaṃ paññattīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

186. Cakkhundriyaṃ upādāya sotindriyaṃ upādāya puggalassa paññattīti ?

Āmantā.

Dvinnāṃ indriyānaṃ upādāya dvinnāṃ puggalānaṃ paññattīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cakkhundriyaṃ upādāya sotindriyaṃ upādāya—pe— aññātāvindriyaṃ upādāya puggalassa paññattīti ?

Āmantā.

Bāvīsatināṃ indriyānaṃ upādāya bāvīsatināṃ puggalānaṃ paññattīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

187. Ekavokārabhavaṃ upādāya ekassa puggalassa paññattīti ?

Āmantā.

Catuvokārabhavaṃ upādāya catunnaṃ puggalānaṃ paññattīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Ekavokārabhavaṃ upādāya ekassa puggalassa paññattīti ?

Āmantā.

Pañcavokārabhavaṃ upādāya pañcannaṃ puggalānaṃ paññattīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

188. Ekavokārabhave eko va puggalo ti ?

Āmantā.

Catuvokārabhave cattāro va puggalā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Ekavokārabhave eko va puggalo ti ?

Āmantā.

Pañcavokārabhave pañc'eva puggalā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

189. Yathā rukkhaṃ upādāya chāyāya paññatti, evameva rūpaṃ upādāya puggalassa paññattīti, yathā rukkhaṃ upādāya chāyāya paññatti, rukkho pi anicco chāyā pi aniccā, evameva rūpaṃ upādāya puggalassa paññatti rūpaṃ aniccaṃ puggalo pi anicco ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Yathā rukkhaṃ upādāya chāyāya paññatti añño rukkho aññā chāyā, evameva rūpaṃ upādāya puggalassa paññattīti, aññaṃ rūpaṃ añño puggalo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

190. Yathā gāmaṃ upādāya gāmikassa paññatti, evaṃ eva rūpaṃ upādāya puggalassa paññattīti, yathā gāmaṃ upādāya gāmikassa paññatti, añño gāmo añño gāmiko, evameva rūpaṃ upādāya puggalassa paññatti, aññaṃ rūpaṃ añño puggalo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

191. Yathā raṭṭhaṃ upādāya rañño paññatti, evaṃ eva rūpa upādāya puggalassa paññattīti, yathā raṭṭhaṃ upādāya rañño paññatti, añño raṭṭho añño rājā, evameva rūpaṃ upādāya puggalassa paññatti, aññaṃ rūpaṃ añño puggalo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

192. Yathā na nigalo negaliko, yassa nigalo so negaliko, evameva na rūpaṃ rūpavā, yassa rūpaṃ so rūpavā ti, yathā na nigalo negaliko yassa nigalo so negaliko, añño nigalo añño negaliko, evaṃ evaṃ na rūpaṃ rūpavā yassa rūpaṃ so rūpavā, aññaṃ rūpaṃ añño rūpavā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

193. Citte citte puggalassa paññattīti?

Āmantā.

Citte citte puggalo jāyati jīyyati ¹ miyyati ² cavati uppajjatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

194. Dutiye citte uppanne na vattabbaṃ “So ti vā añño ti vā ti”?

¹ jiy^o, P.

² P. and S. omit.

Āmantā.

Dutiye citte uppanne na vattabbaṃ “Kumārako ti vā kumārikā ti vā ti” ? Vattabbaṃ.

Ājānāhi niggahaṃ: hañci dutiye citte uppanne na vattabbaṃ “So ti vā añño ti vā,” tena vata re vattabbe “Dutiye citte uppanne na vattabbaṃ kumārako ti vā kumārikā ti vā ti.”

Yaṃ tattha vadesi “Vattabbe kho ‘dutiye citte uppanne na vattabbaṃ so ti vā añño ti vā,’ ‘dutiye citte uppanne vattabbaṃ kumārako ti vā kumārikā ti vā ti,’” micchā.

Hañci vā pana dutiye citte uppanne vattabbaṃ “Kumārako ti vā kumārikā ti vā,” tena vata re vattabbe “Dutiye citte uppanne na vattabbaṃ so ti vā añño ti vā ti.”

Yaṃ tattha vadesi “Vattabbe kho ‘dutiye citte uppanne na vattabbaṃ so ti vā añño ti vā,’ ‘dutiye citte uppanne vattabbaṃ kumārako ti vā kumārikā ti vā ti,’” micchā.

195. Dutiye citte uppanne na vattabbaṃ “So ti vā añño ti vā ti” ?

Āmantā.

Dutiye citte uppanne na vattabbaṃ “Itthīti vā puriso ti vā, gahaṭṭho ti vā pabbajito ti vā, devo ti vā manusso ti vā ti” ? Vattabbaṃ.

Ājānāhi niggahaṃ: hañci dutiye citte uppanne na vattabbaṃ “So ti vā añño ti vā,” tena vata re vattabbe “Dutiye citte uppanne na vattabbaṃ devo ti vā manusso ti vā ti.”

Yaṃ tattha vadesi “Vattabbe kho ‘dutiye citte uppanne na vattabbaṃ so ti vā añño ti vā,’ ‘dutiye citte uppanne vattabbaṃ kumārako ti vā kumārikā ti vā ti,’” micchā.

Hañci vā pana dutiye citte uppanne vattabbaṃ “Devo ti vā manusso ti vā ti,” tena vata re vattabbe “Dutiye citte uppanne na vattabbaṃ so ti vā añño ti vā ti.”

Yaṃ tattha vadesi “Vattabbe kho ‘dutiye citte uppanne na vattabbaṃ so ti vā añño ti vā,’ ‘dutiye citte uppanne vattabbaṃ devo ti vā manusso ti vā ti,’” micchā.

196. Na vattabbaṃ “Puggalo upalabbhati saccikaṭṭha-paramaṭṭhenāti” ?

Āmantā.

Nanu yo passati yaṃ passati yena passati, so passati taṃ passati tena passatīti?

Āmantā.

Hañci yo passati yaṃ passati yena passati, so passati taṃ passati tena passati, tena vata re vattabbe “Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti.”

Na vattabbaṃ “Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti”?

Āmantā.

Nanu yo suṇāti, yo ghāyati, yo sāyati, yo phusati,¹ yo vijānāti, yaṃ vijānāti, yena vijānāti, so vijānāti, taṃ vijānāti, tena vijānātīti?

Āmantā.

Hañci yo vijānāti, yaṃ vijānāti, yena vijānāti, so vijānāti, taṃ vijānāti, tena vijānātīti, tena vata re vattabbe, “Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti.”

197. Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti?

Āmantā.

Nanu yo na passati, yaṃ na passati, yena na passati, so na passati, taṃ na passati, tena na passatīti?

Āmantā.

Hañci yo na passati, yaṃ na passati, yena na passati, so na passati, taṃ na passati, tena na passati, no ca vata re vattabbe “Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti.”

Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti?

Āmantā.

Nanu yo na suṇāti yo na ghāyati yo na sāyati yo na phusati yo na vijānāti, yaṃ na vijānāti, yena na vijānāti so na vijānāti, taṃ na vijānāti, tena na vijānātīti?

Āmantā.

Hañci yo na vijānāti, yaṃ na vijānāti, yena na vijānāti, so na vijānāti taṃ na vijānāti tena na vijānāti, no ca vata

phussati, M.

re vattabbe “Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti.”

198. Na vattabbaṃ “Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti”? Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Passām’ ahaṃ Bhikkave dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena satte cavamāne uppajjamāne hīne paṇite suvaṇṇe dubbaṇṇe sugate duggate yathākammūpage satte pajānāmīti.” Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti.

199. Vuttaṃ Bhagavatā “Passām’ ahaṃ Bhikkave dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena satte cavamāne uppajjamāne hīne paṇite suvaṇṇe dubbaṇṇe sugate duggate yathākammūpage satte pajānāmīti” katvā, ten’eva kāraṇena puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti?

Āmantā.

Bhagavā dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena rūpaṃ passati puggalaṃ passatīti, rūpaṃ passati, rūpaṃ puggalo, rūpaṃ cavati, rūpaṃ uppajjati, rūpaṃ yathākammūpagan ti?

Na h’evaṃ vattabbe.

Bhagavā dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena rūpaṃ passati puggalaṃ passatīti, puggalaṃ passati, puggalo rūpaṃ rūpāyatanam rūpadhātu nīlam pītakaṃ lohitaṃ odātam cakkhuvīññeyyam cakkhusmim¹ paṭihaññati cakkhussa āpātham² āgacchatīti?

Na h’evaṃ vattabbe.

Bhagavā dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena rūpaṃ passati puggalaṃ passatīti, ubho passati, ubho rūpaṃ rūpāyatanam rūpadhātu, ubho nīlā, ubho pītakā, ubho lohitaṃ, ubho odātā, ubho cakkhuvīññeyyā,

¹ cakkhumhi, S.S₂.

² ābādham, S. ; āpātam, M.

ubho cakkhusmiṃ paṭihaññanti, ubho cakkhussa āpātham
āgacchanti, ubho cavanti, ubho uppajjanti, ubho yathā-
kammūpagā ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

U p ā d ā p a ñ ñ a t t ā n u y o y o .

200.¹ Kalyāṇapāpakāni kammāni upalabbhantīti?
Āmantā.

Kalyāṇapāpakānaṃ kammānaṃ kattā kāretā upalab-
bhatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

201. Kalyāṇapāpakāni kammāni upalabbhantīti kalyā-
ṇapāpakānaṃ kammānaṃ kattā kāretā upalabbhatīti?

Āmantā.

Tassa kattā kāretā upalabbhatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tassa kattā kāretā upalabbhatīti?

Āmantā.

Tassa tass'eva n'atthi dukkhassa antakiriyā n'atthi
vaṭṭupacchedo n'atthi anupādāparinibbānaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kalyāṇapāpakāni kammāni upalabbhanti kalyāṇapāpa-
kānaṃ kammānaṃ kattā kāretā upalabbhatīti?

Āmantā.

Puggalo upalabbhatīti, puggalassa kattā kāretā upalab-
bhatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kalyāṇapāpakāni kammāni upalabbhanti kalyāṇapāpa-
kānaṃ kammānaṃ kattā kāretā upalabbhatīti?

Āmantā.

Nibbānaṃ upalabbhatīti, nibbānassa kattā kāretā upa-
labbhatīti?

¹ P. and S. omit sec. 200.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kalyāṇapāpakāni kammāni—pe—kāretā upalabbhatīti ?
Āmantā.

Mahāpathavī upalabbhatīti, mahāpathaviyā kattā kāretā
upalabbhatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kalyāṇapāpakāni kammāni—pe—kāretā upalabbhatīti ?
Āmantā.

Mahāsamuddo upalabbhatīti, mahāsamuddassa kattā
kāretā upalabbhatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kalyāṇapāpakāni kammāni—pe—kāretā upalabbhatīti ?
Āmantā.

Sineru pabbatarājā upalabbhatīti, Sinerussa pabbata-
rañño kattā kāretā upalabbhatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kalyāṇapāpakāni kammāni—pe—kāretā upalabbhatīti ?
Āmantā.

Āpo upalabbhatīti, āpassa kattā kāretā upalabbhatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kalyāṇapāpakāni kammāni—pe—kāretā upalabbhatīti ?
Āmantā.

Tejo upalabbhatīti, tejassa kattā kāretā upalabbhatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kalyāṇapāpakāni kammāni—pe—kāretā upalabbhatīti ?
Āmantā.

Vāyo upalabbhatīti vāyassa kattā kāretā upalabbhatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kalyāṇapāpakāni kammāni—kāretā upalabbhatīti ?
Āmantā.

Tiṇakatṭhavanappatiyo upalabbhanti, tiṇakatṭhavanap-
patinaṃ kattā kāretā upalabbhatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kalyāṇapāpakāni kammāni—pe—kāretā upalabbhatīti ?
Āmantā.

Aññā kalyāṇapāpakāni kammāni añño kalyāṇapāpa-
kānaṃ kammānaṃ kattā kāretā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

202. Kalyāṇapāpakānaṃ kammānaṃ vipāko upalabbhatīti?

Āmantā.

Kalyāṇapāpakānaṃ kammānaṃ vipākapaṭisaṃvedī¹ upalabbhatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

203. Kalyāṇapāpakānaṃ kammānaṃ vipāko upalabbhatīti, kalyāṇapāpakānaṃ kammānaṃ vipākapaṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Āmantā.

Tassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Āmantā.

Tassa tass'eva n'atthi dukkhassa antakiriya n'atthi vaṭṭupacchedo n'atthi anupādāparinibbānaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kalyāṇapāpakānaṃ kammānaṃ vipāko—pe—vipākapaṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Āmantā.

Puggalo upalabbhatīti puggalassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kalyāṇapāpakānaṃ kammānaṃ vipāko upalabbhatīti, kalyāṇapāpakānaṃ kammānaṃ vipākapaṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Āmantā.

Nibbānaṃ upalabbhatīti nibbānassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kalyāṇapāpakānaṃ kammānaṃ — pe — vipākapaṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Āmantā.

Mahāpathavī upalabbhatīti, mahāsamuddo upalabbhatīti, Sineru pabbatarājā upalabbhatīti, āpo upalabbhatīti,

¹ vedi, P.S.S₂.

tejo upalabbhatīti, vāyo upalabbhatīti, tiṇakaṭṭhavanappa-
tiyo upalabbhatīti, tiṇakaṭṭhavanappatīnaṃ paṭisaṃvedī
upalabbhatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kalyāṇapāpakānaṃ kammānaṃ — pe — vipākapaṭisaṃ-
vedī upalabbhatīti ?

Āmantā.

Añño kalyāṇapāpakānaṃ kammānaṃ vipāko, añño
kalyāṇapāpakānaṃ kammānaṃ vipākapaṭisaṃvedīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

204. Dibbaṃ sukhaṃ upalabbhatīti ?

Āmantā.

Dibbassa sukhaṃ paṭisaṃvedī upalabbhatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

205. Dibbaṃ sukhaṃ upalabbhatīti dibbassa sukhaṃ
paṭisaṃvedī upalabbhatīti ?

Āmantā.

Tassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Tassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti ?

Āmantā.

Tassa tass'eva n'atthi dukkhaṃ antakiriyaṃ n'atthi
vaṭṭupacchedo n'atthi anupādāparinibbānaṃ ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dibbaṃ sukhaṃ upalabbhatīti, dibbassa sukhaṃ paṭi-
saṃvedī upalabbhatīti ?

Āmantā.

Puggalo upalabbhatīti puggalassa paṭisaṃvedī upalab-
bhatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dibbaṃ sukhaṃ upalabbhatīti, dibbassa sukhaṃ paṭi-
saṃvedī upalabbhatīti ?

Āmantā.

Nibbānaṃ upalabbhatīti nibbānaṃ paṭisaṃvedī upalab-
bhatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe.

Dibbaṃ sukhaṃ upalabbhatīti, dibbassa sukhaṃ paṭi-
saṃvedī upalabbhatīti ?

Āmantā.

Mahāpathavī upalabbhatīti, mahāsamuddo upalabbhatīti, Sineru pabbatarājā upalabbhatīti, āpo upalabbhatīti, tejo upalabbhatīti, vāyo upalabbhatīti, tiṇakaṭṭhavanappatiyo upalabbhatīti, tiṇakaṭṭhavanappatīnaṃ paṭisaṃvedī upalabbhatīti? Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dibbaṃ sukhaṃ upalabbhatīti, dibbassa sukhaṃ paṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Āmantā.

Aññaṃ dibbaṃ sukhaṃ añño dibbassa sukhaṃ paṭisaṃvedīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

206. Mānusakaṃ sukhaṃ upalabbhatīti?

Āmantā.

Mānusakassa sukhaṃ paṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

207. Mānusakaṃ sukhaṃ upalabbhatīti mānusakassa sukhaṃ paṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Āmantā.

Tassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Tassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Āmantā.

Tassa tass'eva n'atthi dukkhassa antakiriya n'atthi vaṭṭupacchedo n'atthi anupādāparinibbānaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Mānusakaṃ sukhaṃ upalabbhatīti, mānusakassa sukhaṃ paṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Āmantā.

Puggalo upalabbhatīti puggalassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Mānusakaṃ sukhaṃ upalabbhatīti, mānusakassa sukhaṃ paṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Āmantā.

Nibbānaṃ upalabbhatīti nibbānassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe.

Mānusakaṃ sukhaṃ upalabbhatīti, mānusakassa sukhassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Āmantā.

Mahāpathavi upalabbhatīti, mahāsamuddo upalabbhatīti, Sineru pabbatarājā upalabbhatīti, āpo upalabbhatīti, tejo upalabbhatīti, vāyo upalabbhatīti, tiṇakatṭhavanappatiyo upalabbhatīti, tiṇakatṭhavanappatiṇaṃ paṭisaṃvedī upalabbhatīti? Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Mānusakaṃ sukhaṃ upalabbhatīti, mānusakassa sukhassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Āmantā.

Aññaṃ mānusakaṃ sukhaṃ añño mānusakassa sukhassa paṭisaṃvedīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

208. Āpāyikaṃ dukkhaṃ upalabbhatīti?

Āmantā.

Āpāyikassa dukkhassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

209. Āpāyikaṃ dukkhaṃ upalabbhatīti āpāyikassa dukkhassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Āmantā.

Tassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Tassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Āmantā.

Tassa tass'eva n'atthi dukkhassa antakiriya n'atthi vaṭṭupacchedo n'atthi anupādāparinibbānaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Āpāyikaṃ dukkhaṃ upalabbhatīti, āpāyikassa dukkhassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Āmantā.

Puggalo upalabbhatīti pugglassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Āpāyikaṃ dukkhaṃ upalabbhatīti, āpāyikassa dukkhassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Āmantā.

Nibbānaṃ upalabbhatīti nibbānassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe.

Āpāyikaṃ dukkhaṃ upalabbhatīti, āpāyikassa dukkhassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti ?

Āmantā.

Mahāpathavī upalabbhatīti, mahāsamuddo upalabbhatīti, Sineru pabbatarājā upalabbhatīti, āpo upalabbhatīti, tejo upalabbhatīti, vāyo upalabbhatīti, tiṇakaṭṭhavanappatiyo upalabbhatīti, tiṇakaṭṭhavanappatiṇaṃ paṭisaṃvedī upalabbhatīti ? Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Āpāyikaṃ dukkhaṃ upalabbhatīti, āpāyikassa dukkhassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti ?

Āmantā.

Aññaṃ āpāyikaṃ dukkhaṃ añña āpāyikassa dukkhassa paṭisaṃvedīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

210. Nerayikaṃ dukkhaṃ upalabbhatīti ?

Āmantā.

Nerayikassa dukkhassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

211. Nerayikaṃ dukkhaṃ upalabbhatīti nerayikassa dukkhassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti ?

Āmantā.

Tassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Tassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti ?

Āmantā.

Tassa tass'eva n'atthi dukkhassa antakiriya n'atthi vaṭṭupacchedo n'atthi anupādāparinibbānan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nerayikaṃ dukkhaṃ upalabbhatīti, nerayikassa dukkhassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti ?

Āmantā.

Puggalo upalabbhatīti puggalassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nerayikaṃ dukkhaṃ upalabbhatīti, nerayikassa dukkhassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti ?

Āmantā.

Nibbānaṃ upalabbhatīti nibbānassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe.

Nerayikaṃ dukkhaṃ upalabbhatīti, nerayikassa dukkhassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Āmantā.

Mahāpathavī upalabbhatīti, mahāsamuddo upalabbhatīti, Sineru pabbatarājā upalabbhatīti, āpo upalabbhatīti, tejo upalabbhatīti, vāyo upalabbhatīti, tiṇakaṭṭhavanappatiyo upalabbhatīti, tiṇakaṭṭhavanappatiṇaṃ paṭisaṃvedī upalabbhatīti? Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nerayikaṃ dukkhaṃ upalabbhatīti, nerayikassa dukkhassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Āmantā.

Aññaṃ nerayikaṃ dukkhaṃ añño nerayikassa dukkhassa paṭisaṃvedīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

212. Kalyāṇapāpakāni kammāni upalabbhatīti, kalyāṇapāpakānaṃ kammānaṃ kattā kāretā vipākapaṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Āmantā.

So karoti so paṭisaṃvedetīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

So karoti so paṭisaṃvedetīti?

Āmantā.

Sayaṃ kataṃ sukhadukkhaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kalyāṇapāpakāni kammāni — pe — vipākapaṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Āmantā.

Añño karoti añño paṭisaṃvedetīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

• Añño karoti añño paṭisaṃvedetīti?

Āmantā.

Paraṃ kataṃ sukhadukkhaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kalyāṇapāpakāni kammāni — pe — vipākapaṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Āmantā.

So ca añño ca karonti, so ca añño ca paṭisaṃvedentīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

So ca añño ca karonti, so ca añño ca paṭisaṃvedentīti?

Āmantā.

Sayaṃ katañ ca paraṃ katañ ca sukhadukkhan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe.

Kalyāṇapāpakāni kammāni — pe — vipākapaṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Āmantā.

N'eva so karoti na so paṭisaṃvedeti, na añño karoti na añño paṭisaṃvedetīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

N'eva so karoti na so paṭisaṃvedeti, na añño karoti na añño paṭisaṃvedetīti?

Āmantā.

Asayaṃ kāraṃ aparaṃ kāraṃ adhiccasaṃuppannaṃ sukhadukkhan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kalyāṇapāpakāni kammāni — pe — vipākapaṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Āmantā.

So karoti so paṭisaṃvedeti, añño karoti añño paṭisaṃvedeti, so ca añño ca karonti, so ca añño ca paṭisaṃvedenti, n'eva so karoti na so paṭisaṃvedeti, na añño karoti na añño paṭisaṃvedetīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

So karoti so paṭisaṃvedeti, añño karoti añño paṭisaṃvedeti, so ca añño ca karonti, so ca añño ca paṭisaṃvedenti, n'eva so karoti na so paṭisaṃvedeti, na añño karoti na añño paṭisaṃvedetīti?

Āmantā.

Sayaṃ kataṃ sukhadukkhaṃ, paraṃ kataṃ sukhadukkhaṃ, sayaṃ katañ ca paraṃ katañ ca sukhadukkhaṃ, asayaṃ kāraṃ aparaṃ kāraṃ adhiccasaṃuppannaṃ sukhadukkhan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

213. Kammaṃ atthīti?

Āmantā.

Kammakāraḁo atthīti ?

Na h'evaḁ vattabbe—pe—

214. Kammaḁ atthīti kammakāraḁo atthīti ?

Āmantā.

Tassa kāraḁo atthīti ?

Na h'evaḁ vattabbe—pe—

Tassa kāraḁo atthīti ?

Āmantā.

Tassa tass'eva n'atthi dukkhassa antakiriya n'atthi
vaṭṭupacchedo n'atthi anupādāparinibbānaḁ ti ?

Na h'evaḁ vattabbe—pe—

Kammaḁ atthīti kammakāraḁo atthīti ?

Āmantā.

Puggalo atthīti, puggalassa kāraḁo atthīti ?

Na h'evaḁ vattabbe—pe—

Kammaḁ atthīti kammakāraḁo atthīti ?

Āmantā.

Nibbānaḁ atthīti, nibbānassa kāraḁo atthīti ?

Na h'evaḁ vattabbe—pe—

Kammaḁ atthīti kammakāraḁo atthīti ?

Āmantā.

Mahāpathavi atthīti—pe—mahāsamuddo atthīti—

Sineru pabbatarājā atthīti—pe—āpo atthīti—tejo atthīti
—pe—vāyo atthīti—tiṇakaṭṭhavanappatiyo atthīti, tiṇa-
kaṭṭhavanappatiṇaḁ kāraḁo atthīti ?

Na h'evaḁ vattabbe—pe—

Kammaḁ atthīti kammakāraḁo atthīti ?

Āmantā.

Aññaḁ kammaḁ añño kammakāraḁo ti ?

Na h'evaḁ vattabbe—pe—

215. Vipāko atthīti ?

Āmantā.

Vipākaṭṭhisamvedī atthīti ?

Na h'evaḁ vattabbe—pe—

216. Vipāko atthīti vipākaṭṭhisamvedī atthīti ?

Āmantā.

Tassa ṭṭhisamvedī atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Tassa paṭisaṃvedī atthīti?

Āmantā.

Tassa tass'eva n'atthi dukkhassa antakiriyā n'atthi
vaṭṭupacchedo n'atthi anupādāparinibbānan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vipāko atthīti vipākapaṭisaṃvedī atthīti?

Āmantā.

Puggalo atthīti paggalassa paṭisaṃvedī atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vipāko atthīti vipākapaṭisaṃvedī atthīti?

Āmantā.

Nibbānaṃ atthīti nibbānassa paṭisaṃvedī atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vipāko atthīti vipākapaṭisaṃvedī atthīti?

Āmantā.

Mahāpathavī atthīti—pe—mahāsamaddo atthīti—pe—

Sineru pabbatarājā atthīti—pe—āpo atthīti—pe—tejo
atthīti — pe — vāyo atthīti — pe — tiṇakaṭṭhavanappatiyo
atthīti, tiṇakaṭṭhavanappatīnaṃ paṭisaṃvedī atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vipāko atthīti vipākapaṭisaṃvedī atthīti?

Āmantā.

Añño vipāko añño vipākapaṭisaṃvedīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

K a l y ā ṇ a v a g g o p a ṭ h a m o .

217. Na vattabbaṃ “Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamaṭṭhenāti?”

Āmantā.

Nanu atthi koci iddhivikubbatīti? †

Āmantā.

Hañci atthi koci iddhivikubbati, tena vata re vattabbe
“Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamaṭṭhenāti.”

† iddhiṃ vikuppati, M. ; iddhiṃ vikubbati, K.

Na vattabbam “Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti?”

Āmantā.

Nanu atthi koci dibbāya sotadhātuyā saddam suṇāti—pe—paracittam jānāti, pubbenivāsam anussarati, dibbena cakkhunā rūpam passati, āsavānam khayam saccikarotīti?

Āmantā.

Hañci atthi koci āsavānam khayam saccikaroti, tena vata re vattabbe “Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti.”

218. Atthi koci iddhivikubbatīti katvā tena ca kāraṇena puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti?

Āmantā.

Yo iddhivikubhati sv’eva puggalo, yo iddhiṃ¹ na vikubhati na so puggalo ti?

Na h’evam vattabbe—pe—

Yo dibbāya sotadhātuyā saddam suṇāti—pe—yo paracittam jānāti, yo pubbenivāsam anussarati, yo dibbena cakkhunā rūpam passati, yo āsavānam khayam saccikaroti sv’eva puggalo, yo āsavānam khayam na saccikaroti na so puggalo ti?

Na h’evam vattabbe—pe—

A b h i ñ ñ ā n u y o g o.

219. Na vattabbam “Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti?”

Āmantā.

Nanu mātā atthīti?

Āmantā.

Hañci mātā atthi, tena vata re vattabbe “Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti.”

Na vattabbam “Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti?”

Āmantā.

¹ iddhi, P.S.₂.

Nanu pitā atthi—pe—bhātā atthi, bhaginī atthi, Khattiyo atthi, Brāhmaṇo atthi, Vesso atthi, Suddo atthi, gahaṭṭho atthi, pabbajito atthi, devo atthi, manusso atthīti ?

Āmantā.

Hañci manusso atthi, tena vata re vattabbe “Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamaṭṭhenāti.”

220. Mātā atthīti katvā tena ca kāraṇena puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamaṭṭhenāti ?

Āmantā.

Atthi koci na mātā hutvā mātā hotīti ?

Āmantā.

Atthi koci na puggalo hutvā puggalo hotīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi koci na pitā hutvā—pe—na bhātā hutvā—na bhaginī hutvā, na Khattiyo hutvā, na Brāhmaṇo hutvā, na Vesso hutvā, na Suddo hutvā, na gahaṭṭho hutvā, na pabbajito hutvā, na devo hutvā, na manusso hutvā manusso hotīti ?

Āmantā.

Atthi koci na puggalo hutvā puggalo hotīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Mātā atthīti katvā tena ca kāraṇena puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamaṭṭhenāti ?

Āmantā.

Atthi koci mātā hutvā na mātā hotīti ?

Āmantā.

Atthi koci puggalo hutvā na puggalo hotīti ?

Na h'evaṃ vattabbe —pe—

Atthi koci pitā hutvā, bhātā hutvā, bhaginī hutvā, Khattiyo hutvā, Brāhmaṇo hutvā, Vesso hutvā, Suddo hutvā, gahaṭṭho hutvā, pabbajito hutvā, devo hutvā, manusso hutvā na manusso hotīti ?

Āmantā.

Atthi koci puggalo hutvā na puggalo hotīti ?

Na h'evaṃ vattabbe —pe—

221. Na vattabbaṃ “ Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti ” ?

Āmantā.

Nanu sotāpanno atthīti ?

Āmantā.

Hañci sotāpanno atthi, tena vata re vattabbe “ Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti.”

Na vattabbaṃ “ Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti ” ?

Āmantā.

Nanu sakadāgāmī atthi, anāgāmī atthi, Arahā atthi, ubhatobhāgavimutto atthi, paññāvimutto atthi, kāyasakkhī atthi, diṭṭhippatto atthi, saddhāvimutto atthi, dhammānusārī atthi, saddhānusārī atthīti ?

Āmantā.

Hañci saddhānusārī atthi tena vata re vattabbe “ Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti.”

222. Sotāpanno atthīti katvā tena ca kāraṇena puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti ?

Āmantā.

Atthi koci na sotāpanno hutvā sotāpanno hotīti ?

Āmantā.

Atthi koci na puggalo hutvā puggalo hotīti ?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Atthi koci na sakadāgāmī hutvā—pe—na anāgāmī hutvā, na Arahā hutvā, na ubhatobhāgavimutto hutvā, na paññāvimutto hutvā, na kāyasakkhī hutvā, na diṭṭhippatto hutvā, na saddhāvimutto hutvā, na dhammānusārī hutvā, na saddhānusārī hutvā saddhānusārī hotīti ?

Āmantā.

Atthi koci na puggalo hutvā puggalo hotīti ?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Sotāpanno atthīti katvā tena ca kāraṇena puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti ?

Āmantā.

Atthi koci sotāpanno hutvā na sotāpanno hotīti ?

Āmantā.

Atthi koci puggalo hutvā na puggalo hotīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi koci sakadāgāmi hutvā anāgāmi hutvā na anāgāmi hotīti ?

Āmantā.

Atthi koci puggalo hutvā na puggalo hotīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

223. Na vattabbaṃ “ Puggalo upalabbhati saccikaṭṭha-paramaṭṭhenāti ” ?

Āmantā.

Nanu cattāro purisayugā aṭṭha purisapuggalā atthīti ?

Āmantā.

Hañci cattāro purisayugā aṭṭha purisapuggalā atthi, tena vata re vattabbe “ Puggalo upalabbhati saccikaṭṭha-paramaṭṭhenāti.”

224. Cattāro purisayugā aṭṭha purisapuggalā atthīti katvā tena ca kāraṇena puggalo upalabbhati saccikaṭṭha-paramaṭṭhenāti ?

Āmantā.

Cattāro purisayugā aṭṭha purisapuggalā Buddhapātu-bhāvā pātubhavatīti ?

Āmantā.

Puggalo Buddhapātubhāvā pātubhavatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Puggalo Buddhapātubhāvā pātubhavatīti ?

Āmantā.

Buddhassa Bhagavato parinibbute ucchinno puggalo, n'atthi puggalo ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

225. Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamaṭṭhenāti ?

Āmantā.

Puggalo saṃkhato ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Puggalo asaṃkhato ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Puggalo n'eva saṃkhato nāsaṃkhato ti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Puggalo n'eva saṃkhato nāsaṃkhato ti ?

Āmantā.

Samkhatañ ca asaṃkhatañ ca ṭhapetvā atth'aññā tatiyā koṭīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Samkhatañ ca asaṃkhatañ ca ṭhapetvā atth'aññā tatiyā koṭīti ?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“ Dve'mā Bhikkave dhātuyo, katamā dve? Saṃkhata ca dhātu asaṃkhata ca dhātu. Imā kho Bhikkave dve dhātuyo ti.” Atth'eva suttanto ti ?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “ Saṃkhatañ ca asaṃkhatañ ca ṭhapetvā atth' aññā tatiyā koṭīti.”

226. Puggalo n'eva saṃkhato nāsaṃkhato ti ?

Āmantā.

Aññaṃ saṃkhataṃ aññaṃ asaṃkhataṃ añño puggalo ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Khandhā saṃkhata nibbānaṃ asaṃkhataṃ puggalo n'eva saṃkhato nāsaṃkhato ti ?

Āmantā.

Añña khandhā aññaṃ nibbānaṃ añño puggalo ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpaṃ saṃkhataṃ nibbānaṃ asaṃkhataṃ puggalo n'eva saṃkhato nāsaṃkhato ti ?

Āmantā.

Aññaṃ rūpaṃ aññaṃ nibbānaṃ añño puggalo ti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Vedanā saññā saṃkhārā viññānaṃ saṃkhataṃ nibbānaṃ asaṃkhataṃ puggalo n'eva saṃkhato nāsaṃkhato ti ?

Āmantā.

Aññaṃ viññānaṃ aññaṃ nibbānaṃ añño puggalo ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

227. Puggalassa uppādo paññāyati vayo paññāyati ṭhitassa aññathattaṃ ¹ paññāyatīti ?

Āmantā.

Puggalo saṃkhato ti ?

¹ aññattaṃ S.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vuttaṃ Bhagavatā—“Tīṇ'imāni Bhikkave saṃkhatassa saṃkhatalakkhaṇāni; saṃkhatānaṃ Bhikkave dhammānaṃ uppādo paññāyati vayo paññāyati t̥hitānaṃ aññathattaṃ paññāyatīti,” puggalassa uppādo paññāyati vayo paññāyati t̥hitassa aññathattaṃ paññāyati, tena hi puggalo saṃkhato ti.

Puggalassa na uppādo paññāyati na vayo paññāyati na t̥hitassa aññathattaṃ paññāyatīti?

Āmantā.

Puggalo asaṃkhato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vuttaṃ Bhagavatā—“Tīṇ'imāni Bhikkave asaṃkhata-
tassa asaṃkhatalakkhaṇāni, asaṃkhatānaṃ Bhikkave
dhammānaṃ na uppādo paññāyati na vayo paññāyati na
t̥hitānaṃ aññathattaṃ paññāyatīti,” puggalassa na uppādo
paññāyati na vayo paññāyati na t̥hitassa aññathattaṃ
paññāyati, tena hi puggalo asaṃkhato ti.

228. Parinibbuto puggalo atthatthamhi natthattham-
hīti? Atthatthamhīti.

Parinibbuto puggalo sassato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Natthatthamhīti parinibbuto puggalo ucchinno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Puggalo kiṃ nissāya tiṭṭhatīti? Bhavaṃ nissāya
tiṭṭhatīti.

Bhavo anicco saṃkhato paṭiccasamuppanno khaya-
dhammo vayadhammo virāgadhammo nirodhadhammo
vipariṇāmadhammo ti?

Āmantā.

Puggalo pi anicco saṃkhato paṭiccasamuppanno khaya-
dhammo vayadhammo virāgadhammo nirodhadhammo
vipariṇāmadhammo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

229. Na vattabbaṃ “Puggalo upalabbhati saccikaṭṭha-
paramatṭhenāti”?

Āmantā.

Nanu atthi koci sukhaṃ vedanaṃ vediyamāno sukhaṃ
vedanaṃ vediyāmīti pajānātīti?

Āmantā.

Hañci atthi koci sukhaṃ vedanaṃ vediyamāno sukhaṃ vedanaṃ vediyāmiti pajānāti, tena vata re vattabbe “Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti.”

Na vattabbaṃ “Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti”?

Āmantā.

Nanu atthi koci dukkhaṃ vedanaṃ vediyamāno—pe—adukkhamasukhaṃ vedanaṃ vediyamāno adukkhamasukhaṃ vedanaṃ vediyāmiti pajānātīti?

Āmantā.

Hañci atthi koci adukkhamasukhaṃ vedanaṃ vediyamāno adukkhamasukhaṃ vedanaṃ vediyāmiti pajānāti, tena vata re vattabbe “Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti.”

230. Atthi koci sukhaṃ vedanaṃ vediyamāno sukhaṃ vedanaṃ vediyāmiti pajānātīti katvā, tena ca kāraṇena puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti?

Āmantā.

Yo sukhaṃ vedanaṃ vediyamāno sukhaṃ vedanaṃ vediyāmiti pajānāti sv’eva puggalo, yo sukhaṃ vedanaṃ vediyamāno sukhaṃ vedanaṃ vediyāmiti na pajānāti na so puggalo ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Yo dukkhaṃ vedanaṃ vediyamāno—pe—yo adukkhamasukhaṃ vedanaṃ vediyamāno adukkhamasukhaṃ vedanaṃ vediyāmiti pajānāti sv’eva puggalo, yo adukkhamasukhaṃ vedanaṃ vediyamāno adukkhamasukhaṃ vedanaṃ vediyāmiti na pajānāti, na so puggalo ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Atthi koci sukhaṃ vedanaṃ vediyamāno sukhaṃ vedanaṃ vediyāmiti pajānātīti katvā tena ca kāraṇena puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti?

Āmantā.

Aññā sukhā vedanā, añño sukhaṃ vedanaṃ vediyamāno sukhaṃ vedanaṃ vediyāmiti pajānātīti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Aññā dukkhā vedanā — pe — aññā adukkhamasukhā vedanā, añño adukkhamasukhaṃ vedanaṃ vediyamāno adukkhamasukhaṃ vedanaṃ vediyāmīti pajānātīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

231. Na vattabbaṃ “ Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti ” ?

Āmantā.

Nanu atthi koci kāye kāyānupassī viharatīti ?

Āmantā.

Hañci atthi koci kāye kāyānupassī viharati, tena vata re vattabbe “ Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti.”

Na vattabbaṃ “ Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti ” ?

Āmantā.

Nanu atthi koci vedanāsu—pe—citte—pe—dhammesu dhammānupassī viharatīti ?

Āmantā.

Hañci atthi koci dhammesu dhammānupassī viharati, tena vata re vattabbe “ Puggalo upalabbhati sacchikaṭṭhaparamatṭhanāti.”

232. Atthi koci kāye kāyānupassī viharatīti katvā tena ca kāraṇena puggalo upalabbhati sacchikaṭṭhaparamatṭhenāti ?

Āmantā.

Yo kāye kāyānupassī viharati sv'eva puggalo, yo na kāye kāyānupassī viharati na so puggalo ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Yo vedanāsu—pe—citte—pe—dhammesu dhammānupassī viharati sv'eva puggalo, yo na dhammesu dhammānupassī viharati na so puggalo ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

233. Atthi koci kāye kāyānupassī viharatīti katvā tena ca kāraṇena puggalo upalabbhati sacchikaṭṭhaparamatṭhenāti ?

Āmantā.

Añño kāyo añño kāye kāyānupassī viharatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Aññā vedanā aññaṃ cittaṃ aññe dhammā añño ¹ dhammesu dhammānupassī viharatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

234. Puggalo upalabbhati sacchikaṭṭhaparamaṭṭhenāti ?
Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

“ Suññato lokam avekkhassu
Mogharāja sadā ² sato
Attānuddiṭṭhim ūhacca ³
Evaṃ maccutaro siyā.
Evaṃ lokam avekkhantaṃ
Maccurājā na passatīti.” Atth' eva suttanto ti ?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “ Puggalo upalabbhati sacchikaṭṭhaparamaṭṭhenāti.”

235. Puggalo avekkhatīti ?

Āmantā.

Saha rūpena avekkhati vinā rūpena avekkhatīti ? Saha rūpena avekkhatīti.

Taṃ jīvaṃ taṃ sarīraṃ ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vinā rūpena avekkhatīti, aññaṃ jīvaṃ aññaṃ sarīraṃ ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Puggalo avekkhatīti ?

Āmantā.

Abbhantaragato avekkhati bahiddhā nikkhamitvā avekkhatīti ? Abbhantaragato avekkhatīti.

Taṃ jīvaṃ taṃ sarīraṃ ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Bahiddhā nikkhamitvā avekkhatīti aññaṃ jīvaṃ aññaṃ sarīraṃ ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

¹ aññesu, P.S.

² saddhā, S₂.P.

³ uhadca, M. ; ahicca, S. ; ohacca, K.

236. Na vattabbaṃ “Puggalo upalabbhati saccikaṭṭha-paramatthenāti”?

Āmantā.

Nanu Bhagavā saccavādi kālavādi bhūtavādi tathavādi avitathavādi anaññathavādīti? ¹

Āmantā.

Vuttaṃ Bhagavatā “Atthi puggalo attahitāya paṭipanno ti.” Atth’ eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti.

237. Na vattabbaṃ “Puggalo upalabbhati saccikaṭṭha-paramatthenāti”?

Āmantā.

Nanu Bhagavā saccavādi kālavādi bhūtavādi tathavādi avitathavādi anaññathavādīti?

Āmantā.

Vuttaṃ Bhagavatā—“Ekapuggalo Bhikkhave loke uppajjamāno uppajjati bahujanahitāya bahujanasukhāya lokānukampāya atthāya hitāya sukhāya devamanussānanti.”

Atth’ eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti.

238. Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti?

Āmantā.

Nanu Bhagavā saccavādi—pe—anaññathavādīti?

Āmantā.

Vuttaṃ Bhagavatā “Sabbe dhammā anattā ti”; atth’ eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Puggalo upalabbhati saccikaṭṭha-paramatthenāti.”

239. Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti?

Āmantā.

¹ anaññatathavādi, P.

Nanu Bhagavā saccavādī—pe—anaññathavādīti ?
Āmantā.

Vuttam Bhagavatā “Dukkham eva uppajjamānam
uppajjati, dukkham eva nirujjhamānam nirujjhatīti na
kaṅkhati na vicikicchati, aparappaccayañānam ev’assa
ettha hoti, ettāvatā kho Kaccāna sammādiṭṭhi hotīti ;”
atth’eva suttanto ti ?

Āmantā.

Tena hi na vattabbam “Puggalo upalabbhati saccikaṭ-
ṭhaparamatṭhenāti.”

240. Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti ?

Āmantā.

Nanu Vajirā Bhikkhunī Māram pāpimantam etad
avoca—

“Kin nu satto ti ¹ pacesi
Māra diṭṭhigatam nu te
suddhasamkhārapuñjo ² yam ³
nayidha sattūpalabbhati.⁴
Yathā pi aṅgasambhārā ⁵
hoti saddo ⁶ ratho ⁷ iti,
evam khandhesu santesu
hoti satto ti sammuti.
Dukkham eva hi sambhoti
dukkham tiṭṭhati veti ca
nāññatra ⁸ dukkhā sambhoti
nāññam ⁹ dukkhā nirujjhatīti.”

Atth’eva suttanto ti ? Āmantā.

Tena hi na vattabbam “Puggalo upalabbhati saccikaṭ-
ṭhaparamatṭhenāti.”

241. Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti ?

Āmantā.

Nanu ayasmā Ānando Bhagavantam etad avoca—

¹ Kan na sapposi, S. ; kan nu, P.

² puñño, S.

³ sam, P.S.S₂.

⁴ satthupalabbhati, M. ; tattha, P.S₂.

⁵ bhāro, S.

⁶ satto, P.S.S₂.

⁷ rato, S₂.

⁸ aññatra, S.

⁹ añño, S. ; na aññā, P. : na aññam, S₂.

“ Suñño loko suñño loko ti bhante vuccati. Kittāvatā nu kho bhante suñño loko ti vuccatīti? ” “ Yasmā kho Ānanda suññaṃ attena vā attaniyena vā, tasmā suñño loko ti vuccati. Kiñ c’ Ānanda suññaṃ attena vā attaniyena vā? Cakkhu kho Ānanda suññaṃ attena vā attaniyena vā, rūpā suññā—pe—cakkhuvīññāṇaṃ suññaṃ, cakkhusamphasso suñño yaṃ p’ idaṃ cakkhusamphassapaccayā uppajjati vedayitaṃ sukhaṃ vā dukkhaṃ vā adukkhamasukhaṃ vā, taṃ pi suññaṃ attena vā attaniyena vā, sotaṃ suññaṃ—pe—saddā suññā, ghānaṃ suññaṃ, gandhā suññā, jivhā suññā, rasā suññā, kāyo suñño, phoṭṭhabbā suññā, mano suñño, dhammā suññā, manovīññāṇaṃ suññaṃ, manosamphasso suñño, yaṃ p’ idaṃ manosamphassapaccayā uppajjati vedayitaṃ sukhaṃ vā dukkhaṃ vā adukkhamasukhaṃ vā, taṃ pi suññaṃ attena vā attaniyena vā; yasmā kho Ānanda suññaṃ attena vā attaniyena vā, tasmā suñño loko ti vuccatīti.” Atth’ eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “ Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti.”

242. Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti?

Āmantā.

Nanu Bhagavā saccavādī kālāvādī bhūtavādī tathavādī avitathavādī anaññathavādīti?

Āmantā.

Vuttaṃ Bhagavatā—“ Attani vā Bhikkave sati attaniyaṃ me ti assāti.” “ Evaṃ bhante.” “ Attaniye vā Bhikkave sati attā me ti assāti.” “ Evaṃ bhante.” “ Attani ca Bhikkave attaniye ca saccato thetato anupalabbhiyamāne yaṃ p’ idaṃ ditṭhiḥhānaṃ so loko so attā so pecca bhavissāmi, nicco dhuvo sassato avipariṇāmadhammo sassati samaṃ tath’ eva ṭhassāmīti. Nanvāyaṃ Bhikkave kevalo paripūro bāladhammo ti.” “ Kiñci no siyā bhante kevalo hi bhante paripūro bāladhammo ti.” Atth’ eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “ Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti.”

243. Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamaṭṭhenāti?
Āmantā.

Nanu Bhagavā saccavādī kālavādī bhūtavādī tathavādī
avitathavādī anaññathavādīti?

Āmantā.

Vuttaṃ Bhagavatā “Tayo’ me Seniya satthāro santo
samvijjamānā lokasmiṃ. Katame tayo? Idha Seniya
ekacco satthā diṭṭh’ eva dhamme attānaṃ saccato thetato
paññāpeti, abhisamparāyaṇ ca attānaṃ saccato thetato
paññāpeti; idha pana Seniya ekacco satthā diṭṭh’ eva hi
kho dhamme attānaṃ saccato thetato paññāpeti, no ca
kho abhisamparāyaṃ attānaṃ saccato thetato paññāpeti;
idha pana Seniya ekacco satthā diṭṭhe c’eva dhamme attā-
naṃ saccato thetato na paññāpeti, abhisamparāyaṇ ca
attānaṃ saccato thetato na paññāpeti. Tatra Seniya
yvāyaṃ satthā diṭṭhe c’eva dhamme attānaṃ saccato the-
tato paññāpeti, abhisamparāyaṇ ca attānaṃ saccato thetato
paññāpeti, ayaṃ vuccati Seniya satthā sassatavādo. Tatra
Seniya yvāyaṃ diṭṭh’ eva hi kho dhamme attānaṃ saccato
thetato paññāpeti, no ca kho abhisamparāyaṃ attānaṃ
saccato thetato paññāpeti, ayaṃ vuccati Seniya satthā
ucchedavādo. Tatra Seniya yvāyaṃ satthā diṭṭhe c’eva
dhamme attānaṃ saccato thetato na paññāpeti, abhisam-
parāyaṇ ca attānaṃ saccato thetato na paññāpeti, ayaṃ
vuccati Seniya satthā sammāsambuddho. Ime kho Seniya
tayo satthāro santo samvijjamānā lokasmiṃ ti.” Atth’ eva
suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Puggalo upalabbhati saccikaṭ-
ṭhaparamaṭṭhenāti.”

244. Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamaṭṭhenāti?
Āmantā.

Nanu Bhagavā saccavādī kālavādī bhūtavādī tatha-
vādī avitathavādī anaññathavādīti?

Āmantā.

Vuttaṃ Bhagavatā “Sappikumbho ti”?¹

¹ Sabbi, M.

Āmantā.

Atthi koci sappissa kumbhaṃ karotīti ?

Na h' evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi na vattabbaṃ “ Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti.”

245. Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti ?

Āmantā.

Nanu Bhagavā saccavādi kālavādi bhūtavādi tathavādi avitathavādi anaññathavadīti ?

Āmantā.

Vuttaṃ Bhagavatā “ Telakumbho, madhukumbho, phāṇitakumbho, khīrakumbho, udakakumbho, pāniyathālakaṃ, pāniyakosakaṃ, pāniyasarāvakaṃ, niccabhattaṃ, dhuvayāgūti ” ?

Āmantā.

Atthi koci yāgu niccā dhuvā sassatā avipariṇāmadhammāti ?

Na h' evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi na vattabbaṃ “ Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti.” Saṃkhittaṃ.

Aṭṭhakaniggahapeyyāla.¹ Sandhāvanīyā upādāya, citena pañcamaṃ kalyāṇaṃ, iddhi. Suttāhārena aṭṭhamaṃ.

P u g g a l a k a t h ā.

I. 2.

1. Parihāyati Arahā arahattā ti ?

Āmantā.

Sabbattha Arahā arahattā parihāyatīti ?

Na h' evaṃ vattabbe—pe—

Sabbattha Arahā arahattā parihāyatīti ?

Āmantā.

Sabbattha Arahato parihānīti ?

Na h' evaṃ vattabbe—pe—

2. Parihāyati Arahā arahattā ti ?

---

¹ peyyālā, M.K. ; tā, M.

Āmantā.

Sabbadā Arahā arahattā parihāyatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sabbadā Arahā arahattā parihāyatīti ?

Āmantā.

Sabbadā Arahato parihānīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Parihāyati Arahā arahattā ti ?

Āmantā.

Sabbe 'va Arahanto arahattā parihāyantīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sabbe 'va Arahanto arahattā parihāyantīti ?

Āmantā.

Sabbesaṅ ñeva Arahantānaṃ parihānīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Parihāyati Arahā arahattā ti ?

Āmantā.

Arahā arahattā parihāyamāno catūhi phalehi parihāyatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Catūhi satasahasseehi seṭṭhī seṭṭhittam karento satasahassee parihīne ¹ seṭṭhittā parihīno hotīti ?

Āmantā.

Sabbasāpateyyā parihīno hotīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Catūhi satasahasseehi seṭṭhī seṭṭhittam karento satasahassee parihīne bhabbo ² sabbasāpateyyā ³ parihāyitun ti ?

Āmantā.

Arahā arahattā parihāyamāno bhabbo catūhi phalehi parihāyitun ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Parihāyati Arahā arahattā ti ?

Āmantā.

Parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti ?

¹ P.S.S₂. omit the next 5 lines.

² anibho, S. ; catabbo, P.S₂.

³ pateyo, P.S₂.

- Na h'evaṃ vattabbe—pe—
 Parihāyati Arahā arahattā ti?
 Āmantā.
- Parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalā ti?
 Na h'evaṃ vattabbe—pe—
 Parihāyati Arahā arahattā ti?
 Āmantā.
- Parihāyati anāgāmī anāgāmiphalā ti?
 Na h'evaṃ vattabbe—pe—
 Parihāyati anāgāmī anāgāmiphalā ti?
 Amantā.
- Parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti?
 Na h'evaṃ vattabbe—pe—
 Parihāyati anāgāmī anāgāmiphalā ti?
 Āmantā.
- Parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalā ti?
 Na h'evaṃ vattabbe—pe—
 Parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalā ti?
 Āmantā.
- Parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti?
 Na h'evaṃ vattabbe—pe—
 Na parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti?
 Āmantā.
- Na parihāyati Arahā arahattā ti?
 Na h'evaṃ vattabbe—pe—
 Na parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalā ti?
 Āmantā.
- Na parihāyati Arahā arahattā ti?
 Na h'evaṃ vattabbe—pe—
 Na parihāyati anāgāmī anāgāmiphalā ti?
 Āmantā.
- Na parihāyati Arahā arahattā ti?
 Na h'evaṃ vattabbe—pe—
 Na parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti?
 Āmantā.
- Na parihāyati anāgāmī anāgāmiphalā ti?
 Na h'evaṃ vattabbe—pe—
 Na parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalā ti?

Āmantā.

Na parihāyati anāgāmī anāgāmiphālā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Na parihāyati sotāpanno sotāpattiphālā ti?

Āmantā.

Na parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphālā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Parihāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Arahā arahattā parihāyamāno kattha saṅghātīti? ¹

Anāgāmiphale ti.

Anāgāmī anāgāmiphālā parihāyamāno kattha saṅghātīti?

Sakadāgāmiphale ti.

Sakadāgāmī sakadāgāmiphale parihāyamāno kattha saṅghātīti?

Sotāpattiphale ti.

Sotāpanno sotāpattiphale parihāyamāno puthujjanabhūmiyaṃ saṅghātīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Ājanahi niggahaṃ : hañci Arahā arahattā parihāyamāno anāgāmiphale saṅghātīti, anāgāmī anāgāmiphālā parihāyamāno sakadāgāmiphale saṅghātīti, sakadāgāmī sakadāgāmiphālā parihāyamāno sotāpattiphale saṅghātīti, tena vata re vattabbe “Sotāpanno sotāpattiphālā parihāyamāno puthujjanabhūmiyaṃ saṅghātīti.”

Arahā arahattā parihāyamāno sotāpattiphale saṅghātīti?

Āmantā.

Sotāpattiphalassa anantarā arahattañ ñeva saccikarotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

8. Parihāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Parihāyati sotāpattiphālā ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

¹ saṅghahatīti, P.S₂.

Kassa bahutarā kilesā pahīnā Arahato vā sotāpannessa vā ti?

Arahato.

Hañci Arahato bahutarā kilesā pahīnā parihāyati Arahā arahattā, tena vata re vattabbe “Parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti.”

9. Parihāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kassa bahutarā kilesā pahīnā Arahato vā sakadāgāmissa vā ti?

Arahato.

Hañci Arahato bahutarā kilesā pahīnā, parihāyati Arahā arahattā, tena vata re vattabbe “Parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalā ti.”

10. Parihāyati Arahā arahattā ti?

Amantā.

Parihāyati anāgāmī anāgāmiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kassa bahutarā kilesā pahīnā Arahato vā anāgāmissa vā ti?

Arahato.

Hañci Arahato bahutarā kilesā pahīnā, parihāyati Arahā arahattā, tena vata re vattabbe “Parihāyati anāgāmī anāgāmiphalā ti.”

11. Parihāyati anāgāmī anāgāmiphalā ti?

Āmantā.

Parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kassa bahutarā kilesā pahīnā anāgāmissa vā sotāpannessa vā ti?

Anāgāmissa.

Hañci anāgāmissa bahutarā kilesā pahīnā parihāyati anāgāmī anāgāmiphalā, tena vata re vattabbe “Parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti.”

12. Parihāyati anāgāmī anāgāmiphalā ti?

Āmantā.

Parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kassa bahutarā kilesā pahīnā anāgāmissa vā sakadāgāmissa vā ti?

Anāgāmissa.

Hañci anāgāmissa bahutarā kilesā pahīnā parihāyati anāgāmī anāgamiphalā, tena vata re vattabbe “ Parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalā ti.”

13. Parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalā ti?

Āmantā.

Parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kassa bahutarā kilesā pahīnā sakadāgāmissa vā sotāpannassa vā ti?

Sakadāgāmissa.

Hañci sakadāgāmissa bahutarā kilesā pahīnā parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalā, tena vata re vattabbe “ Parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti.”

14. Parihāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Kassa adhimattā maggabhāvanā Arahato vā sotāpannassa vā ti?

Arahato.

Hañci Arahato adhimattā maggabhāvanā parihāyati Arahā arahattā, tena vata re vattabbe “ Parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti.”

15. Parihāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kassa adhimattā satipaṭṭhānabhāvanā, sammappadhānabhāvanā, iddhipādabhāvanā, indriyabhāvanā, balabhāvanā, bojjhaṅgabhāvanā Arahato vā sotāpannassa vā ti?

Arahato.

Hañci Arahato adhimattā bojjhaṅgabhāvanā parihāyati Arahā arahattā, tena vata re vattabbe “ Parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti.”

16. Parihāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Parihāyati sakadāgamī sakadāgāmiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Kassa adhimattā maggabhāvanā—pe—bojjhaṅgabhāvanā Arahato vā sakadāgāmiṣṣa vā ti?

Arahato.

Hañci Arahato adhimattā bojjhaṅgabhāvanā parihāyati Arahā arahattā, tena vata re vattabbe “Parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalā ti.”

17. Parihāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Parihāyati anāgāmī anāgāmiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Kassa adhimattā maggabhāvanā—pe—bojjhaṅgabhāvanā Arahato vā anāgāmiṣṣa vā ti?

Arahato.

Hañci Arahato adhimattā bojjhaṅgabhāvanā parihāyati Arahā arahattā, tena vata re vattabbe “Parihāyati anāgāmī anāgāmiphalā ti.”

18. Parihāyati anāgāmī anāgāmiphalā ti?

Āmantā.

Parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kassa adhimattā maggabhāvanā—pe—bojjhaṅgabhāvanā anāgāmiṣṣa vā sotāpannassa vā ti?

Anāgāmiṣṣa.

Hañci anāgāmiṣṣa adhimattā bojjhaṅgabhāvanā parihāyati anāgāmī anāgāmiphalā, tena vata re vattabbe “Parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti.”

19. Parihāyati anāgāmī anāgāmiphalā ti?

Āmantā.

Parihāyati sakadāgamī sakadāgāmiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kassa adhimattā maggabhāvanā—pe—bojjhaṅgabhāvanā anāgāmiṣṣa vā sakadāgāmiṣṣa vā ti?

Anāgāmiṣṣa.

Hañci anāgāmiṣṣa adhimattā bojjhaṅgabhāvanā parihā-

yati anāgāmī anāgāmiphalā, tena vata re vattabbe “Parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalā ti.”

20. Parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalā ti?

Āmantā.

Parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Kassa adhimattā maggabhāvanā—pe—bojjhaṅgabhāvanā sakadāgāmiṣṣa vā sotāpannassa vā ti?

Sakadāgāmiṣṣa.

Hañci sakadāgāmiṣṣa adhimattā bojjhaṅgabhāvanā pari-
hāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalā, tena vata re vattabbe
“Parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti.”

21. Arahataṃ dukkhaṃ diṭṭhaṃ parihāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Sotāpannena dukkhaṃ diṭṭhaṃ parihāyati sotāpanno
sotāpattiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahataṃ samudayo diṭṭho parihāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Sotāpannena samudayo diṭṭho parihāyati sotāpanno
sotāpattiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahataṃ nirodho diṭṭho parihāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Sotāpannena nirodho diṭṭho parihāyati sotāpanno sotā-
pattiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahataṃ maggo diṭṭho parihāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Sotāpannena maggo diṭṭho parihāyati sotāpanno sotā-
pattiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahataṃ cattāri saccāni diṭṭhāni parihāyati Arahā
arahattā ti?

Āmantā.

Sotāpannena cattāri saccāni diṭṭhāni parihāyati sotā-
panno sotāpattiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

22. Arahatā dukkhaṃ diṭṭhaṃ parihāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Sakadāgāminā dukkhaṃ diṭṭhaṃ parihāyati sakadāgāmi sakadāgāmiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahatā samudayo diṭṭho, nirodho diṭṭho, maggo diṭṭho, cattāri saccāni diṭṭhāni parihāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Sakadāgāminā cattāri saccāni diṭṭhāni parihāyati sakadāgāmi sakadāgāmiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

23. Arahatā dukkhaṃ diṭṭhaṃ parihāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Anāgāminā dukkhaṃ diṭṭhaṃ parihāyati anāgāmi anāgāmiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahatā samudayo diṭṭho, nirodho diṭṭho, maggo diṭṭho, cattāri saccāni diṭṭhāni parihāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Anāgāminā cattāri saccāni diṭṭhāni parihāyati anāgāmi anāgāmiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

24. Anāgāminā dukkhaṃ diṭṭhaṃ parihāyati anāgāmi anāgāmiphalā ti?

Āmantā.

Sotāpanna dukkhaṃ diṭṭhaṃ parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgāminā samudayo diṭṭho, nirodho diṭṭho, maggo diṭṭho, cattāri saccāni diṭṭhāni parihāyati anāgāmi anāgāmiphalā ti?

Āmantā.

Sotāpanna cattāri saccāni diṭṭhāni parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

25. Anāgāminā dukkhaṃ diṭṭhaṃ parihāyati anāgāmī anāgāmiphalā ti?

Āmantā.

Sakadāgāminā dukkhaṃ diṭṭhaṃ parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgāminā samudayo diṭṭho, nirodho diṭṭho, maggo diṭṭho, cattāri saccāni diṭṭhāni parihāyati anāgāmī anāgāmiphalā ti?

Āmantā.

Sakadāgāminā cattāri saccāni diṭṭhāni parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

26. Sakadāgāminā dukkhaṃ diṭṭhaṃ parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalā ti?

Āmantā.

Sotāpannaena dukkhaṃ diṭṭhaṃ parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sakadāgāminā samudayo diṭṭho, nirodho diṭṭho, maggo diṭṭho, cattāri saccāni diṭṭhāni parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalā ti?

Āmantā.

Sotāpannaena cattāri saccāni diṭṭhāni parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

27. Sotāpannaena dukkhaṃ diṭṭhaṃ na parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti?

Amantā.

Arahatā dukkhaṃ diṭṭhaṃ na parihāyati Arahā arahattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sotāpannaena samudayo diṭṭho, nirodho diṭṭho, maggo diṭṭho, cattāri saccāni diṭṭhāni na parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti?

Āmantā.

Arahatā cattāri saccāni diṭṭhāni na parihāyati Arahā arahattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

28. Sakadāgāminā dukkhaṃ diṭṭhaṃ—pe—cattāri saccāni diṭṭhāni na parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalā ti?

Āmantā.

Arahatā cattāri saccāni diṭṭhāni na parihāyati Arahā arahattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

29. Anāgāminā dukkhaṃ diṭṭhaṃ—pe—cattāri saccāni diṭṭhāni na parihāyati anāgāmī anāgāmiphalā ti?

Āmantā.

Arahatā cattāri saccāni diṭṭhāni na parihāyati Arahā arahattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

30. Sotāpannaena dukkhaṃ diṭṭhaṃ—pe—cattāri saccāni diṭṭhāni na parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti?

Āmantā.

Anāgāminā dukkhaṃ diṭṭhaṃ—pe—cattāri saccāni diṭṭhāni na parihāyati anāgāmī anāgāmiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

31. Sakadāgāminā dukkhaṃ diṭṭhaṃ—pe—cattāri saccāni diṭṭhāni na parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalā ti?

Āmantā.

Anāgāminā dukkhaṃ diṭṭhaṃ—pe—cattāri saccāni diṭṭhāni na parihāyati anāgāmī anāgāmiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

32. Sotāpannaena dukkhaṃ diṭṭhaṃ—pe—cattāri saccāni diṭṭhāni na parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti?

Āmantā.

Sakadāgāminā dukkhaṃ diṭṭhaṃ—pe—cattāri saccāni diṭṭhāni na parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

33. Arahato rāgo pahīno parihāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Sotāpannassa sakkāyadiṭṭhi pahīnā parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahato rāgo pahīno parihāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Sotāpannessa vicikicchā pahīnā—pe—silabbataparā-
māso pahīno—pe—apāyagamaniyo¹ rāgo pahīno—pe—
apāyagamaniyo doso pahīno—pe—apāyagamaniyo moho
pahīno parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahato doso pahīno—pe—moho pahīno—pe—māno
pahīno—pe—diṭṭhi pahīnā, vicikicchā pahīnā, thīnaṃ pahī-
naṃ, uddhaccaṃ pahīnaṃ, ahirikaṃ pahīnaṃ, anotta-
papaṃ pahīnaṃ parihāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Sotāpannessa sakkāyadiṭṭhi pahīnā parihāyati sotāpanno
sotāpattiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahato anottappaṃ pahīnaṃ parihāyati Arahā arahattā
ti?

Āmantā.

Sotāpannessa vicikicchā pahīnā—pe—silabbataparāmāso
pahīno—pe—apāyagamaniyo rāgo pahīno—pe—apāyaga-
maniyo doso pahīno—apāyagamaniyo moho pahīno pari-
hāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

34. Arahato rāgo pahīno parihāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Sakadāgāmissa sakkāyadiṭṭhi pahīnā parihāyati sakadā-
gāmī sakadāgamiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahato rāgo pahīno parihāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Sakadāgāmissa vicikicchā pahīnā—pe—silabbataparā-
māso pahīno—pe—oḷāriko kāmarāgo pahīno, oḷāriko
byāpādo pahīno, parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalā
ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

¹ niyo, M.

Arahato doso pahīno—pe—anottappaṃ pahīnaṃ parihāyati Arahā arahattā ti ?

Āmantā.

Sakadāgāmiṣṣa sakkāyadiṭṭhi pahīnā — pe — oḷāriko byāpādo pahīno parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

35. Arahato rāgo pahīno parihāyati Arahā arahattā ti ?

Āmantā.

Anāgāmiṣṣa sakkāyadiṭṭhi pahīnā parihāyati anāgāmī anāgāmiphalā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahato rāgo pahīno parihāyati Arahā arahattā ti ?

Āmantā.

Anāgāmiṣṣa vicikicchā pahīnā—pe—sīlabbataparāmāso pahīno, aṇusahagato kāmarāgo pahīno, aṇusahagato byāpādo pahīno parihāyati anāgāmī anāgāmiphalā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Arahato doso pahīno—pe—anottappaṃ pahīnaṃ parihāyati Arahā arahattā ti ?

Āmantā.

Anāgāmiṣṣa sakkāyadiṭṭhi pahīnā—pe—aṇusahagato byāpādo pahīno parihāyati anāgāmī anāgāmiphalā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

36. Anāgāmiṣṣa sakkāyadiṭṭhi pahīnā parihāyati anāgāmī anāgāmiphalā ti ?

Āmantā.

Sotāpannessa sakkāyadiṭṭhi pahīnā parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Anāgāmiṣṣa sakkāyadiṭṭhi pahīnā parihāyati anāgāmī anāgāmiphalā ti ?

Āmantā.

Sotāpannessa vicikicchā pahīnā—pe—apāyagamanīyo moho pahīno parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Anāgāmiṣṣa vicikicchā pahīnā—pe—aṇusahagato byāpādo pahīno parihāyati anāgāmī anāgāmiphalā ti ?

Āmantā.

Sotāpannessa sakkāyadiṭṭhi pahīnā—pe—apāyagamanīyo moho pahīno parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti ?
Na h'evaṃ vattabbe.

37. Anāgāmissa sakkāyadiṭṭhi pahīnā parihāyati anāgāmī anāgāmiphalā ti ?

Āmantā.

Sakadāgāmissa sakkāyadiṭṭhi pahīnā parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Anāgāmissa sakkāyadiṭṭhi pahīnā parihāyati anāgāmī anāgāmiphalā ti ?

Āmantā.

Sakadāgāmissa vicikicchā pahīnā—pe—sīlabbataparāmāso pahīno—pe—oḷāriko kāmarāgo pahīno—pe—oḷāriko byāpādo pahīno parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Anāgāmissa vicikicchā pahīnā—pe—aṇusahagato byāpādo pahīno parihāyati anāgāmī anāgāmiphalā ti ?

Āmantā.

Sakadāgāmissa sakkāyadiṭṭhi pahīnā—pe—oḷāriko byāpādo pahīno parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

38. Sakadāgāmissa sakkāyadiṭṭhi pahīnā parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalā ti ?

Āmantā.

Sotāpannessa sakkāyadiṭṭhi pahīnā parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Sakadāgāmissa sakkāyadiṭṭhi pahīnā parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalā ti ?

Āmantā.

Sotāpannessa vicikicchā pahīnā—pe—apāyagamanīyo moho pahīno parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sakadāgāmissa vicikicchā pahīnā—pe—oḷāriko kāmarāgo pahīno oḷāriko byāpādo pahīno parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalā ti ?

Āmantā.

Sotāpannessa sakkāyadiṭṭhi pahīnā—pe—apāyagama-
niyo moho pahīno parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

39. Sotāpannessa sakkāyadiṭṭhi pahīnā na parihāyati
sotāpanno sotāpattiphalā ti?

Āmantā.

Arahato rāgo pahīno na parihāyati Arahā arahattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Sotāpannessa sakkāyadiṭṭhi pahīnā na parihāyati sotā-
panno sotāpattiphalā ti?

Āmantā.

Arahato doso pahīno—pe—anottappaṃ pahīnaṃ na
parihāyati Arahā arahattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Sotāpannessa vicikicchā pahīnā—pe—apāyagamanīyo
moho pahīno na parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti?

Āmantā.

Arahato rāgo pahīno—pe—anottappaṃ pahīnaṃ na
parihāyati Arahā arahattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

40. Sakadāgāmissa sakkāyadiṭṭhi pahīnā na parihāyati
sakadāgāmī sakadāgāmiphalā ti?

Āmantā.

Arahato rāgo pahīno—pe—anottappaṃ pahīnaṃ na
parihāyati Arahā arahattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Sakadāgāmissa vicikicchā pahīnā—pe—oḷāriko byāpādo
pahīno na parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalā ti?

Āmantā.

Arahato rāgo pahīno—pe—anottappaṃ pahīnaṃ na
parihāyati Arahā arahattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

41. Anāgāmissa sakkāyadiṭṭhi pahīnā na parihāyati
anāgāmī anāgāmiphalā ti?

Āmantā.

Arahato rāgo pahīno—pe—anottappaṃ pahīnaṃ na
parihāyati Arahā arahattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Anāgāmissa vicikicchā pahīnā—pe—anusahagato byāpādo pahīno na parihāyati anāgāmī anāgāmiphālā ti?

Āmantā.

Arahato rāgo pahīno—pe—anottappaṃ pahīnaṃ na parihāyati Arahā arahattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

42. Sotāpannessa sakkāyaditṭhi pahīnā na parihāyati sotāpanno sotāpattiphālā ti?

Āmantā.

Anāgāmissa sakkāyaditṭhi pahīnā anusahagato byāpādo pahīno na parihāyati anāgāmī anāgāmiphālā ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Sotāpannessa vicikicchā pahīnā—pe—apāyagamanīyo moho pahīno na parihāyati sotāpanno sotāpattiphālā ti?

Āmantā.

Anāgāmissa sakkāyaditṭhi pahīnā anusahagato byāpādo pahīno na parihāyati anāgāmī anāgāmiphālā ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

43. Sakadāgāmissa sakkāyaditṭhi pahīnā na parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphālā ti?

Āmantā.

Anāgāmissa sakkāyaditṭhi pahīnā—pe—anusahagato byāpādo pahīno na parihāyati anāgāmī anāgāmiphālā ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Sakadāgāmissa vicikicchā pahīnā—pe—oḷāriko byāpādo pahīno na parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphālā ti?

Āmantā.

Anāgāmissa sakkāyaditṭhi pahīnā—pe—anusahagato byāpādo pahīno na parihāyati anāgāmī anāgāmiphālā ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

44. Sotāpannessa sakkāyaditṭhi pahīnā na parihāyati sotāpanno sotāpattiphālā ti?

Āmantā.

Sakadāgāmissa sakkāyaditṭhi pahīnā—pe—oḷāriko byāpādo pahīno na parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphālā ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Sotāpannessa vicikicchā pahīnā—pe—apāyagamanīyo

moho pahīno na parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti?

Āmantā.

Sakadāgāmissa sakkāyadiṭṭhi pahīnā—pe—oḷāriko byāpādo pahīno na parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

45. Parihāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Nanu Arahato rāgo pahīno ucchinnamūlo tālāvattukato anabhāvaṃkato āyatim anuppādadharmo ti?

Āmantā.

Hañci Arahato rāgo pahīno ucchinnamūlo tālāvattukato anabhāvaṃkato āyatim anuppādadharmo, no vata re vattabbe “Parihāyati Arahā arahattā ti.”

Parihāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Nanu Arahato doso pahīno—pe—moho pahīno, māno pahīno, diṭṭhi pahīnā, vicikicchā pahīnā, thīnaṃ pahīnaṃ uddhaccaṃ pahīnaṃ, ahirikaṃ pahīnaṃ, anottappaṃ pahīnaṃ ucchinnamūlaṃ tālāvattukataṃ anabhāvaṃkataṃ āyatim anuppādadhammaṃ ti?

Āmantā.

Hañci Arahato anottappaṃ pahīnaṃ ucchinnamūlaṃ tālāvattukataṃ anabhāvaṃkataṃ āyatim anuppādadhammaṃ, no vata re vattabbe “Parihāyati Arahā arahattā ti.”

46. Parihāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Nanu Arahato rāgappahānāya maggo bhāvito ti?

Āmantā.

Hañci Arahato rāgappahānāya maggo bhāvito, no vata re vattabbe “Parihāyati Arahā arahattā ti.”

Parihāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Nanu Arahato rāgappahānāya satipaṭṭhānā bhāvitā—pe—sammappadhānā bhāvitā iddhipādā bhāvitā indriyā bhāvitā balā bhāvitā bojjhaṅgā bhāvitā ti?

Āmantā.

Hañci Arahato rāgappahānāya bojjaṅgā bhāvitā, nō vata re vattabbe “Parihāyati Arahā arahattā ti.”

Parihāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Nanu Arahato dosappahānāya—pe—anottappappahānāya maggo bhāvito—pe—bojjaṅgā bhāvitā ti?

Āmantā.

Hañci Arahato anottappappahānāya bojjaṅgā bhāvitā, no vata re vattabbe “Parihāyati Arahā arahattā ti.”

47. Parihāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Nanu Arahā vītarāgo vītadoso vītamoho katakaraṇīyo ohitabhāro anuppattasadattho ¹ parikkhīṇabhavasaññojanō sammadaññā vimutto ukkhittapaligho saṃkiṇṇaparikho ² abbuḷhesiko ³ niraggaḷo ariyo pannaddhajo pannabhāro visaññutto suvijitavijayo, dukkhaṃ tassa pariññātaṃ, samudayo pahīno, nirodho sacchikato, maggo bhāvito, abhiññeyyaṃ abhiññātaṃ, pariññeyyaṃ pariññātaṃ, pahātappaṃ pahīnaṃ, bhāvetappaṃ bhāvitaṃ, sacchikā-tappaṃ sacchikatan ti?

Āmantā.

Hañci Arahā vītarāgo vītadoso—pe—sacchikātabbaṃ sacchikataṃ, no vata re vattabbe “Parihāyati Arahā arahattā ti.”

48. Parihāyati Arahā arahattā ti?

Samayavimutto Arahā arahattā parihāyati, asamaya-vimutto Arahā arahattā na parihāyatīti.

Samayavimutto Arahā arahattā parihāyatīti?

Āmantā.

Asamayavimutto Arahā arahattā parihāyatīti?

Na h’evaṃ vattabbe.

Asamayavimutto Arahā arahattā na parihāyatīti?

Āmantā.

Samayavimutto Arahā arahattā na parihāyatīti?

Na h’evaṃ vattabbe.

¹ osadatto, M.

² okkho, P.S.

³ abyūhesiko, P. ; abbuḷhesiko, M.S.

49. Samayavimuttassa Arahato rāgo pahīno, parihāyati samayavimutto Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Asamayavimuttassa Arahato rāgo pahīno, parihāyati asamayavimutto Arahā arahattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Samayavimuttassa Arahato doso pahīno—pe—anottappaṃ pahīnaṃ, parihāyati samayavimutto Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Asamayavimuttassa Arahato doso pahīno—pe—anottappaṃ pahīnaṃ, parihāyati asamayavimutto Arahā arahattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

50. Samayavimuttassa Arahato rāgappahānāya maggo bhāvito, parihāyati samayavimutto Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Asamayavimuttassa Arahato rāgappahānāya maggo bhāvito, parihāyati asamayavimutto Arahā arahattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Samayavimuttassa Arahato rāgappahānāya satipaṭṭhānā bhāvitā—pe—sammappadhānā bhāvitā iddhipādā bhāvitā indriyā bhāvitā balā bhāvitā bojjhaṅgā bhāvitā, parihāyati samayavimutto Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Asamayavimuttassa Arahato rāgappahānāya satipaṭṭhānā bhāvitā—pe—bojjhaṅgā bhāvitā, parihāyati asamayavimutto Arahā arahattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Samayavimuttassa Arahato dosappahānāya—pe—anottappappahānāya maggo bhāvito—pe—bojjhaṅgā bhāvitā parihāyati samayavimutto Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Asamayavimuttassa Arahato anottappappahānāya maggo bhāvito—pe—bojjhaṅgā bhāvitā, parihāyati asamayavimutto Arahā arahattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

51. Samayavimutto Arahā vītarāgo vītadoso vītamoho katakaraṇīyo ohitabhāro anuppattasadattho parikkhīṇa-

bhavaśāññojano sammadaññā vimutto ukkhittapaligho saṅkiṇṇaparikhho abbulhesiko niraggaḷo ariyo pannaddhajo pannabhāro visaññutto suvijitavijayo, dukkhaṃ tassa pariññātaṃ, samudayo pahīno, nirodho sacchikato, maggo bhāvito, abhiññeyyaṃ abhiññātaṃ, pariññeyyaṃ pariññātaṃ, pahātabbaṃ pahīnaṃ, bhāvetabbaṃ bhāviṭaṃ, sacchikātabbaṃ sacchikataṃ, parihāyati samayavimutto Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Asamayavimutto Arahā vitarāgo vītadoso—pe—sacchikātabbaṃ sacchikataṃ, parihāyati asamayavimutto Arahā arahattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

52. Asamayavimuttassa Arahato rāgo pahīno, na parihāyati asamayavimutto Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Samayavimuttassa Arahato rāgo pahīno, na parihāyati samayavimutto Arahā arahattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Asamayavimuttassa Arahato doso pahīno—pe—anottappaṃ pahīnaṃ, na parihāyati asamayavimutto Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Samayavimuttassa Arahato anottappaṃ pahīnaṃ, na parihāyati samayavimutto Arahā arahattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

53. Asamayavimuttassa Arahato rāgappahānāya maggo bhāvito—pe—bojjhaṅgā bhāvitā, na parihāyati asamayavimutto Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Samayavimuttassa Arahato rāgappahānāya maggo bhāvito—pe—bojjhaṅgā bhāvitā, na parihāyati samayavimutto Arahā arahattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Asamayavimuttassa Arahato dosappahānāya—pe—anottappappahānāya maggo bhāvito—pe—bojjhaṅgā bhāvitā, na parihāyati asamayavimutto Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Samayavimuttassa Arahato anottappappahānāya maggo bhāvito—pe—bojjhaṅgā bhāvitā, na parihāyati samayavimutto Arahā arahattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

54. Asamayavimutto Arahā vītarāgo vītadoso vītamoho—pe—sacchikātabbaṃ sacchikataṃ, na parihāyati asamayavimutto Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Samayavimutto Arahā vītarāgo, vītadoso—pe—sacchikātabbaṃ sacchikataṃ, na parihāyati samayavimutto Arahā arahattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

55. Parihāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Sāriputto thero ¹ parihāyittha Arahattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Mahā Moggallāno thero, Mahā Kassapo thero, Mahā Kaccāyano thero, Mahā Koṭṭhiko thero, Mahā Panthako thero parihāyittha arahattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Sāriputto thero na parihāyittha arahattā ti?

Āmantā.

Hañci Sāriputto thero na parihāyittha arahattā, no vata re vattabbe “Parihāyati Arahā arahattā ti.”

Mahā Moggallāno thero, Mahā Kassapo thero, Mahā Kaccāyano thero, Mahā Koṭṭhiko thero, Mahā Panthako thero na parihāyittha arahattā ti?

Āmantā.

Hañci Mahā Moggallāno thero—pe—Mahā Panthako thero na parihāyittha arahattā, no vata re vattabbe “Parihāyati Arahā arahattā ti.”

56. Parihāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

“Uccāvaca hi paṭipadā samaṇena pakāsitā

Na pāraṃ diguṇaṃ ² yanti nayidaṃ ekaguṇaṃ mutan ti.”

¹ thero, P.

² pāradiguṇaṃ, P.S.₂.

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ. “Parihāyati Arahā arahattā ti.”

57. Parihāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Atthi chinnassa chediyaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Atthi chinnassa chediyaṃ ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

“Vītataṇho anādāno kiccaṃ yassa na vijjati
Chinnassa chediyaṃ n'atthi oghapāso¹ samūhato ti.”

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Atthi chinnassa chediyaṃ ti.”

58. Parihāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Atthi katassa paticayo² ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Atthi katassa paticayo³ ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

“Tassa sammāvimuttassa santacittassa bhikkhuno
Katassa paticayo³ n'atthi karaṇiyaṃ na vijjati.
Selo yathā ekaghano⁴ vātena na samīraṭi
Evaṃ rūpā rasā saddā gandhā phassā ca kevalā
Iṭṭhā dhammā aniṭṭhā ca n'appavedhenti⁵ tādino
Ṭhitaṃ cittaṃ vippamuttaṃ vayaṃ c'⁶ assānupassatīti.”

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

¹ oghā°, M. ; oghavāso, S.

³ pati°, P.S.

⁵ vadenti, P. ; vedenti, S.

² paricayo, P.S.

⁴ °ghaṇo, P.

⁶ p'ass, P.S.₂.

Tena hi na vattabbaṃ “ Atthi katassa paṭicayo ti.”

59. Na vattabbaṃ “ Parihāyati Arahā arahattā ti”?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“ Pañc’ ime Bhikkhave dhammā samayavimuttassa bhikkhuno parihānāya saṃvattanti. Katame pañca? Kammārāmatā bhassārāmatā niddārāmatā saṃgaṇikārāmatā yathā vimuttaṃ cittaṃ na paccavekkhati. Ime kho Bhikkhave pañca dhammā samayavimuttassa bhikkhuno parihānāya saṃvattantīti.” Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi parihāyati Arahā arahattā ti.

60. Atthi Arahato kammārāmatā ti?

Na h’evaṃ vattabbe.

Atthi Arahato kammārāmatā ti?

Āmantā.

Atthi Arahato rāgo kāmarāgo kāmarāgapariyuṭṭhānaṃ kāmarāgasaññojanaṃ kāmogho kāmayogo kāmacchanda-nīvaraṇaṃ ti?

Na h’evaṃ vattabbe.

Atthi Arahato bhassārāmatā atthi Arahato niddārāmatā atthi Arahato saṃgaṇikārāmatā ti?

Na h’evaṃ vattabbe.

Atthi Arahato saṃgaṇikārāmatā ti?

Āmantā.

Atthi Arahato rāgo kāmarāgo kāmarāgapariyuṭṭhānaṃ kāmarāgasaññojanaṃ kāmogho kāmayogo kāmacchanda-nīvaraṇaṃ ti?

Na h’evaṃ vattabbe.

61. Parihāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Arahā arahattā parihāyamāno kiṃpariyuṭṭhito pari hāyatīti?

Rāgapariyuṭṭhito parihāyatīti.

Pariyuṭṭhānaṃ kiṃ paṭicca uppajjatīti?

Anusayaṃ paṭicca uppajjatīti.

Atthi Arahato anusayā ti?

Na h’evaṃ vattabbe.

Atthi Arahato anusayā ti ?

Āmantā.

Atthi Arahato kāmarāgānusayo patighānusayo mānānu-
sayo diṭṭhānusayo vicikicchānusayo bhavarāgānusayo avij-
jānusayo ti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Dosapariyuṭṭhito parihāyatīti—pe—mohapariyuṭṭhito
parihāyatīti.

Pariyuṭṭhānaṃ kiṃ paṭicca uppajjatīti ?

Anusayaṃ paṭicca uppajjatīti.

Atthi Arahato anusayā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi Arahato anusayā ti ?

Āmantā.

Atthi Arahato kāmarāgānusayo—pe—avijjānusayo ti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

62. Parihāyati Arahā arahattā ti ?

Āmantā.

Arahato arahattā parihāyamānassa kiṃ upacayaṃ
gacchatīti ?

Rāgo upacayaṃ gacchatīti.

Sakkāyadiṭṭhi upacayaṃ gacchatīti, vicikicchā upaca-
yaṃ gacchatīti, sīlabbataparāmāso upacayaṃ gacchatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Doso upacayaṃ gacchatīti—pe—moho upacayaṃ gac-
chatīti, sakkāyadiṭṭhi upacayaṃ gacchatīti, vicikicchā upa-
cayaṃ gacchatīti, sīlabbataparāmāso upacayaṃ gacchatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

61. Parihāyati Arahā arahattā ti ?

Āmantā.

Arahā ācinatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Arahā apacinatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Arahā pajahatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Arahā upādiyatīti ?¹

¹ udapādayati, P.

Na h'evaṃ vattabbe.

Arahā visinetīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Arahā ussinetīti? ¹

Na h'evaṃ vattabbe.

Arahā vidhupetīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Arahā sandhupetīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Nanu Arahā n'ev' ācinati, na apacinati apacinitvā ṭhito ti?

Āmantā.

Hañci Arahā n'ev' ācinati na apacinati apacinitvā ṭhito, no vata re vattabbe "Parihāyati Arahā arahattā ti."

Nanu Arahā n'eva pajahati na upādiyati pajahitvā ṭhito ti?

Āmantā.

Hañci Arahā n'eva pajahati na upādiyati pajahitvā ṭhito, no vata re vattabbe "Parihāyati Arahā arahattā ti."

Nanu Arahā n'eva visineti na ussineti visinitvā ṭhito ti?

Āmantā.

Hañci Arahā n'eva visineti na ussineti visinitvā ṭhito, no vata re vattabbe "Parihāyati Arahā arahattā ti."

Nanu Arahā n'eva vidhupeti na sandhupeti vidhupetvā ṭhito ti?

Āmantā.

Hañci Arahā n'eva vidhupeti na sandhupeti vidhupetvā ṭhito, no vata re vattabbe "Parihāyati Arahā arahattā ti."

Parihānikathā

I. 3.

1. N'atthi devesu brahmacariyavāso ti?

Āmantā.

¹ usineti, P.

Sabbe devā jaḷā¹ eḷamūgā aviññū hatthasamvācikā na paṭibalā subhāsitaḍḍubbhāsitaṇaṃ atthaṃ aññātum, sabbe² devā na Buddhhe pasannā na Dhamme pasannā na Saṃghe pasannā, na Buddhāṃ Bhagavantaṃ payirūpāsanti, na Buddhāṃ Bhagavantaṃ pañhaṃ pucchanti, na Buddhena Bhagavatā pañhe vissajjite attamanā, sabbe devā kammāvaraṇena samannāgatā kilesāvaraṇena samannāgatā vipākāvaraṇena samannāgatā assaddhā acchandikā duppaññā abhabbā niyāmaṃ okkamitaṃ kusalesu dhammesu sammattaṃ, sabbe devā mātughātakā pitughātakā arahantaghātakā ruhiruppādakā³ saṃghabhedakā, sabbe devā paṇātipātino adinnādāyino kāmesu micchācārino musāvādino pisuṇāvācā pharusāvācā samphappalāpino abhijjhāluno⁴ byāpannacittā micchādīṭṭhikā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Nanu atthi devā ajaḷā aneḷamūgā viññū na hatthasamvācikā paṭibalā subhāsitaḍḍubbhāsitaṇaṃ atthaṃ aññātum, atthi⁵ devā Buddhhe pasannā Dhamme pasannā Saṃghe pasannā, Buddhāṃ Bhagavantaṃ payirūpāsanti, Buddhāṃ Bhagavantaṃ pañhaṃ pucchanti, Buddhena Bhagavatā pañhe vissajjite attamanā honti, atthi devā na kammāvaraṇena samannāgatā na kilesāvaraṇena samannāgatā na vipākāvaraṇena samannāgatā saddhā chandikā paññavanto bhabbā niyāmaṃ okkamitaṃ kusalesu dhammesu sammattaṃ, atthi devā na mātughātakā na pitughātakā na arahantaghātakā na ruhiruppādakā na saṃghabhedakā, atthi devā na paṇātipātino na adinnādāyino na kāmesu micchācārino na musāvādino na pisuṇāvācā na pharusāvācā na samphappalāpino na abhijjhāluno abyāpannacittā sammādīṭṭhikāti?

Āmantā.

Hañci atthi devā ajaḷā aneḷamugā viññū na hattha-

¹ jaḷā, P.S.

² P.S.S₂. omit from sabbe to visajjite attamanā.

³ ruhiruppātakā, S.; ruhituppādakā, M.

⁴ abhijjhālano, P.S.; abhijjhālano, S₂.

⁵ P.S.S.,² do not omit from atthi to attamanā.

saṃvācīkā paṭibalā subhāsītadubbhāsītānaṃ atthaṃ aññā-
tum—pe—abyāpannacittā sammādiṭṭhikā, no vata re
vattabbe “N’atthi devesu brahmacariyavāso ti.”

3. Atthi devesu brahmacariyavāso ti?

Āmantā.

Atthi tattha pabbajjā muṇḍiyaṃ kāsāvadhāraṇā patta-
dhāraṇā, devesu sammāsambuddhā uppajjanti, pacceka-
sambuddhā uppajjanti, sāvakayugaṃ uppajjatīti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

4. Devesu pabbajjā n’atthīti, n’atthi devesu brahma-
cariyavāso ti?

Āmantā.

Yattha atthi pabbajjā tatth’eva brahmacariyavāso,
yattha n’atthi pabbajjā n’atthi tattha brahmacariyavāso
ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Yattha atthi pabbajjā tatth’eva brahmacariyavāso,
yattha n’atthi pabbajjā n’atthi tattha brahmacariyavāso
ti?

Āmantā.

Yo pabbajjati tass’eva¹ brahmacariyavāso, yo na
pabbajjati n’atthi tassa brahmacariyavāso ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

5. Devesu muṇḍiyaṃ n’atthīti, n’atthi devesu brahma-
cariyavāso ti?

Āmantā.

Yattha atthi muṇḍiyaṃ tatth’eva brahmacariyavāso,
yattha n’atthi muṇḍiyaṃ, n’atthi tattha brahmacariya-
vāso ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Yattha atthi muṇḍiyaṃ tatth’eva brahmacariyavāso,
yattha n’atthi muṇḍiyaṃ n’atthi tattha brahmacariya-
vāso ti?

Āmantā.

Yo muṇḍo hoti tass’eva brahmacariyavāso, yo muṇḍo
na hoti n’atthi tassa brahmacariyavāso ti?

¹ tatth’eva, P.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Devesu kāsāvadhāraṇā n'atthīti, n'atthi devesu brahmacariyavāso ti?

Āmantā.

Yattha atthi kāsāvadhāraṇā tatth'eva brahmacariyavāso, yattha n'atthi kāsāvadhāraṇā n'atthi tattha brahmacariyavāso ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Yattha atthi kāsāvadhāraṇā tatth'eva brahmacariyavāso, yattha n'atthi kāsāvadhāraṇā n'atthi tattha brahmacariyavāso ti?

Āmantā.

Yo kāsāvaṃ dhāreti tass'eva brahmacariyavāso, yo kāsāvaṃ na dhāreti n'atthi tassa brahmacariyavāso ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Devesu pattadhāraṇā n'atthīti, n'atthi devesu brahmacariyavāso ti?

Āmantā.

Yattha atthi pattadhāraṇā tatth'eva brahmacariyavāso, yattha n'atthi pattadhāraṇā n'atthi tattha brahmacariyavāso ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Yattha atthi pattadhāraṇā tatth'eva brahmacariyavāso, yattha n'atthi pattadhāraṇā n'atthi tattha brahmacariyavāso ti?

Āmantā.

Yo pattavaṃ dhāreti tass'eva brahmacariyavāso, yo pattavaṃ na dhāreti n'atthi tassa brahmacariyavāso ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

8. Devesu sammāsambuddhā n'uppajantīti, n'atthi devesu brahmacariyavāso ti?

Āmantā.

Yattha sammāsambuddhā uppajjanti tatth'eva brahmacariyavāso, yattha sammāsambuddhā n'uppajjanti n'atthi tattha brahmacariyavāso ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Yattha sammāsambuddhā uppajjanti tatth'eva brahmacariyavāso, yattha sammāsambuddhā n'uppajjanti n'atthi tattha brahmacariyavāso ti?

Āmantā.

Lumbiniyā¹ Bhagavā jāto Bodhiyā mūle abhisambuddho Bārāṇasiyaṃ Bhagavatā dhammacakkaṃ pavattitaṃ tath'eva brahmacariyavāso, n'atth' aññatra brahmacariyavāso ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

9. Devesu Paccekasambuddhā n'uppajjantīti, n'atthi devesu brahmacariyavāso ti?

Āmantā.

Yattha Paccekasambuddhā uppajjanti tath'eva brahmacariyavāso, yattha Paccekasambuddhā n'uppajjanti n'atthi tattha brahmacariyavāso ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Yattha Paccekasambuddhā uppajjanti tath'eva brahmacariyavāso, yattha Paccekasambuddhā n'uppajjanti n'atthi tattha brahmacariyavāso ti?

Āmantā.

Majjhimesu janapadesu² Paccekasambuddhā uppajjanti tath'eva brahmacariyavāso, n'atth' aññatra brahmacariyavāso ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

10. Devesu sāvakayugaṃ n'uppajjatīti, n'atthi devesu brahmacariyavāso ti?

Āmantā.

Yattha sāvakayugaṃ uppajjati tath'eva brahmacariyavāso, yattha sāvakayugaṃ n'uppajjati n'atthi tattha brahmacariyavāso ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Yattha sāvakayugaṃ uppajjati tath'eva brahmacariyavāso, yattha sāvakayugaṃ n'uppajjati n'atthi tattha brahmacariyavāso ti?

Āmantā.

Magadhesu sāvakayugaṃ uppannaṃ tath'eva brahmacariyavāso, n'atth' aññatra brahmacariyavāso ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

11. Atthi devesu brahmacariyavāso ti?

¹ Lambiniyā, P.S.

² janappadesu, M.

Āmantā.

Sabbadevesu atthi brahmacariyavāso ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi manussesu brahmacariyavāso ti?

Āmantā.

Sabbamanussesu atthi brahmacariyavāso ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi devesu brahmacariyavāso ti?

Āmantā.

Asaññasattesu devesu atthi brahmacariyavāso ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi manussesu brahmacariyavāso ti?

Āmantā.

Paccantimesu janapadesu atthi brahmacariyavāso milakkhūsu¹ aviññātāresu, yattha n'atthi gati bhikkhūnaṃ bhikkhunīnaṃ upāsakānaṃ upāsikānan ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

12. Atthi devesu brahmacariyavāso ti?

Atthi yattha atthi,² atthi yattha n'atthīti.

Asaññasattesu devesu atthi yattha atthi, atthi yattha n'atthi brahmacariyavāso, saññasattesu³ devesu atthi yattha atthi, atthi yattha n'atthi brahmacariyavāso ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Devesu atthi yattha atthi, atthi yattha n'atthi brahmacariyavāso ti?

Āmantā.

Kattha atthi kattha n'atthīti?

Asaññasattesu devesu n'atthi brahmacariyavāso, saññasattesu devesu atthi brahmacariyavāso ti.

Asaññasattesu devesu n'atthi brahmacariyavāso ti?

Āmantā.

Saññasattesu devesu n'atthi brahmacariyavāso ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Saññasattesu devesu atthi brahmacariyavāso ti?

Āmantā.

¹ milakkhesu, P.

² P.S. omit atthi.

³ saññasattesu, K. ; asaññasattesu all MSS.

Asaññasattesu devesu atthi brahmacariyavāso ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

13. Atthi manussesu brahmacariyavāso ti?

Atthi yattha atthi atthi yattha n'atthīti.

Paccantimesu janapadesu atthi yattha atthi, atthi yattha n'atthi brahmacariyavāso milakkhūsu aviññātāresu, yattha n'atthi gati bhikkhūnaṃ bhikkhunīnaṃ upāsakānaṃ upāsikānaṃ, majjhimesu janapadesu atthi yattha atthi, atthi yattha n'atthi brahmacariyavāso ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Manussesu atthi yattha atthi, atthi yattha n'atthi brahmacariyavāso ti?

Āmantā.

Kattha atthi kattha n'atthīti?

Paccantimesu janapadesu n'atthi brahmacariyavāso milakkhūsu aviññātāresu, yattha n'atthi gati bhikkhūnaṃ bhikkhunīnaṃ upāsakānaṃ upāsikānaṃ, majjhimesu janapadesu atthi brahmacariyavāso ti.

Paccantimesu janapadesu n'atthi brahmacariyavāso milakkhūsu aviññātāresu, yattha n'atthi gati bhikkhūnaṃ bhikkhunīnaṃ upāsakānaṃ upāsikānaṃ ti?

Āmantā.

Majjhimesu janapadesu n'atthi brahmacariyavāso ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Majjhimesu janapadesu atthi brahmacariyavāso ti?

Āmantā.

Paccantimesu janapadesu atthi brahmacariyavāso milakkhūsu aviññātāresu, yattha n'atthi gati bhikkhūnaṃ bhikkhunīnaṃ upāsakānaṃ upāsikānaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

14. Atthi devesu brahmacariyavāso ti?

Āmantā.

Nanu vuttam Bhagavatā. "Tīhi Bhikkhave ṭhānehi Jambudīpakā manussā Uttarakuruke ca manusse adhigaṇhanti deve ca Tāvatiṃse. Katamehi tīhi? Surā satimanto idha brahmacariyavāso ti."

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi n'atthi devesu brahmacariyavāso ti.

Sāvattھیyaṃ vuttaṃ Bhagavatā “Idha brahmacariyavāso ti”?

Āmantā.

Sāvattھیyañ nēva brahmacariyavāso, n'atthi aññatra brahmacariyavāso ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

15. Anāgāmissa puggalassa pañc' orambhāgiyāni saññojanāni pahīnāni pañc' uddhambhāgiyāni saññojanāni appahīnāni, ito cutassa tattha uppannassa kuhiṃ phaluppattī? ¹

Tatth'eva.

Hañci anāgāmissa puggalassa pañc' orambhāgiyāni saññojanāni pahīnāni pañc' uddhambhāgiyāni saññojanāni appahīnāni, ito cutassa tattha uppannassa taḥiṃ phaluppatti, no vata re vatabbe “N'atthi devesu brahmacariyavāso ti.”

16. Anāgāmissa puggalassa pañc' orambhāgiyāni saññojanāni pahīnāni pañc' uddhambhāgiyāni saññojanāni appahīnāni ito cutassa tattha uppannassa kuhiṃ bhāroharāṇaṃ kuhiṃ dukkhapariññātaṃ kuhiṃ kilesappahānaṃ kuhiṃ nirodhasacchikiriyaṃ kuhiṃ akuppapaṭivedho ti?

Tatth'eva.

Hañci anāgāmissa puggalassa pañc' orambhāgiyāni saññojanāni pahīnāni pañc' uddhambhāgiyāni saññojanāni appahīnāni ito cutassa tattha uppannassa taḥiṃ akuppapaṭivedho, no vata re vattabbe “N'atthi devesu brahmacariyavāso ti.”

Anāgāmissa puggalassa pañc' orambhāgiyāni saññojanāni pahīnāni pañc' uddhambhāgiyāni saññojanāni appahīnāni ito cutassa tattha uppannassa taḥiṃ phaluppatti taḥiṃ bhāroharāṇaṃ taḥiṃ dukkhapariññātaṃ taḥiṃ kilesappahānaṃ taḥiṃ nirodhasacchikiriyaṃ taḥiṃ akuppapaṭivedho; ken' aṭṭhena vadesi “n'atthi devesu brahmacariyavāso ti?”

Handa hi anāgāmī puggalo idha bhāvitena maggena tattha phalaṃ sacchikaroti.

¹ phalappatti, P.S.

17. Anāgāmī puggalo idha bhāvitena maggena tattha phalaṃ sacchikarotīti ?

Āmantā.

Sotāpanno puggalo tattha bhāvitena maggena idha phalaṃ sacchikarotīti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Anāgāmī puggalo idha bhāvitena maggena tattha phalaṃ sacchikarotīti ?

Āmantā.

Sakadāgāmī puggalo idha parinibbāyī puggalo tattha bhāvitena maggena idha phalaṃ sacchikarotīti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Sotāpanno puggalo idha bhāvitena maggena idha phalaṃ sacchikarotīti ?

Āmantā.

Anāgāmī puggalo tattha bhāvitena maggena tattha phalaṃ sacchikarotīti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Sakadāgāmī puggalo idha parinibbāyī puggalo idha bhāvitena maggena idha phalaṃ sacchikarotīti ?

Āmantā.

Anāgāmī puggalo tattha bhāvitena maggena tattha phalaṃ sacchikarotīti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

18. Idha vihāyaniṭṭhassa ¹ puggalassa maggo ca bhāvīyati na ca kilesā pahīyantīti ?

Āmantā.

Sotāpattiphalasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa maggo ca bhāvīyati na ca kilesā pahīyantīti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Idha vihāyaniṭṭhassa puggalassa maggo ca bhāvīyati na ca kilesā pahīyantīti ?

Āmantā.

Sakadāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa—pe—arahattasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa maggo ca bhāvīyati, na ca kilesā pahīyantīti ?

¹ oḍḍiṭṭhassa, P.S.S₂.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sotāpattiṃ phalāsacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa apubbaṃ acarimaṃ maggo ca bhāvīyati kilesā ca pahīyantīti?

Āmantā.

Idha vihāyaniṭṭhassa puggalassa apubbaṃ acarimaṃ maggo ca bhāvīyati kilesā ca pahīyantīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Sakadāgāmiṃ phalāsacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa—pe—arahattasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa apubbaṃ acarimaṃ maggo ca bhāvīyati kilesā ca pahīyantīti?

Āmantā.

Idha vihāyaniṭṭhassa puggalassa apubbaṃ acarimaṃ maggo ca bhāvīyati kilesā ca pahīyantīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

19. Anāgāmi puggalo katakaraṇīyo bhāvitabhāvano tattha uppajjatīti?

Āmantā.

Arahā uppajjatīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Arahā uppajjatīti?

Āmantā.

Atthi Arahato punabbhavo ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Atthi Arahato punabbhavo ti?

Āmantā.

Arahā bhavena bhavaṃ gacchati gatiyā gatiṃ gacchati saṃsārena saṃsāraṃ gacchati uppattiyā uppattiṃ gacchatīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Anāgāmi puggalo katakaraṇīyo bhāvitabhāvano anohitabhāro¹ tattha uppajjatīti?

Āmantā.

Bhāro haraṇāya puṇa maggaṃ bhāvetīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

¹ anohaṭabhāro, M. ; anohatabhāro, S.K.

20. Anāgāmī puggalo katakaraṇīyo bhāvitabhāvano apariññātadukkho appahīnakilesa asacchikatanirodho appaṭi-viddhākuppo tattha uppajjati ?

Āmantā.

Akuppapaṭivedhāya puna maggaṃ bhavetīti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Anāgāmī puggalo katakaraṇīyo bhāvitabhāvano anohitabhāro tattha uppajjati, na ca bhāroharanāya puna maggaṃ bhavetīti ?

Āmantā.

Anohitabhāro ca tattha parinibbāyatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Anāgāmī puggalo katakaraṇīyo bhāvitabhāvano apariññātadukkho appahīnakilesa asacchikatanirodho appaṭi-viddhākuppo tattha uppajjati, na ca akuppapaṭivedhāya puna maggaṃ bhavetīti ?

Āmantā.

Apaṭi-viddhākuppo ca tattha parinibbāyatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

21. Yathā migo sallena viddho ¹ dūraṃ pi gantvā kālaṃ karoti evaṃ evaṃ anāgāmī puggalo idha bhāvitena maggena tattha phalaṃ sacchikarotīti.

Yathā migo sallena viddho dūraṃ pi gantvā sasallo ² va kālaṃ karoti, evaṃ evaṃ anāgāmī puggalo idha bhāvitena maggena tattha sasallo va parinibbāyatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

B r a h m a c a r i y a k a t h ā.

I. 4.

1. Odhisodhiso ³ kilese ⁴ jahatīti ?

Āmantā.

Sotāpattiphala-sacchikiriyāya paṭipanno puggalo dukhadassanena kiṃ jahatīti ?

¹ sallaviddho, P.

² asallo, S.

³ odhiso, P.

⁴ kilesaṃ, P.S₂.

Sakkāyadīṭṭhiṃ vicikiccham sīlabbataparāmāsam tadekaṭṭhe ca kilese ekadesa jahaṭīti.

Ekadesam sotāpanno, ekadesam na sotāpanno, ekadesam sotāpattiphalappatto paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusitvā¹ viharati, ekadesam na kāyena phusitvā viharati, ekadesam sattakkhattuparamo, kolaṃkolo, ekabijī, Buddhhe aveccappasādena samannāgato, Dhamme—pe—, Saṃghe—pe—, ariyakantehi sīlehi samannāgato, ekadesam ariyakantehi sīlehi na samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Samudayadassanena kiṃ jahaṭīti?

Sakkāyadīṭṭhiṃ jahati, vicikiccham sīlabbataparāmāsam tadekaṭṭhe ca kilese ekadesa jahaṭīti.

Ekadesam sotāpanno, ekadesam na sotāpanno—pe— ekadesam ariyakantehi sīlehi na samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Nirodhadassanena kiṃ jahaṭīti?

Vicikiccham jahati, sīlabbataparāmasam tadekaṭṭhe ca kilese ekadesa jahaṭīti.

Ekadesam sotāpanno, ekadesam na sotāpanno—pe— ekadesam ariyakantehi sīlehi na samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Maggadassanena kiṃ jahaṭīti?

Sīlabbataparāmāsam tadekaṭṭhe ca kilese ekadesa jahaṭīti.

Ekadesam sotāpanno, ekadesam na sotāpanno—pe— ekadesam ariyakantehi sīlehi na samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Sakadāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo dukkhadassanena kiṃ jahaṭīti?

Oḷārikam kāmarāgam jahati, oḷārikam byāpādam tadekaṭṭhe ca kilese ekadesa jahaṭīti.

Ekadesam sakadāgāmī, ekadesam na sakadāgāmī, ekadesam sakadāgāmiphalappatto paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusitvā viharati, ekadesam na kāyena phusitvā viharatīti?

¹ phussitvā, P.S.₂.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Samudayadassanena kiṃ jahatīti ?

Olārikaṃ kāmarāgaṃ jahati, olārikaṃ byāpādaṃ tadekaṭṭhe ca kilese ekadesa jahatīti.

Ekadesaṃ sakadagāmi ekadesaṃ na sakadāgami ekadesaṃ sakadāgāmiphallappatto paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusivā viharati, ekadesaṃ na kāyena phusivā viharatīti ?

Na h'evaṃ vuttabbe—pe—

7. Nirodhadassanena kiṃ jahatīti ?

Olārikaṃ byāpādaṃ jahati, tad ekaṭṭhe ca kilese ekadesa jahatīti.

Ekadesaṃ sakadagāmi ekadesaṃ na sakadāgami ekadesaṃ sakadāgāmiphallappatto paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusivā viharati, ekadesaṃ na kāyena phusivā viharatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

8. Maggadassanena kiṃ jahatīti ?

Tadekaṭṭhe kilese jahatīti.

Ekadesaṃ sakadagāmi ekadesaṃ na sakadāgami ekadesaṃ sakadāgāmiphallappatto paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusivā viharati, ekadesaṃ na kāyena phusivā viharatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

9. Anāgāmiphallasacchikiriya paṭipanno puggalo dukhadassanena kiṃ jahatīti ?

Aṇusahagataṃ kāmarāgaṃ jahati, aṇusahagataṃ byāpādaṃ tadekaṭṭhe ca kilese ekadesa jahatīti.

Ekadesaṃ anāgāmi, ekadesaṃ na anāgāmi, ekadesaṃ anāgāmiphallappatto paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusivā viharati, ekadesaṃ na kāyena phusivā viharati, ekadesaṃ antarāparinibbāyī, upahaccaparinibbāyī, asaṃkhāraparinibbāyī, sasāṃkhāraparinibbāyī, uddhamsoto akaniṭṭhagāmi, ekadesaṃ na uddhamsoto akaniṭṭhagāmi ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

10. Samudayadassanena kiṃ jahatīti ?

Aṇusahagataṃ kāmarāgaṃ jahati, aṇusahagataṃ byāpādaṃ tadekaṭṭhe ca kilese ekadesa jahatīti.

Ekadesaṃ anāgāmi, ekadesaṃ na anāgāmi, ekadesaṃ anāgāmi phalappatto paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusitvā viharati, ekadesaṃ na kāyena phusitvā viharati, ekadesaṃ antarāparinibbāyī, upahaccaparinibbāyī, asaṃkhāraparinibbāyī, sasāṃkhāraparinibbāyī, uddhamsoto akaniṭṭhagāmi, ekadesaṃ na uddhamsoto akaniṭṭhagāmi?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

11. Nirodhadassanena kiṃ jahatīti?

Aṇusahagataṃ byāpādaṃ jahati, tadekaṭṭhe ca kilese ekadesa jahatīti.

Ekadesaṃ anāgāmi, ekadesaṃ na anāgāmi, ekadesaṃ anāgāmi phalappatto paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusitvā viharati, ekadesaṃ na kāyena phusitvā viharati, ekadesaṃ antarāparinibbāyī, upahaccaparinibbāyī, asaṃkhāraparinibbāyī, sasāṃkhāraparinibbāyī, uddhamsoto akaniṭṭhagāmi, ekadesaṃ na uddhamsoto akaniṭṭhagāmi?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

12. Maggadassanena kiṃ jahatīti?

Tadekaṭṭhe kilese jahatīti.

Ekadesaṃ anāgāmi, ekadesaṃ na anāgāmi, ekadesaṃ anāgāmi phalappatto paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusitvā viharati, ekadesaṃ na kāyena phusitvā viharati, ekadesaṃ antarāparinibbāyī, upahaccaparinibbāyī, asaṃkhāraparinibbāyī, sasāṃkhāraparinibbāyī, uddhamsoto akaniṭṭhagāmi, ekadesaṃ na uddhamsoto akaniṭṭhagāmi?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

13. Arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo dukkhadassanena kiṃ jahatīti?

Rūparāgaṃ arūparāgaṃ mānaṃ uddhaccaṃ avijjaṃ tadekaṭṭhe ca kilese ekadesa jahatīti.

Ekadesaṃ Arahā, ekadesaṃ na Arahā, ekadesaṃ arahatappatto, paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusitvā viharati, ekadesaṃ na kāyena

phusitvā viharati, ekadesaṃ vītarāgo vītadoso vītamoho, katakaraṇīyo ohitabhāro anuppattasadattho, parikkhīṇa-bhavaśāññojano sammadaññā vimutto ukkhittapaligho saṃkiṇṇaparikho abbulhesiko niraggaḷo ariyo pannaddhajo pannabhāro visaññutto suvijitavijayo, dukkhaṃ tassa pariññātaṃ, samudayo pahīno, nirodho sacchikato, maggo bhāvito, abhiññeyyaṃ abhiññātaṃ, pariññeyyaṃ pariññātaṃ, pahātabbaṃ pahīnaṃ, bhāvetabbaṃ bhāvitaṃ, sacchikātabbaṃ sacchikataṃ, ekadesaṃ sacchikātabbaṃ sacchikataṃ, ekadesaṃ sacchikātabbaṃ na sacchikatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

14. Samudayadassanena kiṃ jahatīti?

Rūparāgaṃ arūparāgaṃ mānaṃ uddhaccaṃ avijjaṃ tadekaṭṭhe ca kilese ekadese jahatīti.

Ekadesaṃ Arahā, ekadesaṃ na Arahā, ekadesaṃ arahat-tappatto, paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusitvā viharati, ekadesaṃ na kāyena phusitvā viharati, ekadesaṃ vītarāgo vītadoso vītamoho, katakaraṇīyo ohitabhāro anuppattasadattho, parikkhīṇa-bhavaśāññojano sammadaññā vimutto ukkhittapaligho saṃkiṇṇaparikho abbulhesiko niraggaḷo ariyo pannaddhajo pannabhāro visaññutto suvijitavijayo, dukkhaṃ tassa pariññātaṃ, samudayo pahīno, nirodho sacchikato, maggo bhāvito, abhiññeyyaṃ abhiññātaṃ, pariññeyyaṃ pariññātaṃ, pahātabbaṃ pahīnaṃ, bhāvetabbaṃ bhāvitaṃ, sacchikātabbaṃ sacchikataṃ, ekadesaṃ sacchikātabbaṃ sacchikataṃ, ekadesaṃ sacchikātabbaṃ na sacchikatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

15. Nirodhadassanena kiṃ jahatīti?

Mānaṃ jahati, uddhaccaṃ avijjaṃ tadekaṭṭhe ca kilese ekadese jahatīti.

Ekadesaṃ Arahā, ekadesaṃ na Arahā, ekadesaṃ arahat-tappatto, paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusitvā viharati, ekadesaṃ na kāyena phusitvā viharati, ekadesaṃ vītarāgo vītadoso vītamoho, katakaraṇīyo ohitabhāro anuppattasadattho, parikkhīṇa-

bhavaśaṅṅojano sammadaṅṅā vimutto ukkhittapaligho saṃkiṅṅaparikho abbuḷhesiko niraggaḷo ariyo pannaddhajo pannabhāro visaṅṅutto suvijitavijayo, dukkhaṃ tassa pariṅṅātaṃ, samudayo pahīno, nirodho sacchikato, maggo bhāvito, abhiṅṅeyyaṃ abhiṅṅātaṃ, pariṅṅeyyaṃ pariṅṅātaṃ, pahātabbaṃ pahīnaṃ, bhāvetabbaṃ bhāvitaṃ, sacchikātabbaṃ sacchikataṃ, ekadesaṃ sacchikātabbaṃ sacchikataṃ, ekadesaṃ sacchikātabbaṃ na sacchikatan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

16. Maggadassanena kiṃ jahatīti ?

Uddhaccaṃ jahati, avijjaṃ tadekaṅṅthe ca kilese ekadesa jahatīti.

Ekadesaṃ Arahā, ekadesaṃ na Arahā, ekadesaṃ arahat-tappatto, paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusitvā viharati, ekadesaṃ na kāyena phusitvā viharati, ekadesaṃ vītarāgo vītadoso vītamoho, katakaraṅṅiyo obitabhāro anuppattasadattho, parikkhīṅṅabhavaśaṅṅojano sammadaṅṅā vimutto ukkhittapaligho saṃkiṅṅaparikho abbuḷhesiko niraggaḷo ariyo pannaddhajo pannabhāro visaṅṅutto suvijitavijayo, dukkhaṃ tassa pariṅṅātaṃ, samudayo pahīno, nirodho sacchikato, maggo bhāvito, abhiṅṅeyyaṃ abhiṅṅātaṃ, pariṅṅeyyaṃ pariṅṅātaṃ, pahātabbaṃ pahīnaṃ, bhāvetabbaṃ bhāvitaṃ, sacchikātabbaṃ sacchikataṃ, ekadesaṃ sacchikātabbaṃ sacchikataṃ, ekadesaṃ sacchikātabbaṃ na sacchikatan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

17. Na vattabbaṃ—“ Odhisodhiso kilese jahatīti ” ?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā.

“ Anupubbena medhāvī thokaṃ thokaṃ khaṅṅe khaṅṅe Kammaṅṅo rajatass' ¹ eva niddhame malaṃ attano ti.”
Atth' eva suttanto ti ?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ—“ Odhisodhiso kilese jahatīti.”

¹ rajakass', P.S₂.

18. Odhisodhiso kilese jahatīti ?

Āmantā.

Nanu vuttam̄ Bhagavatā—

“Sahā v'assa ¹ dassanasampadāya
Tayas su dhammā jahitā bhavanti
Sakkāyadiṭṭhi vicikicchitañ ca
Sīlabbatam̄ vā pi yad atthi kiñci,
Catuh' apāyehi ca vippamutto,
Cha cābhiṭhānāni abhabbo kātun ² ti.”

Atth' eva suttanto ti ?

Āmantā.

Tena hi na vattabbam̄—“Odhisodhiso kilese jahatīti.”

19. Odhisodhiso kilese jahatīti ?

Āmantā.

Nanu vuttam̄ Bhagavatā—“Yasmiñ Bhikkhave samaye ariyasāvakassa virajaṃ vītamalam̄ dhammacakkhum̄ udapādi 'yaṃ kiñci samudayadhammam̄, sabban tam̄ nirodhadhamman ti,' saha dassanuppādā ³ Bhikkhave ariyasāvakassa tīṇi saññojanāni pahīyanti, sakkāyadiṭṭhi vicikicchā sīlabbataparāmāso ti.”

Atth' eva suttanto ti ?

Āmantā.

Tena hi na vattabbam̄—“Odhisodhiso kilese jahatīti.”

O d h i s o k a t h ā.

I. 5.

1. Jahati puthujjano kāmarāgabyāpādan ti ?

Āmantā.

Accantam̄ jahati, anavasesam̄ jahati, appaṭisandhiyam̄ jahati, samūlam̄ jahati, sataṇham̄ jahati, sānusayam̄ jahati, ariyena ñāṇena jahati, ariyena maggena jahati,

¹ Sahā vasaddassana, M.

² abhabbakātun, M.

³ sahasānupādā, S. ; sahasānupāvā, P.

akuppaṃ paṭivijjhanto jahati, anāgāmiphalaṃ sacchikaronto jahatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Vikkhambheti puthujjano kāmarāgabyāpādan ti ?
Āmantā.

Accantaṃ vikkhambheti, anavasesaṃ vikkhambheti, appaṭisandhiyaṃ vikkhambheti, samūlaṃ vikkhambheti, sataṇhaṃ vikkhambheti, sānusayaṃ vikkhambheti, ariyena nāṇena vikkhambheti, ariyena maggena vikkhambheti, akuppaṃ paṭivijjhanto vikkhambheti, anāgāmiphalaṃ sacchikaronto jahatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Jahati anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo kāmarāgabyāpādaṃ, so ca accantaṃ jahati, anavasesaṃ jahati, appaṭisandhiyaṃ jahati, samūlaṃ jahati, sataṇhaṃ jahati, sānusayaṃ jahati, ariyena nāṇena jahati, ariyena maggena jahati, akuppaṃ paṭivijjhanto jahati, anāgāmiphalaṃ sacchikaronto jahatīti ?

Āmantā.

Jahati puthujjano kāmarāgabyāpādaṃ, so ca accantaṃ jahati, anavasesaṃ jahati, appaṭisandhiyaṃ jahati, samūlaṃ jahati, sataṇhaṃ jahati, sānusayaṃ jahati, ariyena nāṇena jahati, ariyena maggena jahati, akuppaṃ paṭivijjhanto jahati, anāgāmiphalaṃ sacchikaronto jahatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Vikkhambheti anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo kāmarāgabyāpādaṃ, so ca accantaṃ vikkhambheti, anavasesaṃ vikkhambheti, appaṭisandhiyaṃ vikkhambheti, samūlaṃ vikkhambheti, sataṇhaṃ vikkhambheti, sānusayaṃ vikkhambheti, ariyena nāṇena vikkhambheti, ariyena maggena vikkhambheti, akuppaṃ paṭivijjhanto vikkhambheti, anāgāmiphalaṃ sacchikaronto jahatīti ?

Āmantā.

Vikkhambheti puthujjano kāmarāgabyāpādaṃ, so ca accantaṃ vikkhambheti, anavasesaṃ vikkhambheti, appaṭisandhiyaṃ vikkhambheti, samūlaṃ vikkhambheti, sataṇhaṃ vikkhambheti, sānusayaṃ vikkhambheti, ariyena

nāṇena vikkhambheti, ariyena maggena vikkhambheti, akuppaṃ paṭivijjhanto vikkhambheti, anāgāmiphalaṃ sacchikaronto jahatīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

5. **Jahati puthujjano kāmarāgabyāpādaṃ, so ca na accantaṃ jahati, na anavasesaṃ jahati—pe—na anāgāmiphalaṃ sacchikaronto jahatīti?**

Āmantā.

Jahati anāgāmiphalaṃ sacchikiriyāya paṭipanno puggalo kāmarāgabyāpādaṃ, so ca na accantaṃ jahati—pe—na anāgāmiphalaṃ sacchikaronto jahatīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

6. **Vikkhambheti puthujjano kāmarāgabyāpādaṃ, so ca na accantaṃ vikkhambheti, na anavasesaṃ vikkhambheti—pe—na anāgāmiphalaṃ sacchikaronto jahatīti?**

Āmantā.

Vikkhambheti anāgāmiphalaṃ sacchikiriyāya paṭipanno puggalo kāmarāgabyāpādaṃ, so ca na accantaṃ vikkhambheti, na anavasesaṃ vikkhambheti, —pe— na anāgāmiphalaṃ sacchikaronto vikkhambhetīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

7. **Jahati puthujjano kāmarāgabyāpādan ti?**

Āmantā.

Katamena maggenāti?

Rūpāvacarena ¹ maggenāti.

Rūpāvacaro maggo niyyāniko khayagāmī bodhagāmī apacayagāmī anāsavo asaṅṅojanīyo aganthaṇīyo anoghāṇīyo ayogaṇīyo anīvaraṇīyo aparamaṭṭho anupādāṇīyo asaṃkilesīyo ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

8. **Nanu rūpāvacaro maggo anīyyāniko na khayagāmī na bodhagāmī na apacayagāmī sāsavo saṅṅojanīyo—pe—saṃkilesīyo ti?**

Āmantā.

Hañci rūpāvacaro maggo anīyyāniko na khayagāmī —pe—saṃkilesīyo, no vata re vattabbe “Jahati puthujjano rūpāvacarena maggena kāmarāgabyāpādan ti.”

¹ °vacare, P.S.₂.

9. Jahati anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo anāgāmimaggena kāmarāgabyāpādaṃ, so ca maggo niyyāniko khayagāmī bodhagāmī apacayagāmī anāsavo —pe— asaṅkilesiyo ti?

Āmantā.

Jahati puthujjano rūpāvacarena maggena kāmarāgabyāpādaṃ, so ca maggo niyyāniko khayagāmī bodhagāmī apacayagāmī anāsavo —pe— asaṅkilesiyo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—.

10. Jahati puthujjano rūpāvacarena maggena kāmarāgabyāpādaṃ, so ca maggo aniyāniko na khayagāmī na bodhagāmī na apacayagāmī sāsavo —pe— saṅkilesiyo ti?

Āmantā.

Jahati anāgāmisacchikiriyāya paṭipanno puggalo anāgāmimaggena kāmarāgabyāpādaṃ —pe— so ca maggo aniyāniko na khayagāmī na bodhagāmī na apacayagāmī sāsavo —pe— saṅkilesiyo ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

11. Puthujjano kāmesu vītarāgo saha dhammābhisamayā anāgāmiphale saṅghātīti?

Āmantā.

Arahatte saṅghātīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Puthujjano kāmesu vītarāgo saha dhammābhisamayā anāgāmiphale saṅghātīti?

Āmantā.

Apubbaṃ acarimaṃ tayo magge bhāvetīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Apubbaṃ acarimaṃ tayo magge bhāvetīti?

Āmantā.

Apubbaṃ acarimaṃ tīṇi sāmāññaphalāni sacchikarotīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Apubbaṃ acarimaṃ tīṇi sāmāññaphalāni sacchikarotīti?

Āmantā.

Tiṇṇaṃ phassānaṃ tiṇṇaṃ vedanānaṃ tiṇṇaṃ saññānaṃ tiṇṇaṃ cetanānaṃ tiṇṇaṃ cittānaṃ tiṇṇaṃ saddhā-

nam tiṇṇaṃ viriyānaṃ tiṇṇaṃ satīnaṃ tiṇṇaṃ samādhīnaṃ tiṇṇaṃ paññānaṃ samodhānaṃ hotīti ?

Na h'evaṃ vattaṃbe.

12. Puthujjano kāmesu vītarāgo saha dhammābhisa-mayā anāgāmi-phale saṅghātīti ?

Āmantā.

Sotāpattimaggenāti ?

Na h'evaṃ vattaṃbe.

Sakadāgāmi-maggenāti ?

Na h'evaṃ vattaṃbe.

Katamena maggenāti ?

Anāgāmi-maggenāti.

Anāgāmi-maggena sakkāyadiṭṭhiṃ vicikicchaṃ sīlabataparāmāsaṃ jahatīti ?

Na h'evaṃ vattaṃbe.

Anāgāmi-maggena sakkāyadiṭṭhiṃ vicikicchaṃ sīlabataparāmāsaṃ jahatīti ?

Āmantā.

Nanu tiṇṇaṃ saññojanānaṃ pahānā sotāpattiphalaṃ vuttaṃ Bhagavatā ti ?

Āmantā.

Hañci tiṇṇaṃ saññojanānaṃ pahānā sotāpattiphalaṃ vuttaṃ Bhagavatā, no vata re vattaṃbe “Anāgāmi-maggena sakkāyadiṭṭhiṃ vicikicchaṃ sīlabataparāmāsaṃ jahatīti.”

13. Anāgāmi-maggena oḷārikaṃ kāmarāgaṃ oḷārikaṃ byāpādaṃ jahatīti ?

Na h'evaṃ vattaṃbe—pe—

Anāgāmi-maggena oḷārikaṃ kāmarāgaṃ oḷārikaṃ byāpādaṃ jahatīti ?

Āmantā.

Nanu kāmarāgabyāpādānaṃ tanubhāvā¹ sakadāgāmi-phalaṃ vuttaṃ Bhagavatā ti ?

Āmantā.

Hañci kāmarāgabyāpādānaṃ tanubhāvā sākadāgāmi-phalaṃ vuttaṃ Bhagavatā, no vata re vattaṃbe “Anāgā-

¹ patanu°, P.S.S₂.

mimaggena oḷārikaṃ kāmarāgaṃ oḷārikaṃ byāpādaṃ jahatīti.”

Puthujjano kāmesu vītarāgo saha dhammābhisamayā anāgāmiphale saṅṭhātīti ?

Āmantā.

Ye ¹ keci dhammaṃ abhisamenti sabbe te saha dhammābhisamayā anāgāmiphale saṅṭhahantīti ? ²

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

14. Na vattabbaṃ “Jahati puthujjano kāmarāgabyāpādan ti” ?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

“Ahesuṃ te atītaṃse
 Cha Sathhāro ³ yasassino,⁴
 Nirāmagandhā ⁵ karuṇā ⁶
 Vimuttā ⁷ kāmasaññōjanā ti.
 Kāmarāgaṃ virājetvā ⁸
 Brahmālokūpagā ahu.
 Ahesuṃ sāvaka tesuṃ
 Anekāni satāni pi,
 Nirāmagandhā ⁹ karuṇā ¹⁰
 Vimuttā kāmasaññōjanā ti.
 Kamarāgaṃ virājetvā ¹¹
 Brahmālokūpagā ahūti.”

Atth'eva suttanto ti ?

Āmantā.

Tena hi jahati puthujjano kāmarāgabyāpādan ti.

15. Jahati puthujjano kāmarāgabyāpādan ti ?

Āmantā.

¹ Ye om. P.S.

² saṅṭhapentīti, P.S.₂.

³ jasakkāro, P.

⁴ yassāsino, S.

⁵ niggamma, P.S.₂; nigama, S.

⁶ karuṇo, P.S.₂.

⁷ vimuttaṃ, P.S.₂.

⁸ vibhajitvā, P.S.₂; vibbhajitvā, S.

⁹ P.S.S.₂, have nirāmagandhā here.

¹⁰ karuṇo, P.S.

¹¹ viharitvā, S.₂.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“So hi nāma Bhikkhave sunetto satthā ¹ evaṃ dīghāyuko samāno evaṃ ciraṭṭhī-tiko aparimutto ahosi jātiyā jarāya maraṇena sokehi paridevehi dukkhehi domanassehi upāyāsehi “aparimutto dukkhamā ² ti” vadāmi. Taṃ kissa hetu? Catunnaṃ dhammānaṃ ananubodhā appaṭivedhā. Kata-mesaṃ catunnaṃ? Ariyassa sīlassa ananubodhā appaṭi-vedhā, ariyassa samādhissa, ariyāya paññāya, ariyāya vimuttiyā ananubodhā appaṭivedhā, tayidaṃ Bhikkhave ariyaṃ sīlaṃ anubuddhaṃ paṭividdhaṃ, ariyo samādhi anubuddho paṭividdho, ariyā paññā anubuddhā paṭividdhā, ariyā vimutti anubuddhā paṭividdhā, ucchinnā bhavataṇhā khīnā bhavanetti n’atth’idāni punabbhavo ti.

Sīlaṃ samādhi paññā ca

Vimutti ca anuttarā,

Anubuddhā ime dhammā

Gotamena yasassinā.

Iti Buddho abhiññāya

Dhammaṃ akkhāsi bhikkhūnaṃ

Dukkhaṃ antakaro Satthā

Cakkhumā parinibbuto ti.”

Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Jahati puthujjano kāmarāgabyā-pādan ti.”

J a h a t i k a t h ā .

I. 6.

1. Sabbamaṃ atthīti?

Āmantā.

Sabbattha sabbamaṃ atthīti?

Na h’evaṃ vattabbe.

Sabbamaṃ atthīti?

Āmantā.

Sabbadā sabbamaṃ atthīti?

¹ sattā, P.S.

² dukkhamaṃ, P.

Na h'evaṃ vattabbe.

Sabbam atthīti ?

Āmantā.

Sabbena sabbam atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Sabbam atthīti ?

Āmantā.

Sabbesu sabbam atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Sabbam atthīti ?

Āmantā.

Ayogaṃ ti katvā sabbam atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Sabbam atthīti ?

Āmantā.

Yaṃ pi n'atthi taṃ ¹ p'atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Sabbam atthīti ?

Āmantā.

Sabbam atthīti yā diṭṭhi sā diṭṭhi micchādiṭṭhīti, yā diṭṭhi ² sā diṭṭhi sammādiṭṭhīti h'evaṃ atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Atītaṃ atthīti ?

Āmantā.

Nanu atītaṃ niruddhaṃ vigataṃ vipariṇataṃ atthaṅgataṃ ³ abbatthaṅgataṃ ⁴ ti ?

Āmantā.

Hañci atītaṃ niruddhaṃ vigataṃ vipariṇataṃ atthaṅgataṃ abbatthaṅgataṃ, no vata re vattabbe “Atītaṃ atthīti.”

Anāgataṃ atthīti ?

Āmantā.

Nanu anāgataṃ ajātaṃ abhūtaṃ asaṅjātaṃ ⁵ anib-

¹ taṃ atthīti, P.S.S₂.

² From yā to end S. has, Yā diṭṭhīti yo ca m'atthi ; P.S₂, so ca m'atthi.

³ atthagataṃ, P.S.S₂.

⁴ abbatthakatanti, P.S₂.

⁵ asaṅjātaṃ, S.

battaṃ anabhinibattaṃ apātubhūtaṃ ti?

Āmantā.

Hañci anāgataṃ ajātaṃ abhūtaṃ asañjātaṃ anibbattaṃ anabhinibattaṃ apātubhūtaṃ, no vata re vattabbe “ Anāgataṃ atthīti.”

Paccuppannaṃ atthi, paccuppannaṃ aniruddhaṃ avigataṃ vipariṇataṃ na atthaṅgataṃ na abbatthaṅgataṃ ti?

Āmantā.

Atītaṃ atthi, atītaṃ aniruddhaṃ avigataṃ vipariṇataṃ na atthaṅgataṃ na abbatthaṅgataṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paccuppannaṃ atthi, paccuppannaṃ jātaṃ bhūtaṃ sañjātaṃ nibbattaṃ abhinibbattaṃ pātubhūtaṃ ti?

Āmantā.

Anāgataṃ atthi, anāgataṃ jātaṃ bhūtaṃ sañjātaṃ nibbattaṃ abhinibbattaṃ pātubhūtaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atītaṃ atthi, atītaṃ niruddhaṃ vigataṃ vipariṇataṃ atthaṅgataṃ abbatthaṅgataṃ ti?

Āmantā.

Paccuppannaṃ atthi, paccuppannaṃ niruddhaṃ vigataṃ vipariṇataṃ atthaṅgataṃ abbatthaṅgataṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgataṃ atthi, anāgataṃ ajātaṃ abhūtaṃ asañjātaṃ anibbattaṃ anabhinibbattaṃ apātubhūtaṃ ti?

Āmantā.

Paccuppannaṃ atthi, paccuppannaṃ ajātaṃ abhūtaṃ asañjātaṃ anibbattaṃ anabhinibbattaṃ apātubhūtaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

3. Atītaṃ rūpaṃ atthīti?

Āmantā.

Nanu atītaṃ rūpaṃ niruddhaṃ vigataṃ vipariṇataṃ atthaṅgataṃ abbatthaṅgataṃ ti?

Āmantā.

Hañci atītaṃ rūpaṃ niruddhaṃ—pe—abbatthaṅgataṃ, no vata re vattabbe “ Atītaṃ rūpaṃ atthīti.”

Anāgataṃ rūpaṃ atthīti?

Āmantā.

Nanu anāgataṃ rūpaṃ ajātaṃ abhūtaṃ asañjātaṃ anibbattaṃ anabhinibbattaṃ apātubhūtaṃ ti?

Āmantā.

Hañci anāgataṃ rūpaṃ ajataṃ—pe—apātubhūtaṃ, no vata re vattabbe “Anāgataṃ rūpaṃ atthīti.”

Paccuppannaṃ rūpaṃ atthi, paccuppannaṃ rūpaṃ aniruddhaṃ avigataṃ vipariṇataṃ na atthaṅgataṃ na abbatthaṅgataṃ ti?

Āmantā.

Atītaṃ rūpaṃ atthi, atītaṃ rūpaṃ aniruddhaṃ—pe—na abbatthaṅgataṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Paccuppannaṃ rūpaṃ atthi, paccuppannaṃ rūpaṃ jātaṃ bhūtaṃ sañjātaṃ nibbattaṃ abhinibbattaṃ pātubhūtaṃ ti?

Āmantā.

Anāgataṃ rūpaṃ atthi, anāgataṃ rūpaṃ jātaṃ—pe—pātubhūtaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atītaṃ rūpaṃ atthi, atītaṃ rūpaṃ niruddhaṃ vigataṃ vipariṇataṃ atthaṅgataṃ abbatthaṅgataṃ ti?

Āmantā.

Paccuppannaṃ rūpaṃ atthi, paccuppannaṃ rūpaṃ niruddhaṃ vigataṃ vipariṇataṃ atthaṅgataṃ abbatthaṅgataṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgataṃ rūpaṃ atthi, anāgataṃ rūpaṃ ajātaṃ abhūtaṃ asañjātaṃ anibbattaṃ anabhinibbattaṃ apātubhūtaṃ ti?

Āmantā.

Paccuppannaṃ rūpaṃ atthi, paccuppannaṃ rūpaṃ ajātaṃ abhūtaṃ asañjātaṃ anibbattaṃ anabhinibbattaṃ apātubhūtaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Atītā vedanā atthi, saññā atthi, saṃkhārā atthi, viññānaṃ atthīti?

Āmantā.

Nanu atītaṃ viññānaṃ niruddhaṃ vigataṃ vipariṇataṃ atthaṅgataṃ abbatthaṅgataṃ ti?

Āmantā.

Hañci atītaṃ viññāṇaṃ niruddhaṃ—pe—abbhatthaṅgataṃ, no vata re vattabbe “ Atītaṃ viññāṇaṃ atthīti.”

Anāgataṃ viññāṇaṃ atthīti?

Āmantā.

Nanu anāgataṃ viññāṇaṃ ajātaṃ abhūtaṃ asañjātaṃ anibbattaṃ anabhinibbattaṃ apātubhūtaṃ ti?

Āmantā.

Hañci anāgataṃ viññāṇaṃ ajātaṃ—pe—apātubhūtaṃ, no vata re vattabbe “ Anāgataṃ viññāṇaṃ atthīti.”

Paccuppannaṃ viññāṇaṃ atthi, paccuppannaṃ viññāṇaṃ aniruddhaṃ—pe—na abbhatthaṅgataṃ ti?

Āmantā.

Atītaṃ viññāṇaṃ atthi, atītaṃ viññāṇaṃ aniruddhaṃ—pe—na abbhatthaṅgataṃ ti?

Na h'evam vattabbe.

Paccuppannaṃ viññāṇaṃ atthi, paccuppannaṃ viññāṇaṃ jātaṃ—pe—pātubhūtaṃ ti?

Āmantā.

Anāgataṃ viññāṇaṃ atthi, anāgataṃ viññāṇaṃ jātaṃ—pe—pātubhūtaṃ ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

Atītaṃ viññāṇaṃ atthi, atītaṃ viññāṇaṃ niruddhaṃ—pe—abbhatthaṅgataṃ ti?

Āmantā.

Paccuppannaṃ viññāṇaṃ atthi, paccuppannaṃ viññāṇaṃ niruddhaṃ—pe—abbhatthaṅgataṃ ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

Anāgataṃ viññāṇaṃ atthi, anāgataṃ viññāṇaṃ ajātaṃ—pe—apātubhūtaṃ ti?

Āmantā.

Paccuppannaṃ viññāṇaṃ atthi, paccuppannaṃ viññāṇaṃ ajātaṃ—pe—apātubhūtaṃ ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

5. Paccuppannaṃ ti vā rūpaṃ ti vā rūpaṃ ti vā paccuppannaṃ ti vā paccuppannaṃ rūpaṃ appiyaṃ karitvā esese ekaṭṭhe same samabhāge ¹ tadjāte ti?

Āmantā.

¹ sabhāge, P. and S.

Paccuppannaṃ rūpaṃ nirujjhamānaṃ paccuppanna-
bhāvaṃ jahatīti ?

Āmantā.

Rūpabhāvaṃ jahatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Paccuppannaṃ ti vā rūpaṃ ti vā rūpaṃ ti vā paccup-
pannaṃ ti vā paccuppannaṃ rūpaṃ appiyaṃ karitvā esese
ekaṭṭhe same samabhāge tājāte ti ?

Āmantā.

Paccuppannaṃ rūpaṃ nirujjhamānaṃ rūpabhāvaṃ na
jahatīti ?

Āmantā.

Paccuppannabhāvaṃ na jahatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Odātaṃ ti vā vatthānaṃ ti vā vatthānaṃ ti vā odātaṃ ti vā
odātaṃ vatthānaṃ appiyaṃ karitvā esese ekaṭṭhe same
samabhāge tājāte ti ?

Āmantā.

Odātaṃ vatthānaṃ rajamānaṃ odātabhāvaṃ jahatīti ?

Āmantā.

Vatthabhāvaṃ jahatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Odātaṃ ti vā vatthānaṃ ti vā vatthānaṃ ti vā odātaṃ ti vā
odātaṃ vatthānaṃ appiyaṃ karitvā esese ekaṭṭhe same
samabhāge tājāte ti ?

Āmantā.

Odātaṃ vatthānaṃ rajamānaṃ vatthabhāvaṃ na jahatīti ?

Āmantā.

Odātabhāvaṃ na jahatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Rūpaṃ rūpabhāvaṃ na jahatīti ?

Āmantā.

Rūpaṃ niccaṃ dhavaṃ sassataṃ avipariṇāmadham-
maṃ ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu rūpaṃ aniccaṃ adhavaṃ asassataṃ vipariṇāma-
dhammaṃ ti ?

Āmantā.

Hañci rūpaṃ aniccaṃ—pe—vipariṇāmadhammaṃ, no vata re vattabbe “Rūpaṃ rūpabhāvaṃ na jahatīti.”

8. Nibbānaṃ nibbānabhāvaṃ na jahatīti, nibbānaṃ niccaṃ dhuvaṃ sassataṃ avipariṇāmadhammaṃ ti?

Āmantā.

Rūpaṃ rūpabhāvaṃ na jahatīti, rūpaṃ niccaṃ dhuvaṃ sassataṃ avipariṇāmadhammaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpaṃ rūpabhāvaṃ na jahatīti, rūpaṃ aniccaṃ adhuvaṃ asassataṃ vipariṇāmadhammaṃ ti?

Āmantā.

Nibbānaṃ nibbānabhāvaṃ na jahatīti, nibbānaṃ niccaṃ adhuvaṃ asassataṃ vipariṇāmadhammaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

9. Atītaṃ atthi, atītaṃ atītabhāvaṃ na jahatīti?

Āmantā.

Anāgataṃ atthi, anāgataṃ anāgatabhāvaṃ na jahatīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Atītaṃ atthi, atītaṃ atītabhāvaṃ na jahatīti?

Āmantā.

Paccuppannaṃ atthi, paccuppannaṃ paccuppanna-bhāvaṃ na jahatīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

10. Anāgataṃ atthi, anāgataṃ anāgatabhāvaṃ na jahatīti?

Āmantā.

Atītaṃ atthi, atītaṃ atītabhāvaṃ na jahatīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Paccuppannaṃ atthi, paccuppannaṃ paccuppanna-bhāvaṃ na jahatīti?

Āmantā.

Atītaṃ atthi, atītaṃ atītabhāvaṃ na jahatīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

11. Atītaṃ atthi, atītaṃ atītabhāvaṃ na jahatīti?

Āmantā.

Atītaṃ niccaṃ dhuvaṃ sassataṃ avipariṇāmadhammaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Nanu atītaṃ aniccaṃ adhuvaṃ asassataṃ vipariṇāma-
hamman ti?

Āmantā.

Hañci atītaṃ aniccaṃ adhuvaṃ asassataṃ vipariṇāma-
dhammaṃ, no vata re vattabbe “Atītaṃ atthi, atītaṃ
atītabhāvaṃ na jahatīti.”

12. Nibbānaṃ atthi, nibbānaṃ nibbānabhāvaṃ na
jahatīti, nibbānaṃ niccaṃ dhuvāṃ sassataṃ avipariṇāma-
dhamman ti?

Āmantā.

Atītaṃ atthi, atītaṃ atītabhāvaṃ na jahatīti, atītaṃ
niccaṃ dhuvāṃ sassataṃ avipariṇāmadhamman ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Atītaṃ atthi, atītaṃ atītabhāvaṃ na jahatīti atītaṃ
aniccaṃ adhuvaṃ asassataṃ vipariṇāmadhamman ti?

Āmantā.

Nibbānaṃ atthi, nibbānaṃ nibbānabhāvaṃ na jahatīti,
nibbānaṃ aniccaṃ adhuvaṃ asassataṃ vipariṇāmadham-
man ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

13. Atītaṃ rūpaṃ atthi, atītaṃ rūpaṃ atītabhāvaṃ na
jahatīti?

Āmantā.

Anāgataṃ rūpaṃ atthi, anāgataṃ rūpaṃ anāgatabhā-
vaṃ na jahatīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Atītaṃ rūpaṃ atthi, atītaṃ rūpaṃ atītabhāvaṃ na
jahatīti?

Āmantā.

Paccuppanaṃ rūpaṃ atthi, paccuppanaṃ rūpaṃ pac-
cuppanabhāvaṃ na jahatīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

14. Anāgataṃ rūpaṃ atthi, anāgataṃ rūpaṃ anāgata-
bhāvaṃ na jahatīti?

Āmantā.

Atītaṃ rūpaṃ atthi, atītaṃ rūpaṃ atītabhāvaṃ na
jahatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paccuppannaṃ rūpaṃ atthi, paccuppannaṃ rūpaṃ paccuppannabhāvaṃ na jahatīti?

Āmantā.

Atītaṃ rūpaṃ atthi, atītaṃ rūpaṃ atītabhāvaṃ na jahatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

15. Atītaṃ rūpaṃ atthi, atītaṃ rūpaṃ atītabhāvaṃ na jahatīti?

Āmantā.

Atītaṃ rūpaṃ niccaṃ dhuvaṃ sassataṃ avipariṇāmadhamman ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu atītaṃ rūpaṃ aniccaṃ adhuvāṃ asassataṃ vipariṇāmadhamman ti?

Āmantā.

Hañci atītaṃ rūpaṃ aniccaṃ—pe—vipariṇāmadhamman, no vata re vattabbe “Atītaṃ rūpaṃ atthi, atītaṃ rūpaṃ atītabhāvaṃ na jahatīti.”

16. Nibbānaṃ atthi, nibbānaṃ nibbānabhāvaṃ na jahati, nibbānaṃ niccaṃ dhuvaṃ sassataṃ avipariṇāmadhamman ti?

Amantā.

Atītaṃ rūpaṃ atthi, atītaṃ rūpaṃ atītabhāvaṃ na jahati, atītaṃ rūpaṃ niccaṃ dhuvaṃ sassataṃ avipariṇāmadhamman ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Atītaṃ rūpaṃ atthi, atītaṃ rūpaṃ atītabhāvaṃ na jahati, atītaṃ rūpaṃ aniccaṃ adhuvāṃ asassataṃ vipariṇāmadhamman ti?

Āmantā.

Nibbānaṃ atthi, nibbānaṃ nibbānabhāvaṃ na jahati, nibbānaṃ aniccaṃ adhuvāṃ asassataṃ vipariṇāmadhamman ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

17. Atītā vedanā atthi, atītā saññā atthi, atītā saṃkhārā atthi, atītaṃ viññānaṃ atthi, atītaṃ viññānaṃ atītabhāvaṃ na jahatīti?

Āmantā.

Anāgataṃ viññāṇaṃ atthi, anāgataṃ viññāṇaṃ anāgatabhāvaṃ na jahatīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Atītaṃ viññāṇaṃ atthi, atītaṃ viññāṇaṃ atītabhāvaṃ na jahatīti?

Āmantā.

Paccuppannaṃ viññāṇaṃ atthi, paccuppannaṃ viññāṇaṃ paccuppannabhāvaṃ na jahatīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

18. Anāgataṃ viññāṇaṃ atthi, anāgataṃ viññāṇaṃ anāgatabhāvaṃ na jahatīti?

Āmantā.

Atītaṃ viññāṇaṃ atthi, atītaṃ viññāṇaṃ atītabhāvaṃ na jahatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paccuppannaṃ viññāṇaṃ atthi, paccuppannaṃ viññāṇaṃ paccuppannabhāvaṃ na jahatīti?

Āmantā.

Atītaṃ viññāṇaṃ atthi, atītaṃ viññāṇaṃ atītabhāvaṃ na jahatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

19. Atītaṃ viññāṇaṃ atthi, atītaṃ viññāṇaṃ atītabhāvaṃ na jahatīti?

Āmantā.

Atītaṃ viññāṇaṃ niccaṃ dhuvaṃ sassataṃ avipariṇāmadhamman ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu atītaṃ viññāṇaṃ aniccaṃ adhuvaṃ asassataṃ vipariṇāmadhamman ti?

Āmantā.

Hañci atītaṃ viññāṇaṃ aniccaṃ—pe—vipariṇāmadhammaṃ, no vata re vattabbe “Atītaṃ viññāṇaṃ atthi, atītaṃ viññāṇaṃ atītabhāvaṃ na jahatīti.”

20. Nibbānaṃ atthi nibbānaṃ nibbānabhāvaṃ na jahati, nibbānaṃ niccaṃ dhuvaṃ sassataṃ avipariṇāmadhamman ti?

Āmantā.

Atītaṃ viññāṇaṃ atthi, atītaṃ viññāṇaṃ viññāṇa-

bhāvaṃ na jahati, atītaṃ viññāṇaṃ niccaṃ dhuvāṃ
sassaṭaṃ avipariṇāmadhammaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Atītaṃ viññāṇaṃ atthi, atītaṃ viññāṇaṃ atītabhāvaṃ
na jahati, atītaṃ viññāṇaṃ aniccaṃ adhuvāṃ asassaṭaṃ
vipariṇāmadhammaṃ ti?

Āmantā.

Nibbānaṃ atthi, nibbānaṃ nibbānabhāvaṃ na jahati,
nibbānaṃ aniccaṃ adhuvāṃ asassaṭaṃ vipariṇāmadham-
maṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

21. Atītaṃ nv'atthīti? ¹

Āmantā.

Hañci atītaṃ nv'atthi,² atītaṃ atthīti micchā, hañci
vā pana atthi nvātītaṃ,³ atthi atītaṃ ti micchā.

Anāgataṃ nv'atthīti?

Āmantā.

Hañci anāgataṃ nv'atthi, anāgataṃ atthīti micchā, hañci
vā pana atthi nvānāgataṃ,⁴ atthi anāgataṃ ti micchā.

22. Anāgataṃ hutvā paccuppannaṃ hotīti?

Āmantā.

Tañ ñeva anāgataṃ taṃ paccuppannaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tañ ñeva anāgataṃ taṃ paccuppannaṃ ti?

Āmantā.

Hutvā hoti hutvā hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Hutvā hoti hutvā hotīti?

Āmantā.

Na hutvā na hoti na hutvā na hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paccuppannaṃ hutvā atītaṃ hotīti?

Āmantā.

Tañ ñeva paccuppannaṃ taṃ atītaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Tañ ñeva paccuppannaṃ taṃ atītaṃ ti?

¹ n'atthīti, P.S.

³ natthitaṃ, P.

² n'atthi, P.

⁴ nanāgataṃ, P.

Āmantā.

Hutvā hoti hutvā hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Hutvā hoti hutvā hotīti?

Āmantā.

Na hutvā na hoti na hutvā na hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Anāgataṃ hutvā paccuppannaṃ hoti, paccuppannaṃ hutvā atītaṃ hotīti?

Āmantā.

Tañ űeva anāgataṃ taṃ paccuppannaṃ taṃ atītaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Tañ űeva anāgataṃ taṃ paccuppannaṃ taṃ atītaṃ ti?

Āmantā.

Hutvā hoti hutvā hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Hutvā hoti hutvā hotīti?

Āmantā.

Na hutvā na hoti na hutvā na hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

23. Atītaṃ cakkhuṃ atthi rūpā¹ atthi cakkhuviññāṇaṃ atthi āloko atthi manasikāro atthīti?

Āmantā.

Atītena cakkhunā atītaṃ rūpaṃ passatīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Atītaṃ sotaṃ atthi saddā² atthi sotaviññāṇaṃ atthi ākāso atthi manasikāro atthīti?

Āmantā.

Atītena sotena atītaṃ saddaṃ suṇotīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Atītaṃ ghānaṃ atthi gandhā atthi ghānaviññāṇaṃ atthi vāyo atthi manasikāro atthīti?

Āmantā.

Atītena ghānena atītaṃ gandhaṃ ghāyatīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Atītā jivhā atthi rasā atthi jivhāviññāṇaṃ atthi āpo atthi manasikāro atthīti?

¹ rūpaṃ, P.

² saddo, P.

Āmantā.

Atītāya jivhāya atītaṃ rasaṃ sāyatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Atīto kāyo atthi phoṭṭhabbā atthi kāyaviññāṇaṃ atthi pathavī atthi manasikāro atthīti ?

Āmantā.

Atītena kāyena atītaṃ phoṭṭhabbaṃ phusatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Atīto mano atthi dhammā atthi manoviññāṇaṃ atthi vatthum atthi manasikāro atthīti ?

Āmantā.

Atītena manena atītaṃ dhammaṃ vijānātīti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

24. Anāgatam cakkhum atthi rūpā atthi cakkhaviññāṇaṃ atthi āloko atthi manasikāro atthīti ?

Āmantā.

Anāgatena cakkhunā anāgatam rūpaṃ passatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Anāgatam sotaṃ atthi saddā atthi sotaviññāṇaṃ atthi ākāso atthi manasikāro atthīti ?

Āmantā.

Anāgatena sotena anāgatam saddaṃ suṇotīti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Anāgatam ghānaṃ atthi gandhā atthi ghānaviññāṇaṃ atthi vāyo atthi manasikāro atthīti ?

Āmantā.

Anāgatena ghānena anāgatam gandhaṃ ghāyatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Atītā jivhā atthi rasā atthi jivhāviññāṇaṃ atthi āpo atthi manasikāro atthīti ?

Āmantā.

Anāgatāya jivhāya anāgatam rasaṃ sāyatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Anāgato kāyo atthi phoṭṭhabbā atthi kāyaviññāṇaṃ atthi pathavī atthi manasikāro atthīti ?

Āmantā.

Anāgatena kāyena anāgataṃ phoṭṭhabbaṃ phusatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Anāgato mano atthi dhammā atthi manoviññāṇaṃ atthi vatthum atthi manasikāro atthīti?

Āmantā.

Anāgatena manena anāgatam dhammaṃ vijānātīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

25. Paccuppannaṃ cakkhum atthi rūpā atthi cakkhuviññāṇaṃ atthi āloko atthi manasikāro atthi, paccuppannena cakkhunā paccuppannaṃ rūpaṃ passatīti?

Āmantā.

Atītaṃ cakkhum atthi rūpā atthi cakkhuviññāṇaṃ atthi āloko atthi manasikāro atthi, atītena cakkhunā atītaṃ rūpaṃ passatīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Paccuppannaṃ sotaṃ atthi ghānaṃ atthi jivhā atthi kāyo atthi mano atthi dhammā atthi manoviññāṇaṃ atthi vatthum atthi manasikāro atthi, paccuppannena manena paccuppannaṃ dhammaṃ vijānātīti?

Āmantā.

Atīto mano atthi dhammā atthi manoviññāṇaṃ atthi vatthum atthi manasikāro atthi, atītena manena atītaṃ dhammaṃ vijānātīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

26. Paccuppannaṃ cakkhum atthi rūpā atthi cakkhuviññāṇaṃ atthi āloko atthi manasikāro atthi, paccuppannena cakkhunā paccuppannaṃ rūpaṃ passatīti?

Āmantā.

Anāgataṃ cakkhum atthi rūpā atthi cakkhuviññāṇaṃ atthi āloko atthi manasikāro atthi, anāgatena cakkhunā anāgataṃ rūpaṃ passatīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Paccuppannaṃ sotaṃ atthi ghānaṃ atthi jivhā atthi kāyo atthi mano atthi dhammā atthi manoviññāṇaṃ atthi vatthum atthi manasikāro atthi, paccuppannena manena paccuppannaṃ dhammaṃ vijānātīti?

Āmantā.

Atīto mano atthi dhammā atthi manoviññāṇaṃ atthi vatthum atthi manasikāro atthi, anāgatena manena anāgataṃ dhammaṃ vijānātīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

27. Atītaṃ cakkhuṃ atthi rūpā atthi cakkhuviññāṇaṃ atthi āloko atthi manasikāro atthi, na ca atītena cakkhunā atītaṃ rūpaṃ passatīti ?

Āmantā.

Paccuppannaṃ cakkhuṃ atthi rūpā atthi cakkhuviññāṇaṃ atthi āloko atthi manasikāro atthi, na ca paccuppannena cakkhunā paccuppannaṃ rūpaṃ passatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Atītaṃ sotaṃ atthi ghānaṃ atthi jivhā atthi kāyo atthi mano atthi dhammā atthi manoviññāṇaṃ atthi vatthū atthi manasikāro atthi, na ca atītena manena atītaṃ dhammaṃ vijānātīti ?

Āmantā.

Paccuppanno mano atthi dhammā atthi manoviññāṇaṃ atthi vatthū atthi maṇasikāro atthi, na ca paccuppannena manena paccuppannaṃ dhammaṃ vijānātīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

28. Anāgataṃ cakkhuṃ atthi rūpā atthi cakkhuviññāṇaṃ atthi āloko atthi manasikāro atthi, na ca anāgatena cakkhunā anāgataṃ rūpaṃ passatīti ?

Āmantā.

Paccuppannaṃ cakkhuṃ atthi rūpā atthi cakkhuviññāṇaṃ atthi āloko atthi manasikāro atthi, na ca paccuppannena cakkhunā paccuppannaṃ rūpaṃ passatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Anāgataṃ sotaṃ atthi ghānaṃ atthi jivhā atthi kāyo atthi mano atthi dhammā atthi manoviññāṇaṃ atthi vatthū atthi manasikāro atthi, na ca anāgatena manena anāgataṃ dhammaṃ vijānātīti ?

Āmantā.

Paccuppanno mano atthi dhammā atthi manoviññāṇaṃ atthi vatthū atthi manasikāro atthi, na ca paccuppannena manena paccuppannaṃ dhammaṃ vijānātīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

29. Atītaṃ ñāṇaṃ atthīti ?

Āmantā.

Tena ñāṇena ñāṇakaraṇīyaṃ karotīti ?

Na h'evaṃ vattaḅbe.

Tena nāṇena nāṇakaraṇīyaṃ karotīti ?

Āmantā.

Tena nāṇena dukkhaṃ pariṇānāti samudayaṃ pajahati
nirodhaṃ sacchikaroti maggaṃ bhāvetīti ?

Na h'evaṃ vattaḅbe.

30. Anāgataṃ nāṇaṃ atthīti ?

Āmantā.

Tena nāṇena nāṇakaraṇīyaṃ karotīti ?

Na h'evaṃ vattaḅbe.

Tena nāṇena nāṇakaraṇīyaṃ karotīti ?

Āmantā.

Tena nāṇena dukkhaṃ pariṇānāti samudayaṃ pajahati
nirodhaṃ sacchikaroti maggaṃ bhāvetīti ?

Na h'evaṃ vattaḅbe.

31. Paccuppannaṃ nāṇaṃ atthi, tena nāṇena nāṇaka-
raṇīyaṃ karotīti ?

Āmantā.

Atītaṃ nāṇaṃ atthi, tena nāṇena nāṇakaraṇīyaṃ
karotīti ?

Na h'evaṃ vattaḅbe—pe—

Paccuppannaṃ nāṇaṃ atthi, tena nāṇena dukkhaṃ
pariṇānāti samudayaṃ pajahati nirodhaṃ sacchikaroti
maggaṃ bhāvetīti ?

Āmantā.

Atītaṃ nāṇaṃ atthi, tena nāṇena dukkhaṃ pariṇānāti
samudayaṃ pajahati nirodhaṃ sacchikaroti maggaṃ
bhāvetīti ?

Na h'evaṃ vattaḅbe—pe—

32. Paccuppannaṃ nāṇaṃ atthi, tena nāṇena nāṇaka-
raṇīyaṃ karotīti ?

Āmantā.

Anāgataṃ nāṇaṃ atthi, tena nāṇena nāṇakaraṇīyaṃ
karotīti ?

Na h'evaṃ vattaḅbe—pe—

Paccuppannaṃ nāṇaṃ atthi, tena nāṇena dukkhaṃ
pariṇānāti samudayaṃ pajahati nirodhaṃ sacchikaroti
maggaṃ bhāvetīti ?

Āmantā.

Anāgataṃ nāṇaṃ atthi, tena nāṇena dukkhaṃ pari jānāti samudayaṃ pajahati nirodhaṃ sacchikaroti maggaṃ bhavetīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

33. Atītaṃ nāṇaṃ atthi, na ca tena nāṇena nāṇakaraṇīyaṃ karotīti?

Āmantā.

Paccuppannaṃ nāṇaṃ atthi, na ca tena nāṇena nāṇakaraṇīyaṃ karotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atītaṃ nāṇaṃ atthi, na ca tena nāṇena dukkhaṃ pari jānāti samudayaṃ pajahati nirodhaṃ sacchikaroti maggaṃ bhāvetīti?

Āmantā.

Paccuppannaṃ nāṇaṃ atthi, na ca tena nāṇena dukkhaṃ pari jānāti samudayaṃ pajahati nirodhaṃ sacchikaroti maggaṃ bhāvetīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

34. Anāgataṃ nāṇaṃ atthi, na ca tena nāṇena nāṇakaraṇīyaṃ karotīti?

Āmantā.

Paccuppannaṃ nāṇaṃ atthi, na ca tena nāṇena nāṇakaraṇīyaṃ karotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgataṃ nāṇaṃ atthi, na ca tena nāṇena dukkhaṃ pari jānāti samudayaṃ pajahati nirodhaṃ sacchikaroti maggaṃ bhāvetīti?

Āmantā.

Paccuppannaṃ nāṇaṃ atthi, na ca tena nāṇena dukkhaṃ pari jānāti samudayaṃ pajahati nirodhaṃ sacchikaroti maggaṃ bhāvetīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

35. Arahato atīto rāgo atthīti?

Āmantā.

Arahā tena rāgena sarāgo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahato atīto doso atthīti?

Āmantā.

Arahā tena dosena sadoso ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahatā atīto moho atthīti ?

Āmantā.

Arahā tena mohena samoho ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahato atīto māno atthīti ?

Āmantā.

Arahā tena mānena samāno ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahato atītā diṭṭhi atthīti ?

Āmantā.

Arahā tāya diṭṭhiyā sadiṭṭhiko ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahato atītā vicikicchā atthīti ?

Āmantā.

Arahā tāya vicikicchāya savicchikicchā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Arahato atītaṃ thīnaṃ atthīti ?

Āmantā.

Arahā tena thīnena sathīno ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahato atītaṃ uddhaccaṃ atthīti ?

Āmantā.

Arahā tena uddhaccena sa-uddhaccako¹ ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahato atītaṃ ahirikaṃ atthīti ?

Āmantā.

Arahā tena ahirikena sa-ahiriko ti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Arahato atītaṃ anottappaṃ atthīti ?

Āmantā.

Arahā tena anottappena sa-anottāpī ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

36. Anāgāmissa atītā sakkāyadiṭṭhi atthīti ?

¹ S. has Arahato tena uddhaccena uddhaccaṃ hoti.

Āmantā.

Anāgāmī tāya diṭṭhiyā sadiṭṭhiko ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgāmissa atītā vicikicchā atthi, atīto sīlabbataparā-
māso atthi, atīto aṇusahagato kāmarāgo atthi, atīto
aṇusahagato byāpādo atthīti ?

Āmantā.

Anāgāmī tena byāpādena byāpannacitto ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

37. Sakadāgāmissa atītā sakkāyadiṭṭhi atthīti ?

Āmantā.

Sakadāgāmī tāya diṭṭhiyā sadiṭṭhiko ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sakadāgāmissa atītā vicikicchā atthi, atīto sīlabbatapa-
rāmāso atthi, atīto oḷāriko kāmarāgo atthi, atīto oḷāriko
byāpādo atthīti ?

Āmantā.

Sakadāgāmī tena byāpādena byāpannacitto ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

38. Sotāpannassa atītā sakkāyadiṭṭhi atthīti ?

Āmantā.

Sotāpanno tāya diṭṭhiyā sadiṭṭhiko ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sotāpannassa atītā vicikicchā atthi, atīto sīlabbatapa-
rāmāso atthi atīto apāyagamaniyo rāgo atthi, atīto apāya-
gamaniyo doso atthi, atīto apāyagamaniyo moho atthīti ?

Āmantā.

Sotāpanno teṇa mohena samoho ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

39. Puthujjanassa atīto rāgo atthi, puthujjano tena
rāgena sarāgo ti ?

Āmantā.

Arahato atīto rāgo atthi Arahā tena rāgena sarāgo ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Puthujjanassa atīto doso atthi—pe—atītaṃ anottappaṃ
atthi, puthujjano tena anottappena anottāpī ti ?

Āmantā.

Arahato atītaṃ anottappaṃ atthi, Arahā tena anot-
tappena anottāpī ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

40. Puthujjanassa atītā sakkāyadiṭṭhi atthi, puthujjano tāya diṭṭhiyā sadiṭṭhiko ti?

Amantā.

Anāgāmissa atītā sakkāyadiṭṭhi atthi, anāgāmī tāya diṭṭhiyā sadiṭṭhiko ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Puthujjanassa atītā vicikicchā atthi—pe—atīto aṇusahagato byāpādo atthi, puthujjano tena byāpādena byāpannacitto ti?

Āmantā.

Anāgāmissa atīto aṇusahagato byāpādo atthi, anāgāmī tena byāpādena byāpannacitto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

41. Puthujjanassa atītā sakkāyadiṭṭhi atthi, puthujjano tāya diṭṭhiyā sadiṭṭhiko ti?

Āmantā.

Sakadāgāmissa atītā sakkāyadiṭṭhi atthi, sakadāgāmī tāya diṭṭhiyā sadiṭṭhiko ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Puthujjanassa atītā vicikicchā atthi—pe—atīto oḷāriko byāpādo atthi, puthujjano tena byāpādena byāpannacitto ti?

Āmantā.

Sakadāgāmissa atīto oḷāriko byāpādo atthi, sakadāgāmī tena byāpādena byāpannacitto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

42. Puthujjanassa atītā sakkāyadiṭṭhi atthi, puthujjano tāya diṭṭhiyā sadiṭṭhiko ti?

Āmantā.

Sotāpannassa atītā sakkāyadiṭṭhi atthi, sotāpanno tāya diṭṭhiyā sadiṭṭhiko ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Puthujjanassa atītā vicikicchā atthi—pe—atīto apāyagamanīyo moho atthi, puthujjano tena mohena samoho ti?

Āmantā.

Sotāpannassa atīto apāyagamanīyo moho atthi, sotāpanno tena mohena samoho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

43. Arahato atīto rāgo atthi, na ca Arahā tena rāgena sarāgo ti?

Āmantā.

Puthujjanassa atīto rāgo atthi, na ca puthujjano tena rāgena sarāgo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahato atīto doso atthi—pe—atītaṃ anottappaṃ atthi, na ca Arahā tena anottappena anottāpī ti?

Āmantā.

Puthujjanassa atītaṃ anottappaṃ atthi, na ca puthujjano tena anottappena anottāpī ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

44. Anāgāmissa atītā sakkāyadiṭṭhi atthi, na ca anāgāmī tāya diṭṭhiyā sadiṭṭhiko ti?

Āmantā.

Puthujjanassa atītā sakkāyadiṭṭhi atthi, na ca puthujjano tāya diṭṭhiyā sadiṭṭhiko ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgāmissa atītā vicikicchā atthi—pe—atīto aṇusahagato byāpādo atthi, na ca anāgāmī tena byāpādena byāpannacitto ti?

Āmantā.

Puthujjanassa atīto aṇusahagato byāpādo atthi, na ca puthujjano tena byāpādena byāpannacitto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

45. Sakadāgāmissa atītā sakkāyadiṭṭhi atthi, na ca sakadāgāmī tāya diṭṭhiyā sadiṭṭhiko ti?

Āmantā.

Puthujjanassa atītā sakkāyadiṭṭhi atthi, na ca puthujjano tāya diṭṭhiyā sadiṭṭhiko ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sakadāgāmissa atītā vicikicchā atthi—pe—atīto oḷāriko byāpādo atthi, na ca sakadāgāmī tena byāpādena byāpannacitto ti?

Āmantā.

Puthujjanassa atīto oḷāriko byāpādo atthi, na ca puthujjano tena byāpādena byāpannacitto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

46. Sotāpannassa atītā sakkāyadiṭṭhi atthi, na ca sotāpanno tāya diṭṭhiyā sadiṭṭhiko ti?

Āmantā.

Puthujjanassa atītā sakkāyadiṭṭhi atthi, na ca puthujjano tāya diṭṭhiyā sadiṭṭhiko ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sotāpannassa atītā vicikicchā atthi—pe—atīto apāyagamanīyo moho atthi, na ca sotāpanno tena mohena samoho ti?

Āmantā.

Puthujjanassa atīto apāyagamanīyo moho atthi, na ca puthujjano tena mohena samoho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

47. Atītā hatthā atthīti?

Āmantā.

Atītesu hatthesu sati ādānanikkhepanaṃ¹ paññāyatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atītā pādā atthīti?

Āmantā.

Atītesu pādesu sati abhikkamapaṭikkamo paññāyatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atītā pabbā atthīti?

Āmantā.

Atītesu pabbesu sati samiñjaṇapasāraṇaṃ paññāyatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atīto kucchi atthīti?

Āmantā.

Atītasmiṃ kucchismiṃ sati jighacchāpipāsā paññāyatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

48. Atīto kāyo atthīti?

Āmantā.

Atīto kāyo pagghaniggahūpago² chedanabhedanūpago kākehi gijjhehi kulalehi sādharmaṇo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

¹ ādānaṃ P. and S. ; nikkhamaṇaṃ (P. only).

² pagganha°, P.

Atīte kāye viṣaṃ kameyya, satthaṃ kameyya, aggi kameyyāti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Labbhā atīto kāyo anubandhanena¹ bandhituṃ rajju-bandhanena bandhituṃ saṃkhalikabandhanena bandhituṃ gāma-bandhanena bandhituṃ nigama-bandhanena bandhituṃ nagara-bandhanena bandhituṃ janapada-bandhanena bandhituṃ kaṇṭhapañcamehi² bandanehi bandhituṃ ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

49. Atīto āpo atthīti ?

Āmantā.

Tena āpena āpakaraṇīyaṃ karotīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atīto tejo atthīti ?

Āmantā.

Tena tejena tejakaraṇīyaṃ karotīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atīto vāyo atthīti ?

Āmantā.

Tena vāyena vāyakaraṇīyaṃ karotīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

50. Atīto rūpakkhando atthi, anāgato rūpakkhando atthi, paccuppanno rūpakkhando atthīti ?

Āmantā.

Tayo rūpakkhandā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atītā pañcakkhandā atthi, anāgatā pañcakkhandā atthi, paccuppannā pañcakkhandā atthīti ?

Āmantā.

Pannarasakkhandā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

51. Atītaṃ cakkhāyatanam atthi, anāgataṃ cakkhāyatanam atthi, paccuppannam cakkhāyatanam atthīti ?

Āmantā.

Tīṇi cakkhāyatanānīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

¹ addubandho, M. K.

² kaṇḍa, M. ; kaṇha, P.S.

Atītāni dvādas'āyatanāni atthi, anāgatāni dvādas'āyatanāni atthi, paccuppannāni dvādas'āyatanāni atthīti?

Āmantā.

Chattims'āyatanānīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

52. Atītā cakkhudhātu atthi, anāgatā cakkhudhātu atthi, paccuppannā cakkhudhātu atthīti?

Āmantā.

Tisso cakkhudhātuyo ti?

Na h'avaṃ vattabbe—pe—

Atītā aṭṭhārasa dhātuyo atthi, anāgatā aṭṭhārasa dhātuyo atthi, paccuppannā aṭṭhārasa dhātuyo atthīti?

Āmantā.

Catupaññāsa dhātuyo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

53. Atītaṃ cakkhundriyaṃ atthi, anāgataṃ cakkhundriyaṃ atthi, paccuppannaṃ cakkhundriyaṃ atthīti?

Āmantā.

Tiṇi cakkhundriyānīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atītāni bāvisat' indriyāni atthi, anāgatāni bāvisat' indriyāni atthi, paccuppannāni bāvisat' indriyāni atthīti?

Āmantā.

Chasaṭṭh' indriyānīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

54. Atīto rājā cakkavattī atthi, anāgato rājā cakkavattī atthi, paccuppanno rājā cakkavattī atthīti?

Āmantā.

Tiṇṇannaṃ rājānaṃ cakkavattīnaṃ sammukhībhāvo hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atīto Sammāsambuddho atthi, anāgato Sammāsambuddho atthi, paccuppanno Sammāsambuddho atthīti?

Āmantā.

Tiṇṇannaṃ Sammāsambuddhānaṃ sammukhībhāvo hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

55. Atītaṃ atthīti?

Āmantā.

Atthi atītan ti ?

Atthi siyā atītaṃ siyā nvātītan ti.

Ājānāhi niggahaṃ—hañci atītaṃ atthi, atthi siyā atītaṃ siyā nvātītaṃ, tenātītaṃ nvātītaṃ nvātītaṃ atītan ti. Yaṃ tattha vadesi, “Vattabbe kho—Atītaṃ atthi, atthi siyā atītaṃ siyā nvātītan ti, tenātītaṃ nvātītaṃ nvātītaṃ atītan ti,” micchā. No ce pana atītaṃ nvātītaṃ nvātītaṃ atītan ti, no vata re vattabbe “Atītaṃ atthi, atthi siyā atītaṃ siyā nvātītan ti.” Yaṃ tattha vadesi, “Vattabbe kho—Atītaṃ atthi, atthi siyā atītaṃ siyā nvātītaṃ, tenātītaṃ nvātītaṃ nvātītaṃ atītan ti,” micchā.

56. Anāgataṃ atthīti ?

Āmantā.

Atthi anāgatan ti ?

Atthi siyā anāgataṃ siyā nvānāgatan ti.

Ājānāhi niggahaṃ—hañci anāgataṃ atthi, atthi siyā anāgataṃ siyā nvānāgataṃ, tenānāgataṃ nvānāgataṃ nvānāgataṃ anāgatan ti. Yaṃ tattha vadesi, “Vattabbe kho—Anāgataṃ atthi, atthi siyā anāgataṃ siyā nvānāgatan ti, tenānāgataṃ nvānāgataṃ nvānāgataṃ anāgatan ti,” micchā. No ce pana anāgataṃ nvānāgataṃ nvānāgataṃ anāgatan ti, no vata re vattabbe “Anāgataṃ atthi, atthi siyā anāgataṃ siyā nvānāgatan ti.” Yaṃ tattha vadesi, “Vattabbe kho—Anāgataṃ atthi, atthi siyā anāgataṃ siyā nvānāgataṃ, tenānāgataṃ nvānāgataṃ nvānāgataṃ anāgatan ti,” micchā.

57. Paccuppannaṃ atthīti ?

Āmantā.

Atthi paccuppannaṃ ti ?

Atthi siyā paccuppannaṃ siyā no paccuppannaṃ ti.

Ājānāhi niggahaṃ—hañci paccuppannaṃ atthi, atthi siyā paccuppannaṃ siyā no paccuppannaṃ, tena paccuppannaṃ no paccuppannaṃ no paccuppannaṃ paccuppannaṃ ti. Yaṃ tattha vadesi, “Vattabbe kho—Paccuppannaṃ atthi, atthi siyā paccuppannaṃ siyā no paccuppannaṃ ti, tena paccuppannaṃ no paccuppannaṃ no paccuppannaṃ paccuppannaṃ ti,” micchā. No ce pana paccuppan-

naṃ no paccuppannaṃ no paccuppannaṃ paccuppannaṃ ti, no vata re vattabbe “Paccuppannaṃ atthi, atthi siyā paccuppannaṃ siyā no paccuppannaṃ ti.” Yaṃ tattha vadesi, “Vattabbe kho—Paccuppannaṃ atthi, atthi siyā paccuppannaṃ siyā no paccuppannaṃ, tena paccuppannaṃ no paccuppannaṃ no paccuppannaṃ paccuppannaṃ ti,” micchā.

58. Nibbānaṃ atthīti?

Āmantā.

Atthi atītaṃ ti?

Atthi siyā nibbānaṃ siyā no nibbānaṃ ti.

Ājānāhi niggahaṃ—hañci nibbānaṃ atthi, atthi siyā nibbānaṃ siyā no nibbānaṃ, tena nibbānaṃ no nibbānaṃ no nibbānaṃ nibbānaṃ ti. Yaṃ tattha vadesi, “Vattabbe kho—Nibbānaṃ atthi, atthi siyā nibbānaṃ siyā no nibbānaṃ ti, tena nibbānaṃ no nibbānaṃ no nibbānaṃ nibbānaṃ ti,” micchā. No ce pana nibbānaṃ no nibbānaṃ no nibbānaṃ nibbānaṃ ti, no vata re vattabbe “Nibbānaṃ atthi, atthi siyā nibbānaṃ siyā no nibbānaṃ ti.” Yaṃ tattha vadesi, “Vattabbe kho—Nibbānaṃ atthi, atthi siyā nibbānaṃ siyā no nibbānaṃ ti, tena nibbānaṃ no nibbānaṃ no nibbānaṃ nibbānaṃ ti,” micchā.

59. Na vattabbaṃ “Atītaṃ atthi anāgataṃ atthīti?”

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavata — “Yaṃ kiñci Bhikkhave rūpaṃ atītānāgata paccuppannaṃ ajjhataṃ vā bahiddhā vā oḷārikaṃ vā sukhumam vā hīnaṃ vā paṇītaṃ vā yaṃ dure santike vā, ayaṃ vuccati rūpakkhando, yā kāci vedanā, yā kāci saññā, ye keci saṃkhārā, yaṃ kiñci viññānaṃ atītānāgata paccuppannaṃ ajjhataṃ vā bahiddhā vā oḷārikaṃ vā sukhumam vā hīnaṃ vā paṇītaṃ vā yaṃ dure santike vā, ayaṃ vuccati viññānakkhandho ti.” Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi atītaṃ atthi anāgataṃ atthīti.

60. Atītaṃ atthi anāgataṃ atthīti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Tayo’me Bhikkhave nirut-

tipathā adhivacanapathā paññattipathā asaṅkiṇṇā asaṅkiṇṇapubbā na saṅkiyanti na saṅkiyissanti appaṭīkuṭṭhā¹ samaṇehi brahmaṇehi viññūhi. Katame tayo? Yaṃ Bhikkhave rūpaṃ atītaṃ niruddhaṃ vigataṃ vipariṇataṃ, ahoṣīti tassa saṅkhā, ahoṣīti tassa samaññā, ahoṣīti tassa paññatti, na tassa saṅkhā atthīti na tassa saṅkhā bhavissatīti, yā vedanā—pe, yā saññā—pe—ye saṅkhārā—pe—yaṃ viññāṇaṃ atītaṃ niruddhaṃ vigataṃ vipariṇataṃ, ahoṣīti tassa saṅkhā, ahoṣīti tassa samaññā, ahoṣīti tassa paññatti, na tassa saṅkhā atthīti na tassa saṅkhā ahoṣīti. Yaṃ Bhikkhave rūpaṃ ajātaṃ apātubhūtaṃ, bhavissatīti tassa saṅkhā, bhavissatīti tassa samaññā, bhavissatīti tassa paññatti, na tassa saṅkhā atthīti na tassa saṅkhā ahoṣīti, yā vedanā—pe—yā saññā—ye saṅkhārā—pe—yaṃ viññāṇaṃ ajātaṃ apātubhūtaṃ, bhavissatīti tassa saṅkhā, bhavissatīti tassa samaññā, bhavissatīti tassa paññatti, na tassa saṅkhā atthīti na tassa saṅkhā ahoṣīti. Yaṃ Bhikkhave rūpaṃ jātaṃ pātubhūtaṃ, atthīti tassa saṅkhā, atthīti tassa samaññā, atthīti tassa paññatti, na tassa saṅkhā ahoṣīti na tassa saṅkhā bhavissatīti, yā vedanā—pe—yā saññā—pe—ye saṅkhārā—pe—yaṃ viññāṇaṃ jātaṃ pātubhūtaṃ, atthīti tassa saṅkhā, atthīti tassa samaññā, atthīti tassa paññatti, na tassa saṅkhā ahoṣīti na tassa saṅkhā bhavissatīti. Ime kho Bhikkhave tayo niruttipathā adhivacanapathā paññattipathā asaṅkiṇṇā asaṅkiṇṇapubbā na saṅkiyanti na saṅkiyissanti appaṭīkuṭṭhā samaṇehi brahmaṇehi viññūhi. Ye pi te Bhikkhave ahesuṃ ukkalavassabhaññā² ahetukavādā akiriya-vādā n'atthikavādā te pi'me tayo niruttipathe adhivacanapathe paññattipathe na garahitabbaṃ na paṭikkositabbaṃ amaññimsu. Tam kissa hetu? Nindābyārosanā-upāram-bhabhayā³ ti." Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ "Atītaṃ atthi anāgataṃ atthīti."

¹ appaṭīkuto, P.

² ukkaṇā°, P; ukkanavassabhaññā, S.S₂.

³ upārabba°, M.

61. Atītaṃ atthīti?

Āmantā.

Nanu āyasmā Phagguṇo¹ Bhagavantam etad avoca ;
 “Atthi nu kho taṃ bhante cakkhum yena cakkhunā
 atīte Buddhe parinibbute chinnapapañce chinnavaṭume²
 pariyādiṇṇavatte sabbadukkhavītivatte paññāpayamāno
 paññāpeyyāti, atthi nu kho sā bhante jivhā—pe—
 atthi nu kho so bhante mano yena manena atīte Buddhe
 parinibbute chinnapapañce chinnavaṭume pariyādiṇṇa-
 vatte sabbadukkhavītivatte paññāpayamāno paññāpey-
 yāti?”

“N’atthi kho taṃ Phagguṇa cakkhum yena cakkhunā
 atīte Buddhe parinibbute chinnapapañce chinnavaṭume
 pariyādiṇṇavatte sabbadukkhavītivatte paññāpayamāno
 paññāpeyyāti, n’atthi kho sā Phagguṇa jivhā—pe—n’atthi
 kho so Phagguṇa mano yena manena atīte Buddhe pari-
 nibbute chinnapapañce chinnavaṭume pariyādiṇṇavatte
 sabbadukkhavītivatte paññāpayamāno paññāpeyyāti.”
 Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Atītaṃ atthīti.”

62. Atītaṃ atthīti?

Āmantā.

Nanu āyasmā Nandako etad avoca “Ahu pubbe lobho
 tad ahu akusalaṃ so etarahi n’atthi icc’etaṃ kusalaṃ,
 ahu pubbe doso, ahu pubbe moho tad ahu akusalaṃ so
 etarahi n’atthi icc’etaṃ kusalan ti.” Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Atītaṃ atthīti.”

63. Na vattabbaṃ “Anāgataṃ atthīti”?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Kabalimkāre³ ce Bhikkhave
 āhāre atthi rāgo atthi nandi atthi taṇhā, patiṭṭhitaṃ tattha
 viññāṇaṃ virūḷhaṃ, yattha patiṭṭhitaṃ viññāṇaṃ virū-
 ḷhaṃ, atthi tattha nāmarūpassa avakkanti, yattha atthi

¹ Anaño, S.

² vathume, P.; vaṭṭame, S.

³ Kabalikā°, M.

nāmarūpassa avakkanti atthi tattha saṃkhārānaṃ buddhi, yattha atthi saṃkhārānaṃ buddhi atthi tattha āyatim punabbhavābhiniḃbatti, yattha atthi āyatim punabbhavābhiniḃbatti atthi tattha āyatim jātijarāmarānaṃ, yattha atthi āyatim jātijarāmarānaṃ sasokan ti Bhikkhave sarajaṃ sa-upāyāsan ti vadāmi, phasse ce Bhikkhave āhāre, mano-sañcetanāya ce Bhikkhave āhāre, viññāṇe ce Bhikkhave āhāre atthi rāgo atthi nandi—pe—sarajaṃ sa-upāyāsan ti vadāmīti.” Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Anāgataṃ atthīti.”

64. Anāgataṃ atthīti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Kabalimkāre ce Bhikkhave āhāre n’atthi rāgo n’atthi nandi n’atthi taṇhā appatitṭhitam tattha viññāṇaṃ avirūlhaṃ, yattha appatitṭhitam viññāṇaṃ avirūlhaṃ n’atthi tattha nāmarūpassa avakkanti, yattha n’atthi nāmarūpassa avakkanti n’atthi tattha saṃkhārānaṃ buddhi, yattha n’atthi saṃkhārānaṃ buddhi n’atthi tattha āyatim punabbhavābhiniḃbatti, yattha n’atthi āyatim punabbhavābhiniḃbatti n’atthi tattha āyatim jātijarāmarānaṃ, yattha n’atthi āyatim jātijarāmarānaṃ asokanti Bhikkhave arajaṃ anupāyāsan ti vadāmi, phasse ce Bhikkhave āhāre, mano-sañcetanāya ce Bhikkhave āhāre, viññāṇe ce Bhikkhave āhāre n’atthi rāgo n’atthi nandi—pe—arajaṃ anupāyāsan ti vadāmīti.” Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Anāgataṃ atthīti.”

S a b b a m a t t h ī t i k a t h ā .

I. 7.

1. Atītaṃ khandhā ti?

Āmantā.

Atītaṃ atthīti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Atītaṃ āyatanan ti ?

Āmantā.

Atītaṃ atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atītaṃ dhātūti ?

Āmantā.

Atītaṃ atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atītaṃ khandhādhātuāyatanan ti ?

Āmantā.

Atītaṃ atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Anāgataṃ khandhā ti ?

Āmantā.

Anāgataṃ atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgataṃ āyatanan ti ?

Āmantā.

Anāgataṃ atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgataṃ dhātūti ?

Āmantā.

Anāgataṃ atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgataṃ khandhādhātuāyatanan ti ?

Āmantā.

Anāgataṃ atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Paccuppannaṃ khandhā paccuppannaṃ atthīti ?

Āmantā.

Atītaṃ khandhā atītaṃ atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paccuppannaṃ āyatanan paccuppannaṃ atthīti ?

Āmantā.

Atītaṃ āyatanan atītaṃ atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paccuppannaṃ dhātu paccuppannaṃ atthīti ?

Āmantā.

Atītaṃ dhātu atītaṃ atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paccuppannaṃ khandhādhātuāyatanam paccuppannaṃ atthīti ?

Āmantā.

Atītaṃ khandhādhātuāyatanam atītaṃ atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Paccuppannaṃ khandhā paccuppannaṃ atthīti ?

Āmantā.

Anāgataṃ khandhā anāgataṃ atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paccuppannaṃ āyatanam paccuppannaṃ atthīti ?

Āmantā.

Anāgataṃ āyatanam anāgataṃ atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paccuppannaṃ dhātu paccuppannaṃ atthīti ?

Āmantā.

Anāgataṃ dhātu anāgataṃ atthīti ?

Na h'evāṃ vattabbe—pe—

Paccuppannaṃ khandhādhātuāyatanam paccuppannaṃ atthīti ?

Āmantā.

Anāgataṃ khandhādhātuāyatanam anāgataṃ atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Atītaṃ khandhā atītaṃ n'atthīti ?

Āmantā.

Paccuppannaṃ khandhā paccuppannaṃ n'atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Atītaṃ āyatanam atītaṃ n'atthīti ?

Āmantā.

Paccuppannaṃ āyatanam paccuppannaṃ n'atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Atītaṃ dhātu atītaṃ n'atthīti ?

Āmantā.

Paccuppannaṃ dhātu paccuppannaṃ n'atthīti ?

Āmantā.

Atītaṃ khandhādhātuāyatanam atītaṃ n'atthīti ?

Āmantā.

Paccuppannaṃ khandhādhātuāyatanam paccuppannaṃ
n'atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Anāgataṃ khandhā anāgataṃ n'atthīti ?

Āmantā.

Paccuppannaṃ khandhā paccuppannaṃ n'atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Anāgataṃ āyatanam anāgataṃ n'atthīti ?

Āmantā.

Paccuppannaṃ āyatanam paccuppannaṃ n'atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Anāgataṃ dhātu anāgataṃ n'atthīti ?

Āmantā.

Paccuppannaṃ dhātu paccuppannaṃ n'atthīti ?

Āmantā.

Anāgataṃ khandhādhātuāyatanam anāgataṃ n'atthīti ?

Āmantā.

Paccuppannaṃ khandhādhātuāyatanam paccuppannaṃ
n'atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Atītaṃ rūpaṃ khandho ti ?

Āmantā.

Atītaṃ rūpaṃ atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atītaṃ rūpaṃ āyatanan ti ?

Āmantā.

Atītaṃ rūpaṃ atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atītaṃ rūpaṃ dhatūti ?

Āmantā.

Atītaṃ rūpaṃ atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atītaṃ rūpaṃ khandhādhātuāyatanan ti ?

Āmantā.

Atītaṃ rūpaṃ atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

8. Anāgataṃ rūpaṃ khandho ti ?

Āmantā.

Anāgatam rūpaṃ atthīti?
 Na h'evaṃ vattabbe—pe—
 Anāgatam rūpaṃ āyatanan ti?
 Āmantā.

Anāgatam rūpaṃ atthīti?
 Na h'evaṃ vattabbe—pe—
 Anāgatam rūpaṃ dhatūti?
 Āmantā.

Anāgatam rūpaṃ atthīti?
 Na h'evaṃ vattabbe—pe—
 Anāgatam rūpaṃ khandhādhātuāyatanan ti?
 Āmantā.

Anāgatam rūpaṃ atthīti?
 Na h'evaṃ vattabbe—pe—
 9. Paccuppannam rūpaṃ khandho, paccuppannam
 rūpaṃ atthīti?

Āmantā.

Atītam rūpaṃ khandho, atītam rūpaṃ atthīti?
 Na h'evaṃ vattabbe.

Paccuppannam rūpaṃ āyatanam—pe—paccuppannam
 rūpaṃ dhātu—pe—paccuppannam rūpaṃ khandhādhātu-
 āyatanam, paccuppannam rūpaṃ atthīti?

Āmantā.

Atītam rūpaṃ khandhādhātuāyatanam, atītam rūpaṃ
 atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

10. Paccuppannam rūpaṃ khandho, paccuppannam
 rūpaṃ atthīti?

Āmantā.

Anāgatam rūpaṃ khandho, anāgatam rūpaṃ atthīti?
 Na h'evaṃ vattabbe.

Paccuppannam rūpaṃ āyatanam—pe—paccuppannam
 rūpaṃ dhātu—pe—paccuppannam rūpaṃ khandhādhātu-
 āyatanam, paccuppannam rūpaṃ atthīti?

Āmantā.

Anāgatam rūpaṃ khandhādhātuāyatanam, anāgatam
 rūpaṃ atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

11. Atītaṃ rūpaṃ khandho, atītaṃ rūpaṃ n'atthīti?
Āmantā.

Paccuppannaṃ rūpaṃ khandho, paccuppannaṃ rūpaṃ
n'atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atītaṃ rūpaṃ āyatanam—pe—atītaṃ rūpaṃ dhātu—
pe—atītaṃ rūpaṃ khandhādhdātuāyatanam, atītaṃ rūpaṃ
n'atthīti?

Āmantā.

Paccuppannaṃ rūpaṃ khandhādhdātuāyatanam, paccup-
pannaṃ rūpaṃ n'atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

12. Anāgataṃ rūpaṃ khandho, anāgataṃ rūpaṃ
n'atthīti?

Āmantā.

Paccuppannaṃ rūpaṃ khandho, paccuppannaṃ rūpaṃ
n'atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgataṃ rūpaṃ āyatanam—pe—anāgataṃ rūpaṃ
dhātu—pe—anāgataṃ rūpaṃ khandhādhdātuāyatanam,
anāgataṃ rūpaṃ n'atthīti?

Āmantā.

Paccuppannaṃ rūpaṃ khandhādhdātuāyatanam, paccup-
pannaṃ rūpaṃ n'atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

13. Atītā vedanā, atītā saññā, atītā saṃkhārā, atītaṃ
viññāṇaṃ khandho ti?

Āmantā.

Atītaṃ viññāṇaṃ atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atītaṃ viññāṇaṃ āyatanam—pe—atītaṃ viññāṇaṃ
dhātu—pe—atītaṃ viññāṇaṃ khandhādhdātuāyatanan ti?

Āmantā.

Atītaṃ viññāṇaṃ atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

14. Anāgatā vedanā, anāgatā saññā, anāgatā saṃkhārā,
anāgataṃ viññāṇaṃ khandho ti?

Āmantā.

Anāgatam viññāṇam atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgatam viññāṇam āyatanam—pe—anāgatam viññāṇam dhātu—pe—anāgatam viññāṇam khandhādhatuāyatanan ti ?

Āmantā.

Anāgatam viññāṇam atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

15. Paccuppannam viññāṇam khandho paccuppannam viññāṇam atthīti ?

Āmantā.

Atītam viññāṇam khandho atītam viññāṇam atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paccuppannam viññāṇam āyatanam—pe—paccuppannam viññāṇam dhātu—pe—paccuppannam viññāṇam khandhādhatuāyatanam paccuppannam viññāṇam atthīti ?

Āmantā.

Atītam viññāṇam khandhādhatuāyatanam atītam viññāṇam atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

16. Paccuppannam viññāṇam khandho, paccuppannam viññāṇam atthīti ?

Āmantā.

Anāgatam viññāṇam khandho, anāgatam viññāṇam atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paccuppannam viññāṇam āyatanam—pe—paccuppannam viññāṇam dhātu—pe—paccuppannam viññāṇam khandhādhatuāyatanam, paccuppannam viññāṇam atthīti ?

Āmantā.

Anāgatam viññāṇam khandhādhatuāyatanam, anāgatam viññāṇam atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

17. Atītam viññāṇam khandho, atītam viññāṇam n'atthīti ?

Āmantā.

Paccuppannam viññāṇam khandho, paccuppannam viññāṇam n'atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atītaṃ viññāṇaṃ āyatanam—pe—atītaṃ viññāṇaṃ dhātu—pe—atītaṃ viññāṇaṃ khandhādhatuāyatanam, atītaṃ viññāṇaṃ n'atthīti?

Āmantā.

Paccuppannaṃ viññāṇaṃ khandhādhatuāyatanam, paccuppannaṃ viññāṇaṃ n'atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

18. Anāgataṃ viññāṇaṃ khandho, anāgataṃ viññāṇaṃ n'atthīti?

Āmantā.

Paccuppannaṃ viññāṇaṃ khandho, paccuppannaṃ viññāṇaṃ n'atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgataṃ viññāṇaṃ āyatanam—pe—anāgataṃ viññāṇaṃ dhātu—pe—anāgataṃ viññāṇaṃ khandhādhatuāyatanam, anāgataṃ viññāṇaṃ n'atthīti?

Āmantā.

Paccuppannaṃ viññāṇaṃ khandhādhatuāyatanam, paccuppannaṃ viññāṇaṃ n'atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

19. Na vattabbaṃ “Atītānāgatā khandhādhatuāyatanam n'atthi c'ete ti”?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā “Tayo'me Bhikkhave nirutti-pathā adhivacanapathā paññattipathā—pe—viññūhīti.” Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Atītānāgatā khandhādhatuāyatanam n'atthi c'ete ti.”

20. Atītānāgatā khandhādhatuāyatanam n'atthi c'ete ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Yaṃ kiñci Bhikkhave rūpaṃ atītānāgatapaccuppannaṃ ajjhattaṃ vā bahiddhā vā olārikaṃ vā sukhumam vā hīnaṃ vā paṇītaṃ vā yaṃ dure santike vā, ayaṃ vuccati rūpakhandho, yā kāci vedanā, yā kāci saññā, ye keci saṃkhārā, yaṃ kiñci viññāṇaṃ atītānāgatapaccuppannaṃ ajjhattaṃ vā

bahiddhā vā oḷārikaṃ vā sukhumāṃ vā hīnaṃ vā paṇī-
taṃ vā yaṃ dure santike vā, ayaṃ vuccati viññāṅka-
khandho ti.” Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Atītānāgatā khandhādhātu-
āyatanāṃ n’atthi c’ete ti.”

Atītaṃ khandhā ti kathā.

I. 8.

1. Atītaṃ atthīti?

Ekaccaṃ atthi ekaccaṃ n’atthīti.

Ekaccaṃ niruddhaṃ ekaccaṃ na niruddhaṃ, ekac-
caṃ vigataṃ ekaccaṃ na vigataṃ, ekaccaṃ atthaṅga-
taṃ ekaccaṃ na atthaṅgataṃ, ekaccaṃ abbatthaṅgataṃ
ekaccaṃ na abbatthaṅgatan ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

2. Atītaṃ ekaccaṃ atthi ekaccaṃ n’atthīti?

Āmantā.

Atītā avipakkavipākā dhammā ekacce atthi ekacce
n’atthīti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Atītaṃ ekaccaṃ atthi ekaccaṃ n’atthīti?

Āmantā.

Atītā vipakkavipākā dhammā ekacce atthi ekacce
n’atthīti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Atītaṃ ekaccaṃ atthi ekaccaṃ n’atthīti?

Āmantā.

Atītā avipākā dhammā ekacce atthi ekacce n’atthīti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

3. Atītaṃ ekaccaṃ atthi ekaccaṃ n’atthīti?

Āmantā.

Kim atthi kim n’atthīti?

Atītā avipakkavipākā dhammā te atthi, atītā vipakkavi-
pākā dhammā te n’ atthīti.

Atītā avipakkavipākā dhammā te atthīti?

Āmantā.

Atītā vipakkavipākā dhammā te atthīti?

Na h'evam vattabbe.

Atītā avipakkavipākā dhammā te atthīti?

Āmantā.

Atītā avipākā dhammā te atthīti?

Na h'evam vattabbe.

Atītā vipakkavipākā dhammā te n'atthīti?

Āmantā.

Atītā avipakkavipākā dhammā te n'atthīti?

Na h'evam vattabbe.

Atītā vipakkavipākā dhammā te n'atthīti?

Āmantā.

Atītā avipākā dhammā te n'atthīti?

Na h'evam vattabbe.

Atītā avipakkavipākā dhammā te atthīti?

Āmantā.

Nanu atītā avipakkavipākā dhammā niruddhā ti?

Āmantā.

Hañci atītā avipakkavipākā dhammā niruddhā, no vata
re vattabbe "Atītā avipakkavipākā dhammā te atthīti."

4. Atītā avipakkavipākā dhammā niruddhā te atthīti?

Āmantā.

Atītā vipakkavipākā dhammā niruddhā te atthīti?

Na h'evam vattabbe.

Atītā avipakkavipākā dhammā niruddhā te atthīti?

Āmantā.

Atītā avipākā dhammā niruddhā te atthīti?

Na h'evam vattabbe.

Atītā vipakkavipākā dhammā niruddhā te n'atthīti?

Āmantā.

Atītā avipakkavipākā dhammā niruddhā te n'atthīti?

Na h'evam vattabbe.

Atītā vipakkavipākā dhammā niruddhā te n'atthīti?

Āmantā.

Atītā avipākā dhammā niruddhā te n'atthīti?

Na h'evam vattabbe.

Atītā avipakkavipākā dhammā niruddhā te atthīti?

Āmantā.

Atītā vipakkavipākā dhammā niruddhā te n'atthīti ?

Āmantā.

Atītā ekadesam vipakkavipākā dhāmmā ekadesam avipakkavipākā dhammā niruddhā te ekacce atthi ekacce n'atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Na vattabbam “ Atītā avipakkavipākā dhammā te atthīti ” ?

Āmantā.

Nanu atītā avipakkavipākā dhammā vipaccissantīti ?

Āmantā.

Hañci atītā avipakkavipākā dhammā vipaccissantī, tena vata re vattabbe “ Atītā avipakkavipākā dhammā te atthīti.”

Atītā avipakkavipākā dhammā vipaccissantīti katvā te atthīti ?

Āmantā.

Vipaccissantīti katvā paccuppanā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vipaccissantīti katvā paccuppanā ti ?

Āmantā.

Paccuppanā dhammā nirujjhissantīti katvā te n'atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Anāgatam atthīti ?

Ekaccam atthi ekaccam n'atthīti.

Ekaccam jātam ekaccam ajātam, ekaccam sañjātam ekaccam asañjātam, ekaccam nibbattam ekaccam anibbattam, ekaccam pātubhūtam ekaccam apātubhūtan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgatam ekaccam atthi ekaccam n'atthīti ?

Āmantā.

Anāgatā uppādinō dhammā ekacce atthi ekacce n'atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgatam ekaccam atthi ekaccam n'atthīti ?

Āmantā.

Anāgatā anuppādinō dhammā ekacce atthi ekacce n'atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Anāgatam ekaccam atthi ekaccam n'atthīti?

Āmantā.

Kim atthi kim n'atthīti?

Anāgatā uppādino dhammā te atthi, anāgatā anuppādino dhammā te n'atthīti.

Anāgatā uppādino dhammā te atthīti?

Āmantā.

Anāgatā anuppādino dhammā te atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgatā anuppādino dhammā te n'atthīti?

Āmantā.

Anāgatā uppādino dhammā te n'atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Anāgatā uppādino dhammā te atthīti?

Āmantā.

Nanu anāgatā uppādino dhammā ajātā ti?

Āmantā.

Hañci anāgatā uppādino dhammā ajātā, no vata re vattabbe “Anāgatā uppādino dhammā te atthīti.”

8. Anāgatā uppādino dhammā ajātā te atthīti?

Āmantā.

Anāgatā anuppādino dhammā ajātā te atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgatā anuppādino dhammā ajātā te n'atthīti?

Āmantā.

Anāgatā uppādino dhammā ajātā te n'atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

9. Na vattabbam “Anāgatā uppādino dhammā te atthīti”?

Āmantā.

Nanu anāgatā uppādino dhammā uppajjissantīti?

Āmantā.

Hañci anāgatā uppādino dhammā uppajjissanti, tena vata re vattabbe “Anāgatā uppādino dhammā te atthīti.”

10. Anāgatā uppādino dhammā uppajjissantīti katvā te atthīti?

Āmantā.

Uppajjissantīti katvā paccuppannā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Uppajjissantīti katvā paccuppannā ti ?

Āmantā.

Paccuppannā dhammā nirujjhissantīti katvā te n'atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

E k a c c a ṃ a t t h ī t i k a t h ā .

I. 9.

1. Sabbe dhammā satipaṭṭhānā¹ ti ?

Āmantā.

Sabbe dhammā sati satindriyaṃ satibalaṃ sammāsati satibojjhaṅgo, ekāyanamaggo khayagāmī bodhagāmī apacayagāmī, anāsavā asaṅṅojaniyā aganthaniyā anoghaniyā ayoganiyā anīvaraniyā aparāmaṭṭhā anuppādāniyā asaṃkilesikā, sabbe dhammā buddhānussati dhammānussati saṃghānussati sīlānussati cāgānussati devatānussati ānāpānasati² maraṇānussati kāyagatāsati³ upasamānussatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

2. Sabbe dhammā satipaṭṭhānā ti ?

Āmantā.

Cakkhāyatanam satipaṭṭhānan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cakkhāyatanam satipaṭṭhānan ti ?

Āmantā.

Cakkhāyatanam sati satindriyaṃ satibalaṃ sammāsati satibojjhaṅgo ekāyanamaggo khayagāmī bodhagāmī apacayagāmī, anāsavaṃ asaṅṅojaniyaṃ aganthaniyaṃ anoghaniyaṃ ayoganiyaṃ anīvaraniyaṃ aparāmaṭṭham anupādāniyaṃ asaṃkilesikaṃ, cakkhāyatanam buddhānussati dhammānussati saṃghānussati sīlānussati cāgānussati devatānussati ānāpānasati maraṇānussati kāyagatāsati upasamānussatīti ?

¹ oṇṇhānā, M. always.   ² ānāpānānussati, P. and S.

³ kāyagatānussati, P. and S.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Sotāyatanam ghānāyatanam jivhāyatanam kāyāyatanam rūpāyatanam saddāyatanam gandhāyatanam rasāyatanam phoṭṭhabbāyatanam, rāgo doso moho māno diṭṭhi vicikicchā thīnam uddhaccaṃ ahirikaṃ anottappam satipaṭṭhānan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anottappam satipaṭṭhānan ti ?

Āmantā.

Anottappam sati satindriyam satibalam sammāsati satibojjhaṅgo ekāyanamaggo khayagāmī bodhagāmī apacayagāmī anāsavam asaññojanīyam aganthanīyam anoghanīyam ayoganīyam anīvaranīyam aparāmaṭṭham anupādānīyam asaṃkilesikaṃ, anottappam buddhānussati dhammānussati saṅghānussati silānussati cāgānussati devatānussati ānāpānasati maraṇānussati kāyagatāsati upasamānussatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Sati satipaṭṭhānā sā ca satīti ?¹

Āmantā.

Cakkhāyatanam satipaṭṭhānam tañ ca satīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sati satipaṭṭhānā sā ca satīti ?

Āmantā.

Sotāyatanam ghānāyatanam jivhāyatanam kāyāyatanam rūpāyatanam saddāyatanam gandhāyatanam rasāyatanam phoṭṭhabbāyatanam, rāgo doso moho māno diṭṭhi vicikicchā thīnam uddhaccaṃ ahirikaṃ anottappam satipaṭṭhānam tañ ca satīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cakkhāyatanam satipaṭṭhānam tañ ca na satīti ?

Āmantā.

Sati satipaṭṭhānā sā ca na satīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sotāyatanam ghānāyatanam — pe — anottappam satipaṭṭhānam tañ ca na satīti ?

¹ P.S., S₂ omit sec. 4.

Āmantā.

Sati satipaṭṭhānā sā ca na satīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Na vattabbaṃ “ Sabbe dhammā satipaṭṭhānā ti? ”

Āmantā.

Nanu sabbe dhamme ārabba sati santiṭṭhatīti?

Āmantā.

Hañci sabbe dhamme ārabba sati santiṭṭhati,¹ tena vata re vattabbe “ Sabbe dhammā satipaṭṭhānā ti.”

Sabbaṃ dhammaṃ ārabba sati santiṭṭhatīti, sabbe dhammā satipaṭṭhānā ti?

Āmantā.

Sabbaṃ dhammaṃ ārabba phasso santiṭṭhatīti, sabbe dhammā phassapaṭṭhānā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sabbaṃ dhammaṃ ārabba sati santiṭṭhatīti, sabbe dhammā satipaṭṭhānā ti?

Āmantā.

Sabbaṃ dhammaṃ ārabba vedanā santiṭṭhati, saññā santiṭṭhati, cetanā santiṭṭhati, cittaṃ santiṭṭhatīti, sabbe dhammā cittapaṭṭhānā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Sabbe dhammā satipaṭṭhānā ti?

Āmantā.

Sabbe sattā upaṭṭhitasatino satiyā samannāgatā satiyā samohitā sabbesaṃ sattānaṃ sati paccupaṭṭhitā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sabbe dhammā satipaṭṭhānā ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā “ Amatan te Bhikkhave na paribhuñjanti ye kāyagataṃ satim na paribhuñjanti, amatan te Bhikkhave paribhuñjanti ye kāyagataṃ satim paribhuñjantīti.” Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Sabbe sattā kayāgataṃ satim paribhuñjanti paṭilabhanti āsevanti bhāventi bahulīkarontīti?

¹ santiṭṭhatīti, M.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Sabbe dhammā satipaṭṭhānā ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Ekāyano ayaṃ Bhikkhave maggo sattānaṃ visuddhiyā sokaparidevānaṃ samatikamāya dukkhadomanassānaṃ aṭṭhaṅgamāya nāyassa adhigamāya nibbānassa sacchikiriyāya yadidaṃ cattāro satipaṭṭhānā ti.” Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Sabbe dhammā ekāyanamaggo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

8. Sabbe dhammā satipaṭṭhānā ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā “Raṅṅo Bhikkhave Cakkavattissa pātubhāvā¹ sattannaṃ ratanānaṃ pātubhāvo hoti. Katamesaṃ sattannaṃ? Cakkaratanassa pātubhāvo hoti, hatthiratanassa pātubhāvo hoti, assaratanassa, maṇiratanassa, itthiratanassa, gahapatiratanassa, pariṇāyakaratanassa pātubhāvo hoti, raṅṅo Bhikkhave Cakkavattissa pātubhāvā imesaṃ sattannaṃ ratanānaṃ pātubhāvo hoti. Tathāgatassa Bhikkhave pātubhāvā Arahato Sammāsambuddhassa sattannaṃ bojjaṅgaratanānaṃ pātubhāvo hoti. Katamesaṃ sattannaṃ? Satisaṃbojjaṅgaratanassa pātubhāvo hoti, dhammavīcayasambojjaṅgaratanassa pātubhāvo hoti, viriyasambojjaṅgaratanassa pātubhāvo hoti, pītisaṃbojjaṅgaratanassa pātubhāvo hoti, passaddhisambojjaṅgaratanassa pātubhāvo hoti, samādhisaṃbojjaṅgaratanassa pātubhāvo hoti, upekkhāsambojjaṅgaratanassa pātubhāvo hoti, Tathāgatassa Bhikkhave Arahato Sammāsambuddhassa imesaṃ sattannaṃ bojjaṅgaratanānaṃ pātubhāvo hotīti.” Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tathāgatassa pātubhāvā sammāsambuddhassa sabbe dhammā satisaṃbojjaṅgaratanā va hontīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

¹ bhāvāya (but vā afterwards) P.

9. Sabbe dhammā satipaṭṭhānā ti?

Āmantā.

Sabbe dhammā sammappadhānā, iddhipādā, indriyā,
balā, bojjaṅgā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

S a t i p a ṭ ṭ h ā n a k a t h ā.

I. 10.

1. Atītaṃ atthīti?

H'ev'atthi h'eva n'atthīti.

S'ev'atthi s'eva n'atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

S'ev'atthi s'eva n'atthīti?

Āmantā.

Atthaṭṭho n'atthaṭṭho n'atthaṭṭho atthaṭṭho, atthibhāvo
n'atthibhāvo n'atthibhāvo atthibhāvo, atthīti vā n'atthīti
vā n'atthīti vā atthīti vā, esese ekaṭṭhe same samabhāge
tājāte ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Anāgataṃ atthīti?

H'ev'atthi h'eva n'atthīti.

S'ev'atthi s'eva n'atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

S'ev'atthi s'eva n'atthīti?

Āmantā.

Atthaṭṭho n'atthaṭṭho n'atthaṭṭho atthaṭṭho, atthibhāvo
n'atthibhāvo n'atthibhāvo atthibhāvo, atthīti vā n'atthīti
vā n'atthīti vā atthīti vā, esese ekaṭṭhe same samabhāge
tājāte ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Paccuppannaṃ atthīti?

H'ev'atthi h'eva n'atthīti.

S'ev'atthi s'eva n'atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

S'ev'atthi s'eva n'atthīti?

Āmantā.

Atthaṭṭho n'atthaṭṭho n'atthaṭṭho atthaṭṭho, atthibhāvo n'atthibhāvo n'atthibhāvo atthibhāvo, atthīti vā n'atthīti vā n'atthīti vā atthīti vā, esese ekaṭṭhe same samabhāge tājāte ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Atītaṃ h'ev'atthi h'eva n'atthīti?

Āmantā.

Kint'atthi kinti n'atthīti?

Atītaṃ atītan ti h'ev'atthi, atītaṃ anāgatan ti h'eva n'atthi, atītaṃ paccuppannan ti h'eva n'atthīti.

S'ev'atthi s'eva n'atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

S'ev'atthi s'eva n'atthīti?

Āmantā.

Atthaṭṭho n'atthaṭṭho n'atthaṭṭho atthaṭṭho, atthibhāvo n'atthibhāvo n'atthibhāvo atthibhāvo, atthīti vā n'atthīti vā n'atthīti vā atthīti vā, esese ekaṭṭhe same samabhāge tājāte ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Anāgataṃ h'ev'atthi h'eva n'atthīti?

Āmantā.

Kint'atthi kinti n'atthīti?

Anāgataṃ anāgatan ti h'ev'atthi, anāgataṃ atītan ti h'eva n'atthi, anāgataṃ paccuppannan ti h'eva n'atthīti.

S'ev'atthi s'eva n'atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

S'ev'atthi s'eva n'atthīti?

Āmantā.

Atthaṭṭho n'atthaṭṭho n'atthaṭṭho atthaṭṭho, atthibhāvo n'atthibhāvo n'atthibhāvo atthibhāvo, atthīti vā n'atthīti vā n'atthīti vā atthīti vā, esese ekaṭṭhe same samabhāge tājāte ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Paccuppannaṃ h'ev'atthi h'eva n'atthīti?

Āmantā.

Kint'atthi kinti n'atthīti?

Paccuppannaṃ paccuppannan ti h'ev'atthi, paccuppan-

naṃ atītan ti h'eva n'atthi, paccuppannaṃ anāgatan ti h'eva n'atthīti.

S'ev'atthi s'eva n'atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

S'ev'atthi s'eva n'atthīti?

Āmantā.

Atthaṭṭho n'atthaṭṭho n'atthaṭṭho atthaṭṭho, atthibhāvo n'atthibhāvo n'atthibhāvo atthibhāvo, atthīti vā n'atthīti vā n'atthīti vā atthīti vā, esese ekaṭṭhe same samabhāge tājāte ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Na vattabbaṃ "Atītaṃ h'ev'atthi h'eva n'atthi, anāgataṃ h'ev'atthi h'eva n'atthi, paccuppannaṃ h'ev'atthi h'eva n'atthīti"?

Āmantā.

Atītaṃ anāgatan ti h'ev'atthi, atītaṃ paccuppannaṃ ti h'ev'atthi, anāgataṃ atītan ti h'ev'atthi, anāgataṃ paccuppannaṃ ti h'ev'atthi, paccuppannaṃ atītan ti h'ev'atthi, paccuppannaṃ anāgatan ti h'ev'atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi atītaṃ h'ev'atthi h'eva n'atthi, anāgataṃ h'ev'atthi h'eva n'atthi, paccuppannaṃ h'ev'atthi h'eva n'atthīti.

8. Rūpaṃ atthīti?

H'ev'atthi h'eva n'atthīti.

S'ev'atthi s'eva n'atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

S'ev'atthi s'eva n'atthīti?

Āmantā.

Atthaṭṭho n'atthaṭṭho n'atthaṭṭho atthaṭṭho, atthibhāvo n'atthibhāvo n'atthibhāvo atthibhāvo, atthīti vā n'atthīti vā n'atthīti vā atthīti vā, esese ekaṭṭhe same samabhāge tājāte ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

9. Vedanā, saññā, saṃkhārā, viññāṇaṃ atthīti?

H'ev'atthi h'eva n'atthīti.

¹ So'va, P.

S'ev'atthi s'eva n'atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

S'ev'atthi s'eva n'atthīti?

Āmantā.

Atthaṭṭho n'atthaṭṭho n'atthaṭṭho atthaṭṭho, atthibhāvo n'atthibhāvo n'atthibhāvo atthibhāvo, atthīti vā n'atthīti vā n'atthīti vā atthīti vā, esese ekaṭṭhe same samabhāge tājāte ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

10. Rūpaṃ h'ev'atthi h'eva n'atthīti?

Āmantā.

Kint'atthi kinti n'atthīti?

Rūpaṃ rūpan ti h'ev'atthi, rūpaṃ vedanā ti h'eva n'atthi—pe—rūpaṃ saññā ti h'eva n'atthi—pe—rūpaṃ saṃkhārā ti h'eva n'atthi, rūpaṃ viññāṇan ti h'eva n'atthīti.

S'ev'atthi s'eva n'atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

S'ev'atthi s'eva n'atthīti?

Āmantā.

Atthaṭṭho n'atthaṭṭho n'atthaṭṭho atthaṭṭho, atthibhāvo n'atthibhāvo n'atthibhāvo atthibhāvo, atthīti vā n'atthīti vā n'atthīti vā atthīti vā, esese ekaṭṭhe same samabhāge tājāte ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

11. Vedanā, saññā, saṃkhārā, viññāṇaṃ h'ev'atthi h'eva n'atthīti?

Āmantā.

Kint'atthi kinti n'atthīti?

Viññāṇaṃ viññāṇan ti h'ev'atthi, viññāṇaṃ rūpan ti h'eva n'atthi—pe—viññāṇaṃ vedanā ti h'eva n'atthi—pe—viññāṇaṃ saññā ti h'eva n'atthi—pe—viññāṇaṃ saṃkhārā ti h'eva n'atthīti.

S'ev'atthi s'eva n'atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

S'ev'atthi s'eva n'atthīti?

Āmantā.

Atthaṭṭho n'atthaṭṭho—pe—tājāte ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

12. Na vattabbam “ Rūpaṃ h'ev'atthi h'eva n'atthīti, vedanā h'ev'atthi h'eva n'atthīti, saññā h'ev' atthi h'eva n'atthīti, saṃkhārā h'ev'atthi h'eva n'atthīti, viññāṇaṃ h'ev'atthi h'eva n'atthīti? ”

Āmantā.

Rūpaṃ vedanā ti h'ev'atthi—pe—rūpaṃ saññā ti h'ev' atthi—pe—rūpaṃ saṃkhārā ti h'ev' atthi—pe—rūpaṃ viññāṇaṃ ti h'ev'atthi—pe—vedanā, saññā, saṃkhārā, viññāṇaṃ rūpaṃ ti h'ev'atthi—pe—viññāṇaṃ vedanā ti h'ev'atthi—pe—viññāṇaṃ saññā ti h'ev'atthi—pe—viññāṇaṃ saṃkhārā ti h'ev'atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi rūpaṃ h'ev'atthi h'eva n'atthi, vedanā h'ev' atthi h'eva n'atthi, saññā h'ev'atthi h'eva n'atthi, saṃkhārā h'ev'atthi h'eva n'atthi, viññāṇaṃ h'ev'atthi h'eva n'atthīti.

H'ev'atthikathā.

Tassa uddānaṃ

Upalabbho, Parihānaṃ, Brahmācariyavāso,
 Odhiso,
 Pariññakāmarāgappahānaṃ, Sabbatthi-
 vādo, Āyatanāṃ,
 Atitānāgatesu bhāgo,¹ Sabbe dhammā sati-
 paṭṭhānā,
 H'ev'atthi h'eva n'atthīti.

Mahāvaggo.

II. 1.

1. Atthi Arahato asucisukkavisatṭhīti?

Amantā.

---

¹ anāgatesu rāgo, P.S.₂.

Atthi Arahato rāgo kāmarāgo kāmarāgapariyuṭṭhānaṃ
kāmarāgasaññojanaṃ kāmogho kāmayogo kāmacchan-
danīvaraṇaṃ ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

N'atthi Arahato rāgo kāmarāgo kāmarāgapariyuṭṭhānaṃ
kāmarāgasaññojanaṃ kāmogho kāmayogo kāmacchan-
danīvaraṇaṃ ti ?

Āmantā.

Hañci n'atthi Arahato rāgo kāmarāgo kāmarāgapari-
yuṭṭhānaṃ kāmarāgasaññojanaṃ kāmogho kāmayogo
kāmacchandanīvaraṇaṃ, no vata re vattabbe “Atthi
Arahato asucisukkavisatṭhīti.”

2. Atthi puthujjanassa asucisukkavisatṭhi, atthi tassa
rāgo kāmarāgo kāmarāgapariyuṭṭhānaṃ kāmarāgasañño-
janaṃ kāmogho kāmayogo kāmacchandanīvaraṇaṃ ti ?

Āmantā.

Atthi Arahato asucisukkavisatṭhi, atthi tassa rāgo
kāmarāgo kāmarāgapariyuṭṭhānaṃ—pe—kāmacchandanī-
varaṇaṃ ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi Arahato asucisukkavisatṭhi, n'atthi tassa rāgo
kāmarāgo kāmarāgapariyuṭṭhānaṃ—pe—kāmacchandanī-
varaṇaṃ ti ?

Āmantā.

Atthi puthujjanassa asucisukkavisatṭhi, n'atthi tassa
rāgo kāmarāgo kāmarāgapariyuṭṭhānaṃ—pe—kāmacchan-
danīvaraṇaṃ ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Atthi Arahato asucisukkavisatṭhīti ?

Āmantā.

Ken'atthenāti? ¹ Handa hi Mārakāyikā devatā Arahato
asucisukkavisatṭhim ² upasaṃharantīti.

Mārakāyikā devatā Arahato asucisukkavisatṭhim upa-
saṃharantīti ?

Āmantā.

Atthi Mārakāyikānaṃ devatānaṃ asucisukkavisatṭhīti ?

¹ atṭh°, P.S₂.

² asuciṇi, M.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

N'atthi Māraḱāyikānaṃ devatānaṃ asucisukkavisatṭhīti?

Āmantā.

Hañci n'atthi Māraḱāyikānaṃ devatānaṃ asucisukkavisatṭhi, no vata re vattabbe “Māraḱāyikānaṃ devatānaṃ Araḱato asucisukkavisatṭhiṃ upasaṃharantīti.”

4. Māraḱāyikā devatā Araḱato asucisukkavisatṭhiṃ upasaṃharantīti?

Āmantā.

Māraḱāyikā devatā attano asucisukkavisatṭhiṃ upasaṃharanti, aññesaṃ asucisukkavisatṭhiṃ upasaṃharanti, tassa asucisukkavisatṭhiṃ upasaṃharantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Māraḱāyikā devatā n'ev'attano na aññesaṃ na tassa asucisukkavisatṭhiṃ upasaṃharantīti?

Āmantā.

Hañci Māraḱāyikā devatā n'ev'¹ attano na aññesaṃ na tassa asucisukkavisatṭhiṃ upasaṃharanti, no vata re vattabbe “Māraḱāyikā devatā Araḱato asucisukkavisatṭhiṃ upasaṃharantīti.”

5. Māraḱāyikā devatā Araḱato asucisukkavisatṭhiṃ upasaṃharantīti?

Āmantā.

Lomakupehi upasaṃharantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Māraḱāyikā devatā Araḱato asucisukkavisatṭhiṃ upasaṃharantīti?

Āmantā.

Kimkāraṇā ti? Handa hi vimatiṃ gāhayissāmāti.²

Atthi Araḱato vimatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi Araḱato vimatīti?

Āmantā.

Atthi Araḱato Satthari vimati, Dhamme vimati, Saṃghe vimati, sikkhāya vimati, pūbbante vimati, aparante

¹ n'eva attano, P.

² vimatigahissāmāti, P.S₂.

vimati, pubbantāparante vimati, idappaccayatāpaṭicca-
samuppannesu dhammesu vimatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

N'atthi Arahato Satthari vimati, Dhamme vimati,
Saṃghe vimati, sikkhāya vimati, pubbante vimati,
aparante vimati, pubbantāparante vimati, idappaccayatā-
paṭiccasamuppannesu dhammesu vimatīti?

Āmantā.

Hañci n'atthi Arahato Satthari vimati—pe—idappacca-
yatāpaṭiccasamuppannesu dhammesu vimati, no vata re
vattabbe “Atthi Arahato vimatīti.”

6. Atthi puthujjanassa vimati, atthi tassa Satthari
vimati—pe—idappaccayatāpaṭiccasamuppannesu dham-
mesu vimatīti?

Āmantā.

Atthi Arahato vimati, atthi tassa Satthari vimati—pe
—idappaccayatāpaṭiccasamuppannesu dhammesu vima-
tīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi Arahato vimati, n'atthi tassa Satthari vimati
—pe—idappaccayatāpaṭiccasamuppannesu dhammesu
vimatīti?

Āmantā.

Atthi puthujjanassa vimati, n'atthi tassa Satthari
vimati—pe—idappaccayatāpaṭiccasamuppannesu dham-
mesu vimatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Atthi Arahato asucisukkavisatṭhīti?

Āmantā.

Arahato asucisukkavisatṭhī kissa nissando ti? Asita-
pitakhāyitasāyitassa nissando ti.

Arahato asucisukkavisatṭhī asitapitakhāyitasāyitassa¹
nissando ti?

Āmantā.

Ye keci asanti, pivanti, khāyanti, sāyanti, sabbesaṅ
ñeva atthi asucisukkavisatṭhīti?

¹ asītapīta°, P.S.S₂.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Ye keci asanti, pivanti, khāyanti, sāyanti, sabbesaṅ
ñeva atthi asucisukkavisatṭhīti?

Āmantā.

Dārakā asanti, pivanti, khāyanti, sāyanti, atthi dāra-
kānaṃ asucisukkavisatṭhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paṇḍakā asanti, pivanti, khāyanti, sāyanti, atthi paṇḍa-
kānaṃ asucisukkavisatṭhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Devā asanti, pivanti, khāyanti, sāyanti, atthi devatānaṃ
asucisukkavisatṭhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

8. Arahato asucisukkavisatṭhi asitapitakhāyitasāyitassa
nissando ti?

Āmantā.

Atthi tassa āsayo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahato uccārapassāvo asitapitakhāyitasāyitassa nis-
sando, atthi tassa āsayo ti?

Āmantā.

Arahato asucisukkavisatṭhi asitapitakhāyitasāyitassa
nissando, atthi tassa āsayo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahato asucisukkavisatṭhi asitapitakhāyitasāyitassa
nissando, n'atthi tassa āsayo ti?

Āmantā.

Arahato uccārapassāvo asitapitakhāyitasāyitassa nis-
sando, n'atthi tassa āsayo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

9. Atthi Arahato asucisukkavisatṭhīti?

Āmantā.

Arahā methunaṃ dhammaṃ paṭiseveyya, methunaṃ¹
dhammaṃ uppādeyya, puttasaṃbādhasayanaṃ ajjhāva-
seyya, kāsikacandaṃ paccanubhaveyya, mālāgandha-
vilepanaṃ dhāreyya, jātarūparajataṃ sādiyeyyāti?

¹ M. omits.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi puthujjanassa asucisukkavisatṭhi, puthujjano methunaṃ dhammaṃ paṭiseveyya, methunaṃ dhammaṃ uppādeyya—pe—jātarūparajataṃ sādiyeyyāti?

Āmantā.

Atthi Arahato asucisukkavisatṭhi, Arahā methunaṃ dhammaṃ paṭiseveyya, methunaṃ dhammaṃ uppādeyya—pe—jātarūparajataṃ sādiyeyyāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi Arahato asucisukkavisatṭhi, na ca Arahā methunaṃ dhammaṃ paṭiseveyya, methunaṃ dhammaṃ uppādeyya—pe—jātarūparajataṃ sādiyeyyāti?

Āmantā.

Atthi puthujjanassa asucisukkavisatṭhi, na ca puthujjano methunaṃ dhammaṃ paṭiseveyya, methunaṃ dhammaṃ uppādeyya, puttasaṃbādhasayanaṃ ajjhāvaseyya, kāsi-kacandaṃ paccaṇḍhavyeṃ, mālāgandhavilepanaṃ dhāreyya, jātarūparajataṃ sādiyeyyāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

10. Atthi Arahato asucisukkavisatṭhīti?

Āmantā.

Nanu Arahato rāgo pahīno ucchinnamūlo tālāvattukato anabhāvaṃkato āyatim anuppādadharmo ti?

Āmantā.

Hañci Arahato rāgo pahīno ucchinnamūlo tālāvattukato¹ anabhāvaṃkato āyatim anuppādadharmo, no vata re vattabbe “Atthi Arahato asucisukkavisatṭhīti.”

Atthi Arahato asucisukkavisatṭhīti?

Āmantā.

Nanu Arahato doso pahīno—pe—moho pahīno, māno pahīno, diṭṭhi pahīnā, vicikicchā pahīnā, thīnaṃ pahīnaṃ, uddhaccaṃ pahīnaṃ, ahirikaṃ pahīnaṃ—pe—anottappaṃ pahīnaṃ ucchinnamūlaṃ tālāvattukataṃ anabhāvaṃkataṃ āyatim anuppādadharmān ti?

Āmantā.

Hañci Arahato anottappaṃ pahīnaṃ ucchinnamūlaṃ

¹ tālāvattukato, P.

tālāvattukataṃ anabhāvamaṅkataṃ āyatiṃ anuppāda-
dhammaṃ, no vata re vattabbe “Atthi Arahato asuci-
sukkavisatṭhīti.”

11. Atthi Arahato asucisukkavisatṭhīti?

Āmantā.

Nanu Arahato rāgappahānāya maggo bhāvito ti?

Āmantā.

Hañci Arahato rāgappahānāya maggo bhāvito, no vata
re vattabbe “Atthi Arahato asucisukkavisatṭhīti.”

Atthi Arahato asucisukkavisatṭhīti?

Āmantā.

Nanu Arahato rāgappahānāya satipaṭṭhānā bhāvitā—
pe—sammappadhānā bhāvitā, iddhipādā bhāvitā, indriyā
bhāvitā, balā bhāvitā—pe—bojjhaṅgā bhāvitā ti?

Āmantā.

Hañci Arahato rāgappahānāya bojjhaṅgā bhāvitā, no
vata re vattabbe “Atthi Arahato asucisukkavisatṭhīti.”

12. Atthi Arahato asucisukkavisatṭhīti?

Āmantā.

Nanu Arahato dosappahānāya—pe—mohappahānāya—
pe—anottappappahānāya maggo bhāvito—pe—bojjhaṅgā
bhāvitā ti?

Āmantā.

Hañci Arahato anottappappahānāya bojjhaṅgā bhāvitā,
no vata re vattabbe “Atthi Arahato asucisukkavisatṭhīti.”

13. Atthi Arahato asucisukkavisatṭhīti?

Āmantā.

Nanu Arahā vitarāgo ¹ vītadoso vītamoho katakaraṇīyo
ohitabhāro anuppattasadattho parikkhīṇabhavasaññojano
sammadaññā vimutto ukkhittapaligho samkiṇṇaparikhō
abbuḥsesiko ² niraggaḷo ³ ariyo pannaddhajo pannabhāro
visaññutto suvijitavijayo, dukkhaṃ tassa + pariññātaṃ,
samudayo pahīno, nirodho sacchikato, maggo bhāvito,
abhiññeyyaṃ abhiññātaṃ, pariññeyyaṃ pariññātaṃ,

¹ vita°, M.

² abbuḥsesito, M.

³ niggaḷo, P.S.₂.

+ dukkhantassa, P.S.S.₂.

pahātabbam pahīnaṃ, bhāvetabbam bhāvitaṃ, sacchikātabbam sacchikatan ti?

Āmantā.

Hañci Araha vītarāgo vītadoso vītamoho katakaraṇiyo—pe—sacchikātabbam sacchikataṃ, no vata re vattabbe “Atthi Arahato asucisukkavisatṭhīti.”

14. Atthi Arahato asucisukkavisatṭhīti? Sadhammakusalassa Arahato atthi asucisukkavisatṭhi, paradhammakusalassa Arahato n’atthi asucisukkavisatṭhīti.

Sadhammakusalassa Arahato atthi asucisukkavisatṭhīti?

Āmantā.

Paradhammakusalassa Arahato atthi asucisukkavisatṭhīti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Paradhammakusalassa Arahato n’atthi asucisukkavisatṭhīti?

Āmantā.

Sadhammakusalassa Arahato n’atthi asucisukkavisatṭhīti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

15. Sadhammakusalassa Arahato rāgo pahīno, atthi tassa asucisukkavisatṭhīti?

Āmantā.

Paradhammakusalassa Arahato rāgo pahīno, atthi tassa asucisukkavisatṭhīti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Sadhammakusalassa Arahato doso pahīno, moho pahīno—pe—anottappam pahīnaṃ, atthi tassa asucisukkavisatṭhīti?

Āmantā.

Paradhammakusalassa Arahato anottappam pahīnaṃ, atthi tassa asucisukkavisatṭhīti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

16. Sadhammakusalassa Arahato rāgappahānāya maggo bhāvito—pe—bojjhaṅgā bhāvitā—pe—dosappahānāya—pe—mohappahānāya—pe—anottappappahānāya maggo bhāvito—pe—bojjhaṅgā bhāvitā, atthi tassa asucisukkavisatṭhīti?

Āmantā.

Paradhammakusalassa Arahato anottappappahānāya bojjaṅgā bhāvitā, atthi tassa asucisukkavisatṭhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

17. Sadhammakusalo Arahā vītarāgo vītadoso—pe—
sacchikātabbaṃ sacchikatam, atthi tassa asucisukkavi-
satṭhīti?

Āmantā.

Paradhammakusalo Arahā vītarāgo vītadoso—pe—
sacchikātabbaṃ sacchikatam, atthi tassa asucisukkavi-
satṭhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

18. Paradhammakusalassa Arahato rāgo pahīno, n'atthi
tassa asucisukkavisatṭhīti?

Āmantā.

Sadhammakusalassa Arahato rāgo pahīno, n'atthi tassa
asucisukkavisatṭhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paradhammakusalassa Arahato doso pahīno—pe—moho
pahīno—pe—anottappaṃ pahīnaṃ, n'atthi tassa asuci-
sukkavisatṭhīti?

Āmantā.

Sadhammakusalassa Arahato anottappaṃ pahīnaṃ,
n'atthi tassa asucisukkavisatṭhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

19. Paradhammakusalassa Arahato rāgappahānāya
maggo bhāvito—pe—bojjaṅgā bhāvitā—pe—dosappahā-
nāya—pe—mohappahānāya—pe—anottappappahānāya
maggo bhāvito—pe—bojjaṅgā bhāvitā, n'atthi tassa
asucisukkavisatṭhīti?

Āmantā.

Sadhammakusalassa Arahato anottappappahānāya
bojjaṅgā bhāvitā, n'atthi tassa asucisukkavisatṭhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

20. Paradhammakusalo Arahā vītarāgo vītadoso vīta-
moho—pe—sacchikātabbaṃ sacchikatam, n'atthi tassa
asucisukkavisatṭhīti?

Āmantā.

Sadhammakusalo Arahā vītarāgo vītadoso vītamoho—
pe—sacchikātabbamaṃ sacchikatamaṃ, n'atthi tassa asuci-
sukkavisatṭhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

21. Atthi Arahato asucisukkavisatṭhīti?

Āmantā.

Nanu vuttamaṃ Bhagavatā— “Ye te Bhikkhave bhikkhū
puthujjanaṃ sīlasampannā satisampajānā¹ niddamaṃ okka-
manti, tesamaṃ asuci na muccati. Ye pi te Bhikkhave
bāhirakā² isayo kāmesu vītarāgā, tesamaṃ pi asuci na
muccati. Atṭhānam etaṃ Bhikkhave anavakāso, yaṃ³
Arahato asuci mucceyyāti.” Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Atthi Arahato asucisukkavi-
satṭhīti.”

22. Na vattabbaṃ “Atthi Arahato asucisukkavi-
satṭhīti”?

Āmantā.

Nanu Arahato cīvarapiṇḍapātasenāsanagilānapaccaya-
bhesajjaparikkhāraṃ pare upasaṃhareyyun ti?

Āmantā.

Hañci Arahato cīvarapiṇḍapātasenāsanagilānapaccaya-
bhesajjaparikkhāraṃ pare upasaṃhareyyuṃ, tena vata re
vattabbe “Atthi Arahato asucisukkavisatṭhīti.”

23. Arahato cīvarapiṇḍapātasenāsanagilānapaccaya-
bhesajjaparikkhāraṃ pare upasaṃhareyyun ti, atthi
Arahato parūpahāro ti?

Āmantā.

Arahato sotāpattiphalamaṃ vā sakadāgāmiphalaṃ vā anā-
gāmiphalaṃ vā arahattaṃ vā pare upasaṃhareyyun ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Parūpahāra-kathā.

¹ satā°, M.

² bāhirakā, M.

³ P. and S. omit yaṃ.

II. 2.

1. Atthi Arahato aññāṇan ti?

Āmantā.

Atthi Arahato avijjā avijjogho avijjāyogo avijjānusayo avijjāpariyutthānaṃ avijjāsaññojanaṃ avijjānīvaraṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

N'atthi Arahato avijjā avijjogho avijjāyogo avijjānusayo avijjāpariyutthānaṃ avijjāsaññojanaṃ avijjānīvaraṇan ti?

Āmantā.

Hañci n'atthi Arahato avijjā—pe—avijjānīvaraṇaṃ, no vata re vattabbe “Atthi Arahato aññāṇan ti.”

2. Atthi puthujjanassa aññāṇaṃ, atthi tassa avijjā avijjogho avijjāyogo avijjānusayo avijjāpariyutthānaṃ avijjāsaññojanaṃ avijjānīvaraṇan ti?

Āmantā.

Atthi Arahato aññāṇaṃ, atthi tassa avijjā avijjogho avijjāyogo avijjānusayo avijjāpariyutthānaṃ avijjāsaññojanaṃ avijjānīvaraṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Atthi Arahato aññāṇaṃ, n'atthi tassa avijjā—pe—avijjānīvaraṇan ti?

Āmantā.

Atthi puthujjanassa aññāṇaṃ, n'atthi tassa avijjā—pe—avijjānīvaraṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Atthi Arahato aññāṇan ti?

Āmantā.

Arahā aññāṇapakato pāṇaṃ haneyya, adinnaṃ ādiyeyya, musā bhaṇeyya, piṣuṇaṃ bhaṇeyya, pharuṣaṃ bhaṇeyya, samphappalapeyya, sandhiṃ chindeyya, nillopaṃ hareyya, ekagārikaṃ¹ kareyya, paripanthetiṭṭheyya, paradāraṃ gaccheyya, gāmaghātaṃ kareyya, nigamaghātaṃ kareyyāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi puthujjanassa aññāṇaṃ, puthujjano aññāṇapakato

¹ ekagāriyaṃ, M.

pāṇaṃ haṇeyya, adinnaṃ ādiyeyya—pe—nigamaghātaṃ kareyyāti?

Āmantā.

Atthi Arahato aññāṇaṃ, Arahā aññāṇapakato pāṇaṃ haṇeyya, adinnaṃ ādiyeyya—pe—nigamaghātaṃ kareyyāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Atthi Arahato aññāṇaṃ, na ca Arahā aññāṇapakato pāṇaṃ haṇeyya, adinnaṃ ādiyeyya—pe—nigamaghātaṃ kareyyāti?

Āmantā.

Atthi puthujjanassa aññāṇaṃ, na ca puthujjano aññāṇapakato pāṇaṃ haṇeyya, adinnaṃ ādiyeyya—pe—nigamaghātaṃ kareyyāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Atthi Arahato aññāṇaṃ ti?

Āmantā.

Atthi Arahato Satthari aññāṇaṃ, Dhamme aññāṇaṃ, Saṃghe aññāṇaṃ, sikkhāya aññāṇaṃ, pubbante aññāṇaṃ, aparante aññāṇaṃ, pubbantāparante aññāṇaṃ, idappaccayatāpaṭṭicasamuppannesu dhammesu aññāṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

N'atthi Arahato Satthari aññāṇaṃ, Dhamme aññāṇaṃ, Saṃghe aññāṇaṃ, sikkhāya aññāṇaṃ, pubbante aññāṇaṃ, aparante aññāṇaṃ, pubbantāparante aññāṇaṃ, idappaccayatāpaṭṭicasamuppannesu dhammesu aññāṇaṃ ti?

Āmantā.

Hañci n'atthi Arahato Satthari aññāṇaṃ, Dhamme aññāṇaṃ, Saṃghe aññāṇaṃ—pe—idappaccayatāpaṭṭicasamuppannesu dhammesu aññāṇaṃ, no vata re vattabbe “Atthi Arahato aññāṇaṃ ti.”

7. Atthi puthujjanassa aññāṇaṃ, atthi tassa Satthari aññāṇaṃ, Dhamme aññāṇaṃ, Saṃghe aññāṇaṃ—pe—idappaccayatāpaṭṭicasamuppannesu dhammesu aññāṇaṃ ti?

Āmantā.

Atthi Arahato aññāṇaṃ, atthi tassa Satthari aññāṇaṃ, Dhamme aññāṇaṃ, Saṃghe aññāṇaṃ—pe—idappaccayatāpaṭṭicasamuppannesu dhammesu aññāṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi Arahato aññāṇaṃ, n'atthi tassa Satthari aññāṇaṃ, Dhamme aññāṇaṃ, Saṃghe aññāṇaṃ—pe—idappaccayatāpaṭiccasamuppannesu dhammesu aññāṇan ti ?

Āmantā.

Atthi puthujjanassa aññāṇaṃ, n'atthi tassa Satthari aññāṇaṃ, Dhamme aññāṇaṃ, Saṃghe aññāṇaṃ—pe—idappaccayatāpaṭiccasamuppannesu dhammesu aññāṇan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

8. Atthi Arahato aññāṇan ti ?

Āmantā.

Nanu Arahato rāgo pahīno ucchinnamūlo tālāvattukato anabhāvaṃkato āyatīṃ anuppādadhammo ti ?

Āmantā.

Hañci Arahato rāgo pahīno ucchinnamūlo tālāvattukato anabhāvaṃkato āyatīṃ anuppādadhammo, no vata re vattabbe “ Atthi Arahato aññāṇan ti.”

Nanu Arahato doso pahīno—pe— moho pahīno—pe— anottappaṃ pahīnaṃ ucchinnamūlaṃ tālāvattukataṃ anabhāvaṃkataṃ āyatīṃ anuppādadhamman ti ?

Āmantā.

Hañci Arahato anottappaṃ pahīnaṃ ucchinnamūlaṃ tālāvattukataṃ anabhāvaṃkataṃ āyatīṃ anuppādadhammaṃ, no vata re vattabbe “ Atthi Arahato aññāṇan ti.”

9. Atthi Arahato aññāṇan ti ?

Āmantā.

Nanu Arahato rāgappahānāya maggo bhāvito—pe—bojjhaṅgā bhāvitā ti ?

Āmantā.

Hañci Arahato rāgappahānāya bojjhaṅgā bhāvitā, no vata re vattabbe “ Atthi Arahato aññāṇan ti.”

Atthi Arahato aññāṇan ti ?

Āmantā.

Nanu Arahato dosappahānāya—pe—anottappappahānāya maggo bhāvito—pe—bojjhaṅgā bhāvitā ti ?

Āmantā.

Hañci anottappappahānāya bojjaṅgā bhāvitā, no vata re vattabbe “Atthi Arahato aññāṇan ti.”

10. Atthi Arahato aññāṇan ti?

Āmantā.

Nanu Arahā vītarāgo vītadoso vītamoho—pe—sacchikātabbaṃ sacchikatan ti?

Āmantā.

Hañci Arahā vītarāgo—pe—sacchikātabbaṃ sacchikatam, no vata re vattabbe “Atthi Arahato aññāṇan ti.”

11. Atthi Arahato aññāṇan ti? Sadhammakusalassa Arahato atthi aññāṇam, paradhammakusalassa Arahato n’atthi aññāṇan ti.

Sadhammakusalassa Arahato atthi aññāṇan ti?

Āmantā.

Paradhammakusalassa Arahato atthi aññāṇan ti?

Na h’evam vattabbe—pe—

Paradhammakusalassa Arahato n’atthi aññāṇan ti?

Āmantā.

Sadhammakusalassa Arahato n’atthi aññāṇan ti?

Na h’evam vattabbe—pe—

12. Sadhammakusalassa Arahato rāgo pahīno, atthi tassa aññāṇan ti?

Āmantā.

Paradhammakusalassa Arahato rāgo pahīno, atthi tassa aññāṇan ti?

Na h’evam vattabbe—pe—

Sadhammakusalassa Arahato doso pahīno, moho pahīno—pe—anottappaṃ pahīnaṃ, atthi tassa aññāṇan ti?

Āmantā.

Paradhammakusalassa Arahato anottappaṃ pahīnaṃ, atthi tassa aññāṇan ti?

Na h’evam vattabbe—pe—

13. Sadhammakusalassa Arahato rāgappahānāya maggo bhāvito—pe—bojjaṅgā bhāvitā, atthi tassa aññāṇan ti?

Āmantā.

Paradhammakusalassa Arahato rāgappahānāya maggo bhāvito—pe—bojjaṅgā bhāvitā, atthi tassa aññāṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sadhammakusalassa Arahato dosappahānāya—pe—
anottappappahānāya maggo bhāvito—pe—bojjhaṅgā bhā-
vitā, atthi tassa aññāṇan ti?

Āmantā.

Paradhammakusalassa Arahato anottappappahānāya
bojjhaṅgā bhāvitā, atthi tassa aññāṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

14. Sadhammakusalō Arahā vītarāgo vītadoso vītamoho
—pe— sacchikātabbāṃ sacchikatāṃ, atthi tassa aññāṇan
ti?

Āmantā.

Paradhammakusalō Arahā vītarāgo —pe—sacchikā-
tabbāṃ sacchikatāṃ, atthi tassa aññāṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

15. Paradhammakusalassa Arahato rāgo pahīno, n'atthi
tassa aññāṇan ti?

Āmantā.

Sadhammakusalassa Arahato rāgo pahīno, n'atthi tassa
aññāṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paradhammakusalassa Arahato doso pahīno—pe—
anottappāṃ pahīnaṃ, n'atthi tassa aññāṇan ti?

Āmantā.

Sadhammakusalassa Arahato doso pahīno—pe—anot-
tappāṃ pahīnaṃ, n'atthi tassa aññāṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

16. Paradhammakusalassa Arahato rāgappahānāya
maggo bhāvito—pe—bojjhaṅgā bhāvitā—pe—anottappa-
ppahānāya maggo bhāvito—pe—bojjhaṅgā bhāvitā, n'atthi
tassa aññāṇan ti?

Āmantā.

Sadhammakusalassa Arahato anottappappahānāya boj-
jhaṅgā bhāvitā, n'atthi tassa aññāṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paradhammakusalō Arahā vītarāgo vītadoso vītamoho
—pe—sacchikātabbāṃ sacchikatāṃ, n'atthi tassa aññāṇan
ti?

Āmantā.

Sadhammakusalo Arahā vītarāgo—pe—sacchikātabbamaṃ sacchikatamaṃ, n'atthi tassa aññāṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

17. Atthi Arahato aññāṇaṃ ti?

Āmantā.

Nanu vuttamaṃ Bhagavatā—“Jānatvāhaṃ¹ Bhikkhave passato āsavānaṃ khayaṃ vadāmi, no ajānato no apassato. Kiñ ca² Bhikkhave jānato kiṃ passato āsavānaṃ khayō hoti? Iti rūpaṃ, iti rūpassa samudayo, iti rūpassa atthaṅgamo³; iti vedanā —pe— iti saññā —pe— iti saṃkhārā —pe— iti viññāṇaṃ, iti viññāṇassa samudayo, iti viññāṇassa atthaṅgamo ti. Evaṃ kho Bhikkhave jānato evaṃ passato āsavānaṃ khayō hotīti.” Atth'eva suttantaṃ ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Atthi Arahato aññāṇaṃ ti.”

18. Atthi Arahato aññāṇaṃ ti?

Āmantā.

Nanu vuttamaṃ Bhagavatā—“Jānatvāhaṃ Bhikkhave passato āsavānaṃ khayaṃ vadāmi, no ajānato no apassato. Kiñ ca Bhikkhave jānato kiṃ passato āsavānaṃ khayō hoti? Idaṃ dukkhaṃ ti Bhikkhave jānato passato āsavānaṃ khayō hoti, ayaṃ dukkhasamudayo ti jānato passato āsavānaṃ khayō hoti, ayaṃ dukkhanirodho ti jānato passato āsavānaṃ khayō hoti, ayaṃ dukkhanirodha-gāminīpaṭipadā ti jānato passato āsavānaṃ khayō hoti. Evaṃ kho Bhikkhave jānato evaṃ passato āsavānaṃ khayō hotīti.” Atth'eva suttantaṃ ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Atthi Arahato aññāṇaṃ ti.”

19. Atthi Arahato aññāṇaṃ ti?

Āmantā.

Nanu vuttamaṃ Bhagavatā—“Sabbamaṃ Bhikkhave ana-bhijānaṃ aparijānaṃ avirājayaṃ appajahaṃ abhabbo dukkhakkhāyāya. Sabbañ ca kho Bhikkhave abhijānaṃ

¹ Jānatāhaṃ, M.

² ci, P.

³ atthagamo, P.S.

parijānaṃ virājayam pajaham bhabbo dukkhakkhāyāyāti.”
Atth'eva suttanto ti ?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “ Atthi Arahato aññāṇan ti.”

20. Atthi Arahato aññāṇan ti ?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

“ Sahā v'assa dassanasampadāya ¹

Tayas su² dhammā jahitā bhavanti

Sakkāyadiṭṭhi vicikicchitañ ca

Silabbataṃ vāpi yad atthi kiñci,

Catūh' apāyehi ca vippamutto

Cha cābhiṭhānāni ³ abhabbo kātun ti.”

Atth'eva suttanto ti ?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “ Atthi Arahato aññāṇan ti.”

21. Atthi Arahato aññāṇan ti ?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“ Yasmiṃ Bhikkhave samaye
ariyasāvakkassa virajam vītamalam dhammacakkhum
udapādi, 'yam kiñci samudayadhammaṃ sabban taṃ niro-
dhadhamman ti,' saha dassanuppādā Bhikkhave ariyasā-
vakassa tīṇi saññojaṇāni pahīyanti, sakkāyadiṭṭhi vicikicchā
silabbataparāmāso ti.” Atth'eva suttanto ti ?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “ Atthi Arahato aññāṇan ti.”

22. Na vattabbaṃ “ Atthi Arahato aññāṇan ti ” ?

Āmantā.

Nanu Arahā iṭṭhipurisānaṃ ⁴ nāmagottaṃ na jāneyya,
maggāmaggaṃ na jāneyya, tiṇakaṭṭhavanappatīnaṃ ⁵
nāmaṃ na jāneyyāti ?

Āmantā.

Hañci Arahā iṭṭhipurisānaṃ nāmagottaṃ na jāneyya,

¹ Sahāva saddassana, M. ; Sahavassa dassana, P. ; Sahā
yassa, S₂.

² Tassa su, P.

³ Chaccābbi^o, M. ; chachābi^o, S₂.

⁴ itthi^o, P.S.S₂.

⁵ pahīnaṃ, P.

maggāmaggaṃ na jāneyya, tiṇakatṭhavanappatīnaṃ nāmaṃ na jāneyya, tena vata re vattabbe “ Atthi Arahato aññānaṃ ti.”

23. Arahā iṭṭhipurisānaṃ nāmagottaṃ na jāneyya, maggāmaggaṃ na jāneyya, tiṇakatṭhavanappatīnaṃ nāmaṃ na jāneyyāti, atthi Arahato aññānaṃ ti?

Āmantā.

Arahā sotāpattiphalaṃ vā sakadāgāmiphalaṃ vā anāgāmiphalaṃ vā arahattaṃ vā na jāneyyāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—.

A ñ ñ ā ṇ a k a t h ā .

II. 3.

1. Atthi Arahato kaṅkhā ti?

Āmantā.

Atthi Arahato vicikicchā vicikicchāpariyuṭṭhānaṃ vicikicchāsaññojanaṃ vicikicchānīvaraṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

N'atthi Arahato vicikicchā vicikicchāpariyuṭṭhānaṃ vicikicchāsaññojanaṃ vicikicchānīvaraṇaṃ ti?

Āmantā.

Hañci n'atthi Arahato vicikicchā vicikicchāpariyuṭṭhānaṃ vicikicchāsaññojanaṃ vicikicchānīvaraṇaṃ, no vata re vattabbe “ Atthi Arahato kaṅkhā ti.”

2. Atthi puthujjanassa kaṅkhā, atthi tassa vicikicchā vicikicchāpariyuṭṭhānaṃ vicikicchāsaññojanaṃ vicikicchānīvaraṇaṃ ti?

Āmantā.

Atthi Arahato kaṅkhā, atthi tassa vicikicchā vicikicchāpariyuṭṭhānaṃ vicikicchāsaññojanaṃ vicikicchānīvaraṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Atthi Arahato kaṅkhā, n'atthi tassa vicikicchā vicikicchāpariyuṭṭhānaṃ vicikicchāsaññojanaṃ vicikicchānīvaraṇaṃ ti?

Āmantā.

Atthi puthujjanassa kaṅkhā, n'atthi tassa vicikicchā vicikicchāpariyuṭṭhānaṃ vicikicchāsaññojanaṃ vicikicchā-nīvaraṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Atthi Arahato kaṅkhā ti?

Āmantā.

Atthi Arahato Satthari kaṅkhā, Dhamme kaṅkhā, Saṃghe kaṅkhā, sikkhāya kaṅkhā, pubbante kaṅkhā, aparante kaṅkhā, pubbantāparante kaṅkhā, idappaccaya-tāpaṭṭicasamuppannesu dhammesu kaṅkhā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

N'atthi Arahato Satthari kaṅkhā, Dhamme kaṅkhā, Saṃghe kaṅkhā, sikkhāya kaṅkhā, pubbante kaṅkhā, aparante kaṅkhā, pubbantāparante kaṅkhā, idappaccayatāpaṭṭicasamuppannesu dhammesu kaṅkhā ti?

Āmantā.

Hañci n'atthi Arahato Satthari kaṅkhā, Dhamme kaṅkhā Saṃghe kaṅkhā—pe—idappaccayatāpaṭṭicasamuppannesu dhammesu kaṅkhā, no vata re vattabbe “Atthi Arahato kaṅkhā ti.”

5. Atthi puthujjanassa kaṅkhā, atthi tassa Satthari kaṅkhā, Dhamme kaṅkhā, Saṃghe kaṅkhā—pe—idappaccayatāpaṭṭicasamuppannesu dhammesu kaṅkhā ti?

Āmantā.

Atthi Arahato kaṅkhā, atthi tassa Satthari kaṅkhā, Dhamme kaṅkhā, Saṃghe kaṅkhā—pe—idappaccayatāpaṭṭicasamuppannesu dhammesu kaṅkhā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi Arahato kaṅkhā, n'atthi tassa Satthari kaṅkhā, Dhamme kaṅkhā, Saṃghe kaṅkhā—pe—idappaccayatāpaṭṭicasamuppannesu dhammesu kaṅkhā ti?

Āmantā.

Atthi puthujjanassa kaṅkhā, n'atthi tassa Satthari kaṅkhā, Dhamme kaṅkhā, Saṃghe kaṅkhā—pe—idappaccayatāpaṭṭicasamuppannesu dhammesu kaṅkhā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Atthi Arahato kaṅkhā ti?

Āmantā.

Nanu Arahato rāgo pahīno ucchinnamūlo tālāvatthukato anabhāvaṃkato āyatim̃ anuppādadhammo ti?

Āmantā.

Hañci Arahato rāgo pahīno ucchinnamūlo tālāvatthukato anabhāvaṃkato āyatim̃ anuppādadhammo, no vata re vattabbe “Atthi Arahato kaṅkhā ti.”

Nanu Arahato doso pahīno—pe—moho pahīno—pe—anottappaṃ pahīnaṃ ucchinnamūlaṃ tālāvatthukataṃ anabhāvaṃkataṃ āyatim̃ anuppādadhamman ti?

Āmantā.

Hañci Arahato anottappaṃ pahīnaṃ ucchinnamūlaṃ tālāvatthukataṃ anabhāvaṃkataṃ āyatim̃ anuppādadhammaṃ, no vata re vattabbe “Atthi Arahato kaṅkhā ti.”

7. Atthi Arahato kaṅkhā ti?

Āmantā.

Nanu Arahato rāgappahānāya maggo bhāvito—pe—bojjhaṅgā bhāvitā ti?

Āmantā.

Hañci Arahato rāgappahānāya bojjhaṅgā bhāvitā, no vata re vattabbe “Atthi Arahato kaṅkhā ti.”

Atthi Arahato kaṅkhā ti?

Āmantā.

Nanu Arahato dosappahānāya—pe—anottappappahānāya maggo bhāvito—pe—bojjhaṅgā bhāvitā ti?

Āmantā.

Hañci anottappappahānāya bojjhaṅgā bhāvitā, no vata re vattabbe “Atthi Arahato kaṅkhā ti.”

8. Atthi Arahato kaṅkhā ti?

Āmantā.

Nanu Arahā vītarāgo vītadoso vītamoho—pe—sacchikātabbaṃ sacchikatan ti?

Āmantā.

Hañci Arahā vītarāgo—pe—sacchikātabbaṃ sacchikataṃ, no vata re vattabbe “Atthi Arahato kaṅkhā ti.”

9. Atthi Arahato kaṅkhā ti? Sadhammakusalassa

Arahato atthi kaṅkhā, paraddhammakusalassa Arahato n'atthi kaṅkhā ti.

Sadhammakusalassa Arahato atthi kaṅkhā ti?

Āmantā.

Paraddhammakusalassa Arahato atthi kaṅkhā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paraddhammakusalassa Arahato n'atthi kaṅkhā ti?

Āmantā.

Sadhammakusalassa Arahato n'atthi kaṅkhā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

10. Sadhammakusalassa Arahato rāgo pahīno, atthi tassa kaṅkhā ti?

Āmantā.

Paraddhammakusalassa Arahato rāgo pahīno, atthi tassa kaṅkhā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sadhammakusalassa Arahato doso pahīno, moho pahīno —pe— anottappaṃ pahīnaṃ, atthi tassa kaṅkhā ti?

Āmantā.

Paraddhammakusalassa Arahato anottappaṃ pahīnaṃ atthi tassa kaṅkhā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

11. Sadhammakusalassa Arahato rāgappahānāya maggo bhāvito — pe — bojjhaṅgā bhāvitā, atthi tassa kaṅkhā ti?

Āmantā.

Paraddhammakusalassa Arahato rāgappahānāya maggo bhāvito — pe — bojjhaṅgā bhāvitā, atthi tassa kaṅkhā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sadhammakusalassa Arahato dosappahānāya — pe — anottappappahānāya maggo bhāvito — pe — bojjhaṅgā bhāvitā, atthi tassa kaṅkhā ti?

Āmantā.

Paraddhammakusalassa Arahato anottappappahānāya bojjhaṅgā bhāvitā, atthi tassa kaṅkhā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

12. Sadhammakusalassa Arahā vītarāgo vītadoso vītamoho

—pe—sacchikātabbaṃ sacchikatam, atthi tassa kaṅkhā ti ?

Āmantā.

Paradhammakusalo Arahā vītarāgo—pe—sacchikātabbaṃ sacchikatam, atthi tassa kaṅkhā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

13. Paradhammakusalassa Arahato rāgo pahīno, n'atthi tassa kaṅkhā ti ?

Āmantā.

Sadhammakusalassa Arahato rāgo pahīno, n'atthi tassa kaṅkhā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paradhammakusalassa Arahato doso pahīno—pe—anottappaṃ pahīnaṃ, n'atthi tassa kaṅkhā ti ?

Āmantā.

Sadhammakusalassa Arahato doso pahīno—pe—anottappaṃ pahīnaṃ, n'atthi tassa kaṅkhā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

14. Paradhammakusalassa Arahato rāgappahānāya maggo bhāvito—pe—bojjhaṅgā bhāvitā—pe—anottappappahānāya maggo bhāvito—pe—bojjhaṅgā bhāvitā, n'atthi tassa kaṅkhā ti ?

Āmantā.

Sadhammakusalassa Arahato anottappappahānāya bojjhaṅgā bhāvitā, n'atthi tassa kaṅkhā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paradhammakusalo Arahā vītarāgo vītadoso vītamoho—pe—sacchikātabbaṃ sacchikatam, n'atthi tassa kaṅkhā ti ?

Āmantā.

Sadhammakusalo Arahā vītarāgo—pe—sacchikātabbaṃ sacchikatam, n'atthi tassa kaṅkhā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

15. Atthi Arahato kaṅkhā ti ?

Āmantā.

Nanu vuttam Bhagavatā — “Jānatvāhaṃ Bhikkhave passato āsavānaṃ khayam vadāmi, no ajānato no apassato. Kiñ ca Bhikkhave jānato kiṃ passato āsavānaṃ khayō

hoti? Iti rūpaṃ, iti rūpassa samudayo, iti rūpassa atthaṅgamo; iti vedanā—pe—iti saññā—pe—iti saṃkhārā—pe—iti viññāṇaṃ, iti viññāṇassa samudayo, iti viññāṇassa atthaṅgamo ti. Evaṃ kho Bhikkhave jānato evaṃ passato āsavānaṃ khayō hotīti.” Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Atthi Arahato kaṅkhā ti.”

16. Atthi Arahato kaṅkhā ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Jānatvāhaṃ Bhikkhave passato āsavānaṃ khayaṃ vadāmi, no ajānato no apassato. Kiñ ca Bhikkhave jānato kiṃ passato āsavānaṃ khayō hotī? Idaṃ dukkhaṃ ti Bhikkhave jānato passato āsavānaṃ khayō hoti, ayaṃ dukkhasamudayo ti jānato passato āsavānaṃ khayō hoti, ayaṃ dukkhanirodho ti jānato passato āsavānaṃ khayō hoti, ayaṃ dukkhanirodhagāminīpaṭipadā ti jānato passato āsavānaṃ khayō hoti. Evaṃ kho Bhikkhave jānato evaṃ passato āsavānaṃ khayō hotīti.” Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Atthi Arahato kaṅkhā ti.”

17. Atthi Arahato kaṅkhā ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Sabbāṃ Bhikkhave abhijānaṃ aparijānaṃ avirājayāṃ appajahaṃ abhabbo dukkhakkhāyāya. Sabbañ ca kho Bhikkhave abhijānaṃ parijānaṃ virājayāṃ pajahaṃ bhabbo dukkhakkhāyāyāti.” Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Atthi Arahato kaṅkhā ti.”

18. Atthi Arahato kaṅkhā ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

Sahā v’assa dassanasampadāya
Tayas su dhammā jahitā bhavanti
Sakkāyadiṭṭhi vicikicchitañ ca
Sīlabbatāṃ vāpi yad atthi kiñci,

Catūh'apāyehi ca vippamutto
Cha cābhiṭhānāni abhabbo kātun " ti.

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ " Atthi Arahato kaṅkhā ti."

19. Atthi Arahato kaṅkhā ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—" Yasmiṃ Bhikkhave samaye ariyasāvakassa virajaṃ vītamalaṃ dhammacakkhuṃ uda-pādi, ' yaṃ kiñci samudayadhammaṃ sabbaṃ taṃ nirodhadhammanti, ' saha dassanuppādā Bhikkhave ariyasāvakassa tīṇi saññojanāni pahīyanti, sakkāyadiṭṭhi vicikicchā silabataparāmāso ti." Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ " Atthi Arahato kaṅkhā ti."

20. Atthi Arahato kaṅkhā ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

" Yadā have pātubhavanti dhammā
Ātāpino jhāyato brāhmaṇassa,
Ath'assa kaṅkhā vapayanti sabbā
Yato pajānāti sahetudhamman ti.
Yadā have pātubhavanti dhammā
Ātāpino jhāyato brāhmaṇassa,
Ath'assa kaṅkhā vapayanti sabbā
Yato khayamaṃ paccayānaṃ avedīti.
Yadā have pātubhavanti dhammā
Ātāpino jhāyato brāhmaṇassa
Vidhūpayamaṃ ¹ tiṭṭhati Mārasenaṃ
Suriyo ² va obhāsayaṃ antalikkhan ti.
Yā kāci kaṅkhā idha vā huramaṃ vā
Sakavediyā ³ vā paravediyā vā,
Jhāyino ⁴ tā pajahanti ⁵ sabbā

¹ avidhupayamaṃ, S.

² Sūriyo, M.

³ veriyā, P.S.S₂.

⁴ jāyamaṃ no, S.

⁵ pajahatanti, P.

Ātāpino brahmacariyaṃ carantā ti.”

“ Ye kaṅkhā samatikkantā ¹ kaṅkhābhūtesu paṇisu
Asamsayā viṣaṃyuttā ² tesu dinnam mahapphalan ti.”

“ Etādisi ³ dhammapakāsanettha ⁴

Kin nu tattha ⁵ kaṅkhāti koci sāvako,

Nitiṇṇa-oghaṃ ⁶ vicikicchachinnaṃ ⁷

Buddham namassāma ⁸ jinaṃ janindā ti.”

Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “ Atthi Arahato kaṅkhā ti.”

21. Na vattabbaṃ “ Atthi Arahato kaṅkhā ti ”?

Āmantā.

Nanu Arahā iṭṭhipurisānaṃ nāmagotte kaṅkheyya,
maggāmagge kaṅkheyya, tiṇakaṭṭhavanappatīnaṃ nāme
kaṅkheyyāti?

Āmantā.

Hañci Arahā iṭṭhipurisānaṃ nāmagotte—pe—tiṇakaṭṭhavanappatīnaṃ nāme kaṅkheyya, tena vata re vattabbe
“ Atthi Arahato kaṅkhā ti.”

22. Arahā iṭṭhipurisānaṃ nāmagotte—pe—tiṇakaṭṭhavanappatīnaṃ nāme kaṅkheyya, atthi Arahato kaṅkhā ti?

Āmantā.

Arahā sotāpattiphale vā sakadāgāmiphale vā anāgāmi-
phale vā arahatte vā kaṅkheyyāti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

K a ṅ k h ā k a t h ā .

II. 4.

1. Atthi Arahato paravitāraṇā ⁹ ti?

¹ saha°, S.

² oyutto, S.

³ ekādisi, P.S₂. ; kocisi, S.

⁴ pakāsanetta, S.

⁵ na tattha kiṃ, M. ; kiṃ kaṅkhāti, P.S.S₂.

⁶ titiṇṇa°, P. ; nattiṇṇa°, S.

⁷ vicikicchānani, P.

⁸ passāma, S.

⁹ pari°, P.

Āmantā.

Arahā paraneyyo parapattiyo parapaccayo parapaṭibaddhabhū¹ na jānāti, na passati, sammulho² asampajāno ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu Arahā na paraneyyo, na parapattiyo, na parapaccayo, na parapaṭibaddhabhū jānāti, passati, asammulho sampajāno ti ?

Āmantā.

Hañci Arahā na paraneyyo, na parapattiyo, na parapaccayo, na parapaṭibaddhabhū jānāti, passati, asammulho sampajāno, no vata re vattabbe “Atthi Arahato paravitāraṇā ti.”

2. Atthi puthujjanassa paravitāraṇā, so ca paraneyyo parapattiyo parapaccayo parapaṭibaddhabhū na jānāti, na passati, asammulho sampajāno ti ?

Āmantā.

Atthi Arahato paravitāraṇā, so ca paraneyyo parapattiyo parapaccayo parapaṭibaddhabhū na jānāti, na passati, asammulho sampajāno ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Atthi Arahato paravitāraṇā, so ca na paraneyyo na parapattiyo na parapaccayo na parapaṭibaddhabhū jānāti, passati, asammulho sampajāno ti ?

Āmantā.

Atthi puthujjanassa paravitāraṇā, so ca na paraneyyo na parapattiyo na parapaccayo na parapaṭibaddhabhū jānāti, passati, asammulho sampajāno ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Atthi Arahato paravitāraṇā ti ?

Āmantā.

Atthi Arahato Satthari paravitāraṇā, Dhamme paravitāraṇā, Saṅghe paravitāraṇā, sikkhāya paravitāraṇā, pubbante paravitāraṇā, aparante paravitāraṇā, pubbantāparante paravitāraṇā, idappaccayatāpaṭiccasamuppannesu dhammesu paravitāraṇā ti ?

¹ paraparibuddhābu, P.

² samulho, P.S.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

N'atthi Arahato Satthari paravitāraṇā, Dhamme paravitāraṇā, Saṃghe paravitāraṇā, sikkhāya paravitāraṇā, pubbante paravitāraṇā, aparante paravitāraṇā, pubbantāparante paravitāraṇā, idappaccayatāpaṭiccasamuppannesu dhammesu paravitāraṇā ti ?

Āmantā.

Hañci n'atthi Arahato Satthari paravitāraṇā, Dhamme paravitāraṇā, Saṃghe paravitāraṇā—pe—idappaccayatāpaṭiccasamuppannesu dhammesu paravitāraṇā, no vata re vattabbe “ Atthi Arahato paravitāraṇā ti.”

5. Atthi puthujjanassa paravitāraṇā, atthi tassa Satthari paravitāraṇā, Dhamme paravitāraṇā, Saṃghe paravitāraṇā—pe—idappaccayatāpaṭiccasamuppannesu dhammesu paravitāraṇā ti ?

Āmantā.

Atthi Arahato paravitāraṇā, atthi tassa Satthari paravitāraṇā, Dhamme paravitāraṇā, Saṃghe paravitāraṇā—pe—idappaccayatāpaṭiccasamuppannesu dhammesu paravitāraṇā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi Arahato paravitāraṇā, n'atthi tassa Satthari paravitāraṇā, Dhamme paravitāraṇā, Saṃghe paravitāraṇā — pe — idappaccayatāpaṭiccasamuppannesu dhammesu paravitāraṇā ti ?

Āmantā.

Atthi puthujjanassa paravitāraṇā, n'atthi tassa Satthari paravitāraṇā, Dhamme paravitāraṇā, Saṃghe paravitāraṇā — pe — idappaccayatāpaṭiccasamuppannesu dhammesu paravitāraṇā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Atthi Arahato paravitāraṇā ti ?

Āmantā.

Nanu Arahato rāgo pahīno ucchinnamūlo tālāvattukato anabhāvaṃkato āyatim anuppādadhammo ti ?

Āmantā.

Hañci Arahato rāgo pahīno ucchinnamūlo tālāvattukato anabhāvaṃkato āyatim anuppādadhammo, no vata re vattabbe “ Atthi Arahato paravitāraṇā ti.”

Nanu Arahato doso pahīno—pe—moho pahīno—pe—
anottappaṃ pahīnaṃ ucchinnamūlaṃ tālavatthukatamaṃ
anabhāvaṃkatamaṃ āyatimaṃ anuppādadhammaṃ ti?

Āmantā.

Hañci Arahato anottappaṃ pahīnaṃ ucchinnamūlaṃ
tālavatthukatamaṃ anabhāvaṃkatamaṃ āyatimaṃ anuppāda-
dhammaṃ, no vata re vattabbe “Atthi Arahato paravitāraṇā
ti.”

7. Atthi Arahato paravitāraṇā ti?

Āmantā.

Nanu Arahato rāgappahānāya maggo bhāvito—pe—boj-
jhaṅgā bhāvitā ti?

Āmantā.

Hañci Arahato rāgappahānāya bojjaṅgā bhāvitā, no
vata re vattabbe “Atthi Arahato paravitāraṇā ti.”

Atthi Arahato paravitāraṇā ti?

Āmantā.

Nanu Arahato dosappahānāya—pe—anottappappaṃ ha-
nāya maggo bhāvito—pe—bojjaṅgā bhāvitā ti?

Āmantā.

Hañci anottappappaṃ pahānāya bojjaṅgā bhāvitā, no vata
re vattabbe “Atthi Arahato paravitāraṇā ti.”

8. Atthi Arahato paravitāraṇā ti?

Āmantā.

Nanu Arahā vītarāgo vītadoso vītamoho—pe—sacchi-
kātabbaṃ sacchikatan ti?

Āmantā.

Hañci Arahā vītarāgo—pe—sacchikātabbaṃ sacchika-
taṃ, no vata re vattabbe “Atthi Arahato paravitāraṇā
ti.”

9. Atthi Arahato paravitāraṇā ti? Sadhammakusa-
lassa Arahato atthi paravitāraṇā, paraddhammakusalassa
Arahato n’atthi paravitāraṇā ti.

Sadhammakusalassa Arahato atthi paravitāraṇā ti?

Āmantā.

Paraddhammakusalassa Arahato atthi paravitāraṇā ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Paraddhammakusalassa Arahato n’atthi paravitāraṇā ti?

Āmantā.

Sadhammakusalassa Arahato n'atthi paravitāraṇā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

10. Sadhammakusalassa Arahato rāgo pahīno, atthi tassa paravitāraṇā ti?

Āmantā.

Paradhammakusalassa Arahato rāgo pahīno, atthi tassa paravitāraṇā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sadhammakusalassa Arahato doso pahīno, moho pahīno—pe—anottappaṃ pahīnaṃ, atthi tassa paravitāraṇā ti?

Āmantā.

Paradhammakusalassa Arahato anottappaṃ pahīnaṃ, atthi tassa paravitāraṇā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

11. Sadhammakusalassa Arahato rāgappahānāya maggo bhāvito—pe—bojjhaṅgā bhāvitā, atthi tassa paravitāraṇā ti?

Āmantā.

Paradhammakusalassa Arahato rāgappahānāya maggo bhāvito—pe—bojjhaṅgā bhāvitā, atthi tassa paravitāraṇā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sadhammakusalassa Arahato dosappahānāya—pe—anottappappahānāya maggo bhāvito—pe—bojjhaṅgā bhāvitā, atthi tassa paravitāraṇā ti?

Āmantā.

Paradhammakusalassa Arahato anottappappahānāya bojjhaṅgā bhāvitā, atthi tassa paravitāraṇā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

12. Sadhammakusalo Arahā vitarāgo vītadoso vītamoho—pe—sacchikātabbaṃ sacchikataṃ, atthi tassa paravitāraṇā ti?

Āmantā.

Paradhammakusalo Arahā vitarāgo—pe—sacchikātabbaṃ sacchikataṃ, atthi tassa paravitāraṇā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

13. Paraddhammakusalassa Arahato rāgo pahīno, n'atthi tassa paravitāraṇā ti?

Āmantā.

Sadhammakusalassa Arahato rāgo pahīno, n'atthi tassa paravitāraṇā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paraddhammakusalassa Arahato doso pahīno—pe—
anottappaṃ pahīnaṃ, n'atthi tassa paravitāraṇā ti?

Āmantā.

Sadhammakusalassa Arahato doso pahīno—pe—
anottappaṃ pahīnaṃ, n'atthi tassa paravitāraṇā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

14. Paraddhammakusalassa Arahato rāgappahānāya maggo bhāvito—pe—bojjhaṅgā bhāvitā—pe—
anottappappahānāya maggo bhāvito—pe—bojjhaṅgā bhāvitā, n'atthi tassa paravitāraṇā ti?

Āmantā.

Sadhammakusalassa Arahato anottappappahānāya bojjhaṅgā bhāvitā, n'atthi tassa paravitāraṇā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paraddhammakusalassa Arahā vitarāgo vītaḍḍho vītamoho—pe—
sacchikātabbaṃ sacchikataṃ, n'atthi tassa paravitāraṇā ti?

Āmantā.

Sadhammakusalassa Arahā vitarāgo—pe—sacchikātabbaṃ
sacchikataṃ, n'atthi tassa paravitāraṇā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

15. Atthi Arahato paravitāraṇā ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Jānatvāhaṃ Bhikkhave passato āsavānaṃ khayam vadāmi, no ajānato no apassato. Kiṃ ca Bhikkhave jānato kiṃ passato āsavānaṃ khayam hoti? Iti rūpaṃ, iti rūpassa samudayo, iti rūpassa atthaṅgamo; iti vedanā—pe—iti saññā—pe—iti saṃkhārā—pe—iti viññāṇaṃ, iti viññāṇassa samudayo, iti viññāṇassa atthaṅgamo ti. Evaṃ kho Bhikkhave jānato evaṃ passato āsavānaṃ khayam hotīti.” Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “ Atthi Arahato paravitāraṇā ti.”

16. Atthi Arahato paravitāraṇā ti.

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“ Jānatvāhaṃ Bhikkhave passato āsavānaṃ khayaṃ vadāmi, no ajānato no apassato. Kiṃ ca Bhikkhave jānato kiṃ passato āsavānaṃ khayō hoti? Idaṃ dukkhaṃ ti Bhikkhave jānato passato āsavānaṃ khayō hoti, ayaṃ dukkhasamudayo ti jānato passato āsavānaṃ khayō hoti, ayaṃ dukkhanirodho ti jānato passato āsavānaṃ khayō hoti, ayaṃ dukkhanirodhagāminīpaṭipadā ti jānato passato āsavānaṃ khayō hoti. Evaṃ kho Bhikkhave jānato evaṃ passato āsavānaṃ khayō hotīti.” Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “ Atthi Arahato paravitāraṇā ti.”

17. Atthi Arahato paravitāraṇā ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“ Sabbaṃ Bhikkhave anabhijānaṃ aparijānaṃ avirājayamaṃ appajahaṃ abhabbo dukkhakkhāyāya. Sabbañ ca kho Bhikkhave abhijānaṃ parijānaṃ virājayamaṃ pajahaṃ bhabbo dukkhakkhāyāyāti.” Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “ Atthi Arahato paravitāraṇā ti.”

18. Atthi Arahato paravitāraṇā ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

Sahā v’assa dassanasampadāya
Tayas su dhammā jahitā bhavanti
Sakkāyadiṭṭhi vicikicchitañ ca
Sīlabbataṃ vāpi yad atthi kiñci,
Catūh’ apāyehi ca vippamutto
Cha cābhiṭṭhānāni abhabbo kātun ti.”

Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Atthi Arahato paravitāraṇā ti.”

19. Atthi Arahato paravitāraṇā ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Yasmim Bhikkhave sama-ye ariyasāvakaṃ virajaṃ vītamalaṃ dhammacakkhuṃ udapādi, ‘yaṃ kiñci samudaya-dhammaṃ sabbaṃ taṃ nirodhadhammaṃ ti,’ saha dassanuppādā Bhikkhave ariyasāvakaṃ tīṇi saññojanāni pahiyanti, sakkāyaditṭhi vicikicchā silabbataparāmāso ti.” Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Atthi Arahato paravitāraṇā ti.”

20. Atthi Arahato paravitāraṇā ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

“Nāhaṃ ¹ gamissāmi pamocanāya ²
Kathaṃkathim Dhotaka kañci ³ loke,
Dhammaṃ ca seṭṭhaṃ abhijānamāno
Evaṃ tuvaṃ ⁴ oghaṃ imaṃ taresiti.”

Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Atthi Arahato paravitāraṇā ti.”

21. Na vattabbaṃ “Atthi Arahato paravitāraṇā ti”?

Āmantā.

Nanu Arahato iṭṭhipurisānaṃ nāmagottaṃ pare vitāreyyūṃ, maggāmaggaṃ pare vitāreyyūṃ, tiṇakaṭṭhavanappatīnaṃ nāmaṃ pare vitāreyyūṃ ti?

Āmantā.

Hañci Arahato iṭṭhipurisānaṃ nāmagottaṃ pare vitāreyyūṃ, maggāmaggaṃ pare vitāreyyūṃ, tiṇakaṭṭhava-

¹ nā paraṃ, P.S.S₂.

² pamojanāya, P.S₂.

³ Kathaṃ kathī kenaka kiñci, M.

⁴ duvaṃ, S₂; dhuvaṃ, P.

nappatīnaṃ nāmaṃ pare vitāreyyūṃ, tena vata re vattabbe
“Atthi Arahato paravitāraṇā ti.”

22. Arahato iṭṭhipurisānaṃ nāmagottaṃ pare vitārey-
yūṃ, maggāmaggaṃ pare vitāreyyūṃ, tiṇakāṭṭhavanappa-
tīnaṃ nāmaṃ pare vitāreyyūṃ, atthi Arahato paravitā-
raṇā ti?

Āmantā.

Arahato sotāpattiphalāṃ vā sakadāgāmiphalaṃ vā anā-
gāmiphalaṃ vā arahattaṃ vā pare vitāreyyūṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paravitāraṇakathā

II. 5.

1. Samāpannassa atthi vacībhedo ti?

Āmantā.

Sabbattha¹ samāpannānaṃ atthi vacībhedo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Samāpannassa atthi vacībhedo ti?

Āmantā.

Sabbadā samāpannānaṃ atthi vacībhedo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Samāpannassa atthi vacībhedo ti?

Āmantā.

Sabbesaṃ samāpannānaṃ atthi vacībhedo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Samāpannassa atthi vacībhedo ti?

Āmantā.

Sabbasamāpattīsu atthi vacībhedo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Samāpannassa atthi vacībhedo ti?

Āmantā.

Samāpannassa atthi kāyabhedo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

¹ Sabbatta, P.

Samāpannassa n'atthi kāyabhedo ti ?

Āmantā.

Samāpannassa n'atthi vacībhedo ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Samāpannassa atthi vācā, atthi vacībhedo ti ?

Āmantā.

Samāpannassa atthi kāyo, atthi kāyabhedo ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Samāpannassa atthi kāyo, n'atthi kāyabhedo ti ?

Āmantā.

Samāpannassa atthi vācā, n'atthi vacībhedo ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Dukkhan ti jānanto dukkhan ti vācaṃ bhāsātīti ?

Āmantā.

Samudayo ti jānanto samudayo ti vācaṃ bhāsātīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dukkhan ti jānanto dukkhan ti vācaṃ bhāsātīti ?

Āmantā.

Nirodho ti jānanto nirodho ti vācaṃ bhāsātīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dukkhan ti jānanto dukkhan ti vācaṃ bhāsātīti ?

Āmantā.

Maggo ti jānanto maggo ti vācaṃ bhāsātīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Samudayo ti jānanto na ca samudayo ti vācaṃ bhāsātīti ?

Āmantā.

Dukkhan ti jānanto na ca dukkhan ti vācaṃ bhāsātīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nirodho ti jānanto na ca nirodho ti vācaṃ bhāsātīti ?

Āmantā.

Dukkhan ti jānanto na ca dukkhan ti vācaṃ bhāsātīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Maggo ti jānanto na ca maggo ti vācaṃ bhāsātīti ?

Āmantā.

Dukkhan ti jānanto na ca dukkhan ti vācaṃ bhāsātīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Samāpannassa atthi vacībhedo ti ?

Āmantā.

Ñāṇaṃ kiṃgocaraṇaṃ ti?

Ñāṇaṃ saccagocaraṇaṃ ti.

Sotaṃ saccagocaraṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Samāpannassa atthi vacībhedo ti?

Āmantā.

Sotaṃ kiṃgocaraṇaṃ ti?

Sotaṃ saddagocaraṇaṃ ti.

Ñāṇaṃ saddagocaraṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Samāpannassa atthi vacībhedo, ñāṇaṃ saccagocaraṇaṃ, sotaṃ saddagocaraṇaṃ ti?

Āmantā.

Hañci ñāṇaṃ saccagocaraṇaṃ, sotaṃ saddagocaraṇaṃ, no vata re vattabbe “Samāpannassa atthi vacībhedo ti.”

Samāpannassa atthi vacībhedo, ñāṇaṃ saccagocaraṇaṃ, sotaṃ saddagocaraṇaṃ ti?

Āmantā.

Dvinnāṃ phassānaṃ dvinnāṃ vedanānaṃ dvinnāṃ saññānaṃ dvinnāṃ cetanānaṃ dvinnāṃ cittānaṃ samodhānaṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

8. Samāpannassa atthi vacībhedo ti?

Āmantā.

Paṭhavikasiṇaṃ samāpattiṃ¹ samāpannassa atthi vacībhedo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Samāpannassa atthi vacībhedo ti?

Āmantā.

Āpokasiṇaṃ—pe—tejokasiṇaṃ, vāyokasiṇaṃ, nilakasiṇaṃ, pītakasiṇaṃ, lohītakasiṇaṃ, odātakasiṇaṃ samāpattiṃ—pe—ākāsānañcāyatanaṃ, viññāṇañcāyatanaṃ, ākiñcaññāyatanaṃ — pe — nevasaññānāsaññāyatanaṃ samāpannassa atthi vacībhedo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

¹ Paṭhavikasinasamāpatti^o, P.S.2.

9. Paṭhavīkaṣiṇaṃ samāpattiṃ samāpannassa n'atthi vacībhedo ti?

Āmantā.

Hañci paṭhavīkaṣiṇaṃ samāpattiṃ samāpannassa n'atthi vacībhedo, no vata re vattabbe "Samāpannassa atthi vacībhedo ti."

Āpokasiṇaṃ — pe — odātakasiṇaṃ samāpattiṃ — pe — ākāsaṇāñcāyatanam, viññāṇaṇcāyatanam, ākiñcaññāyatanam — pe — nevaṣaṇñānāsaṇñāyatanam samāpannassa n'atthi vacībhedo ti?

Āmantā.

Hañci nevaṣaṇñānāsaṇñāyatanam samāpannassa n'atthi vacībhedo, no vata re vattabbe "Samāpannassa atthi vacībhedo ti."

10. Samāpannassa atthi vacībhedo ti?

Āmantā.

Lokiyam samāpattiṃ samāpannassa atthi vacībhedo ti?

Na h'evaṃ vattabbe — pe —

Samāpannassa atthi vacībhedo ti?

Āmantā.

Lokiyam paṭhamam jhānam samāpannassa atthi vacībhedo ti?

Na h'evaṃ vattabbe — pe —

Samāpannassa atthi vacībhedo ti?

Āmantā.

Lokiyam dutiyam jhānam — pe — tatiyam jhānam — pe — catuttham jhānam samāpannassa atthi vacībhedo ti?

Na h'evaṃ vattabbe — pe —

11. Lokiyam samāpattiṃ samāpannassa n'atthi vacībhedo ti?

Āmantā.

Hañci lokiyam samāpattiṃ samāpannassa n'atthi vacībhedo, no vata re vattabbe "Samāpannassa atthi vacībhedo ti."

Lokiyam paṭhamam jhānam¹ samāpannassa n'atthi vacībhedo ti?

¹ paṭhamajjhānam, P.S.S₂.

Āmantā.

Hañci lokiyaṃ paṭhamam jhānaṃ samāpannassa n'atthi vacībhedo, no vata re vattabbe "Samāpannassa atthi vacībhedo ti."

Lokiyaṃ dutiyaṃ—pe—catuttham jhānaṃ samāpannassa n'atthi vacībhedo ti?

Āmantā.

Hañci lokiyaṃ dutiyaṃ—pe—catuttham jhānaṃ samāpannassa n'atthi vacībhedo, no vata re vattabbe "Samāpannassa atthi vacībhedo ti."

12. Lokuttaram paṭhamam jhānaṃ samāpannassa atthi vacībhedo ti?

Āmantā.

Lokiyaṃ paṭhamam jhānaṃ samāpannassa atthi vacībhedo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Lokuttaram paṭhamam jhānaṃ samāpannassa atthi vacībhedo ti?

Āmantā.

Lokiyaṃ dutiyaṃ — pe — tatiyaṃ — pe — catuttham jhānaṃ samāpannassa atthi vacībhedo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Lokiyaṃ paṭhamam jhānaṃ samāpannassa n'atthi vacībhedo ti?

Āmantā.

Lokuttaram paṭhamam jhānaṃ samāpannassa n'atthi vacībhedo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Lokiyaṃ dutiyaṃ—pe—catuttham jhānaṃ samāpannassa n'atthi vacībhedo ti?

Āmantā.

Lokuttaram paṭhamam jhānaṃ samāpannassa n'atthi vacībhedo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

13. Lokuttaram paṭhamam jhānaṃ samāpannassa atthi vacībhedo ti?

Āmantā.

Lokuttaram dutiyaṃ jhānaṃ samāpannassa atthi vacībhedo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Lokuttaram paṭhamam jhānaṃ samāpannassa atthi vacībhedo ti?

Āmantā.

Lokuttaram tatiyaṃ—pe—catuttham jhānaṃ samāpannassa atthi vacībhedo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Lokuttaram dutiyaṃ jhānaṃ samāpannassa n'atthi vacībhedo ti?

Āmantā.

Lokuttaram paṭhamam jhānaṃ samāpannassa n'atthi vacībhedo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Lokuttaram tatiyaṃ—pe—catuttham jhānaṃ samāpannassa n'atthi vacībhedo ti?

Āmantā.

Lokuttaram paṭhamam jhānaṃ samāpannassa n'atthi vacībhedo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

14. Na vattabbaṃ “Samāpannassa atthi vacībhedo ti”?

Āmantā.

Nanu vitakkavicārā vacīsaṃkhārā vuttā Bhagavatā, paṭhamam jhānaṃ samāpannassa atthi vitakkavicārā ti?

Āmantā.

Hañci vitakkavicārā vacīsaṃkhārā vuttā Bhagavatā, paṭhamam jhānaṃ samāpannassa atthi vitakkavicārā, tena vata re vattabbe “Samāpannassa atthi vacībhedo ti.”

15. Vitakkavicārā vacīsaṃkhārā vuttā Bhagavatā, paṭhamam jhānaṃ samāpannassa atthi vitakkavicārā, atthi tassa vacībhedo ti?

Āmantā.

Paṭhavīkaṣiṇam paṭhamam jhānaṃ samāpannassa atthi vitakkavicārā, atthi tassa vacībhedo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vitakkavicārā vacīsaṃkhārā vuttā Bhagavatā, paṭhamam jhānaṃ samāpannassa atthi vitakkavicārā, atthi tassa vacībhedo ti?

Āmantā.

Āpokasiṇaṃ—pe—tejokasiṇaṃ, vāyokasiṇaṃ, nilakasiṇaṃ, pītakasiṇaṃ, lohitakasiṇaṃ—pe—odātakasiṇaṃ paṭhamam jhānaṃ samāpannassa atthi vitakkavicārā, atthi tassa vacībhedo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

16. Na vattabbam “Samāpannassa atthi vacībhedo ti”?

Āmantā.

Nanu vitakkasamuṭṭhānā¹ vācā vuttā Bhagavatā, paṭhamam jhānaṃ samāpannassa atthi vitakkavicārā ti?

Āmantā.

Hañci vitakkasamuṭṭhānā vācā vuttā Bhagavatā, paṭhamam jhānaṃ samāpannassa atthi vitakkavicārā, tena vata re vattabbe “Samāpannassa atthi vacībhedo ti.”

17. Vitakkasamuṭṭhānā vācā vuttā Bhagavatā, paṭhamam jhānaṃ samāpannassa atthi vitakkavicārā, atthi tassa vacībhedo ti?

Āmantā.

Saññāsamuṭṭhānā vācā vuttā Bhagavatā, dutiyam jhānaṃ samāpannassa atthi saññā, atthi tassa vitakkavicārā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vitakkasamuṭṭhānā vācā vuttā Bhagavatā, paṭhamam jhānaṃ samāpannassa atthi vitakkavicārā, atthi tassa vacībhedo ti?

Āmantā.

Saññāsamuṭṭhānā vācā vuttā Bhagavatā, tatiyam jhānaṃ—pe—catuttham jhānaṃ, ākāsānañcāyatanam, viññānañcāyatanam, ākiñcaññāyatanam samāpannassa atthi saññā, atthi tassa vitakkavicārā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

18. Samāpannassa atthi vacībhedo ti?

Āmantā.

Nanu “paṭhamam jhānaṃ samāpannassa vācā niruddhā hotīti,” atth'eva suttanto ti?

¹ °samuṭṭhānā, P.S.

Āmantā.

Hañci “paṭhamam jhānam samāpannassa vācā niruddhā hotīti,” atth’eva suttanto, no vata re vattabbe “Samāpannassa atthi vacībhedo ti.”

19. “Paṭhamam jhānam samāpannassa vācā niruddhā hotīti,” atth’eva suttanto ti, atthi tassa vacībhedo ti?

Āmantā.

“Dutiyam jhānam samāpannassa vitakkavicārā niruddhā hontīti,” atth’eva suttanto ti, atthi tassa vitakkavicārā ti?

Na h’evam vattabbe—pe—

“Paṭhamam jhānam samāpannassa vācā niruddhā hotīti,” atth’eva suttanto ti, atthi tassa vacībhedo ti?

Āmantā.

“Tatīyam jhānam samāpannassa pīti¹ niruddhā hoti—pe—catuttham jhānam samāpannassa assāsapassāsā niruddhā honti, ākāsānañcāyatanam samāpannassa rūpa-saññā niruddhā hoti, viññāṇañcāyatanam samāpannassa ākāsānañcāyatana-saññā niruddhā hoti, ākiñcaññāyatanam samāpannassa viññāṇañcāyatana-saññā niruddhā hoti—pe—nevasaññānāsaññāyatanam samāpannassa ākiñcaññāyatana-saññā niruddhā hoti, saññāvedayitanirodham samāpannassa saññā ca vedanā ca niruddhā hontīti,” atth’eva suttanto ti, atthi tassa saññā ca vedanā cāti?

Na h’evam vattabbe—pe—

20. Na vattabbam “Samāpannassa atthi vacībhedo ti”?

Āmantā.

Nanu paṭhamassa jhānassa saddo kaṇṭhako² vutto Bhagavatā ti?

Āmantā.

Hañci paṭhamassa jhānassa saddo kaṇṭhako vutto Bhagavatā, tena vata re vattabbe “Samāpannassa atthi vacībhedo ti.”

21. Paṭhamassa jhānassa saddo kaṇṭhako vutto Bhagavatā ti, samāpannassa atthi vacībhedo ti?

Āmantā.

¹ piti, M.

² kaṇṭhako, P.; kandako, S₂.

Dutiyassa jhānassa vitakkavicārā kaṇṭhako vuttā Bhagavatā—pe—tatiyassa jhānassa pīti kaṇṭhako vuttā Bhagavatā—pe—catutthassa jhānassa assāsapassāsā kaṇṭhako vuttā Bhagavatā, ākāsānañcāyatanam samāpannassa rūpasaññā kaṇṭhako vuttā Bhagavatā, viññāṇaṇcāyatanam samāpannassa ākāsānañcāyatanasaññā kaṇṭhako vuttā Bhagavatā, ākiñcaññāyatanam samāpannassa viññāṇaṇcāyatanasaññā kaṇṭhako vuttā Bhagavatā, nevasaññānāsaññāyatanam samāpannassa ākiñcaññāyatanasaññā kaṇṭhako vuttā Bhagavatā—pe—saññāvedayitanirodham samāpannassa saññā ca vedanā ca kaṇṭhako vuttā Bhagavatā, atthi tassa saññā ca vedanā cāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

22. Na vattabham “Samāpannassa atthi vacībhedo ti”?

Āmantā.

Nanu vuttam Bhagavatā—“Sikhissa Ānanda Bhagavato Arahato Sammāsambuddhassa abhibhū nāma sāvako brahmaloke ṭhito sahasailokadhātuṃ¹ sarena viññāpesi.

Ārabbhatha nikkamatha

Yuñjatha² Buddhasāsane,

Dhunātha maccuno senam

Naḷagāraṃ³ va kuñjaro.

Yo imasmiṃ dhammavinaye

Appamatto viharissati,

Pahāya⁴ jātisaṃsāraṃ

Dukkhass'antaṃ karissatīti.”

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi samāpannassa atthi vacībhedo ti.

V a c i b h e d a k a t h ā.

II. 6.

1. Dukkāhāro maggaṅgaṃ⁵ maggapariyāpannan ti?

¹ dasasahassi°, M.

² yuñcatha, P.

³ naḷagāraṃ, P.S.

⁴ pahāti, P.S.

⁵ maggaṃ, P.

Āmantā.

Ye keci “dukkhan ti” vācaṃ bhāsanti, sabbe te maggaṃ bhāventīti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Ye keci “dukkhan ti” vācaṃ bhāsanti, sabbe te maggaṃ bhāventīti?

Āmantā.

Bālaputhujanā “dukkhan ti” vācaṃ bhāsanti, bālaputhujanā maggaṃ bhāventīti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Mātughātakā — pe — pitughātakā, arahantaghātakā, rūhiruppādakā¹ — pe — saṃghabhedakā “dukkhan ti” vācaṃ bhāsanti, saṃghabhedakā maggaṃ bhāventīti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

D u k k h ā h ā r a k a t h ā.

II. 7.

1. Ekaṃ cittaṃ divasaṃ tiṭṭhatīti?

Āmantā.

Upaḍḍhadivaso uppādakkhaṇo,² upaḍḍhadivaso vayakkhaṇo ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Ekaṃ cittaṃ dve divase tiṭṭhatīti?

Āmantā.

Divaso uppādakkhaṇo, divaso vayakkhaṇo ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Ekaṃ cittaṃ cattāro divase tiṭṭhati—pe—atṭha divase tiṭṭhati, dasa divase tiṭṭhati, vīsati divase tiṭṭhati, māsaṃ tiṭṭhati, dve māse tiṭṭhati, cattāro māse tiṭṭhati, atṭha māse tiṭṭhati, dasa māse tiṭṭhati, saṃvaccharaṃ tiṭṭhati, dve vassāni tiṭṭhati, cattāri vassāni tiṭṭhati, atṭha vassāni tiṭṭhati, dasa vassāni tiṭṭhati, vīsati vassāni tiṭṭhati, tiṃsa vassāni tiṭṭhati, cattārīsa vassāni tiṭṭhati, paññāsa vassāni tiṭṭhati, vassasataṃ tiṭṭhati, dve vassa-

¹ lohituppādakā, M.

² °khaṇe, P.

satāni tiṭṭhati, cattāri vassasatāni tiṭṭhati, pañca vassasatāni tiṭṭhati, vassasahassam tiṭṭhati, dve vassasahassāni tiṭṭhati, cattāri vassasahassāni tiṭṭhati, atṭha vassasahassāni tiṭṭhati, soḷasa vassasahassāni tiṭṭhati, kappam tiṭṭhati, dve kappe tiṭṭhati, atṭha kappe tiṭṭhati, soḷasa kappe tiṭṭhati, battimsa kappe tiṭṭhati, catusatṭhī kappe tiṭṭhati, pañca kappasatāni tiṭṭhati, kappasahassam tiṭṭhati, dve kappasahassāni tiṭṭhati, atṭha kappasahassāni tiṭṭhati, soḷasa kappasahassāni tiṭṭhati, vīsati kappasahassāni tiṭṭhati, cattārīsa kappasahassāni tiṭṭhati, satṭhikappasahassāni tiṭṭhati,—pe—caturāsīti vassaahassāni tiṭṭhatīti ?

Āmantā.

Dve cattārīsa kappasahassāni uppādakkhaṇo, dve cattārīsa kappasahassāni vayakkhaṇo ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Ekam cittam divasaṃ tiṭṭhatīti ?

Āmantā.

Atth'aññe dhammā ekāhaṃ bahu pi ¹ uppajjitvā nirujjhantīti ?

Āmantā.

Te dhammā cittena lahuparivattā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Te dhammā cittena lahuparivattā ti ?

Āmantā.

Nanu vuttam Bhagavatā—“Nāhaṃ Bhikkhave aññaṃ ekam dhammaṃ pi samanupassāmi evaṃ lahuparivattaṃ yathayidaṃ ² cittam. Yāvañ c'idaṃ Bhikkhave upamā pi na sukarā yāva lahuparivattaṃ cittan ti.” Atth'eva suttanto ti ?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Te dhammā cittena lahuparivattā ti.”

3. Te dhammā cittena lahuparivattā ti ?

Āmantā.

Nanu vuttam Bhagavatā—“Seyyathāpi Bhikkhave

¹ bahuppi, M.   ² M. inserts bhikkhave after yathayidaṃ.

makkaṭo¹ araññe pavane caramāno sākhaṃ gaṇhāti, taṃ muñcitvā aññaṃ gaṇhāti, taṃ muñcitvā aññaṃ gaṇhāti, evameva kho Bhikkhave yadidaṃ vuccati “cittaṃ iti pi,” “mano iti pi,” “viññāṇaṃ iti pi,” taṃ rattiyā ca divasassa ca aññad eva uppajjati, aññaṃ nirujjhatīti.” Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Te dhammā cittena lahupari-vattā ti.”

4. Ekam cittaṃ divasaṃ tiṭṭhatīti?

Āmantā.

Cakkhuviññāṇaṃ divasaṃ tiṭṭhatīti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Sotaviññāṇaṃ—pe—ghānaviññāṇaṃ, jivhāviññāṇaṃ, kāyaviññāṇaṃ, akusalaṃ cittaṃ, rāgasahagataṃ dosasahagataṃ mohasahagataṃ mānasahagataṃ diṭṭhisahagataṃ vicikicchāsahagataṃ thīnasahagataṃ uddhaccasahagataṃ ahirikasahagataṃ anottappasahagataṃ cittaṃ divasaṃ tiṭṭhatīti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

5. Ekam cittaṃ divasaṃ tiṭṭhatīti?

Āmantā.

Yen’eva cittena cakkhunā rūpaṃ passati, ten’eva cittena sotena saddaṃ suṇāti—pe—ghānena gandhaṃ ghāyati, jivhāya rasaṃ sāyati, kāyena phoṭṭhabbaṃ phusati—pe—manasā dhammaṃ vijānāti—pe—yen’eva cittena manasā dhammaṃ vijānāti, ten’eva cittena cakkhunā rūpaṃ passati—pe—sotena saddaṃ suṇāti, ghānena gandhaṃ ghāyati, jivhāya rasaṃ sāyati, kāyena phoṭṭhabbaṃ phusatīti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

6. Ekam cittaṃ divasaṃ tiṭṭhatīti?

Āmantā.

Yen’eva cittena abhikkamati ten’eva cittena paṭikkamati, yen’eva cittena paṭikkamati ten’eva cittena abhikkamati, yen’eva cittena āloketi ten’eva cittena viloketi,

¹ maggato, P.S.

yen'eva cittena viloketi ten'eva cittena āloketi, yen'eva cittena sammīñjeti¹ ten'eva cittena pasāreti, yen'eva cittena pasāreti ten'eva cittena sammīñjetīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Ākāsānañcāyatanūpagānaṃ devānaṃ ekaṃ cittaṃ yāvatāyukaṃ tiṭṭhatīti?

Āmantā.

Manussānaṃ ekaṃ cittaṃ yāvatāyukaṃ tiṭṭhatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Ākāsānañcāyatanūpagānaṃ devānaṃ ekaṃ cittaṃ yāvatāyukaṃ tiṭṭhatīti?

Āmantā.

Cātummahārājikānaṃ devānaṃ—pe—Tāvatiṃsānaṃ devānaṃ, Yāmānaṃ devānaṃ, Tusitānaṃ devānaṃ, Nimmānaratīnaṃ devānaṃ, Paranimmitavasavattīnaṃ devānaṃ, Brahmaṃpārisajjānaṃ devānaṃ, Brahmaṃparohitānaṃ devānaṃ, Mahābrahmānaṃ devānaṃ, Parittābhānaṃ devānaṃ, Appamaññābhānaṃ devānaṃ, Ābhassārānaṃ devānaṃ, Parittasubhānaṃ devānaṃ, Appamaññasubhānaṃ devānaṃ, Subhakiñṇānaṃ devānaṃ, Vehapphalānaṃ devānaṃ, Avihānaṃ devānaṃ, Atappānaṃ devānaṃ, Sudassānaṃ devānaṃ, Sudassīnaṃ devānaṃ—pe—Akaniṭṭhānaṃ devānaṃ ekaṃ cittaṃ yāvatāyukaṃ tiṭṭhatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

8. Ākāsānañcāyatanūpagānaṃ devānaṃ vīsati kappasahassāni āyuppamaṇaṃ, ākāsānañcāyatanūpagānaṃ devānaṃ ekaṃ cittaṃ vīsati kappasahassāni tiṭṭhatīti?

Āmantā.

Manussānaṃ vassasataṃ āyuppamaṇaṃ, manussānaṃ ekaṃ cittaṃ vassasataṃ tiṭṭhatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Ākāsānañcāyatanūpagānaṃ devānaṃ vīsati kappasahassāni āyuppamaṇaṃ, ākāsānañcāyatanūpagānaṃ devānaṃ ekaṃ cittaṃ vīsati kappasahassāni tiṭṭhatīti?

Āmantā.

¹ āsamiñjeti, P.

Cātummahārājikānaṃ devānaṃ pañca vassasatāni āyup-
pamānaṃ, cātummahārājikānaṃ devānaṃ ekaṃ cittaṃ
pañca vassasatāni tiṭṭhati—pe—vassasahassaṃ tiṭṭhati,
dve vassasahassāni tiṭṭhati, cattāri vassasahassāni tiṭṭhati,
aṭṭha vassasahassāni tiṭṭhati, soḷasa vassasahassāni tiṭ-
ṭhati, kappassa tatiyabhāgaṃ tiṭṭhati, upaḍḍhakappaṃ
tiṭṭhati, ekaṃ kappam tiṭṭhati, dve kappe tiṭṭhati, cattāro
kappe tiṭṭhati, aṭṭha kappe tiṭṭhati, soḷasa kappe tiṭṭhati,
battimsa kappe tiṭṭhati, catusatthi kappe tiṭṭhati, pañca
kappasatāni tiṭṭhati, kappasahassaṃ tiṭṭhati, dve kappas-
sahassāni tiṭṭhati, cattāri kappasahassāni tiṭṭhati, aṭṭha
kappasahassāni tiṭṭhati—pe—Akanitṭhagānaṃ devānaṃ
soḷasa kappasahassāni āyuppamānaṃ, Akanitṭhagānaṃ
devānaṃ ekaṃ cittaṃ soḷasa kappasahassāni tiṭṭhatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

9. Ākāsānañcāyatanūpagānaṃ devānaṃ cittaṃ muhut-
taṃ muhuttaṃ uppajjati, muhuttaṃ muhuttaṃ nirujjha-
tīti?

Āmantā.

Ākāsānañcāyatanūpagā devā muhuttaṃ muhuttaṃ
cavanti, muhuttaṃ muhuttaṃ uppajjantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

10. Ākāsānañcāyatanūpagānaṃ devānaṃ ekaṃ cittaṃ
yāvatāyukaṃ tiṭṭhatīti?

Āmantā.

Ākāsānañcāyatanūpagā devā yen'eva cittaṃ uppajjanti,
ten'eva cittaṃ cavantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cittaṭṭhikathā.

II. 8.

1. Sabbe saṅkhārā anodhikatvā¹ kukkuḷā ti?

Āmantā.

Nanu atthi sukhā vedanā, kāyikaṃ sukhaṃ, cetasikaṃ

¹ anodhiṃ katvā, M.

sukhaṃ, dibbaṃ sukhaṃ, mānusaṃ sukhaṃ, lābha-sukhaṃ, sakkārasukhaṃ, yānasukhaṃ, sayanasukhaṃ, issariyasukhaṃ, adhipaccasukhaṃ, gīhisukhaṃ, sāmāñña-sukhaṃ, sāsavaṃ sukhaṃ, anāsavaṃ sukhaṃ, upadhi-sukhaṃ, nirupadhisukhaṃ, sāmisaṃ sukhaṃ, nisāmisaṃ sukhaṃ, sappītikaṃ sukhaṃ, nippītikaṃ sukhaṃ, jhāna-sukhaṃ, vimuttasukhaṃ, kāmasukhaṃ, nekkhammasukhaṃ, pavivekasukhaṃ, upasamasukhaṃ, sambodhisukhaṃ ti?

Āmantā.

Hañci atthi sukhā vedanā—pe—sambodhisukhaṃ, no vata re vattabbe “Sabbe saṃkhārā anodhikatvā kukkulā ti.”

2. Na vattabbaṃ “Sabbe saṃkhārā anodhikatvā kukkulā ti”?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Sabbam Bhikkhave ādittaṃ. Kiñ ca Bhikkhave sabbam ādittaṃ? Cakkhum Bhikkhave ādittaṃ, rūpā ādittā, cakkhuviññāṇam ādittaṃ, cakkhusamphasso āditto, yaṃ p’idaṃ¹ cakkhusamphassapaccayā uppajjati vedayitaṃ sukhaṃ vā dukkhaṃ vā adukkhamasukhaṃ vā, taṃ pi ādittaṃ. Kena ādittaṃ?² Rāgagginā dosagginā mohagginā ādittaṃ, jātiyā jarāmarañena, sokehi paridevehi dukkhehi domanassehi upāyāsehi ādittan ti vadāmi. Sotaṃ ādittaṃ, saddā ādittā—pe—ghānaṃ ādittaṃ, gandhā ādittā—pe—jivhā ādittā, rasā ādittā—pe—kāyo āditto, phoṭṭhabbā ādittā—pe—mano āditto, dhammā ādittā, manoviññāṇam ādittaṃ, manosamphasso āditto, yaṃ p’idaṃ manosamphassapaccayā uppajjati vedayitaṃ sukhaṃ vā dukkhaṃ vā adukkhamasukhaṃ vā, taṃ pi ādittaṃ. Kena ādittaṃ? Rāgagginā dosagginā mohagginā ādittaṃ, jātiyā jarāmarañena, sokehi paridevehi dukkhehi domanassehi upāyāsehi ādittan ti vadāmīti.”

Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

¹ yam idaṃ, M.

² P.S.S.₂ omit Kena ādittaṃ.

Tena hi sabbe saṃkhārā anodhikatvā kukkuḷā ti.

3. Sabbe saṃkhārā anodhikatvā kukkuḷā ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Pañc’ime Bhikkhave kāmaguṇā. Katame pañca? Cakkhuviññeyyā rūpā iṭṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasamhitā rajanīyā, sota-viññeyyā saddā—pe—ghānaviññeyyā gandhā—pe—jivhā-viññeyyā rasā—pe—kāyaviññeyyā phoṭṭhabbā iṭṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasamhitā rajanīyā: ime kho Bhikkhave pañca kāmaguṇā ti.” Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Sabbe saṃkhārā anodhikatvā kukkuḷā ti.”

4. Na vattabbaṃ “Sabbe saṃkhārā anodhikatvā kukkuḷā ti”?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Lābhā vo¹ Bhikkhave, suladdhaṃ vo² Bhikkhave, khaṇo vo paṭividdho brahmacariyavāsāya. Diṭṭhā mayā Bhikkhave cha phassāyatānikā nāma nirayā, tattha yaṃ kiñci cakkhunā rūpaṃ passati, aniṭṭharūpaṃ nēva passati, no iṭṭharūpaṃ; akantarūpaṃ nēva passati, no kantarūpaṃ; amanāparūpaṃ nēva passati, no manāparūpaṃ: yaṃ kiñci sotena saddaṃ sunāti—pe—ghānena gandhaṃ ghāyati—pe—jivhāya rasaṃ sāyati—pe—kāyena phoṭṭhabbaṃ phusati—pe—manasā dhammaṃ vijānāti, aniṭṭharūpaṃ nēva vijānāti, no iṭṭharūpaṃ; akantarūpaṃ nēva vijānāti, no kantarūpaṃ; amanāparūpaṃ nēva vijānāti, no manāparūpan ti.” Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi sabbe saṃkhārā anodhikatvā kukkuḷā ti.

5. Sabbe saṃkhārā anodhikatvā kukkuḷā ti?

Āmantā.

Nānu vuttaṃ Bhagavatā—“Lābhā vo Bhikkhave, suladdhaṃ vo Bhikkhave, khaṇo vo paṭividdho brahmacariyavāsāya. Diṭṭhā mayā Bhikkhave cha phassāya-

¹ te, P.S₂.

² suladdhan to, P.

tanikā nāma saggā, tattha yaṃ kiñci cakkhunā rūpaṃ passati, iṭṭharūpaṃ ñeva passati, no aniṭṭharūpaṃ ; kantarūpaṃ ñeva passati, no akantarūpaṃ ; manāparūpaṃ ñeva passati, no amanāparūpaṃ : yaṃ kiñci sotena saddaṃ sunāti—pe—ghānena gandhaṃ ghāyati—pe—jivhāya rasaṃ sāyati—pe—kāyena phoṭṭhabbaṃ phusati—pe—manasā dhammaṃ vijānāti, iṭṭharūpaṃ ñeva vijānāti, no aniṭṭharūpaṃ ; kantarūpaṃ ñeva passati, no akantarūpaṃ ; manāparūpaṃ ñeva passati, no amanāparūpaṃ ti.” Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Sabbe saṃkhārā anodhikatvā kukkulā ti.”

6. Na vattabbaṃ “Sabbe saṃkhārā anodhikatvā kukkulā ti”?

Āmantā.

Nanu yad aniccaṃ taṃ dukkhaṃ vuttaṃ Bhagavatā, sabbe saṃkhārā aniccā ti?

Āmantā.

Hañci yad aniccaṃ taṃ dukkhaṃ vuttaṃ Bhagavatā, sabbe saṃkhārā aniccā, tena vata re vattabbe “Sabbe saṃkhārā anodhikatvā kukkulā ti.”

7. Sabbe saṃkhārā anodhikatvā kukkulā ti?

Āmantā.

Dānaṃ aniṭṭhaphalaṃ akantaphalaṃ amanuññaphalaṃ secanakaphalaṃ dukkhindriyaṃ¹ dukkhavīpākaṃ ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Sīlaṃ—pe—uposatho—pe—bhāvanā—pe—brahmācariyaṃ aniṭṭhaphalaṃ akantaphalaṃ amanuññaphalaṃ secanakaphalaṃ dukkhindriyaṃ dukkhavīpākaṃ ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Nanu dānaṃ iṭṭhaphalaṃ kantaphalaṃ manuññaphalaṃ asecanakaphalaṃ sukhindriyaṃ sukhavīpākaṃ ti?

Āmantā.

Hañci dānaṃ iṭṭhaphalaṃ kantaphalaṃ manuññaphalaṃ asecanakaphalaṃ sukhindriyaṃ sukhavīpākaṃ,

¹ dukkhudrayaṃ, M. always.

no vata re vattabbe “Sabbe saṃkhārā anodhikatvā kukkuḷā ti.”

Nanu sīlaṃ—pe—uposatho—pe—bhāvanā—pe—brahmacariyaṃ iṭṭhaphalaṃ kantaphalaṃ manuññaphalaṃ asecanakaphalaṃ sukhindriyaṃ sukhavipākaṃ ti?

Āmantā.

Hañci brahmacariyaṃ iṭṭhaphalaṃ kantaphalaṃ manuññaphalaṃ asecanakaphalaṃ sukhindriyaṃ sukhavipākaṃ, no vata re vattabbe “Sabbe saṃkhārā anodhikatvā kukkuḷā ti.”

8. Sabbe saṃkhārā anodhikatvā kukkuḷā ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

“Sukho viveko¹ tuṭṭhassa
Sutadhammaṣṣa passato
Abyāpajjhaṃ sukhaṃ loke
Pānabhūtesu saññamo.
Sukhā virāgatā loke
Kāmānaṃ samatikkamo
Asmimānassa yo vinayo
Etaṃ ve paramaṃ sukhaṃ.
Taṃ sukhena sukhaṃ pattāṃ
Accantaṃ sukhaṃ eva taṃ
Tisso vijjā anuppattā
Etaṃ ve² paramaṃ sukhaṃ ti.”

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Sabbe saṃkhārā anodhikatvā kukkuḷā ti.”

K u k k u ḷ a k a t h ā.

II. 9.

1. Anupubbābhisamayo ti?

Āmantā.

¹ vipāko, P.

² ce, P.

Anupubbenā sotāpattimaggam bhāvetīti ?

Na h'evam vattabbe—pe—

Anupubbenā sotāpattimaggam bhāvetīti ?

Āmantā.

Anupubbenā sotāpattiphalam sacchikarotīti ?

Na h'evam vattabbe—pe—

2. Anupubbābhisamayo ti ?

Amantā.

Anupubbenā sakadāgāmimaggam bhāvetīti ?

Na h'evam vattabbe—pe—

Anupubbenā sakadāgāmimaggam bhāvetīti ?

Āmantā.

Anupubbenā sakadāgāmiphalam sacchikarotīti ?

Na h'evam vattabbe—pe—

3. Anupubbābhisamayo ti ?

Āmantā.

Anupubbenā anāgāmimaggam bhāvetīti ?

Na h'evam vattabbe—pe—

Anupubbenā anāgāmimaggam bhāvetīti ?

Āmantā.

Anupubbenā anāgāmiphalam sacchikarotīti ?

Na h'evam vattabbe—pe—

4. Anupubbābhisamayo ti ?

Āmantā.

Anupubbenā arahattamaggam bhāvetīti ?

Na h'evam vattabbe—pe—

Anupubbenā arahattamaggam bhāvetīti ?

Āmantā.

Anupubbenā arahattaphalam sacchikarotīti ?

Na h'evam vattabbe—pe—

5. Sotāpattiphala-sacchikiriyāya paṭipanno puggalo dukhadassanena kiṃ jahatīti ?

Sakkāyaditṭhim vicikiccham sīlabbataparāmāsam tade-katṭhe ca kilese catubhāgam jahatīti.

Catubhāgam sotāpanno, catubhāgam na sotāpanno ; catubhāgam sotāpattiphalappatto paṭiladdho adhigato¹

¹ avikato, P.S₂.

sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusitvā¹ viharati, catubhāgaṃ na kāyena phusitvā viharati; catubhāgaṃ sattakkhattuparamo, kolaṃkolo, ekabīji,² Buddhhe aveccappasādena samannāgato, Dhamme—pe—Saṃghe—pe—ariyakantehi sīlehi samannāgato, catubhāgaṃ na ariyakantehi sīlehi samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Samudayadassanena—pe—nirodhadassanena—pe—maggadassanena kiṃ jahatīti?

Sakkāyaditṭhiṃ vicikicchāṃ silabbataparānāsaṃ tadekatṭhe ca kilese catubhāgaṃ jahatīti.

Catubhāgaṃ sotāpanno, catubhāgaṃ na sotāpanno; catubhāgaṃ sotāpattiphalappatto paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusitvā viharati, catubhāgaṃ na kāyena phusitvā viharati; catubhāgaṃ sattakkhattuparamo, kolaṃkolo, ekabīji, Buddhhe aveccappasādena samannāgato, Dhamme—pe—Saṃghe—pe—ariyakantehi sīlehi samannāgato, catubhāgaṃ na ariyakantehi sīlehi samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Sakadāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo dukkhadassanena kiṃ jahatīti?

Oḷārikaṃ kāmarāgaṃ oḷārikaṃ byāpādaṃ tadekatṭhe ca kilese catubhāgaṃ jahatīti.

Catubhāgaṃ sakadāgāmī, catubhāgaṃ na sakadāgāmī; catubhāgaṃ sakadāgāmiphalappatto paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusitvā viharati, catubhāgaṃ na kāyena phusitvā viharatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Samudayadassanena—pe—nirodhadassanena—pe—maggadassanena kiṃ jahatīti?

Oḷārikaṃ kāmarāgaṃ oḷārikaṃ byāpādaṃ tad ekatṭhe ca kilese catubhāgaṃ jahatīti.

Catubhāgaṃ sakadāgāmī, catubhāgaṃ na sakadāgāmī; catubhāgaṃ sakadāgāmiphalappatto paṭiladdho adhigato

¹ phussitvā, P.S.S₂.

² ekabīji, P.S₂.

sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusitvā viharati, catubhāgaṃ na kāyena phusitvā viharatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

8. Anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo dukkhadassanena kim jahatīti?

Aṇusahagataṃ kāmarāgaṃ aṇusahagataṃ byāpādaṃ tadekaṭṭhe ca kilese catubhāgaṃ jahatīti.

Catubhāgaṃ anāgāmī, catubhāgaṃ na anāgāmī; catubhāgaṃ anāgāmiphalapatto paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusitvā viharati, catubhāgaṃ na kāyena phusitvā viharati; catubhāgaṃ antarāparinibbāyī¹ — pe — upahaccaparinibbāyī — pe — asaṃkhāraparinibbāyī — pe — sasāṃkhāraparinibbāyī — pe — uddhamsoto akaniṭṭhagāmī, catubhāgaṃ na uddhamsoto na akaniṭṭhagāmī ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Samudayadassanena — pe — nirodhadassanena — pe — maggadassanena kim jahatīti?

Aṇusahagataṃ kāmarāgaṃ aṇusahagataṃ byāpādaṃ tadekaṭṭhe ca kilese catubhāgaṃ jahatīti.

Catubhāgaṃ anāgāmī, catubhāgaṃ na anāgāmī; catubhāgaṃ anāgāmiphalapatto paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusitvā viharati, catubhāgaṃ na kāyena phusitvā viharati; catubhāgaṃ antarāparinibbāyī — pe — upahaccaparinibbāyī — pe — asaṃkhāraparinibbāyī — pe — sasāṃkhāraparinibbāyī — pe — uddhamsoto akaniṭṭhagāmī, catubhāgaṃ na uddhamsoto na akaniṭṭhagāmī ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

9. Arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo dukkhadassanena kim jahatīti?

Rūparāgaṃ arūparāgaṃ mānaṃ uddhaccaṃ avijjaṃ tadekaṭṭhe ca kilese catubhāgaṃ jahatīti.

Catubhāgaṃ Arahā, catubhāgaṃ na Arahā; catubhāgaṃ arahattappatto paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusitvā viharati, catubhāgaṃ na

¹ °parinibbāyī, P.S.S₂.

kāyena phusivā viharati ; catubhāgaṃ vītarāgo vītadoso vītamoho katakaraṇīyo ohitabhāro anuppattasadattho parikkhīṇabhavasaññojano sammadaññā vimutto ukkhitapaligho samkiṇṇaparikho abbulhesiko niraggalo ariyo pannaddhajo pannabhāro visaññutto suvijitavijayo, dukkhan tassa pariññātaṃ, samudayo pahīno, nirodho sacchikato, maggo bhāvito, abhiññeyyaṃ abhiññātaṃ, pariññeyyaṃ pariññātaṃ, pahātappaṃ pahīnaṃ, bhāvetappaṃ bhāvitaṃ — pe — sacchikātabbaṃ sacchikataṃ, catubhāgaṃ sacchikātabbaṃ na sacchikatan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Samudayadassanena — pe — nirodhadassanena — pe — maggadassanena kim jahatīti ?

Rūparāgaṃ arūparāgaṃ mānaṃ uddhaccaṃ avijjaṃ tadekaṭṭhe ca kilese catubhāgaṃ jahatīti.

Catubhāgaṃ Arahā, catubhāgaṃ na Arahā ; catubhāgaṃ arahattappatto paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusivā viharati, catubhāgaṃ na kāyena phusivā viharati ; catubhāgaṃ vītarāgo vītadoso vītamoho katakaraṇīyo ohitabhāro anuppattasadattho parikkhīṇabhavasaññojano sammadaññā vimutto ukkhitapaligho samkiṇṇaparikho abbulhesiko niraggalo ariyo pannaddhajo pannabhāro visaññutto suvijitavijayo, dukkhan tassa pariññātaṃ, samudayo pahīno, nirodho sacchikato, maggo bhāvito, abhiññeyyaṃ abhiññātaṃ, pariññeyyaṃ pariññātaṃ, pahātappaṃ pahīnaṃ, bhāvetappaṃ bhāvitaṃ — pe — sacchikātabbaṃ sacchikataṃ, catubhāgaṃ sacchikātabbaṃ na sacchikatan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

10. Sotāpattiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo dukkhaṃ dakkhanto “ paṭipannako ti ” vattabbo ti ?

Āmantā.

Dukkhe diṭṭhe “ phale ṭhito ti ” vattabbo ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Samudayaṃ dakkhanto — pe — nirodhaṃ dakkhanto “ paṭipannako ti ” vattabbo ti ?

¹ vattabbako ti, P.

Āmantā.

Nirodhe diṭṭhe “ phale ṭhito ti ” vattabbo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

11. Sotāpattiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo maggaṃ dakkhanto “ paṭipannako ti ” vattabbo, magge diṭṭhe “ phale ṭhito ti ” vattabbo ti?

Āmantā.

Dukkhaṃ dakkhanto “ paṭipannako ti ” vattabbo, dukkhe diṭṭhe “ phale ṭhito ti ” vattabbo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Maggaṃ dakkhanto “ paṭipannako ti ” vattabbo, magge diṭṭhe “ phale ṭhito ti ” vattabbo ti?

Āmantā.

Samudayaṃ dakkhanto — pe — nirodhaṃ dakkhanto “ paṭipannako ti ” vattabbo, nirodhe diṭṭhe “ phale ṭhito ti ” vattabbo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

12. Sotāpattiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo dukkhaṃ dakkhanto “ paṭipannako ti ” vattabbo, dukkhe diṭṭhe na vattabbaṃ “ phale ṭhito ti ” vattabbo ti?

Āmantā.

Maggaṃ dakkhanto “ paṭipannako ti ” vattabbo, magge diṭṭhe na vattabbaṃ “ phale ṭhito ti ” vattabbo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Samudayaṃ dakkhanto — pe — nirodhaṃ dakkhanto “ paṭipannako ti ” vattabbo, nirodhe diṭṭhe na vattabbaṃ “ phale ṭhito ti ” vattabbo ti?

Āmantā.

Maggaṃ dakkhanto “ paṭipannako ti ” vattabbo, magge diṭṭhe na vattabbaṃ “ phale ṭhito ti ” vattabbo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

13. Sotāpattiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo dukkhaṃ dakkhanto “ paṭipannako ti ” vattabbo dukkhe diṭṭhe na vattabbaṃ “ phale ṭhito ti ” vattabbo ti?

Āmantā.

Niratthiyaṃ¹ dukkhadassanaṃ ti?

¹ nidattiyaṃ, M. ; niratṭhiyaṃ, P.S₂.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Samudayaṃ dakkhanto — pe — nirodhaṃ dakkhanto
“paṭipannako ti” vattabbo nirodhe diṭṭhe na vattabbaṃ
“phale ṭhito ti” vattabbo ti?

Āmantā.

Niratthiyaṃ nirodhadassanaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

14. Dukkhe diṭṭhe cattāri saccāni diṭṭhāni hontīti?

Āmantā.

Dukkhasaccaṃ cattāri saccānīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpakkhandhe aniccato diṭṭhe pañcakkhandhā aniccato
diṭṭhā hontīti?

Āmantā.

Rūpakkhandho pañcakkhandhā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

15. Cakkhāyatane aniccato diṭṭhe dvādasāyatanāni
aniccato diṭṭhāni hontīti?

Āmantā.

Cakkhāyatanaṃ dvādasāyatanānīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cakkhudhātuyā aniccato diṭṭhāya aṭṭhārasa dhātuyo
aniccato diṭṭhā hontīti?

Āmantā.

Cakkhudhātu aṭṭhārasa dhātuyo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cakkhundriye aniccato diṭṭhe bāvīsatiṅṅriyāni aniccato
diṭṭhāni hontīti?

Āmantā.

Cakkhundriyaṃ bāvīsatiṅṅriyānīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

16. Catūhi nāṇehi¹ sotāpattiphalaṃ sacchikarotīti?

Āmantā.

Cattāri sotāpattiphalānīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Aṭṭhahi nāṇehi sotāpattiphalaṃ sacchikarotīti?

¹ viññāṇahi, P.

Āmantā.

Attha sotāpattiphalānīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dvādasahi nāṇehi sotāpattiphalāṃ sacchikarotīti?

Āmantā.

Dvādasa sotāpattiphalānīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Catucattārīsāya nāṇehi sotāpattiphalāṃ sacchikarotīti?

Āmantā.

Catucattārīsa sotāpattiphalānīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sattasattatiyā nāṇehi sotāpattiphalāṃ sacchikarotīti?

Āmantā.

Sattasattati sotāpattiphalānīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

17. Na vattabbaṃ “Anupubbābhisamayo ti”?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā — “Seyyathāpi Bhikkhave mahāsamuddo anupubbaninno anupubbapoṇo anupubbapabbhāro na ¹ āyataken' eva papāto, ² evameva kho Bhikkhave imasmiṃ Dhammavinaye anupubbāsikkhā anupubbakiriya anupubbapaṭipadā na āyataken' eva aññapaṭivedho ti.” Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi anupubbābhisamayo ti.

18. Na vattabbaṃ “Anupubbābhisamayo ti”?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

“Anupubbena medhāvī

Thokaṃ thokaṃ ³ khaṇe khaṇe

Kammāro rajatass' ⁴ eva

Niddhame malaṃ attano ti.”

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi anupubbābhisamayo ti.

¹ P. omits na.

³ thokathokam, P.S.S₂.

² pāto, P.

⁴ rajakass'eva, P.S₂.

19. Anupubbābhisamayo ¹ ti ?

Āmantā.

Nanvāyasmā Gavampatī thero bhikkhū ² etad avoca—
“Sammukhā me taṃ āvuso Bhagavato sutam, sammukhā
paṭiggahītam—‘Yo Bhikkhave dukkham passati, dukkha-
samudayaṃ pi so passati, dukkhanirodham pi passati,
dukkhanirodhagaminipātipadam pi passati. Yo dukkha-
samudayaṃ passati, dukkham pi so passati, dukkhaniro-
dham pi passati, dukkhanirodhagaminipātipadam pi
passati. Yo dukkhanirodham passati, dukkham pi so
passati, dukkhasamudayaṃ pi passati, dukkhanirodhagā-
minipātipadam pi passati. Yo dukkhanirodhagāminipa-
tipadam passati, dukkham pi so passati, dukkhasamuda-
yaṃ pi passati, dukkhanirodham pi passatī.’” Atth’eva
suttanto ti ?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ, “Anupubbābhisamayo ti.”

20. Anupubbābhisamayo ti ?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

“Sahā v’assa dassanasampadāya —pe— cha cābhiṭhā-
nāni abhabbo kātun ti.” Atth’eva suttanto ti ?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Anupubbābhisamayo ti.”

21. Anupubbābhisamayo ti ?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Yasmiṃ Bhikkhave sam-
aye ariyasāvakaassa virajaṃ vītamalaṃ dhammacakkuṃ
udapādi, ‘yaṃ kiñci samudayadhammaṃ, sabbaṃ taṃ
nirodhadhammaṃ ti,’ saha dassanuppādā Bhikkhave
ariyasāvakaassa tīṇi saññojanāni pahīyanti, sakkāyadīṭṭhi,
vicikicchā, sīlabbataparāmāso ti.” Atth’eva suttanto ti ?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Anupubbābhisamayo ti.”

A n u p u b b ā b h i s a m a y a k a t h ā .

¹ M. K. insert na vattabbaṃ.

² bhikkhu, P.

II. 10.

1. Buddhassa bhagavato vohāro lokuttaro ti?

Āmantā.

Lokuttare sote paṭihaññati no lokiye, lokuttarena viññānena paṭivijānanti no lokiyena, sāvakā paṭivijānanti no puthujjanā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu Buddhassa bhagavato vohāro lokiye sote paṭihaññatīti?

Āmantā.

Hañci Buddhassa bhagavato vohāro lokiye sote paṭihaññati, no vata re vattabbe “Buddhassa bhagavato vohāro lokuttaro ti.”

Nanu Buddhassa bhagavato vohāraṃ lokiyena viññānena paṭivijānantīti?

Āmantā.

Hañci Buddhassa bhagavato vohāraṃ lokiyena viññānena paṭivijānanti, no vata re vattabbe “Buddhassa bhagavato vohāro lokuttaro ti.”

Nanu Buddhassa bhagavato vohāraṃ puthujjanā paṭivijānantīti?

Āmantā.

Hañci Buddhassa bhagavato vohāraṃ puthujjanā paṭivijānanti, no vata re vattabbe “Buddhassa bhagavato vohāro lokuttaro ti.”

2. Buddhassa bhagavato vohāro lokuttaro ti?

Āmantā.

Maggo, phalaṃ, nibbānaṃ, sotāpattimaggo, sotāpattiphalaṃ, sakadāgāmimaggo, sakadāgāmiphalaṃ, anāgāmimaggo, anāgāmiphalaṃ, arahattamaggo, arahattaphalaṃ, saṭipatṭhānaṃ, sammappadhānaṃ, iddhipādā, indriyaṃ, balaṃ, bojjhaṅgo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Buddhassa bhagavato vohāro lokuttaro ti?

Āmantā.

Atthi keci Buddhassa bhagavato vohāraṃ suṇantīti?

Āmantā.

Lokuttaro dhammo sotaviññeyyo, sotasmiṃ paṭihaññati, sotassa āpātham¹ āgacchatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu lokuttaro dhammo na sotaviññeyyo, na sotasmiṃ paṭihaññati, na sotassa āpātham āgacchatīti?

Āmantā.

Hañci lokuttaro dhammo na sotaviññeyyo, na sotasmiṃ paṭihaññati, na sotassa āpātham āgacchati, no vata re vattabbe “Buddhassa bhagavato vohāro lokuttaro ti.”

4. Buddhassa bhagavato vohāro lokuttaro ti?

Āmantā.

Atthi keci Buddhassa bhagavato vohāre rajjeyyun² ti?

Āmantā.

Lokuttaro dhammo rāgaṭṭhānīyo, rajanīyo, kamanīyo, madanīyo, bandhanīyo, mucchanīyo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu lokuttaro dhammo na rāgaṭṭhānīyo, na rajanīyo, na kamanīyo, na madanīyo, na bandhanīyo, na mucchanīyo ti?

Āmantā.

Hañci lokuttaro dhammo na rāgaṭṭhānīyo, na rajanīyo, na kamanīyo, na madanīyo, na bandhanīyo, na mucchanīyo, no vata re vattabbe “Buddhassa bhagavato vohāro lokuttaro ti.”

5. Buddhassa bhagavato vohāro lokuttaro ti?

Āmantā.

Atthi keci Buddhassa bhagavato vohāram dusseyyun ti?

Āmantā.

Lokuttaro dhammo dosaṭṭhānīyo, kopaṭṭhānīyo, paṭighaṭṭhānīyo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu lokuttaro dhammo na dosaṭṭhānīyo, na kopaṭṭhānīyo, na paṭighaṭṭhānīyo ti?

Āmantā.

Hañci lokuttaro dhammo na dosaṭṭhānīyo, na kopaṭṭhā-

¹ ābādham, P.S.₂.

² dajj°, P.

nīyo, na paṭighaṭṭhānīyo, no vata re vattabbe “Buddhassa bhagavato vohāro lokuttaro ti.”

6. Buddhassa bhagavato vohāro lokuttaro ti?

Āmantā.

Atthi keci Buddhassa bhagavato vohāre muyheyyn¹ ti?

Āmantā.

Lokuttaro dhammo mohaṭṭhānīyo, aññāṇakaraṇo, acakkhukaraṇo, paññānirodhiko, vighātapakkhiko, anibbānasamvattaniko ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

Nanu lokuttaro dhammo na mohaṭṭhānīyo, na aññāṇakaraṇo, na acakkhukaraṇo, paññāvuddhiko,² avighātapakkhiko, nibbānasamvattaniko ti?

Āmantā.

Hañci lokuttaro dhammo na mohaṭṭhānīyo, na aññāṇakaraṇo, na acakkhukaraṇo, paññāvuddhiko, avighātapakkhiko, nibbānasamvattaniko, no vata re vattabbe “Buddhassa bhagavato vohāro lokuttaro ti.”

7. Buddhassa bhagavato vohāro lokuttaro ti?

Āmantā.

Ye keci Buddhassa bhagavato vohāraṃ suṇanti, sabbe te maggaṃ bhāventīti?

Na h'evam vattabbe—pe—

Ye keci Buddhassa bhagavato vohāraṃ suṇanti, sabbe te maggaṃ bhāventīti?

Āmantā.

Bālaputhujjanā Buddhassa bhagavato vohāraṃ suṇanti, bālaputhujjanā maggaṃ bhāventīti?

Na h'evam vattabbe—pe—

Mātughātakā — pe — pitughātakā, arahantaghātakā, ruhiruppādakā³—pe—saṃghabhedakā Buddhassa bhagavato vohāraṃ suṇanti, saṃghabhedakā maggaṃ bhāventīti?

Na h'evam vattabbe—pe—

¹ muyhantīti, P.S.S₂.

² buddhiko, P.S₂.

³ lohituppādakā, P.S₂.

8. Labbhā sovaṇṇayāya¹ laṭṭhiyā dhaññapuñjo pi suvaṇṇapuñjo pi ācikkhitun ti?

Āmantā.

Evameva Bhagavā lokuttarena vohārena lokiyaṃ pi lokuttaraṃ pi dhammaṃ voharatīti.

Labbhā ekaṇḍhiyāya² laṭṭhiyā dhaññapuñjo pi suvaṇṇapuñjo pi ācikkhitun ti?

Āmantā.

Evameva Bhagavā lokiyena vohārena lokiyaṃ pi lokuttaraṃ pi dhammaṃ voharatīti.

9. Buddhassa bhāgavato vohāro lokiyaṃ voharantassa lokiyo hoti, lokuttaraṃ voharantassa lokuttaro hotīti?

Āmantā.

Lokiyaṃ voharantassa so lokiye sote paṭihaññati, lokuttaraṃ voharantassa lokuttare sote paṭihaññati; lokiyaṃ voharantassa lokiyena viññāṇena paṭivijānanti, lokuttaraṃ voharantassa lokuttarena viññāṇena paṭivijānanti; lokiyaṃ voharantassa puthujjanā paṭivijānanti lokuttaraṃ voharantassa sāvakā paṭivijānantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

10. Na vattabbaṃ “Buddhassa bhāgavato vohāro lokiyaṃ voharantassa lokiyo hoti, lokuttaraṃ voharantassa lokuttaro hotīti”?

Āmantā.

Nanu Bhagavā lokiyaṃ pi lokuttaraṃ pi dhammaṃ voharatīti?

Āmantā.

Hañci Bhagavā lokiyaṃ pi lokuttaraṃ pi dhammaṃ voharati, tena vata re vattabbe “Buddhassa bhāgavato vohāro lokiyaṃ voharantassa lokiyo hoti, lokuttaraṃ voharantassa lokuttaro hotīti.”

11. Buddhassa bhāgavato vohāro lokiyaṃ voharantassa lokiyo hoti, lokuttaraṃ voharantassa lokuttaro hotīti?

Āmantā.

Maggaṃ voharantassa maggo hoti, amaggaṃ voharan-

¹ sovaṇṇamayāya, M.K.

² ekaṇḍhatiyāya, P.; ekaṇḍhayāya, S₂.

tassa amaggo hoti ; phalaṃ voharantassa phalaṃ hoti, aphalaṃ voharantassa aphalaṃ hoti ; nibbānaṃ voharantassa nibbānaṃ hoti, anibbānaṃ voharantassa anibbānaṃ hoti ; saṃkhatam voharantassa saṃkhatam hoti, asaṃkhatam voharantassa asaṃkhatam hoti ; rūpaṃ voharantassa rūpaṃ hoti, arūpaṃ voharantassa arūpaṃ hoti ; vedanaṃ voharantassa vedanā hoti, avedanaṃ voharantassa avedanā hoti ; saññaṃ voharantassa saññā hoti, asaññaṃ voharantassa asaññā hoti ; saṃkhāre voharantassa saṃkhārā honti, asaṃkhāre voharantassa asaṃkhārā honti ; viññānaṃ voharantassa viññānaṃ hoti, aviññānaṃ voharantassa aviññānaṃ hotīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vohāra kathā.

II. 11.

1. Dve nirodhā ti ?

Āmantā.

Dve ¹ dukkhanirodhā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dve dukkhanirodhā ti ?

Āmantā.

Dve nirodhasaccānīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dve nirodhasaccānīti ?

Āmantā.

Dve dukkhasaccānīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dve nirodhasaccānīti ?

Āmantā.

Dve samudayasaccānīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dve nirodhasaccānīti ?

Āmantā.

---

¹ P.S.S₂. omit dve.

Dve maggasaccānīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dve nirodhasaccānīti ?

Āmantā.

Dve tāṇāni ¹—pe—dve leṇāni, dve saraṇāni, dve parāyanāni, dve accutāni, ² dve amatāni—pe—, dve nibbānānīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dve nibbānānīti ?

Āmantā.

Atthi dvinnam nibbānānam uccanicatā hinapaṇitātā ukkaṃsāvakaṃso sīmā vā bhedo vā rājī vā antarikā ³ vā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Dve nirodhā ti ?

Āmantā.

Nanu appaṭisaṃkhāniruddhe ⁴ saṃkhāre paṭisaṃkhā nirodhentīti ?

Āmantā.

Hañci appaṭisaṃkhāniruddhe saṃkhāre paṭisaṃkhā nirodhenti, no vata re vattabbe “Dve nirodhā ti.”

3. Na vattabbaṃ “Dve nirodhā ti” ?

Āmantā.

Nanu appaṭisaṃkhāniruddhā saṃkhārā accantabhaggā, paṭisaṃkhāniruddhā saṃkhārā accantabhaggā ti ?

Āmantā.

Hañci appaṭisaṃkhāniruddhā saṃkhārā accantabhaggā, paṭisaṃkhāniruddhā saṃkhārā accantabhaggā, tena vata re vattabbe “Dve nirodhā ti.”

4. Dve nirodhā ti ?

Āmantā.

Paṭisaṃkhāniruddhā saṃkhārā ariyamaggaṃ āgamaṃ ⁵ niruddhā ti ?

Āmantā.

¹ tānāni, P.

² accuttāni, P.

³ anantarikā, P.; anantarikā, S₂.

⁴ °ddhā, P.

⁵ āramma, P.S₂.

Appaṭisaṃkhāniruddhā saṃkhārā ariyamaggaṃ āgamma
niruddhā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Dve nirodhā ti ?

Āmantā.

Paṭisaṃkhāniruddhā saṃkhārā na puna uppajantīti ?

Āmantā.

Appaṭisaṃkhāniruddhā saṃkhārā na puna uppajantīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi na vattabbaṃ “Dve nirodhā ti.”

Nirodhakathā

Tassa uddānaṃ

Parūpahāro, Aññānaṃ, Kaṃkhā, Paravitāraṇā,
Vacībhedo, Dukkāhāro, Ṭhiti, Kukkulā, Saṃkhārā,
Eko abhisamayo, Eko vohāro, Eko nirodho ti.

Dutiyo Vaggo.

III. 1.

1. Tathāgatabalaṃ sāvakasādhāraṇaṃ ti?

Āmantā.

Tathāgatabalaṃ sāvakabalaṃ, sāvakabalaṃ Tathāgatabalan¹ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tathāgatabalaṃ sāvakasādhāraṇaṃ ti?

Āmantā.

Tañ ñeva Tathāgatabalaṃ taṃ sāvakabalaṃ, taṃ sāvakabalaṃ taṃ Tathāgatabalan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tathāgatabalaṃ sāvakasādhāraṇaṃ ti?

Āmantā.

Yādisaṃ Tathāgatabalaṃ, tādisaṃ sāvakabalaṃ; yādisaṃ sāvakabalaṃ, tādisaṃ Tathāgatabalan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tathāgatabalaṃ sāvakasādhāraṇaṃ ti?

Āmantā.

Yādiso Tathāgatassa pubbayogo pubbacariyā, dhammakkhānaṃ dhammadesanā, tādiso sāvakassa pubbayogo pubbacariyā, dhammakkhānaṃ dhammadesanā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Tathāgatabalaṃ sāvakasādhāraṇaṃ ti?

Āmantā.

Tathāgato Jino Satthā Sammāsambuddho Sabbaññū Sabbadassāvī² Dhammasāmī Dhammapaṭisaraṇo ti?

Āmantā.

Sāvako Jino Satthā Sammāsambuddho Sabbaññū Sabbadassāvī Dhammasāmī Dhammapaṭisaraṇo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tathāgatabalaṃ sāvakasādhāraṇaṃ ti?

Āmantā.

Tathāgato anuppannassa maggassa uppādetā asaṅjātassa

¹ P.S.S.₂ omit Tathāgatabalan ti.

² °dayāvi, P.

maggassa sañjanetā anakkhātassa maggassa akkhātā
maggaññū maggavidū maggakovidō¹ ti?

Āmantā.

Sāvako anuppannassa maggassa uppādetā asañjātassa
maggassa sañjanetā anakkhātassa maggassa akkhātā
maggaññū maggavidū maggakovidō ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Indriyaparopariyattaṃ yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathā-
gatabalaṃ sāvakasādhāraṇaṃ ti?

Āmantā.

Sāvako sabbaññū sabbadassāvī ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Sāvako ṭhānāṭhānaṃ jānātīti?

Āmantā.

Hañci sāvako ṭhānāṭhānaṃ jānāti, tena vata re vattabbe
“Ṭhānāṭhānaṃ yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ
sāvakasādhāraṇaṃ ti.”

5. Sāvako atitānāgatapaccuppannānaṃ kamma-
samādānaṃ ṭhānaso hetuso vipākaṃ jānātīti?

Āmantā.

Hañci sāvako atitānāgatapaccuppannānaṃ kamma-
samādānaṃ ṭhānaso hetuso vipākaṃ jānāti, tena vata
re vattabbe “Atitānāgatapaccuppannānaṃ kamma-
samādānaṃ ṭhānaso hetuso vipākaṃ yathābhūtaṃ nāṇaṃ
Tathāgatabalaṃ sāvakasādhāraṇaṃ ti.”

6. Sāvako sabbatthagāminipaṭipadaṃ jānātīti?

Āmantā.

Hañci sāvako sabbatthagāminipaṭipadaṃ jānāti, tena
vata re vattabbe “Sabbatthagāminipaṭipadaṃ yathā-
bhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ sāvakasādhāraṇaṃ ti.”

7. Sāvako anekadhātuṃ nānādhātuṃ lokaṃ jānātīti?

Āmantā.

Hañci sāvako anekadhātuṃ nānādhātuṃ lokaṃ jānāti,
tena vata re vattabbe “Anekadhātuṃ nānādhātuṃ lokaṃ
yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ sāvakasādhāraṇaṃ
ti.”

¹ kovidho, P.S₂.

8. Sāvako sattānaṃ nānādhimuttikatam jānātīti ?

Āmantā.

Hañci sāvako sattānaṃ nānādhimuttikatam jānāti, tena vata re vattabbe “Sattānaṃ nānādhimuttikatam yathābhūtam nānaṃ Tathāgatabalaṃ sāvakasādhāraṇaṃ ti.”

9. Sāvako jhānavimokkhasamādhisamāpattīnaṃ¹ saṃkilesaṃ vohānaṃ vuṭṭhānaṃ jānātīti ?

Āmantā.

Hañci sāvako jhānavimokkhasamādhisamāpattīnaṃ saṃkilesaṃ vohānaṃ vuṭṭhānaṃ jānāti, tena vata re vattabbe “Jhānavimokkhasamādhisamāpattīnaṃ saṃkilesaṃ vohānaṃ vuṭṭhānaṃ yathābhūtam nānaṃ Tathāgatabalaṃ sāvakasādhāraṇaṃ ti.”

10. Sāvako pubbenivāsānussatiṃ jānātīti ?

Āmantā.

Hañci sāvako pubbenivāsānussatiṃ jānāti, tena vata re vattabbe “Pubbenivāsānussatiṃ yathābhūtam nānaṃ Tathāgatabalaṃ sāvakasādhāraṇaṃ ti.”

11. Sāvako sattānaṃ cutūpapātaṃ jānātīti ?

Āmantā.

Hañci sāvako sattānaṃ cutūpapātaṃ jānāti, tena vata re vattabbe “Sattānaṃ cutūpapātaṃ yathābhūtam nānaṃ Tathāgatabalaṃ sāvakasādhāraṇaṃ ti.”

12. Nanu Tathāgatassāpi² āsavā khīṇā, sāvakassāpi āsavā khīṇā ti ?

Āmantā.

Atthi kiñci nānākaraṇaṃ Tathāgatassa vā sāvakassa vā āsavakkhayaṇa vā āsavakkhayaṃ vimuttiyā vā vimuttiṭṭi ?
N’atthi.

Hañci n’atthi kiñci nānākaraṇaṃ Tathāgatassa vā sāvākassa vā āsavakkhayaṇa vā āsavakkhayaṃ vimuttiyā vā vimutti, tena vata re vattabbe “Āsavānaṃ khaye yathābhūtam nānaṃ Tathāgatabalaṃ sāvakasādhāraṇaṃ ti.”

13. Āsavānaṃ khaye yathābhūtam nānaṃ Tathāgatabalaṃ sāvakasādhāraṇaṃ ti ?

¹ vimokha°, P.S₂.

² Tathāgatassāti, P.S₂.

Āmantā.

Ṭhānāṭhāne yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ
sāvakasādhāraṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattaṃ pe—

Āsavānaṃ khaye yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ
sāvakasādhāraṇaṃ ti?

Āmantā.

Sattānaṃ cutūpapāte yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgata-
balaṃ sāvakasādhāraṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattaṃ pe—

14. Ṭhānāṭhāne yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ
sāvaka-asādhāraṇaṃ ti?

Āmantā.

Āsavānaṃ khaye yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ
sāvaka-asādhāraṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattaṃ pe—

Sattānaṃ cutūpapāte yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgata-
balaṃ sāvaka-asādhāraṇaṃ ti?

Āmantā.

Āsavānaṃ khaye yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ
sāvaka-asādhāraṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattaṃ pe—

15. Indriyaparopariyattaṃ yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathā-
gatabalaṃ sāvaka-asādhāraṇaṃ ti?

Āmantā.

Ṭhānāṭhāne yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ
sāvaka-asādhāraṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattaṃ pe—

Indriyaparopariyattaṃ yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathā-
gatabalaṃ sāvaka-asādhāraṇaṃ ti?

Āmantā.

Āsavānaṃ khaye yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ
sāvaka-asādhāraṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattaṃ pe—

16. Ṭhānāṭhāne yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ
sāvakasādhāraṇaṃ ti?

Āmantā.

Indriyaparopariyattaṃ yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgata-
balaṃ sāvakasādhāraṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Āsavānaṃ khaye yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ
sāvakaśādhāraṇaṃ ti?

Āmantā.

Indriyaparopariyattaṃ yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgata-
balaṃ sāvakaśādhāraṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

B a l a k a t h ā .

III. 2.

1. Thānāṭhāne yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ
ariyaṃ ti?

Āmantā.

Maggo phalaṃ nibbānaṃ sotāpattimaggo sotāpat-
tiphalaṃ sakadāgāmiṃmaggo sakadāgāmiṃphalaṃ anāgāmi-
maggo anāgāmiṃphalaṃ arahattamaggo arahattaphalaṃ
saṭipatṭhānaṃ sammappadhānaṃ iddhipādā indriyaṃ
balaṃ bojjaṅgo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Thānāṭhāne yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ
ariyaṃ ti?

Āmantā.

Suññatārammaṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Suññatārammaṇaṃ ti?

Āmantā.

Thānāṭhānañ ca manasikaroti, suññatañ ca manasi-
karotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Thānāṭhānañ ca manasikaroti, suññatañ ca manasi-
karotīti?

Āmantā.

Dvinnāṃ phassānaṃ dvinnāṃ cittānaṃ samodhānaṃ
hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Thānāṭhāne yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ ariyaṃ ti?

Āmantā.

Animittārammaṇaṃ—pe—appaṇihitārammaṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Appaṇihitārammaṇaṃ ti?

Āmantā.

Thānāṭhānañ ca manasikaroti, appaṇihitañ ca manasikarotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Thānāṭhānañ ca manasikaroti, appaṇihitañ ca manasikarotīti?

Āmantā.

Dvinnāṃ phassānaṃ dvinnāṃ cittānaṃ samodhānaṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Satipaṭṭhānā ariyā suññatārammaṇā ti?

Āmantā.

Thānāṭhāne yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ ariyaṃ suññatārammaṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Satipaṭṭhānā ariyā animittārammaṇā—pe—appaṇihitārammaṇā ti?

Āmantā.

Thānāṭhāne yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ ariyaṃ appaṇihitārammaṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Sammappadhānā, iddhipādā,¹ indriyā, balā, bojjhaṅgā ariyā suññatārammaṇā ti?

Āmantā.

Thānāṭhāne yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ ariyaṃ suññatārammaṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Bojjhaṅgā ariyā animittārammaṇā—pe—appaṇihitārammaṇā ti?

¹ iddhipādā, P.S.

Āmantā.

Ṭhānāṭhāne yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ ariyaṃ appaṇihitārammaṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

6. Ṭhānāṭhāne yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ ariyaṃ, na vattaḃbaṃ “suññatārammaṇaṃ ti”?

Āmantā.

Satipaṭṭhānā ariyā, na vattaḃbā “suññatārammaṇā ti”?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

Ṭhānāṭhāne yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ ariyaṃ, na vattaḃbaṃ “animittārammaṇaṃ —pe— appaṇihitārammaṇaṃ ti”?

Āmantā.

Satipaṭṭhānā ariyā, na vattaḃbā “appaṇihitārammaṇā ti”?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

Ṭhānāṭhāne yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ ariyaṃ, na vattaḃbaṃ “suññatārammaṇaṃ —pe— animittārammaṇaṃ—pe—appaṇihitārammaṇaṃ ti”?

Āmantā.

Sammappadhānā—pe—bojjhaṅgā ariyā, na vattaḃbā “appaṇihitārammaṇā ti”?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

7. Sattānaṃ cutūpapāte yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ ariyaṃ ti?

Āmantā.

Maggo phalaṃ nibbānaṃ sotāpattimaggo sotāpatti-phalaṃ sakadāgāmiṃmaggo sakadāgāmi-phalaṃ anāgāmi-maggo anāgāmi-phalaṃ arahattamaggo arahattaphalaṃ satipaṭṭhānaṃ sammappadhānaṃ iddhipādā indriyaṃ balaṃ bojjhaṅgo ti?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

8. Sattānaṃ cutūpapāte yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ ariyaṃ ti?

Āmantā.

Suññatārammaṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

Suññatārammaṇan ti?

Āmantā.

Sattānaṃ cutūpapātañ ca manasikaroti, suññatañ ca manasikarotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sattānaṃ cutūpapātañ ca manasikaroti, suññatañ ca manasikarotīti?

Āmantā.

Dvinnāṃ phassānaṃ dvinnāṃ cittānaṃ samodhānaṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

9. Sattānaṃ cutūpapāte yathābhūtaṃ ñāṇaṃ Tathāgatabalaṃ ariyaṃ ti?

Āmantā.

Animittārammaṇaṃ—pe—appaṇihitārammaṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Appaṇihitārammaṇan ti?

Āmantā.

Sattānaṃ cutūpapātañ ca manasikaroti, appaṇihitañ ca manasikarotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sattānaṃ cutūpapātañ ca manasikaroti, appaṇihitañ ca manasikarotīti?

Āmantā.

Dvinnāṃ phassānaṃ dvinnāṃ cittānaṃ samodhānaṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

10. Satipaṭṭhānā ariyā suññatārammaṇā ti?

Āmantā.

Sattānaṃ cutūpapāte yathābhūtaṃ ñāṇaṃ Tathāgatabalaṃ ariyaṃ suññatārammaṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Satipaṭṭhānā ariyā animittārammaṇā—pe—appaṇihitārammaṇā ti?

Āmantā.

Sattānaṃ cutūpapāte yathābhūtaṃ ñāṇaṃ Tathāgatabalaṃ ariyaṃ appaṇihitārammaṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

11. Sammappadhānā, iddhipādā, indriyā, balā, boj-
jhaṅgā ariyā suññatārammaṇā ti?

Āmantā.

Sattānaṃ cutūpapāte yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgata-
balaṃ ariyaṃ suññatārammaṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Bojjhaṅgā ariyā animittārammaṇā—pe—appaṇihitā-
rammaṇā ti?

Āmantā.

Sattānaṃ cutūpapāte yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgata-
balaṃ ariyaṃ appaṇihitārammaṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

12. Sattānaṃ cutūpapāte yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathā-
gatabalaṃ ariyaṃ, na vattabbaṃ “suññatārammaṇaṃ
ti”?

Āmantā.

Satipaṭṭhānā ariyā, na vattabbā “suññatārammaṇā ti”?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sattānaṃ cutūpapāte yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgata-
balaṃ ariyaṃ, na vattabbaṃ “animittārammaṇaṃ—pe—
appaṇihitārammaṇaṃ ti”?

Āmantā.

Satipaṭṭhānā ariyā, na vattabbā “appaṇihitārammaṇā
ti”?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sattānaṃ cutūpapāte yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgata-
balaṃ ariyaṃ, na vattabbaṃ “suññatārammaṇaṃ—pe—
animittārammaṇaṃ—pe—appaṇihitārammaṇaṃ ti”?

Āmantā.

Sammappadhānā—pe—bojjhaṅgā ariyā, na vattabbā
“appaṇihitārammaṇā ti”?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

13. Āsavānaṃ khaye yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgata-
balaṃ ariyaṃ ti?

Āmantā.

Thānāṭhāne yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ
ariyaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Āsavānaṃ khaye yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ ariyaṃ ti?

Āmantā.

Sattānaṃ cutūpapāte yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ ariyaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

14. Thānāṭhāne yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ na vattabbaṃ “ ariyaṃ ti ”?

Āmantā.

Āsavānaṃ khaye yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ na vattabbaṃ “ ariyaṃ ti ”?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sattānaṃ cutūpapāte yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ na vattabbaṃ “ ariyaṃ ti ”?

Āmantā.

Āsavānaṃ khaye yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ na vattabbaṃ “ ariyaṃ ti ”?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

15. Āsavānaṃ khaye yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ ariyaṃ suññatārammaṇaṃ ti?

Āmantā.

Thānāṭhāne yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ ariyaṃ suññatārammaṇaṃ ti?

Āmantā.

Āsavānaṃ khaye yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ ariyaṃ animittārammaṇaṃ—pe—appaṇihitārammaṇaṃ ti?

Āmantā.

Thānāṭhāne yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ ariyaṃ appaṇihitārammaṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Āsavānaṃ khaye yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ ariyaṃ suññatārammaṇaṃ —pe— animittārammaṇaṃ —pe— appaṇihitārammaṇaṃ ti?

Āmantā.

Sattānaṃ cutūpapāte yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ ariyaṃ appaṇihitārammaṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

16. Tḥānāṭhāne yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ ariyaṃ na vattabbaṃ “suññatārammaṇaṃ ti”?

Āmantā.

Āsavānaṃ khaye yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ ariyaṃ na vattabbaṃ “suññatārammaṇaṃ ti”?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tḥānāṭhāne yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ ariyaṃ na vattabbaṃ “animittārammaṇaṃ —pe— appaṇihitārammaṇaṃ ti”?

Āmantā.

Āsavānaṃ khaye yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ ariyaṃ na vattabbaṃ “appaṇihitārammaṇaṃ ti”?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sattānaṃ cutūpapāte yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ ariyaṃ na vattabbaṃ “suññatārammaṇaṃ —pe— animittārammaṇaṃ —pe— appaṇihitārammaṇaṃ ti”?

Āmantā.

Āsavānaṃ khaye yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ ariyaṃ na vattabbaṃ “appaṇihitārammaṇaṃ ti”?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Ariyaṃ ti kathā.

III. 3.

1. Sarāgaṃ cittaṃ vimuccatīti?

Āmantā.

Rāgasahagataṃ rāgasahajātaṃ rāgasamsaṭṭhaṃ rāgasampayuttaṃ rāgasahabhū rāgānuparivatti akusalaṃ¹ lokiyaṃ sāsavaṃ saññojanīyaṃ ganthaniyaṃ oghanīyaṃ yoganiyaṃ nīvaraṇīyaṃ parāmaṭṭhaṃ upadānīyaṃ samkilesikaṃ² cittaṃ vimuccatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Saphassaṃ cittaṃ vimuccati, phasso ca cittaṃ ca ubho vimuccantīti?

Āmantā.

¹ kusalaṃ, P.

² samkilesiyaṃ, P.S.₂.

Sarāgaṃ cittaṃ vimuccati, rāgo ca cittaṃ ca ubho vimuccantīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Savedanaṃ—pe—sasaññaṃ—pe—sacetanaṃ—pe—sapaññaṃ cittaṃ vimuccati, paññā ca cittaṃ ca ubho vimuccantīti ?

Āmantā.

Sarāgaṃ cittaṃ vimuccati, rāgo ca cittaṃ ca ubho vimuccantīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—.

3. Saphassaṃ sarāgaṃ cittaṃ vimuccati, phasso ca cittaṃ ca ubho vimuccantīti ?

Āmantā.

Rāgo ca cittaṃ ca ubho vimuccantīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Savedanaṃ sarāgaṃ—pe—sasaññaṃ sarāgaṃ—pe—sacetanaṃ sarāgaṃ—pe—sapaññaṃ sarāgaṃ cittaṃ vimuccati, paññā ca cittaṃ ca ubho vimuccantīti ?

Āmantā.

Rāgo ca cittaṃ ca ubho vimuccantīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Sadosaṃ cittaṃ vimuccatīti ?

Āmantā.

Dosahagataṃ dosasahajātaṃ dosasaṃsaṭṭhaṃ dosasampayuttaṃ dosasahabhū dosānuparivatti akusalaṃ lokiyaṃ sāsavaṃ saññojaniyaṃ ganthaniyaṃ oghaniyaṃ yoganiyaṃ nīvaraṇiyaṃ parāmaṭṭhaṃ upādāniyaṃ saṃkilesikaṃ cittaṃ vimuccatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Saphassaṃ cittaṃ vimuccati, phasso ca cittaṃ ca ubho vimuccantīti ?

Āmantā.

Sadosaṃ cittaṃ vimuccati, doso ca cittaṃ ca ubho vimuccantīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Savedanaṃ—pe—sasaññaṃ—pe—sacetanaṃ—pe—sapaññaṃ cittaṃ vimuccati, paññā ca cittaṃ ca ubho vimuccantīti ?

Āmantā.

Sadosam cittaṃ vimuccati, doso ca cittañ ca ubho vimuccantīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Saphassaṃ sadosam cittaṃ vimuccati, phasso ca cittañ ca ubho vimuccantīti ?

Āmantā.

Doso ca cittañ ca ubho vimuccantīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Savedanaṃ sadosaṃ—pe—sasaññaṃ sadosaṃ—pe—sacetanaṃ sadosaṃ—pe—sapaññaṃ sadosaṃ cittaṃ vimuccati, paññā ca cittañ ca ubho vimuccantīti ?

Āmantā.

Doso ca cittañ ca ubho vimuccantīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Samohaṃ cittaṃ vimuccatīti ?

Āmantā.

Mohasahagataṃ mohasahajātaṃ mohasamsatṭhaṃ mohasampayuttaṃ mohasahabhū mohānuparivatti akusalaṃ lokiyaṃ sāsavaṃ saññojaniyaṃ ganthaniyaṃ oghaniyaṃ yoganiyaṃ nīvaraṇiyaṃ parāmatṭhaṃ upādāniyaṃ saṃkilesikaṃ cittaṃ vimuccatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

8. Saphassaṃ cittaṃ vimuccati, phasso ca cittañ ca ubho vimuccantīti ?

Āmantā.

Samohaṃ cittaṃ vimuccati, moho ca cittañ ca ubho vimuccantīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Savedanaṃ—pe—sasaññaṃ—pe—sacetanaṃ—pe—sapaññaṃ cittaṃ vimuccati, paññā ca cittañ ca ubho vimuccantīti ?

Āmantā.

Samohaṃ cittaṃ vimuccati, moho ca cittañ ca ubho vimuccantīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

9. Saphassaṃ samohaṃ cittaṃ vimuccati, phasso ca cittañ ca ubho vimuccantīti ?

Āmantā.

Moho ca cittañ ca ubho vimuccantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Savedanaṃ samohaṃ—pe—sasaññaṃ samohaṃ—pe—
sacetanaṃ samohaṃ—pe—sapaññaṃ samohaṃ cittaṃ
vimuccati, paññā ca cittañ ca ubho vimuccantīti?

Āmantā.

Moho ca cittañ ca ubho vimuccantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

10. Na vattabbaṃ “ Sarāgaṃ sadosaṃ samohaṃ cittaṃ
vimuccatīti ”?

Āmantā.

Vītarāgaṃ vītadosaṃ vītamohaṃ nikkilesaṃ cittaṃ
vimuccatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi sarāgaṃ sadosaṃ samohaṃ cittaṃ vimuccatīti.

Vimuttikathā.

III. 4.

1. Vimuttaṃ vimuccamānaṃ ti?

Āmantā.

Ekadesaṃ vimuttaṃ, ekadesaṃ avimuttan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Ekadesaṃ vimuttaṃ, ekadesaṃ avimuttan ti?

Āmantā.

Ekadesaṃ sotāpanno, ekadesaṃ na sotāpanno; eka-
desaṃ sotāpattiphalappatto paṭiladdho adhigato sacchi-
kato upasampajja viharati, kāyena phusivā viharati,
ekadesaṃ na kāyena phusivā viharati; ekadesaṃ satta-
khattuparamo, kolaṃkolo, ekabījī; Buddhē aveccappasā-
dena samannāgato, Dhamme—pe—Saṃghe—pe—ariya-
kantehi silehi samannāgato, ekadesaṃ ariyakantehi silehi
na samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Ekadesaṃ vimuttaṃ, ekadesaṃ avimuttan ti?

Āmantā.

Ekadesaṃ sakadāgāmī, ekadesaṃ na sakadāgāmī; ekadesaṃ sakadāgāmiphallappatto paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusivā viharati, ekadesaṃ na kāyena phusivā viharatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Ekadesaṃ vimuttaṃ, ekadesaṃ avimuttan ti?

Āmantā.

Ekadesaṃ anāgāmī, ekadesaṃ na anāgāmī; ekadesaṃ anāgāmiphallappatto paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusivā viharati, ekadesaṃ na kāyena phusivā viharati; ekadesaṃ antarāparinibbāyī, upahaccaparinibbāyī, asaṃkhāraparinibbāyī, sasāṃkhāraparinibbāyī, uddhamsoto akaniṭṭhagāmī, ekadesaṃ na uddhamsoto na akaniṭṭhagāmī ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Ekadesaṃ vimuttaṃ, ekadesaṃ avimuttan ti?

Āmantā.

Ekadesaṃ Arahā, ekadesaṃ na Arahā; ekadesaṃ arahattappatto paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusivā viharati, ekadesaṃ kāyena na phusivā viharati; ekadesaṃ vītarāgo vītadoso vītamoho—pe—ekadesaṃ sacchikātabbaṃ sacchikatam, ekadesaṃ sacchikātabbaṃ na sacchikatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Vimuttaṃ vimuccamānan ti?

Āmantā.

Uppādakkhaṇe vimuttaṃ, vayakkhaṇe¹ vimuccamānan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Na vattabbaṃ “Vimuttaṃ vimuccamānan ti”?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Tassa evaṃ jānato evaṃ passato kāmāsavā pi cittaṃ vimuccati, bhavāsavā pi cittaṃ vimuccati, avijjāsavā pi cittaṃ vimuccatīti.” Atth'eva suttanto ti?

¹ bhaṅgakkhaṇe, M.

Āmantā.

Tena hi vimuttaṃ vimuccamānan ti.

7. Vimuttaṃ vimuccamānan ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“So evaṃ samāhite citte parisuddhe pariyodāte anaṅgaṇe vigatūpakkilese mudubhūte kammaniye ṭhite āneñjappatte āsavānaṃ khayaṇānāya cittaṃ abhininnāmetīti.” Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Vimuttaṃ vimuccamānan ti.”

8. Atthi cittaṃ vimuccamānan ti?

Āmantā.

Atthi cittaṃ rajjamānaṃ dussamānaṃ muyhamānaṃ kilissamānan ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Nanu rattaṇ c’eva arattaṇ ca, duṭṭhaṇ c’eva aduṭṭhaṇ ca, muḷhaṇ c’eva amuḷhaṇ ca, chinnaṇ c’eva achinnaṇ ca, bhinnaṇ c’eva abhinnaṇ ca, kataṇ c’eva akataṇ cāti?

Āmantā.

Hañci rattaṇ c’eva arattaṇ ca, duṭṭhaṇ c’eva aduṭṭhaṇ ca, muḷhaṇ c’eva amuḷhaṇ ca, chinnaṇ c’eva achinnaṇ ca, bhinnaṇ c’eva abhinnaṇ ca, kataṇ c’eva akataṇ ca, no vata re vattabbe “Atthi cittaṃ vimuccamānan ti.”

V i m u c c a m ā n a k a t h ā .

III. 5.

1. Aṭṭhamakassa puggalassa diṭṭhipariyuṭṭhānaṃ pahīnan ti?

Āmantā.

Aṭṭhamako puggalo sotāpanno sotāpattiphalappatto paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusitvā viharatīti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Aṭṭhamakassa puggalassa vicikicchāpariyuṭṭhānaṃ pahīnan ti?

Āmantā.

Aṭṭhamako puggalo sotāpanno sotāpattiṭṭhalappatto—
pe—kāyena phusitvā viharatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Aṭṭhamakassa puggalassa diṭṭhipariyuṭṭhānaṃ pahī-
nan ti?

Āmantā.

Aṭṭhamakassa puggalassa diṭṭhānusayo pahīno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Aṭṭhamakassa puggalassa diṭṭhipariyuṭṭhānaṃ pahīna-
n ti?

Āmantā.

Aṭṭhamakassa puggalassa vicikicchānusayo—pe—sīlab-
bataparāmāso pahīno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Aṭṭhamakassa puggalassa vicikicchāpariyuṭṭhānaṃ
pahīnan ti?

Āmantā.

Aṭṭhamakassa puggalassa vicikicchānusayo pahīno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Aṭṭhamakassa puggalassa vicikicchāpariyuṭṭhānaṃ
pahīnan ti?

Āmantā.

Aṭṭhamakassa puggalassa diṭṭhānusayo—pe—sīlabba-
parāmāso pahīno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Aṭṭhamakassa puggalassa diṭṭhānusayo appahīno ti?

Āmantā.

Aṭṭhamakassa puggalassa diṭṭhipariyuṭṭhānaṃ appahī-
nan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Aṭṭhamakassa puggalassa diṭṭhānusayo appahīno ti?

Āmantā.

Aṭṭhamakassa puggalassa vicikicchāpariyuṭṭhānaṃ
appahīnan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Aṭṭhamakassa puggalassa vicikicchānusayo—pe—sīlab-
bataparāmāso appahīno ti?

Āmantā.

Aṭṭhamakassa puggalassa diṭṭhipariyuṭṭhānaṃ appahīnan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Aṭṭhamakassa puggalassa sīlabbataparāmāso appahīno ti?

Āmantā.

Aṭṭhamakassa puggalassa vicikicchāpariyuṭṭhānaṃ appahīnan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Aṭṭhamakassa puggalassa diṭṭhipariyuṭṭhānaṃ pahīnan ti?

Āmantā.

Aṭṭhamakassa puggalassa diṭṭhipariyuṭṭhānappahānāya maggo bhāvito ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Aṭṭhamakassa puggalassa diṭṭhipariyuṭṭhānaṃ pahīnan ti?

Āmantā.

Aṭṭhamakassa puggalassa diṭṭhipariyuṭṭhānappahānāya satipatṭhānā bhāvitā — pe — sammappadhānā — pe — bojhaṅgā bhāvitā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Aṭṭhamakassa puggalassa vicikicchāpariyuṭṭhānaṃ pahīnan ti?

Āmantā.

Aṭṭhamakassa puggalassa vicikicchāpariyuṭṭhānappahānāya maggo bhāvito—pe—bojhaṅgā bhāvitā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Aṭṭhamakassa puggalassa diṭṭhipariyuṭṭhānappahānāya maggo abhāvito ti?

Āmantā.

Amaggena pahīnaṃ lokiyena sāsavena—pe—saṃkilesikenāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Aṭṭhamakassa puggalassa diṭṭhipariyuṭṭhānappahānāya satipatṭhānā—pe—bojhaṅgā abhāvitā ti?

Āmantā.

Amaggena pahīnaṃ lokiyena sāsavena—pe—saṃkilesikenāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Aṭṭhamakassa puggalassa vicikicchāpariyuṭṭhānapahānāya maggo abhāvito—pe—bojjhaṅgā abhāvitā ti?

Āmantā.

Amaggena pahīnaṃ lokiyena sāsavena—pe—saṃkilesikenāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Na vattabbaṃ “Aṭṭhamakassa puggalassa diṭṭhipariyuṭṭhānaṃ pahīnaṃ ti”?

Āmantā.

Uppajjissatīti? N'uppajjissatīti.

Hañci n'uppajjissati, tena vata re vattabbe “Aṭṭhamakassa puggalassa diṭṭhipariyuṭṭhānaṃ pahīnaṃ ti.”

8. Na vattabbaṃ “Aṭṭhamakassa puggalassa vicikicchāpariyuṭṭhānaṃ pahīnaṃ ti”?

Āmantā.

Uppajjissatīti? N'uppajjissatīti.

Hañci n'uppajjissati, tena vata re vattabbe “Aṭṭhamakassa puggalassa vicikicchāpariyuṭṭhānaṃ pahīnaṃ ti.”

9. Aṭṭhamakassa puggalassa diṭṭhipariyuṭṭhānaṃ n'uppajjissatīti katvā, pahīnaṃ ti?

Āmantā.

Aṭṭhamakassa puggalassa diṭṭhānusayo n'uppajjissatīti katvā, pahīno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Aṭṭhamakassa puggalassa diṭṭhipariyuṭṭhānaṃ n'uppajjissatīti katvā, pahīnaṃ ti?

Āmantā.

Aṭṭhamakassa puggalassa vicikicchānusayo—pe—sīlabataparāmāso n'uppajjissatīti katvā, pahīno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

10. Aṭṭhamakassa puggalassa vicikicchāpariyuṭṭhānaṃ n'uppajjissatīti katvā, pahīnaṃ ti?

Āmantā.

Aṭṭhamakassa puggalassa vicikicchānusayo—pe—sīlabataparāmāso n'uppajjissatīti katvā, pahīno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

11. Aṭṭhamakassa puggalassa diṭṭhipariyuṭṭhānaṃ n'uppajjissatīti katvā, pahīnan ti?

Āmantā.

Gotrabhuno puggalassa diṭṭhipariyuṭṭhānaṃ n'uppajjissatīti katvā, pahīnan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Aṭṭhamakassa puggalassa vicikicchāpariyuṭṭhānaṃ n'uppajjissatīti katvā, pahīnan ti?

Āmantā.

Gotrabhuno puggalassa vicikicchāpariyuṭṭhānaṃ n'uppajjissatīti katvā, pahīnan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

A ṭ ṭ h a m a k a k a t h ā .

III. 6.

1. Aṭṭhamakassa puggalassa n'atthi saddhindriyan ti?

Āmantā.

Aṭṭhamakassa puggalassa n'atthi saddhā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Aṭṭhamakassa puggalassa n'atthi viriyindriyaṃ—pe—
n'atthi satindriyaṃ—pe—n'atthi samādhindriyaṃ—pe—
n'atthi paññindriyan ti?

Āmantā.

Aṭṭhamakassa puggalassa n'atthi paññā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Aṭṭhamakassa puggalassa atthi saddhā ti?

Āmantā.

Aṭṭhamakassa puggalassa atthi saddhindriyan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Aṭṭhamakassa puggalassa atthi viriyaṃ—pe—atthi sati,
atthi samādhi, atthi paññā ti?

Āmantā.

Aṭṭhamakassa puggalassa atthi paññindriyan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Aṭṭhamakassa puggalassa atthi mano, atthi manin-
driyan ti?

Āmantā.

Aṭṭhamakassa puggalassa atthi saddhā, atthi saddhin-
driyan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Aṭṭhamakassa puggalassa atthi mano, atthi manin-
driyan ti?

Āmantā.

Aṭṭhamakassa puggalassa atthi paññā, atthi paññin-
driyan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Aṭṭhamakassa puggalassa atthi somanassaṃ, atthi
somanassindriyaṃ—pe—atthi jīvitaṃ, atthi jīvitindriyan
ti?

Āmantā.

Aṭṭhamakassa puggalassa atthi saddhā, atthi saddhin-
driyan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Aṭṭhamakassa puggalassa atthi jīvitaṃ, atthi jīvitin-
driyan ti?

Āmantā.

Aṭṭhamakassa puggalassa atthi viriyaṃ—pe—atthi
paññā, atthi paññindriyan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Aṭṭhamakassa puggalassa atthi saddhā, n'atthi
saddhindriyan ti?

Āmantā.

Aṭṭhamakassa puggalassa atthi mano, n'atthi manin-
driyan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Aṭṭhamakassa puggalassa atthi saddhā, n'atthi saddhin-
driyan ti?

Āmantā.

Aṭṭhamakassa puggalassa atthi somanassaṃ, n'atthi
somanassindriyaṃ—pe—atthi jīvitaṃ, n'atthi jīvitin-
driyan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Aṭṭhamakassa puggalassa atthi paññā, n'atthi paññindriyan ti?

Āmantā.

Aṭṭhamakassa puggalassa atthi mano, n'atthi manindriyaṃ—pe—atthi somanassaṃ n'atthi somanassindriyaṃ—pe—atthi jīvitam, n'atthi jīvitindriyan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Aṭṭhamakassa puggalassa n'atthi saddhindriyan ti?

Āmantā.

Aṭṭhamako puggalo asaddho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Aṭṭhamakassa puggalassa n'atthi viriyindriyan ti?

Āmantā.

Aṭṭhamako puggalo kusīto hīnaviriyo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Aṭṭhamakassa puggalassa n'atthi satindriyan ti?

Āmantā.

Aṭṭhamako puggalo muṭṭhassati asampajāno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Aṭṭhamakassa puggalassa n'atthi samādhindriyan ti?

Āmantā.

Aṭṭhamako puggalo asamāhito vibbhantacitto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Aṭṭhamakassa puggalassa n'atthi paññindriyan ti?

Āmantā.

Aṭṭhamako puggalo duppañño eḷamūgo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

8. Aṭṭhamakassa puggalassa atthi saddhā, sā ca saddhā niyyānikā ti?

Āmantā.

Hañci aṭṭhamakassa puggalassa atthi saddhā, sā ca saddhā niyyānikā, no vata re vattabbe “Aṭṭhamakassa puggalassa n'atthi saddhindriyan ti.”

Aṭṭhamakassa puggalassa atthi viriyaṃ, tañ ca viriyaṃ niyyānikaṃ—pe—atthi sati, sā ca sati niyyānikā—pe—atthi samādhī, so ca samādhī niyyāniko—pe—atthi paññā, sā ca paññā niyyānikā ti?

Āmantā.

Hañci aṭṭhamakassa puggalassa atthi paññā, sā ca paññā niyyānikā, no vata re vattabbe “Aṭṭhamakassa puggalassa atthi paññindriyan ti.”

9. Sakadāgāmiphalasacchikiriyaṃ paṭipannassa puggalassa atthi saddhā, atthi saddhindriyan ti?

Āmantā.

Aṭṭhamakassa puggalassa atthi saddhā, atthi saddhindriyan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sakadāgāmiphalasacchikiriyaṃ paṭipannassa puggalassa atthi paññā, atthi paññindriyan ti?

Āmantā.

Aṭṭhamakassa puggalassa atthi paññā, atthi paññindriyan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

10. Anāgāmiphalasacchikiriyaṃ paṭipannassa puggalassa—pe—arahattasacchikiriyaṃ paṭipannassa puggalassa atthi saddhā, atthi saddhindriyaṃ—pe—atthi paññā, atthi paññindriyan ti?

Āmantā.

Aṭṭhamakassa puggalassa atthi paññā, atthi paññindriyan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

11. Aṭṭhamakassa puggalassa atthi saddhā, n'atthi saddhindriyan ti?

Āmantā.

Sakadāgāmiphalasacchikiriyaṃ paṭipannassa puggalassa atthi saddhā, n'atthi saddhindriyan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Aṭṭhamakassa puggalassa atthi paññā, n'atthi paññindriyan ti?

Āmantā.

Sakadāgāmiphalasacchikiriyaṃ paṭipannassa puggalassa atthi paññā, n'atthi paññindriyan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

12. Aṭṭhamakassa puggalassa atthi saddhā, n'atthi saddhindriyaṃ—pe—atthi paññā, n'atthi paññindriyan ti?

Āmantā.

Anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa—
pe—arahattasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa atthi
paññā, n'atthi paññindriyan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

13. Aṭṭhamakassa puggalassa n'atthi pañc'indriyānī ?

Āmantā.

Nanu vuttam Bhagavatā—“Pañc'imāni Bhikkhave
indriyāni. Katamāni pañca? Saddhindriyaṃ, viriyin-
driyaṃ, satindriyaṃ, samādhindriyaṃ, paññindriyaṃ.
Imāni kho Bhikkhave pañc'indriyāni. Imesaṃ kho
Bhikkhave pañcannaṃ indriyānaṃ samattā paripūrattā¹
Arahā hoti. Tato mudutarehi arahattasacchikiriyāya
paṭipanno hoti; tato mudutarehi anāgāmī hoti; tato
mudutarehi anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno hoti;
tato mudutarehi sakadāgāmī hoti; tato mudutarehi saka-
dāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno hoti; tato mudu-
tarehi sotāpanno hoti; tato mudutarehi sotāpattiphala-
sacchikiriyāya paṭipanno hoti. Yassa kho Bhikkhave
imāni pañc'indriyāni sabbena sabbam sabbathā sabbam
n'atthi, tam aham 'bāhiro puthujjanapakkhe² ṭhito ti'
vadāmīti.” Atth'eva suttanto ti ?

Āmantā.

Aṭṭhamako puggalo bāhiro puthujjanapakkhe ṭhito ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi aṭṭhamakassapuggalassa atthi pañc'indriyānīti.

Aṭṭhamakassa indriyakathā.

III. 7.

1. Maṃsacakkhum dhammupatthaddham dibbacak-
khum hotīti ?

Āmantā.

Maṃsacakkhum dibbacakkhum, dibbacakkhum maṃ-
sacakkhun ti ?

¹ paripurato, P.S₂.

² pakkho, P.S₂.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—
 Maṃsacakkhuṃ dhammupatthaddhaṃ dibbacakkhuṃ
 hotīti ?

Āmantā.

Yādisaṃ maṃsacakkhuṃ, tādisaṃ dibbacakkhuṃ ;
 yādisaṃ dibbacakkhuṃ, tādisaṃ maṃsacakkhuṃ ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Maṃsacakkhuṃ dhammupatthaddhaṃ dibbacakkhuṃ
 hotīti ?

Āmantā.

Tañ ñeva maṃsacakkhuṃ tam¹ dibbacakkhuṃ, tam
 dibbacakkhuṃ tam maṃsacakkhuṃ ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Maṃsacakkhuṃ dhammupatthaddhaṃ dibbacakkhuṃ
 hotīti ?

Āmantā.

Yādiso maṃsacakkhussa visayo ānubhāvo gocaro, tādiso
 dibbassa cakkhussa visayo ānubhāvo gocaro ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Maṃsacakkhuṃ dhammupatthaddhaṃ dibbacakkhuṃ
 hotīti ?

Āmantā.

Upādinnaṃ hutvā anupādinnaṃ hotīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Upādinnaṃ hutvā anupādinnaṃ hotīti ?

Āmantā.

Kāmāvacaraṃ hutvā rūpāvacaraṃ hotīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāmāvacaraṃ hutvā rūpāvacaraṃ hotīti ?

Āmantā.

Rūpāvacaraṃ hutvā arūpāvacaraṃ hotīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpāvacaraṃ hutvā arūpāvacaraṃ hotīti ?

Āmantā.

Pariyāpannaṃ hutvā apariyāpannaṃ hotīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

¹ tam om. P.S.S₂.

3. Maṃsacakkhum dhammupatthaddham dibbacakkhum hotīti ?

Āmantā.

Dibbacakkhum dhammupatthaddham maṃsacakkhum hotīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Maṃsacakkhum dhammupatthaddham dibbacakkhum hotīti ?

Āmantā.

Dibbacakkhum dhammupatthaddham paññācakkhum hotīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Maṃsacakkhum dhammupatthaddham dibbacakkhum hotīti ?

Āmantā.

Dibbacakkhum dhammupatthaddham maṃsacakkhum hotīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Maṃsacakkhum dhammupatthaddham dibbacakkhum hotīti ?

Āmantā.

Dve'va cakkhūnīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dve'va cakkhūnīti ?

Āmantā.

Nanu tīṇi cakkhūni vuttāni Bhagavatā, maṃsacakkhum, dibbacakkhum, paññācakkhun ti ?

Āmantā.

Hañci tīṇi cakkhūni vuttāni Bhagavatā, maṃsacakkhum, dibbacakkhum, paññācakkhum, no vata re vattabbe “Dve'va cakkhūnīti” ?

Dve'va cakkhūnīti ?

Āmantā.

Nanu vuttam Bhagavatā “Tīṇ'imāṇi Bhikkhave cakkhūni. Katamāni tīṇi ? Maṃsacakkhum, dibbacakkhum, paññācakkhum. Imāni kho Bhikkhave tīṇi cakkhūnīti.”

“ Maṃsacakkhuṃ dibbacakkhuṃ
 Paññācakkhuṃ anuttaraṃ,
 Etāni tīni cakkhūni
 Akkhāsi purisattamo.
 Maṃsacakkhussa uppādo
 Maggo dibbassa cakkhuno,
 Yathā ca nāṇaṃ udapādi
 Paññācakkhuṃ anuttaraṃ.
 Tassa cakkhussa paṭilābhā
 Sabbadukkhā pamuccatīti.”

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “ Dve'va cakkhūnīti.”

D i b b a c a k k h u k a t h ā .

III. 8.

1. Maṃsasotaṃ dhammupatthaddhaṃ dibbasotaṃ
 hotīti?

Āmantā.

Maṃsasotaṃ dibbasotaṃ, dibbasotaṃ maṃsasotaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Maṃsasotaṃ dhammupatthaddhaṃ dibbasotaṃ hotīti?

Āmantā.

Yādisaṃ maṃsasotaṃ, tādisaṃ dibbasotaṃ : yādisaṃ
 dibbasotaṃ, tadisaṃ maṃsasotaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Maṃsasotaṃ dhammupatthaddhaṃ dibbasotaṃ hotīti?

Āmantā.

Tañ ñeva maṃsasotaṃ taṃ dibbasotaṃ, taṃ dibba-
 sotaṃ taṃ maṃsasotaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Maṃsasotaṃ dhammupatthaddhaṃ dibbasotaṃ hotīti?

Āmantā.

Yādiso maṃsacakkhussa visayo ānubhāvo gocaro, tādiso
 dibbassa cakkhussa visayo ānubhāvo gocaro ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Maṃsasotaṃ dhammupatthaddhaṃ dibbasotaṃ hotīti?

Āmantā.

Upādinnaṃ hutvā anupādinnaṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Upādinnaṃ hutvā anupādinnaṃ hotīti?

Āmantā.

Kāmāvacaraṃ hutvā rūpāvacaraṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāmāvacaraṃ hutvā rūpāvacaraṃ hotīti?

Āmantā.

Rūpāvacaraṃ hutvā arūpāvacaraṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpāvacaraṃ hutvā arūpāvacaraṃ hotīti?

Āmantā.

Pariyāpannaṃ hutvā apariyāpannaṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Maṃsasotaṃ dhammupatthaddhaṃ dibbasotaṃ hotīti?

Āmantā.

Dibbasotaṃ dhammupatthaddhaṃ maṃsasotaṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Maṃsasotaṃ dhammupatthaddhaṃ dibbasotaṃ hotīti?

Āmantā.

Ekañ ñeva¹ sotaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Ekañ ñeva sotaṃ ti?

Āmantā.

Nanu dve sotāni vuttāni Bhagavatā, maṃsasotaṃ dibbasotaṃ ti?

Āmantā.

Hañci dve sotāni vuttāni Bhagavatā, maṃsasotaṃ dibbasotaṃ, no vata re vattabbe “Ekañ ñeva sotaṃ ti.”

Dibbasotakathā.

¹ Ekaṃ yeva, P.S.S₂.

III. 9.

1. Yathākammūpagataṃ ñāṇaṃ dibbacakkhun ti?

Āmantā.

Yathākammūpagatañ ca manasikaroti, dibbena cakkhunā rūpaṃ passatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Yathākammūpagatañ ca manasikaroti, dibbena cakkhunā rūpaṃ passatīti?

Āmantā.

Dvinnāṃ phassānaṃ dvinnāṃ cittānaṃ samodhānaṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Yathākammūpagataṃ ñāṇaṃ dibbacakkhun ti?

Āmantā.

Ime vata¹ bhonto sattā ti ca manasikaroti, kāyaduc-caritena² samannāgatā ti ca manasikaroti, vacīducaritena samannāgatā ti ca manasikaroṭi, manoduccaritena samannāgatā ti ca manasikaroti, ariyānaṃ upavā-dakā ti ca manasikaroti, micchādiṭṭhikā ti ca manasi-karoti, micchādiṭṭhikamma-samādānā ti ca manasikaroti, te kāyassa bhedā paraṃ maraṇā apāyaṃ duggatiṃ vini-pātaṃ nirayaṃ upapannā ti ca manasikaroti, ime vā pana bhonto sattā ti ca manasikaroti, kāyasucaritena³ saman-nāgatā ti ca manasikaroti, vacīsucaritena samannāgatā ti ca manasikaroti, manosucaritena samannāgatā ti ca manasikaroti, ariyānaṃ anupavādakā ti ca manasikaroti, sammādiṭṭhikā ti ca manasikaroti, sammādiṭṭhikamma-samādānā ti ca manasikaroti, te kāyassa bhedā paraṃ maraṇā sugatiṃ saggaṃ lokaṃ upapannā ti ca manasi-karoti, dibbena cakkhunā rūpaṃ passatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Yathākammūpagataṃ ñāṇaṃ dibbacakkhun ti?

Āmantā.

Ime vata bhonto sattā ti ca manasikaroti,—pe—, te

¹ tam, P.

² °carite, P.S.

³ °duccaritena, P.

kāyassa bhedā param marañā sugatim saggam lokam upa-
pannā ti ca manasikaroti, dibbena cakkhunā rūpaṃ pas-
satīti ?

Āmantā.

Dvinnam phassānam dvinnam cittānam samodhañam
hotīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Yathākammūpagataṃ nāṇaṃ dibbacakkhun ti ?

Āmantā.

Atthi koci adibbacakkhuko dibbacakkhum appaṭiladdho¹
anadhigato asacchikato yathākammūpagataṃ jānātīti ?

Āmantā.

Hañci atthi koci adibbacakkhuko dibbacakkhum appaṭi-
laddho anadhigato asacchikato yathākammūpagataṃ
jānāti, no vata re vattabbe “Yathākammūpagataṃ
nāṇaṃ dibbacakkhun ti.”

4. Yathākammūpagataṃ nāṇaṃ dibbacakkhun ti ?

Āmantā.

Āyasmā Sāriputto yathākammūpagataṃ jānātīti ?

Āmantā.

Hañci āyasmā Sāriputto yathākammūpagataṃ jānāti,
no vata re vattabbe “Yathākammūpagataṃ nāṇaṃ dibba-
cakkhun ti.”

5. Āyasmā Sāriputto yathākammūpagataṃ jānātīti ?

Āmantā.

Atth'āyasmato Sāriputtassa dibbacakkhun ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atth'āyasmato Sāriputtassa dibbacakkhun ti ?

Āmantā.

Nanu āyasmā Sāriputto etad avoca—

“N'eva pubbenivāsāya
Nāpi dibbassa cakkhuno
Cetopariyāya iddhiyā
Sotadhātuvisuddhiyā
Cutiyā upapattiyā
Pañidhī me na vijjatīti.”

¹ paṭi°, P.S.₂.

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Yathākammūpagataṃ nāṇaṃ dibbacakkhun ti.”

Yathākammūpagatānāṇakathā.

III. 10.

1. Atthi devesu saṃvaro ti?

Āmantā.

Atthi devesu asaṃvaro ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

N'atthi devesu asaṃvaro ti?

Āmantā.

N'atthi devesu saṃvaro ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Nanu asaṃvarā saṃvaro sīlaṃ, atthi devesu saṃvaro ti?

Āmantā.

Atthi devesu asaṃvaro, yamhā asaṃvarā¹ saṃvaro sīlaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Ājānāhi niggahaṃ: hañci asaṃvarā saṃvaro sīlaṃ, atthi devesu saṃvaro, tena vata re vattabbe “Atthi devesu asaṃvaro, yamhā asaṃvarā saṃvaro sīlaṃ ti.”

Yaṃ tattha vadesi “Vattabbe kho ‘asaṃvarā saṃvaro sīlaṃ, atthi devesu saṃvaro,’ no ca vattabbe ‘atthi devesu asaṃvaro yamhā asaṃvarā saṃvaro sīlaṃ ti,’” micchā.

No ce pana vattabbe “Atthi devesu asaṃvaro yamhā asaṃvarā saṃvaro sīlaṃ ti,” no vata re vattabbe “Asaṃvarā saṃvaro sīlaṃ, atthi devesu saṃvaro ti.”

Yaṃ tattha vadesi “Vattabbe kho ‘asaṃvarā saṃvaro sīlaṃ, atthi devesu saṃvaro,’ no ca vattabbe ‘atthi devesu asaṃvaro yamhā asaṃvarā saṃvaro sīlaṃ ti,’” micchā.

---

¹ asaṃvaro, P.

3. Atthi manussesu saṃvaro, atthi tattha asaṃvaro ti?
Āmantā.

Atthi devesu saṃvaro, atthi tattha asaṃvaro ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi devesu saṃvaro, n'atthi tattha asaṃvaro ti?

Āmantā.

Atthi manussesu saṃvaro, n'atthi tattha asaṃvaro ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Atthi devesu pāṇātipātā veramaṇīti?

Āmantā.

Atthi devesu pāṇātipāto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi devesu surāmerayamajjapamādaṭṭhānā verama-
ṇīti?

Āmantā.

Atthi devesu surāmerayamajjapamādaṭṭhānan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. N'atthi devesu pāṇātipāto ti?

Āmantā.

N'atthi devesu pāṇātipātā veramaṇīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

N'atthi devesu surāmerayamajjapamādaṭṭhānan ti?

Āmantā.

N'atthi devesu surāmerayamajjapamādaṭṭhānā verama-
ṇīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Atthi manussesu pāṇātipātā veramaṇī, atthi tattha
pāṇātipāto ti?

Āmantā.

Atthi devesu pāṇātipātā veramaṇī, atthi tattha pāṇāti-
pāto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi manussesu surāmerayamajjapamādaṭṭhānā vera-
maṇī, atthi tattha surāmerayamajjapamādaṭṭhānan ti?

Āmantā.

Atthi devesu surāmerayamajjapamādaṭṭhānā veramaṇī,
atthi tattha surāmerayamajjapamādaṭṭhānan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Atthi devesu pāṇātipātā veramaṇī, n'atthi tattha pāṇātipāto ti?

Āmantā.

Atthi manussesu pāṇātipātā veramaṇī, n'atthi tattha pāṇātipāto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi devesu surāmerayamajjapamādaṭṭhānā veramaṇī, n'atthi tattha surāmerayamajjapamādaṭṭhānan ti?

Āmantā.

Atthi manussesu surāmerayamajjapamādaṭṭhānā veramaṇī, n'atthi tattha surāmerayamajjapamādaṭṭhānan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

8. N'atthi devesu saṃvaro ti?

Āmantā.

Sabbe devā pāṇātipātino adinnādāyino kāmesu micchācārino musāvādino surāmerayamajjapamādaṭṭhāyino ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi atthi devesu saṃvaro ti.

S a ṃ v a r a k a t h ā .

III. 11.

1. Asaññasattesu saññā atthīti?

Āmantā.

Saññabhavo¹ saññagati saññasattāvāso saññasaṃsāro saññayoni saññattabhāvapaṭilābho² ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu asaññabhavo asaññagati asaññasattāvāso asañña-saṃsāro asaññayoni asaññattabhāvapaṭilābho ti?

Āmantā.

Hañci asaññabhavo asaññagati asaññasattāvāso asañña-saṃsāro asaññayoni asaññattabhāvapaṭilābho, no vata re vattabbe “Asaññasattesu saññā atthīti.”

2. Asaññasattesu saññā atthīti?

¹ saññāsavo, P.

² oattatāvapaṭilābho, P.S₂.

Āmantā.

Pañcavokārabhavo gati sattāvāso saṃsāro yoni attabhāvapaṭilābho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu ekavokārabhavo gati sattāvāso saṃsāro yoni attabhāvapaṭilābho ti?

Āmantā.

Hañci ekavokārabhavo gati sattāvāso saṃsāro yoni attabhāvapaṭilābho, no vata re vattabbe “Asaññasattesu saññā atthīti.”

3. Asaññasattesu saññā atthīti?

Āmantā.

Tāya saññāya saññākaraṇīyaṃ karotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Manussesu saññā atthi, so ca saññabhavo saññagati saññasattāvāso saññasamṣāro saññayoni saññattabhāvapaṭilābho ti?

Āmantā.

Asaññasattesu saññā atthi, so ca saññabhavo saññagati saññasattāvāso saññasamṣāro saññayoni saññattabhāvapaṭilābho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Manussesu saññā atthi, so ca pañcavokārabhavo gati sattāvāso saṃsāro yoni attabhāvapaṭilābho ti?

Āmantā.

Asaññasattesu saññā atthi, so ca pañcavokārabhavo gati sattāvāso saṃsāro yoni attabhāvapaṭilābho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Manussesu saññā atthi, tāya saññāya saññākaraṇīyaṃ karotīti?

Āmantā.

Asaññasattesu saññā atthi, tāya saññāya saññākaraṇīyaṃ karotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Asaññasattesu saññā atthi, so ca asaññabhavo asaññagati asaññasattāvāso asaññasamṣāro asaññayoni asaññattabhāvapaṭilābho ti?

Āmantā.

Manussesu saññā atthi, so ca asaññabhavo—pe—asaññātabhāvapaṭilābho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Asaññasattesu saññā atthi, so ca ekavokārabhavo gati—pe—attabhāvapaṭilābho ti?

Āmantā.

Manussesu saññā atthi, so ca ekavokārabhavo gati—pe—attabhāvapaṭilābho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Asaññasattesu saññā atthi, na ca tāya saññāya saññākaraṇīyaṃ karotīti?

Āmantā.

Manussesu saññā atthi, na ca tāya saññāya saññākaraṇīyaṃ karotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Na vattabbaṃ “Asaññasattesu saññā atthīti”?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Santi Bhikkhave Asaññasattā nāma devā, saññuppādā ca pana te devā tamhā kāyā cavantīti.” Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi Asaññasattesu saññā atthīti.

6. Asaññasattesu saññā atthīti?

Kañci kāle atthi kañci kāle n'atthīti.

Kañci kāle saññasattā, kañci kāle asaññasattā; kañci kāle saññabhavo, kañci kāle asaññabhavo; kañci kāle pañcavokārabhavo, kañci kāle ekavokārabhavo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Asaññasattesu saññā kañci kāle atthi, kañci kāle n'atthīti?

Āmantā.

Kaṃ kālaṃ atthi, kaṃ kālaṃ n'atthīti?

Cutikāle uppattikāle atthi, ṭhitikāle n'atthīti.

Cutikāle ca uppattikāle saññasattā, ṭhitikāle asaññasattā; cutikāle uppattikāle saññabhavo, ṭhitikāle asaññabhavo; cutikāle uppattikāle pañcavokārabhavo, ṭhiti-kāle ekavokārabhavo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Asaññakathā.

III. 12.

1. Nevasaññānāsaññāyatane na vattabbaṃ “Saññā atthīti”?

Āmantā.

Asaññābhavo asaññāgati asaññāsattāvāso asaññasamsāro asaññāyoni asaññātabhāvapaṭilābho ti?

Āmantā.

Hañci asaññābhavo asaññāgati—pe—asaññātabhāvapaṭilābho, no vata re vattabbe “Nevasaññānāsaññāyatane na vattabbaṃ ‘Saññā atthīti.’”

2. Nevasaññānāsaññāyatane na vattabbaṃ “Saññā atthīti”?

Āmantā.

Ekavokārabhavo gati—pe—attabhāvapaṭilābho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu catuvokārabhavo gati—pe—attabhāvapaṭilābho ti?

Āmantā.

Hañci catuvokārabhavo gati—pe—attabhāvapaṭilābho, no vata re vattabbe “Nevasaññānāsaññāyatane na vattabbaṃ ‘Saññā atthīti.’”

3. Asaññāsattesu na vattabbaṃ “Saññā atthi,” so ca asaññābhavo asaññāgati asaññāsattāvāso asaññasamsāro asaññāyoni asaññātabhāvapaṭilābho ti?

Āmantā.

Nevasaññānāsaññāyatane na vattabbaṃ “Saññā atthi,” so ca asaññābhavo asaññāgati asaññāsattāvāso asaññasamsāro asaññāyoni asaññātabhāvapaṭilābho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Asaññāsattesu na vattabbaṃ “Saññā atthi,” so ca ekavokārabhavo gati—pe—attabhāvapaṭilābho ti?

Āmantā.

Nevasaññānāsaññāyatane na vattabbaṃ “ Saññā atthi,” so ca ekavokārabhavo gati—pe—attabhāvapaṭilābho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Nevasaññānāsaññāyatane na vattabbaṃ “ Saññā atthi,” so ca saññābhavo saññāgati—pe—saññāattabhāvapaṭilābho ti?

Āmantā.

Asaññāsaṭṭesu na vattabbaṃ “ Saññā atthi,” so ca saññābhavo saññāgati—pe—saññāattabhāvapaṭilābho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nevasaññānāsaññāyatane na vattabbaṃ “ Saññā atthi,” so ca catuvokārabhavo gati—pe—attabhāvapaṭilābho ti?

Āmantā.

Asaññāsaṭṭesu na vattabbaṃ “ Saññā atthi,” so ca catuvokārabhavo gati—pe—attabhāvapaṭilābho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Nevasaññānāsaññāyatane na vattabbaṃ “ Saññā atthīti?”

Āmantā.

Nanu nevasaññānāsaññāyatanaṃ catuvokārabhavo ti?

Āmantā.

Hañci nevasaññānāsaññāyatanaṃ catuvokārabhavo, no vata re vattabbe “ Nevasaññānāsaññāyatane na vattabbaṃ ‘ Saññā atthīti.’ ”

6. Nevasaññānāsaññāyatanaṃ catuvokārabhavo, nevasaññānāsaññāyatane na vattabbaṃ “ Saññā atthīti?”

Āmantā.

Ākāsaṇācāyatanaṃ catuvokārabhavo, ākāsaṇācāyatane na vattabbaṃ “ Saññā atthīti?”

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nevasaññānāsaññāyatanaṃ catuvokārabhavo, nevasaññānāsaññāyatane na vattabbaṃ “ Saññā atthīti?”

Āmantā.

Viññāṇācāyatanaṃ—pe—ākiñcaññāyatanaṃ catuvokārabhavo, ākiñcaññāyatane na vattabbaṃ “ Saññā atthīti?”

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Ākāsānañcāyatanam catuvokārabhavo, atthi tattha saññā ti?

Āmantā.

Nevasaññānāsaññāyatanam catuvokārabhavo, atthi tattha saññā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Viññānañcāyatanam—pe—ākiñcaññāyatanam catuvokārabhavo, atthi tattha saññā ti?

Āmantā.

Nevasaññānāsaññāyatanam catuvokārabhavo, atthi tattha saññā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

8. Nevasaññānāsaññāyatane na vattabbaṃ “ Saññā atthīti vā n'atthīti vā ti ”?

Āmantā.

Nanu nevasaññānāsaññāyatanam catuvokārabhavo ti?

Āmantā.

Hañci nevasaññānāsaññāyatanam catuvokārabhavo, no vata re vattabbe “ Nevasaññānāsaññāyatane na vattabbaṃ ‘ Saññā atthīti vā n'atthīti vā ti. ’ ”

9. Nevasaññānāsaññāyatanam catuvokārabhavo, nevasaññānāsaññāyatane na vattabbaṃ “ Saññā atthīti vā n'atthīti vā ti ”?

Āmantā.

Ākāsānañcāyatanam—pe—viññānañcāyatanam—pe—ākiñcaññāyatanam catuvokārabhavo, ākiñcaññāyatane na vattabbaṃ “ Saññā atthīti vā n'atthīti vā ti. ”

10. Ākāsānañcāyatanam catuvokārabhavo, atthi tattha saññā ti?

Āmantā.

Nevasaññānāsaññāyatanam catuvokārabhavo, atthi tattha saññā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Viññānañcāyatanam—pe—ākiñcaññāyatanam catuvokārabhavo, atthi tattha saññā ti?

Āmantā.

Nevasaññānāsaññāyatanam catuvokārabhavo, atthi tattha saññā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

11. Nevasaññānāsaññāyatane na vattabbaṃ “Saññā atthīti vā n'atthīti vā ti”?

Āmantā.

Nanu nevasaññānāsaññāyatanaṃ ti?

Āmantā.

Hañci nevasaññānāsaññāyatanaṃ, tena vata re vattabbe “Nevasaññānāsaññāyatane na vattabbaṃ ‘Saññā atthīti vā n'atthīti vā ti.’”

12. Nevasaññānāsaññāyatanaṃ ti katvā, nevasaññānāsaññāyatane na vattabbaṃ “Saññā atthīti vā n'atthīti vā ti”?

Āmantā.

Adukkhamasukhā vedanā ti katvā, adukkhāmasukhāya¹ vedanāya² na vattabbaṃ “Vedanā ti vā, avedanā ti vā ti”?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nevasaññānāsaññāyatanaṃ kathā.

Tatiyo Vaggo.

Balaṃ sādharmaṇaṃ, Ariyaṃ, Sarāgaṃ cittaṃ vimuccati,
Vimuttaṃ vimuccamaṇaṃ, Atthi cittaṃ vimuccama-
naṃ,

Aṭṭhamakassa puggalassa diṭṭhipariyuṭṭhānaṃ pahī-
naṃ,

Aṭṭhamakassa puggalassa n'atthi pañcindriyāni,
Cakkhuṃ, Sotaṃ dhammupatthaddhaṃ, Yathākamma-
pagataññaṇaṃ,

Devesu saṃvaro, Asaññasattesu saññā, evameva bhava-
vaggan ti.

¹ sukhā, P.K.

² vedanā, P.S.

IV. 1.

1. Gihī'ssa Arahā ti?

Āmantā.

Atthi Arahato gihisaññojanan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

N'atthi Arahato gihisaññojanan ti?

Āmantā.

Hañci n'atthi Arahato gihisaññojanam no vata re vattabbe "Gihī'ssa Arahā ti."

2. Gihī'ssa Arahā ti?

Āmantā.

Nanu Arahato gihisaññojanam pahīnam ucchinnamūlam tālāvattukataṃ anabhāvaṃ kataṃ āyatim anuppādadhamman ti?

Āmantā.

Hañci Arahato gihisaññojanam pahīnam ucchinnamūlam tālāvattukataṃ anabhāvaṃ kataṃ āyatim anuppādadhammam, no vata re vattabbe "Gihī'ssa Arahā ti."

3. Gihī'ssa Arahā ti?

Āmantā.

Atthi koci gihī gihisaññojanam appahāya diṭṭh'eva dhamme dukkhass'antaṃ karotīti?

N'atthi.

Hañci n'atthi koci gihī gihisaññojanam appahāya diṭṭh'eva dhamme dukkhass'antaṃ karoti, no vata re vattabbe "Gihī'ssa Arahā ti."

4. Gihī'ssa Arahā ti?

Āmantā.

Nanu Vacchagotto paribbājako Bhagavantaṃ etad avoca—"Atthi nu kho bho Gotama koci gihī gihisaññojanam appahāya kāyassa bheda dukkhass'antaṃ karotīti"? "N'atthi kho Vaccha koci gihī gihisaññojanam appahāya kāyassa bheda dukkhass'antaṃ karotīti." Atth'eva sut-tanto ti?

¹ Gihī, P.S₂.

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “ Gihī’ssa Arahā ti.”

5. Gihī’ssa Arahā ti?

Āmantā.

Arahā methunaṃ dhammaṃ paṭiseveyya, methunaṃ dhammaṃ uppādeyya, puttasaṃbādhasayanam ajjhāvasseyya, kāsikacandanam paccaṇubhaveyya, mālāgandhavilepanam dhāreyya, jātarūparajataṃ sādiyeyya, ajeḷakaṃ paṭigaṇheyya, kukkuṭasūkaram paṭigaṇheyya, hatthigavasavaḷavaṃ paṭigaṇheyya, tittiravaṭṭakamorakapiṅjalam¹ paṭigaṇheyya, pitavaṇṭavālamolikam² dhāreyya, odātāni vatthāni dighadasāni dhāreyya, yāvajīvaṃ agāriyabhūto assāti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

6. Na vattabbaṃ “ Gihī’ssa Arahā ti ”?

Āmantā.

Nanu Yaso kulaputto, Uttiyo gahapati, Setu mānavo gihissa byañjanaena arahattaṃ pattā ti?

Āmantā.

Hañci Yaso kulaputto, Uttiyo gahapati, Setu mānavo gihissa byañjanaena arahattaṃ pattā, tena vata re vattabbe “ Gihī’ssa Arahā ti.”

G i h ī ’ s s a A r a h ā t i k a t h ā .

IV. 2.

1. Saha uppattiyā Arahā ti?

Āmantā.

Saha uppattiyā sotāpanno hotīti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Saha uppattiyā Arahā ti?

¹ piṅjaram, M.

² cittavaṇṭandhavālamoli, P ; cittavaṇḍavālamolim, M.

Āmantā.

Saha uppattiyā sakadāgāmī hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Saha uppattiyā Arahā ti?

Āmantā.

Saha uppattiyā anāgāmī hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—.

2. Saha uppattiyā sotāpanno na hotīti?

Āmantā.

Hañci saha uppattiyā sotāpanno na hoti, no vata re vattabbe “Saha uppattiyā Arahā ti.”

Saha uppattiyā sakadāgāmī na hotīti?

Āmantā.

Hañci saha uppattiyā sakadāgāmī na hoti, no vata re vattabbe “Saha uppattiyā Arahā ti.”

Saha uppattiyā anāgāmī na hotīti?

Āmantā.

Hañci saha uppattiyā anāgāmī na hoti, no vata re vattabbe “Saha uppattiyā Arahā ti.”

3. Saha uppattiyā Arahā ti?

Āmantā.

Sāriputto thero saha uppattiyā Arahā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Mahā Moggallāno thero—pe—Mahā Kassapo thero—pe—Mahā Kaccāyano thero—pe—Mahā Koṭṭhiko thero—pe—Mahā Panthako¹ thero saha uppattiyā Arahā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Sāriputto thero na saha uppattiyā Arahā ti?

Āmantā.

Hañci Sāriputto thero na saha uppattiyā Arahā, no vata re vattabbe “Saha uppattiyā Arahā ti.”

Mahā Moggallāno thero—pe—Mahā Kassapo thero, Mahā Kaccāyano thero, Mahā Koṭṭhiko thero—pe—Mahā Panthako thero na saha uppattiyā Arahā ti?

Āmantā.

¹ Mahābandhiko, P.

Hañci Mahā Paṇṭhako thero na saha uppattiyā Arahā,
no vata re vattabbe “Saha uppattiyā Arahā ti.”

5. Saha uppattiyā Arahā ti?

Āmantā.

Uppattesiya citta arahaṭṭhaṃ sacchikaroti lokiyena
sāsavena—pe—saṃkilesikenāti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Saha uppattiyā Arahā ti?

Āmantā.

Uppattesiyaṃ cittaṃ niyyānikaṃ khayagāmi bodhagāmi
apacayagāmi anāsavaṃ—pe—asaṃkilesikaṃ ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Nanu uppattesiyaṃ cittaṃ aniyyānikaṃ, na khaya-
gāmi, na bodhagāmi, na apacayagāmi, sāsavaṃ—pe—
saṃkilesikaṃ ti?

Āmantā.

Hañci uppattesiyaṃ cittaṃ aniyyānikaṃ, na khaya-
gāmi, na bodhagāmi, na apacayagāmi, sāsavaṃ—pe—
saṃkilesikaṃ, no vata re vattabbe “Saha uppattiyā
Arahā ti.”

6. Saha uppattiyā Arahā ti?

Āmantā.

Uppattesiya citta rāgaṃ pajahati, dosaṃ pajahati,
mohaṃ pajahati,—pe—anottappaṃ pajahatīti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Saha uppattiyā Arahā ti?

Āmantā.

Uppattesiyaṃ cittaṃ maggo—pe—satipaṭṭhānaṃ sam-
mappadhānaṃ iddhipādo indriyaṃ balaṃ—pe—bojjhaṅgo
ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Saha uppattiyā Arahā ti?

Āmantā.

Uppattesiya citta dukkhaṃ parijānāti, samudayaṃ
pajahati, nirodhaṃ sacchikaroti, maggaṃ bhāvetīti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Saha uppattiyā Arahā ti?

Āmantā.

Cuticcittam, maggacittam, uppattesiyaṃ cittam, phala-
cittan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

U p p a t t i k a t h ā .

IV. 3.

1. Arahato sabbe dhammā anāsavā ti?

Āmantā.

Maggo phalaṃ nibbānaṃ sotāpattimaggo sotāpattipha-
laṃ sakadāgāmiṃ maggo sakadāgāmiṃ phalaṃ anāgāmiṃ maggo
anāgāmiṃ phalaṃ arahattamaggo arahataphalaṃ satipaṭṭhā-
naṃ sammappadhānaṃ iddhipādo indriyaṃ balaṃ boj-
jhaṅgo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Arahato sabbe dhammā anāsavā ti?

Āmantā.

Arahato cakkhum anāsavaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahato cakkhum anāsavaṃ ti?

Āmantā.

Maggo phalaṃ nibbānaṃ—pe—bojjhaṅgo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahato sotam—pe—Arahato ghānaṃ—pe—Arahato
jivhā—pe—Arahato kāyo anāsavo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahato kāyo anāsavo ti?

Āmantā.

Maggo phalaṃ—pe—bojjhaṅgo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Arahato kāyo anāsavo ti?

Āmantā.

Arahato kāyo paggahaniggahūpago¹ chedanabhedanū-
pago kākehi gijjhehi kulalehi sādharmaṇo ti?

Āmantā.

¹ ūpako, P.

Anāsavo dhammo paggahaniggahūpago chedanabhedanūpago kākehi gijjhehi kulalehi sādharmaṇo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Arahato kāye viṣaṃ kameyya, satthaṃ kameyya aggi kameyyāti?

Āmantā.

Anāsave dhamme viṣaṃ kameyya, satthaṃ kameyya, aggi kameyyāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Labbhā¹ Arahato kāyo addubandhanena bandhituṃ, rajjubandhanena bandhituṃ, saṃkhalikabandhanena bandhituṃ, gāma-bandhanena bandhituṃ, nigama-bandhanena bandhituṃ, nagara-bandhanena bandhituṃ, janapada-bandhanena bandhituṃ, kaṇhapañcamehi² bandhanehi bandhituṃ ti?

Āmantā.

Labbhā anāsavo dhammo addubandhanena bandhituṃ, rajjubandhanena bandhituṃ, saṃkhalikabandhanena bandhituṃ, gāma-bandhanena bandhituṃ, nigama-bandhanena bandhituṃ, nagara-bandhanena bandhituṃ, janapadabandhanena bandhituṃ, kaṇhapañcamehi bandhanehi bandhituṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Yadi Arahā puthujjanassa cīvaraṃ deti, anāsavaṃ hutvā sāsavaṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāsavaṃ hutvā sāsavaṃ hotīti?

Āmantā.

Taṃ nēva anāsavaṃ, taṃ sāsavaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Taṃ nēva anāsavaṃ, taṃ sāsavaṃ ti?

Āmantā.

Maggo anāsavo hutvā sāsavo hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Phalaṃ, satipaṭṭhānaṃ, sammappadhānaṃ, iddhipādo, indriyaṃ, balaṃ, bojjhaṅgo anāsavo hutvā sāsavo hotīti?

¹ Laddho, P.

² kaṇṭhapañcamehi, K.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Yadi Arahā puthujjanassa piṇḍapātaṃ deti, senāsanāṃ deti, gilānapaccayabhesajjaparikkhāraṃ deti, anāsavo hutvā sāsavo hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāsavo hutvā sāsavo hotīti?

Āmantā.

Tañ űeva anāsavaṃ, taṃ sāsavaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tañ űeva anāsavaṃ, taṃ sāsavaṃ ti?

Āmantā.

Maggo anāsavo hutvā sāsavo hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Phalaṃ, sattipaṭṭhānaṃ, sammappadhānaṃ, iddhipādo, indriyaṃ, balaṃ, bojjhaṅgo anāsavo hutvā sāsavo hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Yadi¹ puthujjano Arahato cīvaram deti, sāsavaṃ hutvā anāsavaṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sāsavaṃ hutvā anāsavaṃ hotīti?

Āmantā.

Tañ űeva sāsavaṃ, taṃ anāsavaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tañ űeva sāsavaṃ, taṃ anāsavaṃ ti?

Āmantā.

Rāgo sāsavo hutvā anāsavo hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Doso—pe—moho—pe—anottappaṃ sāsavaṃ hutvā anāsavaṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

8. Yadi puthujjano Arahato piṇḍapātaṃ deti, senāsanāṃ deti, gilānapaccayabhesajjaparikkhāraṃ deti, sāsavo hutvā anāsavo hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sāsavo hutvā anāsavo hotīti?

Āmantā.

¹ Nanu, P.S₂.

Tañ ñeva sāsavaṃ, taṃ anāsavaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tañ ñeva sāsavaṃ, taṃ anāsavaṃ ti?

Āmantā.

Rāgō sāsavo hutvā anāsavo hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Doso—pe—moho—pe—anottappaṃ sāsavaṃ hutvā anāsavaṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

9. Na vattabbaṃ “Arahato sabbe dhammā anāsavā ti”?

Āmantā.

Nanu Arahā anāsavo ti?

Āmantā.

Hañci Arahā anāsavo, tena vata re vattabbe “Arahato sabbe dhammā anāsavā ti.”

A n ā s a v a k a t h ā.

IV. 4.

1. Arahā catūhi phalehi samannāgato ti?

Āmantā.

Arahā catūhi phassehi catūhi vedanāhi catūhi saññāhi catūhi cetanāhi catūhi cittehi catūhi saddhāhi catūhi viriyehi catūhi satīhi catūhi samādhīhi catūhi paññāhi samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Anāgāmī tīhi phalehi samannāgato ti?

Āmantā.

Anāgāmī tīhi phassehi—pe—tīhi paññāhi samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sakadāgāmī dvīhi phalehi samanūgato ti?

Āmantā.

Sakadāgāmī dvīhi phassehi—pe—dvīhi paññāhi samanūgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Arahā sotāpattiphalena samannāgato ti?

Āmantā.

Arahā sotāpanno sattakkhattuparamo, kolaṅkolo, ekabījī ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahā sakadāgāmiphale samannāgato ti?

Āmantā.

Arahā sakadāgāmī ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahā anāgāmiphale samannāgato ti?

Āmantā.

Arahā anāgāmī antarāparinibbāyī, upahaccaparinibbāyī, asaṅkhāraparinibbāyī, asaṅkhāraparinibbāyī, ud-dhamsoto akaniṭṭhagāmī ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Anāgāmī sotāpattiphalena samannāgato ti?

Āmantā.

Anāgāmī sotāpanno sattakkhattuparamo, kolaṅkolo, ekabījī ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgāmī sakadāgāmiphale samannāgato ti?

Āmantā.

Anāgāmī sakadāgāmī ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sakadāgāmī sotāpattiphalena samannāgato ti?

Āmantā.

Sakadāgāmī sotāpanno sattakkhattuparamo, kolaṅkolo, ekabījī ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Sotāpattiphalena samannāgato “sotāpanno ti” vattabbo ti?

Āmantā.

Arahā sotāpattiphalena samannāgato ti?

Āmantā.

Sve'va Arahā so sotāpanno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sakadāgāmiphale samannāgato, “sakadāgāmī ti” vattabbo ti?

Āmantā.

Arahā sakadāgāmiphaleṇa samannāgato ti?

Āmantā.

Sve'va Arahā so sakadāgāmī ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgāmiphaleṇa samannāgato “anāgāmī ti” vattabbo ti?

Āmantā.

Arahā anāgāmiphaleṇa samannāgato ti?

Āmantā.

Sve'va Arahā so anāgāmī ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Sotāpattiphaleṇa samannāgato “sotāpanno ti” vattabbo ti?

Āmantā.

Anāgāmī sotāpattiphaleṇa samannāgato ti?

Āmantā.

Sve'va Anāgāmī so sotāpanno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sakadāgāmiphaleṇa samannāgato “sakadāgāmī ti” vattabbo ti?

Āmantā.

Anāgāmī sakadāgāmiphaleṇa samannāgato ti?

Āmantā.

Sotāpattiphaleṇa samannāgato “sotāpanno ti” vattabbo ti?

Āmantā.

Sakadāgāmī sotāpattiphaleṇa samannāgato ti?

Āmantā.

Sve'va sakadāgāmī so sotāpanno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

k. Arahā sotāpattiphaleṇa samannāgato ti?

Āmantā.

Nanu Arahā sotāpattiphalaṃ vītivatto ti?

Āmantā.

Hañci Arahā sotāpattiphalaṃ vītivatto, no vata re vattabbe “Arahā sotāpattiphaleṇa samannāgato ti.”

8. Arahā sotāpattiphalaṃ vītivatto, tena samannāgato ti?

Āmantā.

Arahā sotāpattimaggam vītivatto, sakkāyadiṭṭhim vicikiccham silabbataparāmāsam apāyagamanīyam rāgam apāyagamanīyam dosam apāyagamanīyam moham vītivatto, tena samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

9. Arahā sakadāgāmiphaleṇa samannāgato ti?

Āmantā.

Nanu Arahā sakadāgāmiphalaṃ vītivatto ti?

Āmantā.

Hañci Arahā sakadāgāmiphalaṃ vītivatto, no vata re vattabbe “Arahā sakadāgāmiphaleṇa samannāgato ti.”

10. Arahā sakadāgāmiphalaṃ vītivatto, tena samannāgato ti?

Āmantā.

Arahā sakadāgāmimaggam vītivatto, oḷārikaṃ kāmaraṅgam oḷārikaṃ byāpādam vītivatto, tena samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

11. Arahā anāgāmiphaleṇa samannāgato ti?

Āmantā.

Nanu Arahā anāgāmiphalaṃ vītivatto ti?

Āmantā.

Hañci Arahā anāgāmiphalaṃ vītivatto, no vata re vattabbe “Arahā anāgāmiphaleṇa samannāgato ti.”

12. Arahā anāgāmiphalaṃ vītivatto, tena samannāgato ti?

Āmantā.

Arahā anāgāmimaggam vītivatto, aṇusahagataṃ kāmaraṅgam aṇusahagataṃ byāpādam vītivatto, tena samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

13. Anāgāmī sotāpattiphaleṇa samannāgato ti?

Āmantā.

Nanu anāgāmī sotāpattiphalaṃ vītivatto ti?

Āmantā.

Hañci anāgāmī sotāpattiphalaṃ vītivatto, no vata re vattabbe “Anāgāmī sotāpattiphaleṇa samannāgato ti.”

14. Anāgāmī sotāpattiphalaṃ vītivatto, tena samannāgato ti?

Āmantā.

Anāgāmī sotāpattimaggam vīvatto, sakkāyadiṭṭhim vicikiccham sīlabbataparāmāsam apāyagamanīyam rāgam apāyagamanīyam dosam apāyagamanīyam moham vīvatto, tena samannāgato ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

15. Anāgāmī sakadāgāmiphaleṇa samannāgato ti?

Āmantā.

Nanu anāgāmī sakadāgāmiphalam vīvatto ti?

Āmantā.

Hañci anāgāmī sakadāgāmiphalam vīvatto, no vata re vattabbe “Anāgāmī sakadāgāmiphaleṇa samannāgato ti.”

16. Anāgāmī sakadāgāmiphalam vīvatto, tena samannāgato ti?

Āmantā.

Anāgāmī sakadāgāmimaggam vīvatto, oḷārikam kāmarāgam oḷārikam byāpādam vīvatto, tena samannāgato ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

17. Sakadāgāmī sotāpattiphaleṇa samannāgato ti?

Āmantā.

Nanu sakadāgāmī sotāpattiphalam vīvatto ti?

Āmantā.

Hañci sakadāgāmī sotāpattiphalam vīvatto, no vata re vattabbe “Sakadāgāmī sotāpattiphaleṇa samannāgato ti.”

18. Sakadāgāmī sotāpattiphalam vīvatto, tena samannāgato ti?

Āmantā.

Sakadāgāmī sotāpattimaggam vīvatto, sakkāyadiṭṭhim vicikiccham sīlabbataparāmāsam apāyagamanīyam rāgam apāyagamanīyam dosam apāyagamanīyam moham vīvatto, tena samannāgato ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

19. Na vattabbam “Arahā catūhi phalehi samannāgato ti”?

Āmantā.

Nanu Arahata cattāri phalāni paṭiladdhāni, tehi ca aparihīno ti?

Āmantā.

Hañci Arahata cattāri phalāni paṭiladdhāni, tehi ca aparihīno, tena vata re vattabbe “Arahā catūhi phalehi samannāgato ti.”

20. Na vattabbaṃ “Anāgāmī tīhi phalehi samannāgato ti” ?

Āmantā.

Nanu anāgāminā tīhi phalāni paṭiladdhāni, tehi ca aparihīno ti ?

Āmantā.

Hañci anāgāminā tīhi phalāni paṭiladdhāni, tehi ca aparihīno, tena vata re vattabbe “Anāgāmī tīhi phalehi samannāgato ti.”

21. Na vattabbaṃ “Sakadāgāmī dvīhi phalehi samannāgato ti” ?

Āmantā.

Nanu sakadāgāminā dve phalāni paṭiladdhāni, tehi ca aparihīno ti ?

Āmantā.

Hañci sakadāgāminā dve phalāni paṭiladdhāni, tehi ca aparihīno, tena vata re vattabbe “Sakadāgāmī dvīhi phalehi samannāgato ti.”

22. Arahata cattāri phalāni paṭiladdhāni, tehi ca aparihīno ti, Arahā catūhi phalehi samannāgato ti ?

Āmantā.

Arahata cattāro maggā paṭiladdhā, tehi ca aparihīno ti, Arahā catūhi maggehi samannāgato ti ?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

23. Anāgāminā tīhi phalāni paṭiladdhāni, tehi ca aparihīno ti, anāgāmī tīhi phalehi samannāgato ti ?

Āmantā.

Anāgāminā tayo maggā paṭiladdhā, tehi ca aparihīno ti, anāgāmī tīhi maggehi samannāgato ti ?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

24. Sakadāgāminā dve phalāni paṭiladdhāni, dvīhi ca aparihīno ti, sakadāgāmī dvīhi phalehi samannāgato ti ?

Āmantā.

Sakadāgāminā dve maggā paṭiladdhā, dvīhi ca apari-
hīno ti, sakadāgāmī dvīhi maggehi samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

S a m a n n ā g a t a k a t h ā.

IV. 5.

1. Arahā chahi upekkhāhi samannāgato ti?

Āmantā.

Arahā chahi phassehi chahi vedanāhi—pe—chahi pañ-
ñāhi samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Arahā chahi upekkhāhi samannāgato ti?

Āmantā.

Arahā cakkhunā rūpaṃ passanto sotena saddaṃ suṇāti,
ghānena gandhaṃ ghāyati, jivhāya rasaṃ sāyati, kāyena
phoṭṭhabbaṃ phusati, manasā dhammaṃ vijānāti—pe—
manasā dhammaṃ vijānanto cakkhunā rūpaṃ passati,
sotena saddaṃ suṇāti, ghānena gandhaṃ ghāyati, jivhāya
rasaṃ sāyati, kāyena phoṭṭhabbaṃ phusatiti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Arahā chahi upekkhāhi samannāgato ti?

Āmantā.

Satataṃ samitaṃ abbokiṇṇaṃ chahi upekkhāhi saman-
nāgato samāhito, cha upekkhāyo paccupaṭṭhitā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Na vattabbaṃ “Arahā chahi upekkhāhi samannā-
gato ti”?

Āmantā.

Nanu Arahā chaḷupekkho¹ ti?

Āmantā.

Hañci Arahā chaḷupekkho, tena vata re vattabbe
“Arahā chahi upekkhāhi samannāgato ti.”

U p e k k h ā s a m a n n ā g a t a k a t h ā.

¹ chaḷupekkhā, P.S.₂. ; chalaṅgupekkhā, M.

IV. 6.

1. Bodhiyā buddho ti?

Āmantā.

Bodhiyā niruddhāya vigatāya paṭipassaddhāya abuddho hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Bodhiyā buddho ti?

Āmantā.

Atītāya bodhiyā buddho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atītāya bodhiyā buddho ti?

Āmantā.

Tāya bodhiyā bodhikaraṇīyaṃ karotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tāya bodhiyā bodhikaraṇīyaṃ karotīti?

Āmantā.

Tāya bodhiyā dukkhaṃ parijānāti, samudayaṃ pajahati, nirodhaṃ sacchikaroti, maggaṃ bhāvetīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Bodhiyā buddho ti?

Āmantā.

Anāgatāya bodhiyā buddho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgatāya bodhiyā buddho ti?

Āmantā.

Tāya bodhiyā bodhikaraṇīyaṃ karotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tāya bodhiyā bodhikaraṇīyaṃ karotīti?

Āmantā.

Tāya bodhiyā dukkhaṃ parijānāti, samudayaṃ pajahati, nirodhaṃ sacchikaroti, maggaṃ bhāvetīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Paccuppannāya bodhiyā buddho, tāya bodhiyā bodhikaraṇīyaṃ karotīti?

Āmantā.

Atītāya bodhiyā buddho, tāya bodhiyā bodhikaraṇīyaṃ karotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paccuppanāya bodhiyā buddho, tāya bodhiyā dukkhaṃ pariṇānāti, samudayaṃ pajahati, nirodhaṃ sacchikaroti, maggaṃ bhāvetīti?

Āmantā.

Atītāya bodhiyā buddho, tāya bodhiyā dukkhaṃ pariṇānāti—pe—maggaṃ bhāvetīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Paccuppanāya bodhiyā buddho, tāya bodhiyā bodhikaraṇīyaṃ karotīti?

Āmantā.

Anāgatāya bodhiyā buddho, tāya bodhiyā bodhikaraṇīyaṃ karotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paccuppanāya bodhiyā buddho, tāya bodhiyā dukkhaṃ pariṇānāti, samudayaṃ pajahati, nirodhaṃ sacchikaroti, maggaṃ bhāvetīti?

Āmantā.

Anāgatāya bodhiyā buddho, tāya bodhiyā dukkhaṃ pariṇānāti—pe—maggaṃ bhāvetīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Atītāya bodhiyā buddho, na ca tāya bodhiyā bodhikaraṇīyaṃ karotīti?

Āmantā.

Paccuppanāya bodhiyā buddho, na ca tāya bodhiyā bodhikaraṇīyaṃ karotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atītāya bodhiyā buddho, na ca tāya bodhiyā dukkhaṃ pariṇānāti—pe—maggaṃ bhāvetīti?

Āmantā.

Paccuppanāya bodhiyā buddho, na ca tāya bodhiyā dukkhaṃ pariṇānāti—pe—maggaṃ bhāvetīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Anāgatāya bodhiyā buddho, na ca tāya bodhiyā bodhikaraṇīyaṃ karotīti?

Āmantā.

Paccuppanāya bodhiyā buddho, na ca tāya bodhiyā bodhikaraṇīyaṃ karotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgatāya bodhiyā buddho, na ca tāya bodhiyā dukkhaṃ pari jānāti—pe—maggam bhāvetīti?

Āmantā.

Paccuppanāya bodhiyā buddho, na ca tāya bodhiyā dukkhaṃ pari jānāti—pe—maggam bhāvetīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

8. Atītāya bodhiyā buddho, anāgatāya bodhiyā buddho, paccuppanāya bodhiyā buddho ti?

Āmantā.

Tihi bodhihi buddho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tihi bodhihi buddho ti?

Āmantā.

Satataṃ samitaṃ abbokiṇṇaṃ tīhi bodhihi samannāgato samāhito, tisso bodhiyo paccuppaṭṭhitā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

9. Na vattabbaṃ “Bodhiyā buddho ti”?

Āmantā.

Nanu bodhipaṭilābhā buddho ti?

Āmantā.

Hañci bodhipaṭilābhā buddho, tena vata re vattabbe “Bodhiyā buddho ti.”

10. Bodhipaṭilābhā buddho ti, bodhiyā buddho ti?

Āmantā.

Bodhipaṭilābhā bodhī ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Bodhiyā buddho ti kathā.

IV. 7.

1. Lakkhaṇasamannāgato Bodhisatto ti?

Āmantā.

Padesalakkhaṇehi samannāgato padesabodhisatto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Lakkhaṇasamannāgato Bodhisatto ti?

Āmantā.

Tibhāgalakkhaṇehi samannāgato tibhāgabodhisatto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Lakkhaṇasamannāgato Bodhisatto ti?

Āmantā.

Upaḍḍhalakkhaṇehi samannāgato upaḍḍhabodhisatto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Lakkhaṇasamannāgato Bodhisatto ti?

Āmantā.

Cakkavattisatto lakkhaṇasamannāgato Cakkavattisatto Bodhisatto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cakkavattisatto lakkhaṇasamannāgato Cakkavattisatto Bodhisatto ti?

Āmantā.

Yādiso Bodhisattassa pubbayogo pubbacariyā, dhammakkhānaṃ dhammadesanā, tādiso Cakkavattisattassa pubbayogo pubbacariyā, dhammakkhānaṃ dhammadesanā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Yathā Bodhisattassa jāyamānassa devā paṭhamañ paṭiggaṇhanti, pacchā manussā; evameva Cakkavattisattassa jāyamānassa devā paṭhamañ paṭiggaṇhanti, pacchā manussā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Yathā Bodhisattassa jāyamānassa cattāro devaputtā paṭiggahetvā mātu purato ṭhapenti, "Attamanā devī hohi, mahesakkho tava putto uppanno ti"; evameva Cakkavattisattassa jāyamānassa cattāro devaputtā paṭiggahetvā mātu purato ṭhapenti, "Attamanā devī hohi, mahesakkho tava putto uppanno ti"?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Yathā Bodhisattassa jāyamānassa dve udakassa dhārā antalikkhā pātubhavanti, ekā sītassa, ekā uṇhassa, yena Bodhisattassa udakakiccaṃ karonti, mātu ca; evameva

¹ hoti, P.S.S₂.

Cakkavattisattassa jāyamānassa dve udakassa dhārā antalikkhā pātubhavanti, ekā sītassa, ekā uṇhassa, yena Bodhisattassa udakakiccaṃ karonti, mātu cāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Yathā sampatijāto Bodhisatto samehi pādehi paṭiṭṭhahitvā uttarena abhimukho¹ satta padavītiḥāre gacchati setamhi chatte anudhāriyamāne,² sabbā ca disā viloketi, āsabhiṅ ca³ vācaṃ bhāsati, “Aggo' haṃ asmi lokassa, jeṭṭho' haṃ asmi lokassa, seṭṭho' haṃ asmi lokassa, ayaṃ antimā jāti, n'atth'idāni punabbhavo ti”; evameva sampatijāto Cakkavattisatto samehi pādehi paṭiṭṭhahitvā uttarena abhimukho satta padavītiḥāre gacchati setamhi chatte anudhāriyamāne, sabbā ca disā viloketi, āsabhiṅ ca vācaṃ bhāsati, “Aggo' haṃ asmi lokassa, jeṭṭho' haṃ asmi lokassa, seṭṭho' haṃ asmi lokassa, ayaṃ antimā jāti, n'atth'idāni punabbhavo ti”?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Yathā Bodhisattassa jāyamānassa mahato ālokassa mahato obhāsassa mahato bhūmicālassa pātubhāvo hoti, evameva Cakkavattisattassa jāyamānassa mahato ālokassa mahato obhāsassa mahato bhūmicālassa pātubhāvo hoti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Yathā Bodhisattassa pakatikāyo samantā byāmaṃ obhāsati, evameva Cakkavattisattassa pakatikāyo samantā byāmaṃ obhāsati?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Yathā Bodhisatto mahāsupinaṃ passi,⁴ evameva Cakkavattisatto mahāsupinaṃ passati?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Na vattabbaṃ “Lakkhaṇasamannāgato Bodhisatto ti”?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Dvattiṃs'imāni Bhikkhave mahāpurisassa mahāpurisalakkhaṇāni, yehi samannāga-

¹ mukho, P.S.K.

² anubhiramāne, P.

³ asambhiṅ ca, P.

⁴ passati, M.

tassa mahāpurisassa dve'va gatiyo bhavanti, anaññā¹; sace agāraṃ ajjhāvasati, rājā hoti Cakkavattī dhammiko dhammarājā caturanto vijitāvī janapadatthāvariyaupatto² sattaratanasamannāgato; tass'imāni satta ratanāni bhavanti, seyyathāpīdaṃ—cakkaratanam hatthiratanam assaratanam maṇiratanam itthiratanam gahapatiratanam parināyakaratanam eva sattamaṃ, parosahassam kho pan'assa puttā bhavanti sūraviraṅgarūpā parasenappamaddanā, so imaṃ paṭhaviṃ sāgarapariyantam adaḍḍena³ asatthena dhammena abhivijīya ajjhāvasati, sace pana kho agārasmā anāgāriyaṃ pabbajjati, Arahaṃ hoti sammāsambuddho loke vivaṭṭacchaddo ti." Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi lakkhaṇasamannāgato Bodhisatto ti.

L a k k h a ṇ a k a t h ā .

IV. 8.

1. Bodhisatto Kassapassa bhagavato pāvacane okkanta-niyāmo caritabrahmacariyo ti?

Āmantā.

Bodhisatto Kassapassa bhagavato sāvako ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Bodhisatto Kassapassa bhagavato sāvako ti?

Āmantā.

Sāvako hutvā buddho hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sāvako hutvā buddho hotīti?

Āmantā.

Anussaviyo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

¹ na aññā, M.

² janapadatthāvariyaupatto, P.

³ adaddhena, P.

Anussaviyo ti?

Āmantā.

Nanu Bhagavā sayambhū ti?

Āmantā.

Hañci Bhagavā sayambhū, no vata re vattabbe
“Anussaviyo ti.”

2. Bodhisatto Kassapassa bhagavato pāvacane okkanta-
niyāmo caritabrahmacariyo ti?

Āmantā.

Bhagavatā Bodhiyā mūle tiṇ'eva sāmaññaphalāni abhi-
sambuddhānīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu Bhagavatā Bodhiyā mūle cattāri sāmaññaphalāni
abhisambuddhānīti?

Āmantā.

Hañci Bhagavatā Bodhiyā mūle cattāri sāmaññaphalāni
abhisambuddhāni, no vata re vattabbe “Bodhisatto Kassa-
passa bhagavato pāvacane okkantaniyāmo caritabrahma-
cariyo ti.”

3. Bodhisatto Kassapassa bhagavato pāvacane okkanta-
niyāmo caritabrahmacariyo ti?

Āmantā.

Bodhisatto dukkarakārikaṃ akāsīti?

Āmantā.

Dassanasampanno puggalo dukkaraṃ kāriyaṃ kareyyāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Bodhisatto aparantapaṃ akāsi, aññaṃ satthāraṃ
addisīti?

Āmantā.

Dassanasampanno puggalo aññaṃ satthāraṃ uddiseyyā-
ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Āyasmā Ānando bhagavato pāvacane okkantaniyāmo
caritabrahmacariyo, āyasmā Ānando bhagavato sāvako ti?

Āmantā.

Bodhisatto Kassapassa bhagavato pāvacane okkantani-
yāmo caritabrahmacariyo, Bodhisatto Kassapassa bhaga-
vato sāvako ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Citto gahapati, Hatthako ālavako Bhagavato pāvacane okkantaniyāmo caritabrahmacariyo, Citto gahapati Hatthako ālavako bhagavato sāvako ti?

Āmantā.

Bodhisatto Kassapassa bhagavato pāvacane okkantaniyāmo caritabrahmacariyo, Bodhisatto Kassapassa bhagavato sāvako ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Bodhisatto Kassapassa bhagavato pāvacane okkantaniyāmo caritabrahmacariyo, na ca Kassapassa bhagavato sāvako ti?

Āmantā.

Āyasmā Ānando bhagavato pāvacane okkantaniyāmo caritabrahmacariyo, na ca bhagavato sāvako ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Bodhisatto Kassapassa bhagavato pāvacane okkantaniyāmo caritabrahmacariyo, na ca Kassapassa bhagavato sāvako ti?

Āmantā.

Citto gahapati, Hatthako ālavako bhagavato pāvacane okkantaniyāmo caritabrahmacariyo, na ca bhagavato sāvako ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Bodhisatto Kassapassa bhagavato pāvacane okkantaniyāmo caritabrahmacariyo, na ca Kassapassa bhagavato sāvako ti?

Āmantā.

Sāvako jātivītivatto asāvako hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Na vattabbaṃ “Bodhisatto Kassapassa bhagavato pāvacane okkantaniyāmo caritabrahmacariyo ti”?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Kassape ahaṃ Ānanda bhagavati brahmacariyaṃ acarim¹ āyatiṃ sambodhāyāti.” Atth'eva suttanto ti?

¹ acari, P.M.

Āmantā.

Tena hi Bodhisatto Kassapassa bhagavato pāvacane okkantaniyāmo caritabrahmacariyo ti.

7. Bodhisatto Kassapassa bhagavato pāvacane okkantanīyāmo caritabrahmacariyo ti ?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

“ Sabbābhibhū sabbavidū’haṃ asmi
 Sabbesu dhammesu anupalitto
 Sabbañjaho taṇhakkhaye ¹ vimutto,
 Sayam abhiññāya kaṃ uddiseyyam.
 Na me ācariyo atthi,
 Saḍiso me na vijjati,
 Sadevakasmiṃ lokasmiṃ
 N’atthi me paṭipuggalo.
 Ahañ hi ² arahā loke,
 Ahaṃ satthā anuttaro,
 Eko’mhi sammāsambuddho,
 Sītibhūto’smi nibbuto.
 Dhammacakkaṃ pavattetaṃ
 Gacchāmi kāsinam puram
 Andhabhūtasmiṃ ³ lokasmiṃ
 Āhañ hi amatadudrabhin ⁴ ti.”

“ Yathā kho tvaṃ āvuso paṭijānāsi arahā’si ⁵ anantajino ⁶ ti.”

“ Mādisā ⁷ ve jinā ⁸ honti
 Ye pattā āsavakkhayaṃ,
 Jitā me pāpakā dhammā
 Tasmā’haṃ Upaka jino ti.”

Atth’eva suttanto ti ?

Āmantā.

¹ taṇhakkhayo, P.S₂.   ² ahañ ci, P.   ³ antabhūtasmi, P.
⁴ ahaññiṃ amatadundubhin ti, K. ; ahañci amatadudrubhin ti, S₂ ; āhañji amatadundubhin ti, S.

⁵ arahasi, P.S₂ ; arahā, S.

⁶ Ānanda jino, P.

⁷ mādiso, P. ; mādisa, S.

⁸ vedajinā, S.P.

Tena hi na vattabbaṃ “Bodhisatto Kassapassa bhagavato pāvācane okkantaniyāmo caritabrahmacariyo ti.”

8. Bodhisatto Kassapassa bhagavato pāvācane okkantaniyāmo caritabrahmacariyo ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Idaṃ dukkhaṃ ariyasaccan ti me Bhikkhave pubbe ananussutesu dhammesu cakkhuṃ udapādi, ñāṇaṃ udapādi, paññā udapādi, vijjā udapādi, āloko udapādi; taṃ kho paṇ’idaṃ dukkhaṃ ariyasaccaṃ pariññeyyan ti me Bhikkhave—pe—pariññātan ti me Bhikkhave pubbe ananussutesu dhammesu cakkhuṃ udapādi—pe—āloko udapādi; idaṃ dukkhasamudayaṃ ariyasaccan ti me Bhikkhave—pe—taṃ kho paṇ’idaṃ dukkhasamudayaṃ ariyasaccaṃ pahātabban ti me Bhikkhave—pe—pahānan ti me Bhikkhave—pe—: idaṃ dukkhanirodhaṃ ariyasaccan ti me Bhikkhave—pe—taṃ kho paṇ’idaṃ dukkhanirodhaṃ ariyasaccaṃ sacchikātabban ti me Bhikkhave—pe—sacchikatan ti me Bhikkhave—pe—idaṃ dukkhanirodhagāminī paṭipadā ariyasaccan ti me Bhikkhave—pe—taṃ kho paṇ’idaṃ dukkhanirodhagāminī paṭipadā ariyasaccaṃ bhāvetabban ti me Bhikkhave—pe—bhāvitān ti me Bhikkhave pubbe ananussutesu dhammesu cakkhuṃ udapādi, ñāṇaṃ udapādi, paññā udapādi, vijjā udapādi, āloko udapādīti.”

Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Bodhisatto Kassapassa bhagavato pāvācane okkantaniyāmo caritabrahmacariyo ti.”

N i y ā m o k k a n t i k a t h ā.

IV. 9.

1. Arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo tīhi phalehi samannāgato ti?

Āmantā.

Arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo catūhi phas-

sehi catūhi vedanāhi catūhi saññāhi catūhi cetanāhi catūhi
cittehi catūhi saddhāhi catūhi viriyehi catūhi satīhi catūhi
samādhihi catūhi paññāhi samannāgato ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo dvīhi
phalehi samannāgato ti ?

Āmantā.

Anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo tihi
phassehi tihi vedanāhi—pe—tihi paññāhi samannāgato ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sakadāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sotā-
pattiphalena samannāgato ti ?

Āmantā.

Sakadāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo dvīhi
phassehi—pe—dvīhi paññāhi samannāgato ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sotāpatti-
phalena samannāgato ti ?

Āmantā.

Arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sotāpanno
sattakkhattuparamo, kolaṃkolo, ekabījī ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sakadāgāmi-
phalena samannāgato ti ?

Āmantā.

Arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sakadāgā-
mī ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo anāgāmi-
phalena samannāgato ti ?

Āmantā.

Arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo anāgāmi
antarāparinibbāyī, upahaccaparinibbāyī, asaṃkharapari-
nibbāyī, sasamkhāraparinibbāyī, uddhamso to akanitṭha-
gāmī ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sotā-
pattiphalena samannāgato ti ?

Āmantā.

Anāgāmiphālasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sotāpanno sattakkhattuparamo, kolaṃkolo, ekabījī ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgāmiphālasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sakadāgāmiphālena samannāgato ti ?

Āmantā.

Anāgāmiphālasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sakadāgāmī ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sakadāgāmiphālasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sotāpattiphālena samannāgato ti ?

Āmantā.

Sakadāgāmiphālasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sotāpanno sattakkhattuparamo, kolaṃkolo, ekabījī ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Sotāpattiphālena samannāgato “sotāpanno ti” vattabbo ti ?

Āmantā.

Arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sotāpattiphālena samannāgato ti ?

Āmantā.

Sv'eva arahattasacchikiriyāya paṭipanno, so sotāpanno ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sakadāgāmiphālena samannāgato “sakadāgāmī ti” vattabbo ti ?

Āmantā.

Arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sakadāgāmiphālena samannāgato ti ?

Āmantā.

Sv'eva arahattasacchikiriyāya paṭipanno, so sakadāgāmī ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgāmiphālena samannāgato “anāgāmī ti” vattabbo ti ?

Āmantā.

Arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo anāgāmiphālena samannāgato ti ?

Amantā.

Sv'eva arahattasacchikiriyāya paṭipanno, so anāgāmī ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Sotāpattiphalena samannāgato “sotāpanno ti” vattabbo ti?

Āmantā.

Anāgāmiphallasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sotāpattiphalena samannāgato ti?

Āmantā.

Sv'eva anāgāmiphallasacchikiriyāya paṭipanno, so sotāpanno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sakadāgāmiphalaena samannāgato “sakadāgāmī ti” vattabbo ti?

Āmantā.

Anāgāmiphallasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sakadāgāmiphalaena samannāgato ti?

Āmantā.

Sv'eva anāgāmiphallasacchikiriyāya paṭipanno, so sakadāgāmī ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sotāpattiphalena samannāgato “sotāpanno ti” vattabbo ti?

Āmantā.

Sakadāgāmiphallasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sotāpattiphalena samannāgato ti?

Āmantā.

Sv'eva sakadāgāmiphallasacchikiriyāya paṭipanno, so sotāpanno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sotāpattiphalena samannāgato ti?

Āmantā.

Nanu arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sotāpattiphalam vītivatto ti?

Amantā.

Hañci arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sotāpattiphalam vītivatto, no vata re vattabbe, “Arahatta-

sacchikiriyāya paṭipanno puggalo sotāpattiphaleṇa samannāgato ti.”

8. Arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sotāpattiphalaṃ vītivatto, tena samannāgato ti?

Āmantā.

Arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sotāpattiphalaṃ vītivatto, sakkāyadīṭṭhiṃ vicikicchāṃ sīlabbataparāmāsaṃ apāyagamanīyaṃ rāgaṃ apāyagamanīyaṃ dosaṃ apāyagamanīyaṃ mohāṃ vītivatto, tena samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

9. Arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sakadāgāmiphaleṇa samannāgato ti?

Āmantā.

Nanu arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sakadāgāmiphalaṃ vītivatto ti?

Āmantā.

Hañci arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sakadāgāmiphalaṃ vītivatto, no vata re vattabbe “Arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sakadāgāmiphaleṇa samannāgato ti.”

10. Arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sakadāgāmiphalaṃ vītivatto, tena samannāgato ti?

Āmantā.

Arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sakadāgāmiphalaṃ vītivatto, oḷārikaṃ kāmarāgaṃ oḷārikaṃ byāpādaṃ vītivatto, tena samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

11. Arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo anāgāmiphaleṇa samannāgato ti?

Āmantā.

Nanu arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo anāgāmiphalaṃ vītivatto ti?

Āmantā.

Hañci arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo anāgāmiphalaṃ vītivatto, no vata re vattabbe “Arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo anāgāmiphaleṇa samannāgato ti.”

12. Arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo anāgāmi-phalaṃ vītivatto, tena samannāgato ti?

Āmantā.

Arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo anāgāmi-phalaṃ vītivatto, aṇusahagataṃ kāmarāgaṃ aṇusahagataṃ byāpādaṃ vītivatto, tena samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

13. Anāgāmiphalaśacchikiriyāya paṭipanno puggalo sotāpattiphalaṇa samannāgato ti?

Āmantā.

Nanu anāgāmiphalaśacchikiriyāya paṭipanno puggalo sotāpattiphalaṃ vītivatto ti?

Āmantā.

Hañci anāgāmiphalaśacchikiriyāya paṭipanno puggalo sotāpattiphalaṃ vītivatto, no vata re vattabbe, “Anāgāmiphalaśacchikiriyāya paṭipanno puggalo sotāpattiphalaṇa samannāgato ti.”

14. Anāgāmiphalaśacchikiriyāya paṭipanno puggalo sotāpattiphalaṃ vītivatto, tena samannāgato ti?

Āmantā.

Anāgāmiphalaśacchikiriyāya paṭipanno puggalo sotāpattiphalaṃ vītivatto, sakkāyadīṭṭhiṃ vicikicchaṃ sīlabbataparāmāsaṃ apāyagamaṇīyaṃ rāgaṃ apāyagamaṇīyaṃ doṣaṃ apāyagamaṇīyaṃ mohāṃ vītivatto, tena samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

15. Anāgāmiphalaśacchikiriyāya paṭipanno puggalo sakadāgāmiphalaṇa samannāgato ti?

Āmantā.

Nanu anāgāmiphalaśacchikiriyāya paṭipanno puggalo sakadāgāmiphalaṃ vītivatto ti?

Āmantā.

Hañci anāgāmiphalaśacchikiriyāya paṭipanno puggalo sakadāgāmiphalaṃ vītivatto, no vata re vattabbe “Anāgāmiphalaśacchikiriyāya paṭipanno puggalo sakadāgāmiphalaṇa samannāgato ti.”

16. Anāgāmiphalaśacchikiriyāya paṭipanno puggalo sakadāgāmiphalaṃ vītivatto, tena samannāgato ti?

Āmantā.

Anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sakadāgāmiphalaṃ vītivatto, oḷārikaṃ kāmarāgaṃ oḷārikaṃ byāpādaṃ vītivatto, tena samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

17. Sakadāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sotāpattiphalaṃ vītivatto, tena samannāgato ti?

Āmantā.

Nanu sakadāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sotāpattiphalaṃ vītivatto ti?

Āmantā.

Hañci sakadāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sotāpattiphalaṃ vītivatto, no vata re vattabbe “Sakadāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sotāpattiphalaṃ vītivatto, tena samannāgato ti.”

18. Sakadāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sotāpattiphalaṃ vītivatto, tena samannāgato ti?

Āmantā.

Sakadāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sotāpattiphalaṃ vītivatto, sakkāyadiṭṭhiṃ vicikicchaṃ sīlabataparāmāsaṃ apāyagamaṇiyaṃ rāgaṃ apāyagamaṇiyaṃ dosaṃ apāyagamaṇiyaṃ mohamaṃ vītivatto, tena samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

19. Na vattabbaṃ “Arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo tīhi phalehi samannāgato ti”?

Āmantā.

Nanu arahattasacchikiriyāya paṭipannena puggalena tīhi phalāni paṭiladdhāni, tehi ca aparihīno ti?

Āmantā.

Hañci arahattasacchikiriyāya paṭipannena puggalena tīhi phalāni paṭiladdhāni, tehi ca aparihīno, tena vata re vattabbe “Arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo tīhi phalehi samannāgato ti.”

20. Na vattabbaṃ “Anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo dvīhi phalehi samannāgato ti”?

Āmantā.

Nanu anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipannena pug-

galena dve phalāni paṭiladdhāni, tehi ca aparihīno ti ?

Āmantā.

Hañci anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipannena puggalena dve phalāni paṭiladdhāni, tehi ca aparihīno, tena vata re vattabbe “Anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo dvīhi phalehi samannāgato ti.”

21. Na vattabbaṃ “Sakadāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sotāpattiphalaena samannāgato ti” ?

Āmantā.

Nanu sotāpattiphalasacchikiriyāya paṭipannena puggalena sotāpattiphalaṃ paṭiladdhaṃ, tena ca aparihīno ti ?

Āmantā.

Hañci sotāpattiphalasacchikiriyāya paṭipannena puggalena sotāpattiphalaṃ paṭiladdhaṃ, tena ca aparihīno, tena vata re vattabbe “Sakadāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sotāpattiphalaena samannāgato ti.”

22. Arahattasacchikiriyāya paṭipannena puggalena tīhi phalāni paṭiladdhāni, tehi ca aparihīno ti ; arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo tīhi phalehi samannāgato ti ?

Āmantā.

Arahattasacchikiriyāya paṭipannena puggalena cattāro maggā paṭiladdhā, tehi ca aparihīno ti ; arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo catūhi maggehi samannāgato ti ?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

23. Anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipannena puggalena dve phalāni paṭiladdhāni, tehi ca aparihīno ti ; anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo dvīhi phalehi samannāgato ti ?

Āmantā.

Anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipannena puggalena tayo maggā paṭiladdhā, tehi ca aparihīno ti ; anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo tīhi maggehi samannāgato ti ?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

24. Sakadāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipannena puggalena sotāpattiphalaṃ paṭiladdhaṃ, tena ca aparihīno ti ;

sakadāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sotāpattiphalaena samannāgato ti?

Āmantā.

Sakadāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipannena puggalena dve maggā paṭiladdhā, tehi ca aparihīno ti; sakadāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo dvīhi maggehi samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

A p a r ā p i s a m a n n ā g a t a k a t h ā.

IV. 10.

1. Sabbasaññojanānaṃ pahānaṃ arabattan ti ?

Āmantā.

Arahattamaggena sabbe saññojanā pahīyantīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahattamaggena sabbe saññojanā pahīyantīti ?

Āmantā.

Arahattamaggena sakkāyadiṭṭhiṃ vicikicchaṃ silabbataparāmāsaṃ pajahatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahattamaggena sakkāyadiṭṭhiṃ vicikicchaṃ silabbataparāmāsaṃ pajahatīti ?

Āmantā.

Nanu tiṇṇaṃ saññojanānaṃ pahānaṃ sotāpattiphalaṃ vuttaṃ Bhagavatā ti ?

Āmantā.

Hañci tiṇṇaṃ saññojanānaṃ pahānaṃ sotāpattiphalaṃ vuttaṃ Bhagavatā, no vata re vattabbe “Arahattamaggena sabbe saññojanā pahīyantīti.”

2. Arahattamaggena sabbe saññojanā pahīyantīti ?

Āmantā.

Arahattamaggena oḷārikaṃ kāmarāgaṃ oḷārikaṃ byāpādaṃ pajahatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahattamaggena oḷārikam kāmārāgam oḷārikam byāpādam pajahatīti ?

Āmantā.

Nanu kāmārāgabyāpādānam tanubhāvam¹ sakadāgāmi-phalam vuttam Bhagavatā ti?

Āmantā.

Hañci kāmārāgabyāpādānam tanubhāvam sakadāgāmi-phalam vuttam Bhagavatā, no vata re vattabbe “Arahattamaggena sabbe saññojanā pahiyantīti.”

3. Arahattamaggena sabbe saññojanā pahiyantīti ?

Āmantā.

Arahattamaggena aṇusahagataṃ kāmārāgam aṇusahagataṃ byāpādam pajahatīti ?

Na h'evam vattabbe—pe—

Arahattamaggena aṇusahagataṃ kāmārāgam aṇusahagataṃ byāpādam pajahatīti ?

Āmantā.

Nanu kāmārāgabyāpādānam anavasesappahānam anāgāmi-phalam vuttam Bhagavatā ti ?

Āmantā.

Hañci kāmārāgabyāpādānam anavasesappahānam anāgāmi-phalam vuttam Bhagavatā, no vata re vattabbe “Arahattamaggena sabbe saññojanā pahiyantīti.”

4. Arahattamaggena sabbe saññojanā pahiyantīti ?

Āmantā.

Nanu rūparāga-arūparāga-māna-uddhacca-avijjāya anavasesappahānam arahattam vuttam Bhagavatā ti ?

Āmantā.

Hañci rūparāga-arūparāga-māna-uddhacca-avijjāya anavasesappahānam arahattam vuttam Bhagavatā, no vata re vattabbe “Arahattamaggena sabbe saññojanā pahiyantīti.”

5. Na vattabbam “Sabbasaññojanānam pahānam arahattan ti” ?

Āmantā.

Nanu Arahato sabbe saññojanā pahīnā ti ?

¹ patanubhāvam, P.

Amantā.

Hañci Arahato sabbe saññojanā pahīnā, tena vata re vattabbe “Sabbasaññojanānaṃ pahānaṃ arahattan ti.”

Saññojanappahānakathā.

Gihīssa Arahā, Saha uppattiyā Arahā, Arahato sabbe dhammā anāsavā, Arahā catūhi phalehi samannāgato, evameva chahi upekkhāhi, Bodhiyā buddho, Lakkhaṇasamannāgato Bodhisatto, Bodhisatto okkantaniyāmo caritabrahmacariyo, Paṭipannako phalena samannāgato, Sabbasaññojanānaṃ pahānaṃ Arahattan ti.

Catuttho Vaggo.

V. 1.

1. Vimuttiñāṇaṃ vimuttan ti ?

Āmantā.

Yaṃ kiñci vimuttiñāṇaṃ sabban taṃ ¹ vimuttan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vimuttiñāṇaṃ vimuttan ti ?

Āmantā.

Paccavekkhanañāṇaṃ vimuttan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vimuttiñāṇaṃ vimuttan ti ?

Āmantā.

Gotrabhuno puggalassa vimuttiñāṇaṃ vimuttan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Sotāpattiphalasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa vimuttiñāṇaṃ vimuttan ti ?

Āmantā.

Sotāpannassa ñāṇaṃ sotāpattiphalam pattassa paṭiladdhassa adhigatassa sacchikatassa ñāṇan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sakadāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa vimuttiñāṇaṃ vimuttan ti ?

Āmantā.

Sakadāgāmissa ñāṇaṃ sakadāgāmiphalam pattassa paṭiladdhassa adhigatassa sacchikatassa ñāṇan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa vimuttiñāṇaṃ vimuttan ti ?

Āmantā.

Anāgāmissa ñāṇaṃ anāgāmiphalam pattassa paṭiladdhassa adhigatassa sacchikatassa ñāṇan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahattasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa vimuttiñāṇaṃ vimuttan ti ?

Āmantā.

¹ sabbantā, P.

Arahato ñāṇaṃ arahattaṃ pattassa paṭiladdhassa
adhigatassa sacchikatassa ñāṇan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Sotāpattiphalasamaṅgissa puggalassa vimuttiñāṇaṃ
vimuttan ti ?

Āmantā.

Sotāpattiphalasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa
vimuttiñāṇaṃ vimuttan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sakadāgāmisamaṅgissa puggalassa vimuttiñāṇaṃ vimut-
tann ti ?

Āmantā.

Sakadāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa
vimuttiñāṇaṃ vimuttan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgāmiphalasamaṅgissa puggalassa vimuttiñāṇaṃ vi-
muttan ti ?

Āmantā.

Anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa
vimuttiñāṇaṃ vimuttan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahattaphalasmaṅgissa puggalassa vimuttiñāṇaṃ vi-
muttan ti ?

Āmantā.

Arahattasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa vimut-
tiñāṇaṃ vimuttan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Sotāpattiphalasamaṅgissa puggalassa vimuttiñāṇaṃ
vimuttaṃ, tañ ca ¹ phalaṃ pattassa ñāṇan ti ?

Āmantā.

Sotāpattiphalasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa
vimuttiñāṇaṃ vimuttaṃ, tañ ca phalaṃ pattassa ñāṇan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sakadāgāmiphalasamaṅgissa puggalassa vimuttiñāṇaṃ
vimuttaṃ, tañ ca phalaṃ pattassa ñāṇan ti ?

---

¹ vimuttantaṃ ca, M. ; vimuttañ ca, P. ; vimuttaṃ
ca, S.S₂.

Āmantā.

Sakadāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa vimuttiñāṇaṃ vimuttaṃ, tañ ca phalaṃ pattassa ñāṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgāmiphalasamaṅgissa puggalassa vimuttiñāṇaṃ vimuttaṃ, tañ ca phalaṃ pattassa ñāṇaṃ ti?

Āmantā.

Anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa vimuttiñāṇaṃ vimuttaṃ, tañ ca phalaṃ pattassa ñāṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahattaphalasamaṅgissa puggalassa vimuttiñāṇaṃ vimuttaṃ, tañ ca phalaṃ pattassa ñāṇaṃ ti?

Āmantā.

Arahattasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa vimuttiñāṇaṃ vimuttaṃ, tañ ca phalaṃ pattassa ñāṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vimuttikathā.

V. 2.

1. Sekhassa asekhāṃ¹ ñāṇaṃ atthīti?

Āmantā.

Sekho asekhāṃ dhammaṃ jānāti passati, diṭṭhaṃ veditaṃ sacchikataṃ upasampajja viharati, kāyena phusitvā viharatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu sekho asekhāṃ dhammaṃ na jānāti, na passati, adiṭṭhaṃ aviditaṃ asacchikataṃ na upasampajja viharati, na kāyena phusitvā viharatīti?

Āmantā.

Hañci sekho asekhāṃ dhammaṃ na jānāti, na passati, adiṭṭhaṃ aviditaṃ asacchikataṃ na upasampajja viharati, na kāyena phusitvā viharati, no vata re vattabbe “Sekhassa asekhāṃ ñāṇaṃ atthīti.”

¹ asekhāñāṇaṃ, P.

2. Asekhasa asekhaṃ nāṇaṃ atthi, asekho asekhaṃ dhammaṃ jānāti passati, diṭṭhaṃ viditaṃ sacchikataṃ upasampajja viharati, kāyena phusitvā viharatīti?

Āmantā.

Sekhassa asekhaṃ nāṇaṃ atthi, sekho asekhaṃ dhammaṃ jānāti passati, diṭṭhaṃ viditaṃ sacchikataṃ upasampajja viharati, kāyena phusitvā viharatīti?

Āmantā.

Sekhassa asekhaṃ nāṇaṃ atthi, sekho asekhaṃ dhammaṃ na jānāti na passati, adiṭṭhaṃ aviditaṃ asacchikataṃ na upasampajja viharati, na kāyena phusitvā viharatīti?

Āmantā.

Asekhasa asekhaṃ nāṇaṃ atthi, asekho asekhaṃ dhammaṃ na jānāti na passati, adiṭṭhaṃ aviditaṃ asacchikataṃ na upasampajja viharati, na kāyena phusitvā viharatīti?

Āmantā.

3. Sekhassa ¹ asekhaṃ nāṇaṃ atthīti?

Āmantā.

Gotrabhuno puggalassa sotāpattimagge nāṇaṃ atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sotāpattiphala-sacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa sotāpattiphale nāṇaṃ atthīti?

Āmantā.

Sakadāgāmiphala-sacchikiriyāya — pe — anāgāmiphala-sacchikiriyāya — pe — arahatta-sacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa arahatte nāṇaṃ atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Na vattabbaṃ “ Sekhassa asekhaṃ nāṇaṃ atthīti ”?

Āmantā.

Nanu āyasmā Ānando sekho “ Bhagavā uḷāro ti ” jānāti, “ Sāriputto thero, Mahā Moggallāno thero uḷāro ti ” jānātīti?

Āmantā.

Hañci āyasmā Ānando sekho “ Bhagavā uḷāro ti ” jānāti,

¹ Asekhasa, P.K.

“Sāriputto thero, Mahā Moggallāno thero ulāro ti”
jānāti, tena vata re vattabbe “Sekhassa asekhamaññaṃ
atthīti.”

Asekhaññaṃkathā.

V. 3.

1. Paṭhavīkaṣiṇasamāpattiṃ samāpannassa viparīte
ñāṇan ti?

Āmantā.

Anicce niccan ti vipariyeso ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dukkhe sukhan ti—pe—anattani attā ti—pe—asubhe
subhan ti vipariyeso ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Paṭhavīkaṣiṇasamāpattiṃ samāpannassa viparīte
ñāṇan ti?

Āmantā.

Akusalan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu kusalan ti?

Āmantā.

Hañci kusalam, no vata re vattabbe “Paṭhavīkaṣiṇasamā-
pattiṃ samāpannassa viparīte ñāṇan ti.”

3. Anicce niccan ti vipariyeso, so ca akusalo ti?

Āmantā.

Paṭhavīkaṣiṇasamāpattiṃ samāpannassa viparīte
ñāṇam, tañ ca akusalan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dukkhe sukhan ti—pe—anattani attā ti—pe—asubhe
subhan ti vipariyeso, so ca akusalo ti?

Āmantā.

Paṭhavīkaṣiṇasamāpattiṃ samāpannassa viparīte
ñāṇam, tañ ca akusalan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Paṭhavīkaṣiṇasamāpattim samāpannessa viparīte
nāṇaṃ, tañ ca kusalan ti?

Āmantā.

Anicce niccan ti vipariyeso, so ca kusalo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paṭhavīkaṣiṇasamāpattim samāpannessa viparīte
nāṇaṃ, tañ ca kusalan ti?

Āmantā.

Dukkhe sukhan ti—pe—ana'tani attā ti—pe—asubhe
subhan ti vipariyeso, so ca kusalo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Paṭhavīkaṣiṇasamāpattim samāpannessa viparīte
nāṇan ti?

Āmantā.

Arahā paṭhavīkaṣiṇasamāpattim samāpajjeyyāti?

Āmantā.

Hañci Arahā paṭhavīkaṣiṇasamāpattim samāpajjeyya,
no vata re vattabbe “Paṭhavīkaṣiṇasamāpattim samā-
pannessa viparīte nāṇan ti.”

6. Paṭhavīkaṣiṇasamāpattim samāpannessa viparīte
nāṇaṃ, Arahā paṭhavīkaṣiṇasamāpattim samāpajjeyyāti?

Āmantā.

Atthi Arahato vipariyeso ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi Arahato vipariyeso ti?

Āmantā.

Atthi Arahato saññāvipariyeso, cittavipariyeso, diṭṭhi-
vipariyeso ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

N'atthi Arahato saññāvipariyeso, cittavipariyeso, diṭṭhi-
vipariyeso ti?

Āmantā.

Hañci n'atthi Arahato saññāvipariyeso, cittavipariyeso,
diṭṭhivipariyeso, no vata re vattabbe “Atthi Arahato
vipariyeso ti.”

7. Na vattabbaṃ “Paṭhavīkaṣiṇasamāpattim samā-
pannessa viparīte nāṇan ti?

Āmantā.

Paṭhavīti samāpajjantassa ¹ sabb'eva paṭhavī hotīti? ²

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi paṭhavīkaṣiṇasamāpattim samāpannassa viparīte nāṇan ti.

8. Paṭhavīkaṣiṇasamāpattim samāpannassa viparīte nāṇan ti?

Āmantā.

Nanu paṭhavī atthi, atthi ca koci paṭhaviṃ paṭhavitto samāpajjati?

Āmantā.

Hañci paṭhavī atthi, atthi ca koci paṭhaviṃ paṭhavitto samāpajjati, no vata re vattabbe “Paṭhavīkaṣiṇasamāpattim samāpannassa viparīte nāṇan ti.”

Paṭhavī atthi, paṭhaviṃ paṭhavitto samāpajjantassa viparītaṃ hotīti?

Āmantā.

Nibbānaṃ atthi, nibbānaṃ nibbānato samāpajjantassa viparītaṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi na vattabbaṃ “Paṭhavīkaṣiṇasamāpattim samāpannassa viparīte nāṇan ti.”

Viparītakathā.

V. 4.

1. Aniyatassa niyāmagamanāya atthi nāṇan ti?

Āmantā.

Niyatassa aniyāmagamanāya atthi nāṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Niyatassa aniyāmagamanāya n'atthi nāṇan ti?

Āmantā.

Aniyatassa niyāmagamanāya n'atthi nāṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Aniyatassa niyāmagamanāya atthi nāṇan ti?

¹ samāpannassa, P.   ² pathavīti, P.S.M.

Āmantā.

Niyatassa niyāmagamanāya atthi nāṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Niyatassa niyāmagamanāya n'atthi nāṇan ti?

Āmantā.

Aniyatassa niyāmagamanāya n'atthi nāṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Aniyatassa niyāmagamanāya atthi nāṇan ti?

Āmantā.

Aniyatassa aniyāmagamanāya atthi nāṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Aniyatassa aniyāmagamanāya n'atthi nāṇan ti?

Āmantā.

Aniyatassa niyāmagamanāya n'atthi nāṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Aniyatassa niyāmagamanāya atthi nāṇan ti?

Āmantā.

Aniyatassa niyāmagamanāya atthi niyāmo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Aniyatassa niyāmagamanāya atthi nāṇan ti?

Āmantā.

Aniyatassa niyāmagamanāya atthi satipaṭṭhānā—pe—
sammapadhānā, iddhipādā, indriyā, balā, bojjhaṅgā
ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Aniyatassa niyāmagamanāya n'atthi niyāmo ti?

Āmantā.

Hañci aniyatassa niyāmagamanāya n'atthi niyāmo, no
vata re vattabbe “Aniyatassa niyāmagamanāya atthi
nāṇan ti.”

Aniyatassa niyāmagamanāya n'atthi satipaṭṭhānā—pe—
bojjhaṅgā ti?

Āmantā.

Hañci aniyatassa niyāmagamanāya n'atthi bojjhaṅgā,
no vata re vattabbe “Aniyatassa niyāmagamanāya atthi
nāṇan ti.”

6. Aniyatassa niyāmagamanāya atthi nāṇan ti?

Āmantā.

Gotrabhuno puggalassa sotāpattimagge nāṇaṃ atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sotāpattiphalasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa
sotāpattiphale nāṇaṃ atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sakadāgāmiphalasacchikiriyāya — pe — anāgāmiphala-
sacchikiriyāya—pe—arahattasacchikiriyāya paṭipannassa
puggalassa arahatte nāṇaṃ atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Na vattabbaṃ “Aniyatassa niyāmagamanāya atthi
nāṇaṃ ti”?

Nanu Bhagavā jānāti “Ayaṃ puggalo sammattani-
yāmaṃ okkamissati, bhabbo ayaṃ puggalo dhammaṃ
abhisametun ti”?

Āmantā.

Hañci Bhagavā jānāti “Ayaṃ puggalo sammattani-
yāmaṃ okkamissati, bhabbo ayaṃ puggalo dhammaṃ
abhisametun,” tena vata re vattabbe “Aniyatassa
niyāmagamanāya atthi nāṇaṃ ti.”

N i y ā m a k a t h ā .

V. 5.

1. Sabbhaṃ nāṇaṃ paṭisambhidā ti?

Āmantā.

Sammutināṇaṃ paṭisambhidā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sammutināṇaṃ paṭisambhidā ti?

Āmantā.

Ye keci sammutiṃ jānanti, sabbe te paṭisambhidap-
pattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sabbhaṃ nāṇaṃ paṭisambhidā ti?

Āmantā.

Cetopariyāye nāṇaṃ paṭisambhidā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cetopariyāye nāṇaṃ paṭisambhidā ti?

Āmantā.

Ye keci paracittaṃ jānanti, sabbe te paṭisambhidapattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Sabbāṃ nāṇaṃ paṭisambhidā ti?

Āmantā.

Sabbā paññā paṭisambhidā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sabbā paññā paṭisambhidā ti?

Āmantā.

Paṭhavīkaṣiṇasamāpattiṃ samāpannassa atthi paññā, sā paññā paṭisambhidā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Āpokasiṇaṃ—pe—tejokasiṇaṃ—pe—vāyokasiṇaṃ—pe—
—nīlakasiṇaṃ—pe—pītakasiṇaṃ—pe—lohitakasiṇaṃ—
pe—odātakasiṇaṃ—pe—ākāsānañcāyatanāṃ—pe—viññā-
ṇañcāyatanāṃ—pe—ākīñcaññāyatanāṃ—pe—nevasaññā-
nāsaññāyatanāṃ samāpannassa—pe—dānaṃ dadantassa
—pe—cīvaraṃ dadantassa—pe—piṇḍapātaṃ dadantassa
—pe—senāsaṇaṃ dadantassa—pe—gilānapaccayabhesaj-
japarikkhāraṃ dadantassa atthi paññā, sā paññā paṭisam-
bhidā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Na vattabbaṃ “Sabbāṃ nāṇaṃ paṭisambhidā ti”?

Āmantā.

Atthi lokuttarā paññā, sā na paṭisambhidā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi sabbāṃ nāṇaṃ paṭisambhidā ti.

P a ṭ i s a m b h i d a k a t h ā .

V. 6.

1. Na vattabbaṃ “Sammutiñāṇaṃ saccāramaṇaṃ
ñeva na aññāramaṇaṃ ti”?

Āmantā.

Nanu pathavīkaṣiṇasamāpattim samāpannassa atthi nāṇaṃ, paṭhavīkaṣiṇaṅ ca sammutisaccamhīti?

Āmantā.

Hañci paṭhavīkaṣiṇasamāpattim samāpannassa atthi nāṇaṃ, paṭhavīkaṣiṇaṅ ca sammutisaccamhi, tena vata re vattabbe “Sammutiñāṇaṃ saccārammaṇaṅ nēva na aññārammaṇaṅ ti.”

2. Na vattabbaṃ “Sammutiñāṇaṃ saccārammaṇaṅ nēva na aññārammaṇaṅ ti”?

Āmantā.

Nanu āpokasiṇaṃ—pe—tejokasiṇaṃ—pe—gilānapaccayabhesajjaparikkhāraṃ dadantassa atthi nāṇaṃ, gilānapaccayabhesajjaparikkhāro ca sammutisaccamhīti?

Āmantā.

Hañci gilānapaccayabhesajjaparikkhāraṃ dadantassa atthi nāṇaṃ, gilānapaccayabhesajjaparikkhāro ca sammutisaccamhi, tena vata re vattabbe “Sammutiñāṇaṃ saccārammaṇaṅ nēva na aññārammaṇaṅ ti.”

3. Sammutiñāṇaṃ saccārammaṇaṅ nēva na aññārammaṇaṅ ti?

Āmantā.

Tena nāṇena dukkhaṃ parijānāti, samudayaṃ pajahati, nirodhaṃ sacchikaroti, maggaṃ bhāvetīti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

S a m m u t i ñ ā ṇ a k a t h ā .

V. 7.

1. Cetopariyāye nāṇaṃ cittārammaṇaṅ nēva na aññārammaṇaṅ ti?

Āmantā.

Nanu atthi koci sarāgaṃ cittaṃ “sarāgaṃ cittaṅ ti” pajānātīti?

Āmantā.

Hañci atthi koci sarāgaṃ cittaṃ “sarāgaṃ cittaṅ ti” pajānāti, no vata re vattabbe” Cetopariyāye nāṇaṃ cittārammaṇaṅ nēva na aññārammaṇaṅ ti.”

Nanu atthi koci vītarāgaṃ cittaṃ “vītarāgaṃ cittaṃ ti”—pe—sadosaṃ cittaṃ—pe—vītadosaṃ cittaṃ—pe—samohaṃ cittaṃ—pe—vītamohaṃ cittaṃ, saṃkhittaṃ cittaṃ, vikkhittaṃ cittaṃ, mahaggataṃ cittaṃ, amahaggataṃ cittaṃ, sa-uttaraṃ cittaṃ, anuttaraṃ cittaṃ, samāhitaṃ cittaṃ, asamāhitaṃ cittaṃ, vimuttaṃ cittaṃ—pe—avimuttaṃ cittaṃ “avimuttaṃ cittaṃ ti” pajānātīti?

Āmantā.

Hañci atthi koci avimuttaṃ cittaṃ “avimuttaṃ cittaṃ ti” pajānāti, no vata re vattabbe “Cetopariyāye nāṇaṃ cittārammaṇaṃ nēva na aññārammaṇaṃ ti.”

2. Phassārammaṇe nāṇaṃ vattabbaṃ cetopariyāye nāṇaṃ ti?

Āmantā.

Hañci phassārammaṇe nāṇaṃ vattabbaṃ cetopariyāye nāṇaṃ, no vata re vattabbe “Cetopariyāye nāṇaṃ cittārammaṇaṃ nēva na aññārammaṇaṃ ti.”

Vedanārammaṇe nāṇaṃ, saññārammaṇe nāṇaṃ, cetanārammaṇe nāṇaṃ, cittārammaṇe nāṇaṃ, saddhārammaṇe nāṇaṃ, viriyārammaṇe nāṇaṃ, satārammaṇe nāṇaṃ, samādhārammaṇe nāṇaṃ, paññārammaṇe nāṇaṃ—pe—rāgārammaṇe nāṇaṃ—pe—dosārammaṇe nāṇaṃ—pe—anottappārammaṇe nāṇaṃ vattabbaṃ cetopariyāye nāṇaṃ ti?

Āmantā.

Hañci anottappārammaṇe nāṇaṃ vattabbaṃ cetopariyāye nāṇaṃ, no vata re vattabbe “Cetopariyāye nāṇaṃ cittārammaṇaṃ nēva na aññārammaṇaṃ ti.”

3. Phassārammaṇe nāṇaṃ na vattabbaṃ cetopariyāye nāṇaṃ ti?

Āmantā.

Phassapariyāye nāṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vedanārammaṇe nāṇaṃ—pe—saññārammaṇe nāṇaṃ—pe—anottappārammaṇe nāṇaṃ na vattabbaṃ cetopariyāye nāṇaṃ ti?

Āmantā.

Anottappapariyāye nāṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Na vattabbaṃ “Cetopariyāye nāṇaṃ cittārammaṇaṃ ñeva na aññārammaṇaṃ ti”?

Āmantā.

Nanu cetopariyāye nāṇaṃ ti?

Āmantā.

Hañci cetopariyāye nāṇaṃ, tena vata re vattabbe “Cetopariyāye nāṇaṃ cittārammaṇaṃ ñeva na aññārammaṇaṃ ti.”

C i t t ā r a m m a ṇ a k a t h ā .

V. 8.

1. Anāgate nāṇaṃ atthīti?

Āmantā.

Anāgataṃ mūlato jānāti, hetuto¹ jānāti, nidānato jānāti, sambhavato jānāti, pabhavato jānāti, samuṭṭhānato jānāti, āhārato jānāti, ārammaṇato jānāti, paccayato jānāti, samudayato jānātīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Anāgate nāṇaṃ atthīti?

Āmantā.

Anāgataṃ hetupaccayataṃ jānāti, ārammaṇapaccayataṃ jānāti, adhipatipaccayataṃ jānāti, anantarapaccayataṃ jānāti, samanantarapaccayataṃ jānātīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Anāgate nāṇaṃ atthīti?

Āmantā.

Gotrabhuno puggalassa sotāpattimagge nāṇaṃ atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sotāpattiphalasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa sotāpattiphale nāṇaṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sakadāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa—pe—anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipannassa pug-

¹ hetuṇo, P.S.

galassa—pe—arahattasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa arahatte nāṇaṃ atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Na vattabbaṃ “ Anāgate nāṇaṃ atthīti ” ?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“ Pātaliputtassa kho Ānanda tayo antarāyā bhavissanti, aggito vā udakato vā mithubhedā vā ti.” Atth'eva suttanto ti ?

Āmantā.

Tena hi anāgate nāṇaṃ atthīti.

A n ā g a t a ñ ā ṇ a k a t h ā .

V. 9.

1. Paccuppanne nāṇaṃ atthīti ?

Āmantā.

Tena nāṇena taṃ nāṇaṃ jānātīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena nāṇena taṃ nāṇaṃ jānātīti ?

Āmantā.

Tena nāṇena taṃ nāṇaṃ nāṇan ti jānātīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena nāṇena taṃ nāṇaṃ nāṇan ti jānātīti ?

Āmantā.

Taṃ nāṇaṃ tassa nāṇassa ārammaṇan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Taṃ nāṇaṃ tassa nāṇassa ārammaṇan ti ?

Āmantā.

Tena phassena taṃ phassaṃ phusati, tāya vedanāya taṃ vedanaṃ vedeti, tāya saññāya taṃ saññaṃ sañjānāti, tāya cetanāya taṃ cetanaṃ ceteti, tena cittena taṃ cittaṃ cinteti, tena vitakkena taṃ vitakkaṃ vitakketi, tena vicārena taṃ vicāraṃ vicāreti, tāya pītiyā taṃ pītiṃ pīyāyati, tāya satiyā taṃ satiṃ sarati, tāya paññāya taṃ paññaṃ pajānāti, tena khaggena taṃ khaggaṃ chindati, tena pha-

rasunā taṃ pharusam tacchati, tāya kuṭṭhāriyā¹ taṃ kuṭṭhāriṃ tacchati, tāya vāsiyā taṃ vāsiṃ tacchati, tāya sūciyā taṃ sūciṃ sibbeti, tena aṅgulaggena taṃ aṅgulaggaṃ parāmasati, tena nāsikaggena taṃ nāsikaggaṃ parāmasati, tena matthakena taṃ matthakaṃ parāmasati, tena gūthena taṃ gūthaṃ dhovati, tena muttena taṃ muttaṃ dhovati, tena kheḷena taṃ kheḷaṃ dhovati, tena pubbena taṃ pubbaṃ dhovati, tena lohiteṇa taṃ lohitaṃ dhovatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Na vattabbaṃ “Paccuppanne nāṇaṃ atthīti”?

Āmantā.

Nanu sabbe saṃkhāre aniccato diṭṭhe taṃ pi nāṇaṃ aniccato diṭṭhaṃ hotīti?

Āmantā.

Hañci sabbe saṃkhāre aniccato diṭṭhe taṃ pi nāṇaṃ aniccato diṭṭhaṃ hoti, tena vata re vattabbe “Paccuppanne nāṇaṃ atthīti.”

Paccuppannaññāṇakathā.

V. 10.

1. Sāvakassa phale nāṇaṃ atthīti?

Āmantā.

Sāvako phalassa kataṃ paññāpetīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sāvakassa phale nāṇaṃ paññāpetīti?

Āmantā.

Atthi sāvakassa phalaparopariyatti,² indriyaparopariyatti, puggalaparopariyattīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Sāvakassa phale nāṇaṃ atthīti?

Āmantā.

Atthi sāvakassa khandhapaññatti, āyatanapaññatti,

¹ kuṭṭhāriyā, P., kudhāriya, M.K., kuṭāriyā, S.

² pariyaṭṭaṃ, P.

dhātupaññatti, saccapaññatti, indriyapaññatti, puggala-
paññattīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Sāvakassa phale ñāṇaṃ atthīti?

Āmantā.

Sāvako jino satthā sammāsambuddho sabbaññū sabba-
dassāvī dhammasāmī dhammapaṭisaraṇo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Sāvakassa phale ñāṇaṃ atthīti?

Āmantā.

Sāvako anuppannassa maggassa uppādetā asañjātassa
maggassa sañjanetā anakkhātassa maggassa akkhātā mag-
gaññū maggavidū maggakovido ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Na vattabbaṃ “ Sāvakassa phale ñāṇaṃ atthīti ”?

Āmantā.

Sāvako aññāṇī ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi sāvakassa phale ñāṇaṃ atthīti.

P h a l a ñ ā ṇ a k a t h ā .

Vimuttiñāṇaṃ vimuttaṃ, Sekhassa asekhāṃ ñāṇaṃ,
Viparīte ñāṇaṃ, Aniyatassa niyāmagamanāya atthi ñāṇaṃ,
Sabbāṃ ñāṇaṃ paṭisambhidā ti, Sammutiñāṇaṃ,
Cetopariyāye ñāṇaṃ, Anāgate ñāṇaṃ,
Paccuppanne ñāṇaṃ, Sāvakassa phale ñāṇaṃ ti.

P a ṇ c a m o V a g g o .

M a h ā p a ṇ ṇ ā s a k o .

**The Grosvenor Press,
UNWIN BROTHERS,
WOKING AND LONDON.**

UNWIN
BROTHERS